JAARSTUKKEN 2024

GEMEENTE BERGEN OP ZOOM

Locatie: Vijverberg Mo.d

BIJLAGE BIJ RAADSVOORSTEL
RVB25-0030

Gemeente Bergen op Zoom

De Jaarstukken 2024 zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom. Hiermee legt het college verantwoording af over het boekjaar 2024. Het college van burgemeester en wethouders verklaart dat de Jaarstukken 2024 een getrouw beeld geven. Enkele transacties zijn niet rechtmatig tot stand gekomen. In 4.9 Rechtmatigheidsverantwoording wordt de rechtmatigheid beschreven. De gemeenteraad van Bergen op Zoom behandelt de Jaarstukken 2024 op 26 juni 2025.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

Secretaris,
J. Perfors

Burgemeester,
Drs. M. Mulder MSc

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

1 INLEIDING 5
1.1 Financiële samenvatting 8
1.2 Bestemming van het resultaat van 2024 10

2 PROGRAMMA'S 11
2.1 Programma 1: Bestuur en Ondersteuning 11
2.2 Programma 2: Veiligheid 17
2.3 Programma 3: Beheer openbare ruimte 21
2.4 Programma 4: Economie 26
2.5 Programma 5: Onderwijs 31
2.6 Programma 6: Sport, cultuur en recreatie 34
2.7 Programma 7: WMO en Jeugd 39
2.8 Programma 8: Werk en inkomen 45
2.9 Programma 9: Milieu 50
2.10 Programma 10: Volkshuisvesting, leefomgeving & stedelijke vernieuwing 54

3 PARAGRAFEN 58
3.1 Duurzaamheid 58
3.2 Dienstverlening 60
3.3 Taakstellingen 62
3.4 Lokale heffingen 65
3.5 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 71
3.6 Financiering 79
3.7 Onderhoud kapitaalgoederen 84
3.8 Verbonden partijen 88
3.9 Grondbeleid 103
3.10 Bedrijfsvoering 110
3.11 Openbaarheidsparagraaf 118
3.12 Kredietrapportage 120

4 JAARREKENING 122
4.1 Overzicht van baten en lasten 122
4.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 126
4.3 Balans 130

4.4 Toelichting op de balans 133
4.5 Staat van reserves en voorzieningen 141
4.6 Toelichting op reserves en voorzieningen 144
4.7 Overheidssubsidies 147
4.8 Incidentele baten en lasten 149
4.9 Rechtmatigheidsverantwoording 151
4.10 Sisa 153
4.11 Gewaarborgde geldleningen 167
4.12 Wet normering topinkomens 168

5 SPECIFICATIE PER TAAKVELD 169
5.1 Lasten per taakveld 169
5.2 Baten per taakveld 172

6 AFKORTINGENLIJST 175

EEN TERUGBLIK OP 2024

In de jaarrekening kijken we terug op wat er in 2024 is gebeurd. Dat jaar ligt al weer even achter ons, maar het was een jaar waarin veel is gebeurd. We bekijken vooral of we hebben gedaan wat we tevoren hadden afgesproken en of dat is gebeurd binnen de vooraf gestelde financiële kaders.

Een belangrijk onderwerp in het Bestuursakkoord 'Samen Bergen Verzetten' is om de basis op orde te krijgen. In 2024 hebben we daar opnieuw hard aan gewerkt, zowel inhoudelijk als financieel. We deden dat stap voor stap.

Verbeteren van de financiën

Met een duurzaam financieel beleid nam de schuldenlast verder af. In de jaarrekening over 2021 stond de schuldenlast nog op een bedrag van € 229,5 miljoen. Dat was de schuld waar we deze bestuursperiode mee begonnen. Inmiddels zien we dat dat bedrag gestaag is afgenomen. Het resultaat over 2024 laat nu een bedrag van € 160,7 miljoen als netto schuldenlast zien. Tegelijkertijd groeide het eigen vermogen naar 82,8 miljoen euro. Daarmee staan we er financieel stukken beter voor. Sterker nog, Bergen op Zoom is financieel teruggekomen op het niveau van een gewone gemeente.

Achterstallig onderhoud

We komen nu in een volgende fase terecht. Een fase waarin we verder gaan met het aanpakken van achterstallig onderhoud. Een belangrijk voorbeeld daarvan is het inhalen van onderhoud aan de wegen. Daar is in 2024 al veel werk aan verricht door het herstel van de hoofdwegen. We reserveerden daar eerder al ruim 9 miljoen euro voor. En zoals destijds aangekondigd komt daar nog een vervolg op met onderhoud aan de straten, paden en wegen in onze wijken.

Uit onderzoek voor het opstellen van het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) blijkt dat dit dringend nodig is. Daarom stellen we ruim 16 miljoen euro beschikbaar aan de voorzieningen 'groot (achterstallig) onderhoud wegen' om deze achterstand de komende jaren weg te werken. Omdat het gaat om situaties waarbij de veiligheid in het geding komt, is het een noodzaak en ook een (wettelijke) verplichting om hier uitvoering aan te geven.

We weten dat al die wegopbrekingen ook voor overlast zorgen voor onze inwoners. Dat zagen we in 2024 en we zullen dat ook in latere jaren ondervinden. Door beter te plannen en duidelijke communicatie over de werkzaamheden proberen we de hinder te verzachten. Maar helemaal voorkomen kunnen

we het niet. Helaas is dat de prijs die we nu betalen voor het onderhoud dat eerder onvoldoende is uitgevoerd.

Doordat we 16 miljoen euro toevoegen aan de onderhoudsvoorzieningen sluiten we 2024 af met een tekort van 4,2 miljoen euro. Dat klinkt misschien zorgelijk, maar doordat we de afgelopen jaren onze financiële positie flink hebben verbeterd, kunnen we dit nu goed opvangen. Het is zelfs gelukt om de schuld verder omlaag te brengen en het eigen vermogen verder aan te vullen. Het bevestigt wel de gedachte dat financiële discipline nodig blijft en dat we nog niet klaar zijn met het herstel.

Bij zo'n grote storting in de onderhoudsvoorziening hoort eigenlijk een raadsbesluit. Dat besluit heeft er in 2024 niet kunnen komen, omdat het Meerjaren Onderhoudsplan nog niet

klaar was. In deze jaarrekening herstellen we dat door de storting alsnog door de raad te autoriseren, maar formeel is dat te laat – het had uiterlijk 31 december 2024 moeten gebeuren.

Rechtmatigheid

Bij zo'n grote storting in de onderhoudsvoorziening hoort eigenlijk een raadsbesluit. Dat besluit heeft er in 2024 niet kunnen komen, omdat het Meerjaren Onderhoudsplan nog niet klaar was. In deze jaarrekening herstellen we dat door de storting alsnog door de raad te autoriseren, maar formeel is dat te laat – het had uiterlijk 31 december 2024 moeten gebeuren.

Geen woorden, maar daden

In deze Jaarrekening is te lezen wat we in 2024 bereikt hebben. Het feit dat de gemeentelijke financiën zich de afgelopen jaren opwaarts ontwikkelden, stemt ons positief. Maar vanzelfsprekend gaat het niet louter om de cijfers. Op de verschillende beleidsterreinen zijn mooie resultaten bereikt die bijdragen aan

een veilige, sterke en aantrekkelijke gemeente. Zo konden de pijlervisies worden voltooid. Nadat de omgevingsvisie eerder was vastgesteld, volgden de visie op dienstverlening, de economische visie en de visie sociaal & veilig. De woorden in die pijlervisies worden omgezet in daden. Uiteindelijk willen we voor al onze inwoners een fijn leven in een fijne gemeente.

Veiligheid

We hebben in 2024 veel gedaan om de veiligheid in de gemeente te verbeteren. Veiligheid staat ook nadrukkelijk op de agenda. Door de gemeenteraad is hier ook fors extra budget voor uitgetrokken. Er is een duidelijk plan gemaakt dat wordt uitgevoerd. De capaciteit van zowel de veiligheidsadviseurs als van de boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) is uitgebreid. We beschikken nu over 12 breed inzetbare boa's en 1 boa die specifiek gericht is op overtredingen op het gebied van afval (bijvoorbeeld het illegaal bijplaatsen van afval bij ondergrondse containers). De boa's worden ook regelmatig in de avonduren ingezet en de samenwerking met andere partijen zorgt ervoor dat bewoners de gemeente vaker in hun wijk zien. Boa's zijn gekoppeld aan bepaalde wijken en zijn daardoor ook herkenbaar. Ook wordt er regelmatig deelgenomen aan zogenaamde pop-ups in de wijk. Hier kunnen inwoners op een laagdrempelige manier vragen stellen over onder andere leefbaarheid en veiligheid in hun buurt.

Voor het aanpakken van ondermijning (criminele invloeden op de samenleving) is een plan gemaakt. Medewerkers volgen hierin trainingen en er wordt in het werk ook meer gebruik gemaakt van data.

In 2024 is flink ingezet op de aanpak van jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast. Dit heeft mede geresulteerd in een subsidietoekenning voor het programma Preventie met Gezag (PmG) waarmee halverwege dit jaar is gestart. Samen met partners wordt al volop geacteerd op de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Hierop is ook het Jeugd Preventie Overleg (JPO) ontwikkeld. In dit overleg wordt samen met partners ingezet op jeugdcriminaliteit en -overlast.

In de wijken wordt nu meer en beter samengewerkt. Dat neemt echter niet weg dat de onrustige jaarwisseling nog eens benadrukt dat deze investeringen hard nodig zijn om onze wijken veilig en leefbaar te houden.

Woningbouw

Zoals eigenlijk in het hele land ligt het bouwen van woningen onder een vergrootglas. Bergen op Zoom is daar niet anders in. Iedereen verdient immers een fijne woning; duurzaam en betaalbaar. Voor zowel jong als oud. In een gezonde en aantrekkelijke stad. De ambitie is groot en past binnen de Woondeal die in de Regio West-Brabant is afgesproken. De druk op de woningmarkt blijft onverminderd groot. Een van de oorzaken is de groei van de bevolking. In 2024 werd in Bergen op Zoom de 70.000ste inwoner verwelkomd. Op zichzelf een mooie ontwikkeling, maar ook een ontwikkeling die zorgt voor meer vraag naar woningen. In de afgelopen twee jaar zijn er al zo'n 800 woningen gebouwd. Nu komt het echter aan op het voorbereiden van nieuwe plannen op bestaande en nieuwe locaties.
Met de zogenoemde focusprojecten zetten we in op woningbouw in bestaande stedelijke gebieden. Dat vergt tijd en gaat ook niet altijd zonder slag of stoot omdat er vanuit de omgeving ook wensen en ideeën bestaan over de invulling van de gebieden. Over de te ontwikkelen plannen aan de Westersingel, Waterfont en Plein 13 en Vrederust zijn en worden er omgevingsdialogen gehouden. Daarnaast zal er ook gekeken worden naar de locatie waarop zich op dit moment nog het huidige Bravis-ziekenhuis bevindt. De verwachting is dat Bravis in 2029 verhuist naar Roosendaal. In onze stad is het de bedoeling dat er een zorgplein met daarbij woningen wordt ontwikkeld.

Economie en werkgelegenheid

We leven in een tijd waarin krapte op de arbeidsmarkt nog altijd aan de orde van de dag is. Binnen de gemeentelijke organisatie is het ons inmiddels gelukt om veel vacatures ingevuld te krijgen. Toch blijft het een hele toer om mensen ook 'binnen' te houden. Het is ons er veel aan gelegen om als goede werkgever te boek te staan. Dankzij de ontwikkeling van de organisatie geven we medewerkers meer ruimte om een goede balans tussen werk en privé te vinden en bieden we ook volop kansen om opleidingen te volgen.

De economie in Bergen op Zoom ontwikkelt zich in zijn algemeenheid op verschillende gebieden. Een wezenlijk onderdeel vormt onze haven. Ze geldt als een belangrijk knooppunt voor vervoer en handel. In 2024 werd verder geïnvesteerd in de voorzieningen om de status van de haven te versterken en de veiligheid en bereikbaarheid ervan te verbeteren. We doen dat onder andere door de samenwerking binnen Brabant Ports. De ontwikkeling van de buitenhaven biedt Bergen op Zoom enorme kansen. De verwachting is dat het gaat zorgen voor extra banen. Vooral in de logistiek en de industrie.

De economische groei liet sowieso een positief beeld zien in 2024. Het aantal werkenden in Bergen op Zoom nam, in lijn met de landelijke trend, toe. Als gemeentelijke overheid hebben we niet direct invloed op de toename van werkgelegenheid, maar we ondersteunen het bedrijfsleven waar we kunnen door de economische infrastructuur aantrekkelijker te maken. Ook de binnenstad blijft de nodige aandacht vergen. Er wordt uitvoering gegeven aan de Visie Binnenstad. Door winkels, horeca en cultuur te versterken, wordt geprobeerd het centrum aantrekkelijker te maken. Niet voor niets is in de toekomstvisie afgesproken Bergen op Zoom te zien als BeLeefstad. Zo is in 2024 het initiatief 'Volle Straatjes BoZ' van start gegaan. Dit netwerk zet zich in voor de aanpak van leegstand in de binnenstad met als doel een levendig en toekomstbestendig stadshart te creëren.

Dankzij een flinke bijdrage vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden heeft Bergen op Zoom subsidiegeld gekregen om het centrum aan te pakken.

Ook op andere manieren maken we de binnenstad aantrekkelijker. Zo werken we aan het vergroenen van de straten. Voorbeelden daarvan zijn het aanbrengen van gevel- en klimgroen in de Penstraat en de aanpak van het Gouvernementsplein dat als horecaplein meer en meer een aantrekkelijk en groen verblijfsplein wordt.

Het midden- en kleinbedrijf is belangrijk voor de lokale economie. Veel mensen werken bij mkb-bedrijven. De gemeente ondersteunt deze bedrijven bij groei, innovatie en verduurzaming. Voor sommige banen zijn arbeidsmigranten nodig, vooral in sectoren als landbouw, logistiek en industrie. Daarom is het belangrijk om goede huisvesting voor hen te regelen om te voorkomen dat er misstanden ontstaan.

Duurzaamheid en groen

In diverse wijken vond groot onderhoud aan het groen plaats. Voorbeelden zijn de wijken Rode Schouw en Tuinwijk. Maar ook in onze bossen gebeurt dat. Zo is er heel wat opgeschoond op Landgoed Lievensberg. We beheren die bossen volgens een systeem waarbij niet over grote oppervlaktes eenvormig gekapt wordt. Er worden op die manier alleen individuele bomen geveld om de bossen gevarieerd te krijgen en te houden. Het kappen van bomen levert nogal eens kritiek op vanuit de inwoners en gebruikers van het groen. Toch proberen we vooraf ook al op verschillende wijzen informatie te geven waarom het nodig is om onderhoud aan het groen te plegen.

Om buurten ook schoon te houden stimuleren we inwoners om zelf ook aan de slag te gaan met een schonere leefomgeving. In 2024 deden we daarom ook mee aan de World Cleanup Day. Inwoners staken samen met medewerkers van de gemeente de handen uit de mouwen om te zorgen voor een stralend schone gemeente. Daarnaast deden we ook mee aan de Zero Waste Week waarbij inwoners gestimuleerd werden om duurzamer met afval om te gaan. Overigens doen we daar ook meer aan dan deelnemen aan dit soort acties. Een ander goed voorbeeld waar we in 2024 mee aan de slag zijn gegaan is het plaatsen van ondergrondse containers voor GFTE-afval bij hoogbouwcomplexen in Bergen op Zoom.

Jeugd centraal

Het gemeentelijk beleid in Bergen op Zoom richt zich actief op jeugd. Dit gebeurt onder andere via de Jeugdraad, de kinderburgemeester en het programma Preventie met Gezag.
De jeugdraad is een adviesraad voor jongeren van 12 tot 25 jaar. Ze adviseert de gemeenteraad gevraagd en ongevraagd over onderwerpen die jongeren aangaan. Een voorbeeld is de verkeersveiligheid op de Zoomdam waar dagelijks veel scholieren gebruik van maken om te voet of op de fiets (of met de brommer) naar school te gaan. In december 2024 ondertekenden de burgemeester en de Jeugdraad een convenant om de samenwerking te versterken en de stem van jongeren officieel te borgen in gemeentelijke beleid.
In 2024 koos Bergen op Zoom ook voor het eerst een kinderburgemeester. Dex van Fessem is een jonge ambassadeur voor onze stad. Hij ondersteunt de burgemeester bij haar taken. Zijn

rol is onder andere het vertegenwoordigen van kinderen bij feestelijke activiteiten (ontvangst Sinterklaas) en het fungeren als aanspreekpunt voor hun belangen.
In 2024 ontving de gemeente een subsidie van 1,5 miljoen euro voor het programma Preventie met Gezag. Dit landelijke programma richt zich op het voorkomen van jeugdcriminaliteit door jongeren weerbaar te maken en samen te werken met partners zoals politie en zorginstellingen. Het programma startte in juli 2024 en loopt drie jaar.
Deze initiatieven zorgen ervoor dat de stem van de jeugd gehoord wordt en dat er gewerkt wordt aan veilige en betrokken samenleving voor jongeren.

Sport, cultuur en recreatie

De gemeente Bergen op Zoom wil een fijne plek zijn om te wonen, werken en te genieten van sport, cultuur en recreatie. Daarvoor moet nog veel gebeuren en is er in 2024 inzet gepleegd op deze onderdelen. Zo wordt er gewerkt aan een nieuwe inrichting van sport- en cultuurvoorzieningen.
Sportclubs en culturele verenigingen worden hierbij betrokken. Gezond leven, bewegen en meedoen aan cultuur zijn belangrijke doelen.
De gemeente blijft investeren in cultuur, onder andere via subsidies en het GALA-programma. Ook is er nog geld van de Rijksoverheid over van de coronaperiode. Dat bedrag wordt later alsnog ingezet om de culturele sector een extra impuls te geven.

Sportclubs en culturele verenigingen worden hierbij betrokken. Gezond leven, bewegen en meedoen aan cultuur zijn belangrijke doelen.

De gemeente blijft investeren in cultuur, onder andere via subsidies en het GALA-programma. Ook is er nog geld van de Rijksoverheid over van de coronaperiode. Dat bedrag wordt later alsnog ingezet om de culturele sector een extra impuls te geven.

1.1 FINANCIËLE SAMENVATTING

Het gerealiseerde resultaat voor 2024 is een negatief resultaat van €4,2 miljoen. Na de raadsvergadering in oktober 2024, waarin de laatste begrotingswijziging voor 2024 is vastgesteld, was het verwachte jaarrekeningresultaat € 3,9 miljoen positief. Het gerealiseerde resultaat is dus (afgerond) €8,1 miljoen negatiever.

De grootste oorzaken van dit resultaat lichten we in onderstaande tabel toe. In deze tabel is per onderwerp aangegeven in welk programma het staat en de omvang. Elk onderwerp wordt ook toegelicht. Een uitgebreide financiële analyse van het resultaat is per programma te vinden als antwoord op de vraag ‘Wat heeft het gekost?’.

Tabel 1: Overzicht van de grootste oorzaken van het rekeningresultaat

Programma	Omschrijving	Effect (x € 1.000)
P01 en P07	**Algemene uitkering: Decembercirculaire 2024** Het verschil op de algemene uitkering wordt, naast een afrekening over vorige jaren, vrijwel geheel veroorzaakt door mutaties beschermd wonen. In de Algemene Uitkering wordt in de septembercirculaire de werkelijke kosten van het voorgaande jaar beschermd wonen afgerekend. Deze afrekening leidt tot een nadeel in de algemene uitkering en een voordeel op programma 7.	**1.556 N**
P01	**Naheffingsaanslag belastingdienst** Eind 2023 is het boekenonderzoek t/m 2020 bij de gemeente Bergen op Zoom afgerond. In 2024 is een vervolg gegeven aan de uitkomsten van het boekenonderzoek. In 2023 is een naheffingsaanslag ontvangen van ruim € 1.300 (inclusief rente) op basis van een fiscale herkwalificatie van de verkoop van grond in 2018. Dit bedrag is in 2023 ten laste van het resultaat gebracht. Het bedrag exclusief rente € 1.200 V is in 2024 doorbelast aan de betrokken partij. In 2024 leidt dit tot een voordeel.	**1.200 V**
P03	**Verkeer en vervoer (wegen)** Naar aanleiding van de uitgevoerde inspecties op het areaal wegen, fietspaden en trottoirs is in 2024 het Meerjarenonderhoudsplan verharde wegen 2025 t/m 2029 opgesteld. Uit de inspectieresultaten blijkt een groot oppervlakte met achterstallige kwaliteit (D-kwaliteit). Volgens de voorschriften van het BBV moet hiervoor direct een voorziening worden gevormd. Dit heeft geleid tot een extra storting in de voorziening voor achterstallig onderhoud.. In het opgestelde Meerjarenonderhoudsplan is een prioritering op wegvakonderdelen aangebracht, waarbij in volgorde van prioritering is uitgegaan van herstel trottoirs, vervolgens fietspaden en als laatste de rijbanen.	**16.091 N**
P04	**Vorming dekkingsreserve DAB Lab** De € 500 is ingezet bij het DAB lab voor de uitbreiding en inrichting van een 'shared facility' ruimte in lijn met de besluitvorming in het college. Het vormen van de benodigde dekkingsreserve kapitaallasten is ten laste van het rekeningresultaat gebracht (in plaats van deze post binnen dit programma). Hierdoor is een voordeel van € 500 opgetreden.	**500 V**
P07	**Beschermd wonen** In de afgelopen jaren zijn middelen ontvangen via de regionale algemene uitkering voor beschermd wonen, maar de lagere uitkering is niet verwerkt in de budgetten. In 2024 was een maximaal budget van ruim € 14 miljoen begroot, waarvan € 1,5 miljoen ter compensatie van de lagere algemene uitkering. Het resterende bedrag van € 4,4 miljoen betreft niet ingezette middelen door de lagere uitkering wat reeds in de begroting 2025 voor 2025 en verder is hersteld.	**3.604 V**
P07	**Jeugd** Na bijstelling in het 2e concernbericht zijn de kosten voor jeugdzorg met € 1,0 miljoen toegenomen. De kostenraming voor jeugdzorg is conservatief, maar fluctuaties in zorgbehoefte kunnen grote financiële gevolgen hebben. Vooral in de laatste periode van het jaar is er een verschuiving naar duurdere hoogcomplexe zorg en woonzorg.	**974 N**
P10	**Volkshuisvesting beheer woonwagens** In oktober stemde de gemeenteraad in met de verkoop van woonwagen-standplaatsen aan Stadlander. Uiteindelijk wilden 18 woonwagenbewoners hun standplaats kopen, waarvan er 5 in 2024 zijn verkocht. Dit leverde € 158 op, € 98 meer dan begroot. Door deze aankopen is de bijdrage aan Stadlander € 589 lager dan verwacht. De resterende standplaatsen worden in 2025 verkocht, wat de afwaardering op de balans met € 224 verlaagt.	**921 V**
P01-P10	**Overige verschillen** De overige verschillen bestaan uit meerdere (kleinere) afwijkingen in alle programma's.	**4.302 V**
	Saldo verschillen	**8.094 N**
P01	**Begroot resultaat over 2024**	**3.913 V**
	Het begrote rekeningresultaat is €3,9 miljoen positief na de laatste begrotingswijziging die door de gemeenteraad is vastgesteld in oktober 2024.	
	Jaarrekeningresultaat 2024	**-4.181**

1.2 BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN 2024

Er is sprake van een negatief resultaat over 2024 van € 4,2 miljoen. Om deze reden wordt voorgesteld dit bedrag te onttrekken aan de Algemene Reserve.

1.3 LEESWIJZER

De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bevat de programma's en paragrafen en heeft dezelfde indeling als de begroting. Dit betekent dat de programma's gelijk zijn aan die in de Begroting 2024.

Ieder programma start met de w-vragen 'Wat wilden we bereiken?'' en 'Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?' In de tabellen is ervoor gekozen enkel voor indicatoren die niet 100% behaald zijn, nader toe te lichten. Daarnaast zijn de verbonden partijen opgenomen inclusief een toelichting en de wettelijk verplichte indicatoren. Dit zijn vaste onderdelen in zowel de begroting als de jaarstukken. Vervolgens wordt de vraag 'Wat heeft het gekost?' beantwoord. Hierin staan toelichtingen op de financiële verschillen tussen de gewijzigde begroting en de jaarstukken.
Een financieel voordeel geven we aan met een V. We hebben dan minder uitgegeven of meer ontvangen dan begroot. Een financieel nadeel geven we aan met een N. We hebben dan meer uitgegeven of minder ontvangen dan begroot. Ook zijn de acht verplichte paragrafen opgenomen. Net als in de Begroting 2024 hebben we hier de paragrafen Duurzaamheid, Dienstverlening, Kredietrapportage en Taakstellingen aan toegevoegd. Het tweede onderdeel is de jaarrekening. Hierin leggen we financieel verantwoording af. In de jaarrekening zijn onder andere het overzicht van baten en lasten, de balans en de staat van reserves en voorzieningen opgenomen inclusief toelichtingen. Tot slot hebben we een afkortingenlijst toegevoegd. Naast dit document is ook het bijlagenboek opgesteld. Hierin zijn nadere financiële gegevens opgenomen, zoals de details van de kredietrapportage en de staat van activa. In de Jaarstukken 2024 kunnen afrondingsverschillen voorkomen. Bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. Verschillen worden toegelicht als de afwijkingen € 50.000 of meer zijn. De bedragen in de tabellen en toelichtingen opgenomen bedragen zijn afgerond op duizend euro.

Vanaf 1 januari 2024 is de gemeente overgestapt op een nieuw financieel systeem. Deze overgang hebben we aangegrepen om de administratieve inrichting op onderdelen te optimaliseren. Daarbij zijn verbeteringen doorgevoerd in de toewijzing van kosten en baten en is de boekingssystematiek aangepast aan de vernieuwde werkwijze.
Als gevolg hiervan wijken in het jaarverslag en de jaarrekening enkele begrotingscijfers (bij programma 1, 4, 10 en de reserves) af van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2024 en de bijbehorende begrotingswijzigingen. Deze verschillen hebben geen invloed op het totaalsaldo van de gewijzigde begroting of op de beoogde mutaties in de reserves.

2.1 PROGRAMMA 1: BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

SAMENWERKING

Wij voelen de noodzaak onze blik naar buiten te vergroten. Daarom gaan we al bestaande samenwerkingen activeren. Bij het aangaan van nieuwe samenwerkingen maken we een goede afweging op basis van de voor- en nadelen.

FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Financiën

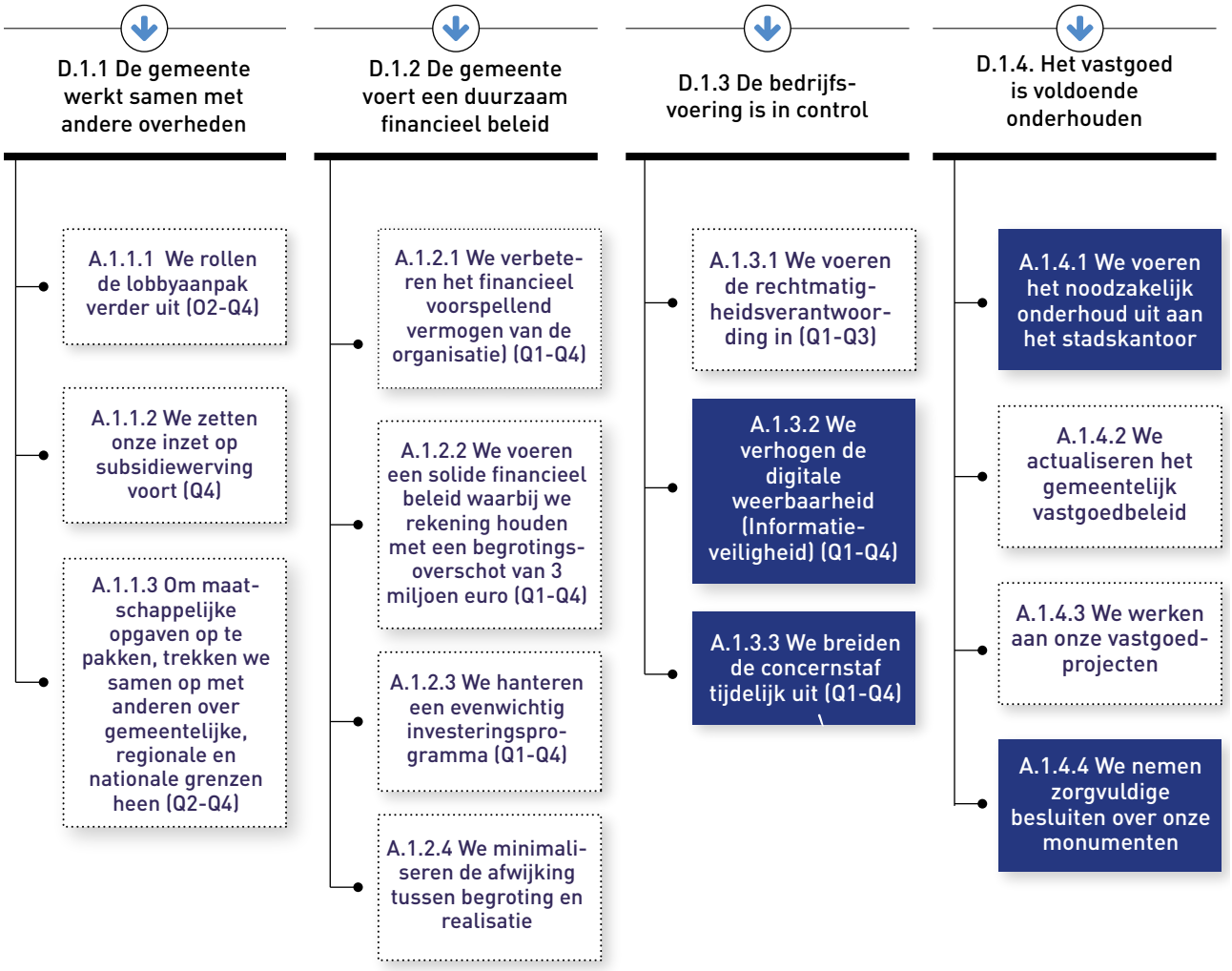
We gaan door met het op orde brengen van de gemeentelijke financiën. Vanuit een duurzaam financieel beleid verkleinen we de schuldenlast en vergroten we de solvabiliteit. We hanteren een passend risicoprofiel bij de grondexploitaties en houden de renteontwikkeling goed in de gaten. Achterstallig onderhoud werken we weg.

Bedrijfsvoering

De gemeente heeft moeilijke tijden achter de rug en is op weg naar een normale bedrijfsvoering. Dat er nog veel moet gebeuren, weten wij uit de presentatie en brief van februari 2022 aan de gemeenteraad. Zowel op organisatievlak als op (materiële) onderhoudstoestand, die in de meerdere mln.en loopt, zullen we eerst door een dal moeten voordat we het punt bereiken van wat als een acceptabele uitgangspositie kan worden gezien. De uitvoering van het focusakkoord heeft de eerste financiële nood op hoofdlijnen aangepakt. Nu is verder en dieperliggend onderzoek nodig. Dat zal ongeveer een half jaar beslaan wat terug zal komen in het beleidskader en de begroting 2026. Op basis van de dan bekende en vastgelegde uitgangspositie zal een meerjarenaanpak voorgesteld worden om als een wendbare gemeente te kunnen opereren in een steeds veranderende toekomst.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
1.1	**De gemeente werkt samen met andere overheden**		
1.1.1	We rollen de lobbyaanpak verder uit (Q2-Q4)	**100%**	
1.1.2	We zetten onze inzet op subsidiewer-ving voort (Q4)	**75%**	We hebben intern nog steeds aandacht voor de inzet van subsidies waar mogelijk, maar de structurele borging en evaluatie is nog niet voorzien.
1.1.3	Om maatschappelijke opgaven op te pakken, trekken we samen op met anderen over gemeentelijke, regiona-le en nationale grenzen heen (Q2-Q4)	**100%**	
1.2	**De gemeente voert een duurzaam financieel beleid**		
1.2.1	We verbeteren het financieel voor-spellend vermogen van de organisa-tie (Q1-Q4)	**75%**	In 2024 zijn stappen gezet om het voorspellend vermogen te vergroten. Echter zorgen incidentele posten nog voor een verschil met de begroting. In 2025 zetten we hier verdere stappen in.
1.2.2	We voeren een solide financieel beleid waarbij we rekening houden met een begrotingsoverschot van 3 miljoen euro (Q1-Q4)	**100%**	
1.2.3	We hanteren een evenwichtig inves-teringsprogramma	**95%**	Het is ons in 2024 niet gelukt het volledige investerings-programma uit te voeren. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 3.12 Kredietrapportage.
1.2.4	We minimaliseren de afwijking tussen begroting en realisatie	**75%**	Door incidentele afwijkingen is een verschil ontstaan tussen het begrote en gerealiseerde resultaat. We verwachten verdere verbetering in 2025 door optimalisatie van onze financiële processen.
1.3	**De bedrijfsvoering is in control**		
1.3.1	We voeren de rechtmatigheids-ver-antwoording in (Q1-Q3)	**100%**	
1.3.2	We verhogen de digitale weerbaar-heid (Informatieveiligheid) (Q1-Q4)	**100%**	
1.3.3	We breiden de concernstaf tijdelijk uit (Q1-Q4)	**100%**	
1.4	**Het vastgoed is voldoende onderhouden**		
1.4.1	We voeren het noodzakelijk onder-houd uit aan het stadskantoor	**75%**	Het deel van de “Groene serre” moet nog verder opgepakt worden. Qua bedrijfsvoering is dit complex en vraagt meer voorbereiding.
1.4.2	We actualiseren het gemeentelijk vastgoedbeleid	**60%**	Afgesproken is om het vastgoedbeleid gereed te hebben in het 2e kwartaal '25. We liggen op koers.
1.4.3	We werken aan onze vastgoedpro-jecten	**100%**	
1.4.4	We nemen zorgvuldige besluiten over onze monumenten	**66%**	De verdere besluitvorming wordt in 2025 opgepakt en is mede afhankelijk van het nieuwe, nog vast te stellen vast-goedbeleid

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk**	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Gemiddelde WOZ-waarde, per €1.000,-	379(2024)	233	249	270	304	312
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden, in €	860 (2023)	823	848	919	956	982
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden, in €	942 (2023)	859	888	963	1.003	1030

** De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.*

*** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*

Wettelijke indicatoren	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Formatie fte per 1.000 inwoners	8,0	8,1	7,6	7,7
Bezetting fte per 1.000 inwoners	7,0	7,0	6,8	7,0
Apparaatskosten per inwoner (€)	645	668	678	657
Externe inhuur kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	15,9%	19,7%	23,2%	20,8%
Overhead % van totale lasten	7,6%	7,7%	7,8%	6,8%
Verzuimpercentage	5,0%	6,4%	5,2%	7,7%

Noot: Het aantal inwoners in de gemeente Bergen op Zoom is het aantal per 31-12-2024, namelijk 70.180.

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2023
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2023
Nota Investeren en Afschrijven	2024
Nota Reserves en Voorzieningen	2020
Toekomstvisie Bergen op Zoom	2021
Vastgoedbeleid	2012

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan de doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Belgisch-Nederlands grensoverleg (BENEGO)	Verbinden van lokale initiatieven bij Belgische en Nederlandse grensgemeenten om substantiële subsidiebijdragen te verwerven en informatie te delen over grensoverschrijdende thema's.	€ 2.949 (lidmaatschapsgeld)
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	De uitvoering van de heffing en invordering waterschapsbelasting en van gemeentelijke belastingen, de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen.	€1.665.000
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
PZEM NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
GBE Aqua NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	

Enexis Holding NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en Claim Staat Vennootschap BV	Deze 2 NV's zijn opgericht voor het vertegenwoordigen van de 136 verkopende aandeelhouders (diverse gemeenten en provincies) bij het beheer en de uitoefening van rechten en verplichtingen als gevolg van het aandelenpakket Essent nv.	

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	202.863	202.672	216.485	217.689	1.204	V
Lasten	39.975	38.188	40.282	37.666	2.616	V
Saldo baten en lasten	**162.888**	**164.484**	**176.203**	**180.023**	**3.821**	**V**
Vermindering van reserves	981	1.228	1.389	1.374	-16	N
Vermeerdering van reserves	1.084	3000	4.655	4.655	-	
Saldo reserves	**-103**	**-1.772**	**-3.266**	**-3.281**	**-16**	**N**
Gerealiseerd resultaat	**162.785**	**162.712**	**172.937**	**176.742**	**3.805**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 1

Resultaat van baten en lasten € 3.913 V.

In de begroting wordt op dit onderdeel het saldo van de (gewijzigde) begroting geraamd. Na de raadsvergadering van december was het saldo van de begroting € 3,9 mln. voordelig. Deze post wordt alleen bij de begroting gebruikt en levert dus bij de jaarrekening altijd een saldo op.

Overige baten en lasten € 1.795 V.

Eind 2023 is het boekenonderzoek t/m 2020 bij de gemeente Bergen op Zoom afgerond. In 2024 is een vervolg gegeven aan de uitkomsten van het boekenonderzoek. In 2023 is een naheffingsaanslag ontvangen van ruim € 1.300 (inclusief rente) op basis van een fiscale herkwalificatie van de verkoop van grond in 2018. Dit bedrag is in 2023 ten laste van het resultaat gebracht. Het bedrag exclusief rente € 1.200 V is in 2024 doorbelast aan de betrokken partij. In de jaarrekening 2024 leidt dit tot een voordeel. Momenteel loopt er nog een bezwaarprocedure tegen de rente. Daarnaast zijn er aanvullende suppleties omzetbelasting ingediend over de jaren 2019 t/m 2021. Over deze jaren heeft gemeente Bergen op Zoom een teruggaaf aan omzetbelasting ontvangen van € 598 V.

Uitkeringen gemeentefonds € 1.556 N.

Het verschil op de algemene uitkering wordt, naast een afrekening over vorige jaren, vrijwel geheel veroorzaakt door mutaties beschermd wonen. In de Algemene Uitkering wordt in de septembercirculaire de werkelijke kosten van het voorgaande jaar beschermd wonen afgerekend. Deze afrekening leidt tot een nadeel in de algemene uitkering en een voordeel op programma 7. We voeren als centrumgemeente beschermd wonen uit. De gelden die we voor beschermd wonen uitgeven sluiten we aan op de ontvangsten van het Rijk (inclusief de afrekening voorgaande jaren) die we hiervoor ontvangen. Verschil tussen uitgaven en gecorrigeerde ontvangsten verrekenen we met de voorziening beschermd wonen.

Leges en rechten en afdrachten rijk € 186 V.

De opbrengsten voor leges en rechten zijn hoger dan begroot € 295 V. Dit komt door een stijging in het aantal aanvragen voor reisdocumenten, wat aanzienlijk hoger lag dan in voorgaande jaren. Deze piek in aanvragen houdt aan tot 2029. Door de hogere opbrengsten uit leges en rechten voor reisdocumenten, nemen ook de afdrachten aan het rijk toe € 109 N. Deze afdrachten zijn een vast bedrag per verleend reisdocument, waardoor de toename in aanvragen direct leidt tot een hogere bijdrage aan het rijk. In 2024 waren ook kosten begroot voor extra inhuur om deze stijging op te vangen.

Pijlervisies € 302 V.

De uitgaven voor de visies zijn lager geweest dan verwacht.

Leasekosten printers € 89 V.

De apparatuur was volledig afbetaald, waardoor er in 2024 geen kosten meer waren voor de lease zelf, alleen verbruikskosten. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke onderschrijding op de begroting. In 2025 gaat het nieuwe contract in en zijn er weer leasekosten voor de nieuwe printers.

Software € 222 V.

De onderschrijding op software komt door de vertraagde implementatie van proces- en risicomanagement € 105 V en de latere aanschaf van licenties € 117 V.

Onderzoek en advieskosten € 53 N.

Meerwerk voor het uitvoeren van de accountantscontrole over 2023 en de inzet van een belastingadviseur voor een boekenonderzoek naar de omzetbelasting hebben geleid tot hogere kosten. In 2024 is overleg geweest met betrokken partijen en is de naheffingsaanslag over 2018 in rekening gebracht.

OZB woningen en niet-woningen € 183 N.

De opbrengst uit de onroerendezaakbelasting (OZB) valt hoger uit dan begroot € 60 V. Dit komt met name door een lagere leegstand in 2024. Tegelijkertijd zijn er ook twee nadelige effecten: een vereffening van de OZB inzake basisonderwijs € 165 N en een hogere bijdrage aan de BWB dan begroot € 78 N. In het 2e concernbericht 2024 is de bijdrage verlaagd op basis van de gegevens van BWB. De feitelijke afrekening wordt echter pas in 2025 ontvangen.

Treasury € 110 V.

De gemeente heeft in 2024 meer eigen middelen ter beschikking gehad, zoals reserves en voorzieningen. Om die reden is in 2024 minder geld geleend met als rente-effect € 55 V. Daarnaast is er meer dividend ontvangen van GBE Aqua € 55 V.

Post onvoorzien € 275 V.

In de begroting is een jaarlijkse stelpost opgenomen om onvoorziene kosten gedurende het jaar op te vangen. Dit jaar is de stelpost niet benut, wat resulteert in een positief verschil ten opzichte van de begroting.

Voorziening pensioen gemeentebestuur € 260 N.

Door de daling van de rekenrente moet een extra bedrag aan de pensioenvoorziening worden toegevoegd. Een lagere rekenrente betekent dat er meer middelen nodig zijn om aan toekomstige verplichtingen te voldoen. Daarom zijn de voorzieningen verhoogd, gebaseerd op de meest recente berekeningen.

Voorziening dubieuze debiteuren € 135 N.

Deze voorziening is bijgesteld op basis van actuele inzichten in de oninbaarheid van openstaande vorderingen. Vanaf boekjaar 2024 worden de mutaties in de voorziening dubieuze debiteuren volledig in programma 1 verantwoord.

Overhead € 472 N.

Het nadeel op de post overhead wordt veroorzaakt door de begrote taakstellingen van € 622 N op de totale personele lasten in de gehele begroting. Deze taakstellingen worden gerealiseerd op de verschillende programma's. Nadere toelichting op de personele lasten staat in paragraaf 10 Bedrijfsvoering. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door lagere kosten vanwege vacatures bij verschillende afdelingen.

Beheer overige gebouwen en gronden: € 196 N.

Beheer overige gebouwen en gronden: €196 N.
De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere personeelskosten. Er is personeel ingehuurd voor de behandeling van het dossier Bravis. Hiervoor was geen budget begroot.

De personele kosten van enkele medewerkers worden doorberekend naar vastgoed en vastgoedprojecten. Deze doorberekening heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Hierdoor zijn de lasten in programma 1 Bestuur en ondersteuning hoger dan begroot en in programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing lager dan begroot.

Overig € 216 N.

Dit betreft meerdere verschillen over het gehele programma. Deze verschillen zijn kleiner dan € 50. De verschillen tellen samen op tot een nadeel van € 216.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 1

De onttrekking inzake de frictiekosten is marginaal lager dan begroot (€ 16 N).

2.2 PROGRAMMA 2: VEILIGHEID

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Onze inwoners behoren zich veilig te voelen. Zichtbare handhaving kan hier een bijdrage aan leveren.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.2.1 Inwoners voelen zich veilig

- A.2.1.1 We implementeren het Veiligheidskader (Q1)
- A.2.1.2 We breiden het aantal handhavers uit en zetten deze slim in (Q1-Q4)

D.2.2 Criminaliteit wordt daadkrachtig aangepakt en veiligheidsrisico's worden goed beheerst

- A.2.2.1 We maken en implementeren een aanpak ondermijning en blijven werken aan een weerbaar bestuur (Q1-Q4)
- A.2.2.2 We maken en implementeren een aanpak voor jeugdcriminaliteit en -overlast (loopt - Q1)
- A.2.2.3 We ontwikkelen een veiligheidsaanpak voor het havengebied (Q1-Q4)
- A.2.2.4 We zetten in op doorontwikkeling van de crisisbeheersing (loopt - Q4)

D.2.3 Inwoners wonen in een veilige buurt

- A.2.3.1 We gaan wijkgericht werken (Q2-Q4)
- A.2.3.2 We zetten de veiligheidsmarinier in (Q1-Q4)
- A.2.3.3 We maken en implementeren een aanpak woonoverlast (Q1-Q3)
- A.2.3.4 We stellen een plan van aanpak jaarwisseling op (Q2-Q3)

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
2.1	**Inwoners voelen zich veilig**		
2.1.1	We implementeren het veiligheidskader (Q1)	100%	
2.1.2	We breiden het aantal handhavers uit en zetten deze slim in (Q1-Q4)	100%	
2.2	**Criminaliteit wordt daadkrachtig aangepakt en veiligheidsrisico's worden goed beheerst**		
2.2.1	We maken en implementeren een aanpak ondermijning en blijven werken aan een weerbaar bestuur (Q1-Q4)	100%	
2.2.2	We maken en implementeren een aanpak voor jeugdcriminaliteit en -overlast (loopt-Q1)	100%	
2.2.3	We ontwikkelen een veiligheidsaanpak voor het havengebied (Q1-Q4)	25%	De ontwikkeling van een veiligheidsaanpak voor de haven is vertraagd. Het was de bedoeling om hier een externe partij voor in te zetten, mede vanwege de complexiteit van aanpalende wetgeving die van toepassing is. Door alle vacatures en de prioriteit voor het op orde brengen van de capaciteit op Veiligheid is de ontwikkeling van een veiligheidsaanpak voor het havengebied opgeschoven naar Q2 en Q3 van volgend jaar.
2.2.4	We zetten in op doorontwikkeling van de crisisbeheersing (loopt-Q4)	40%	Verschillende medewerkers binnen de lokale crisisorganisatie hebben een training gevolgd om hun kennisniveau op orde te houden. Daarnaast heeft een oefening plaatsgevonden voor het gemeentelijke beleidsteam, waarbij een zo realistisch mogelijk scenario compleet werd doorlopen. Bij deze oefening sloten ook onze ketenpartners aan om de integraliteit binnen de crisisbeheersing te behouden en waar nodig verder te ontwikkelen. We hebben geconstateerd dat de crisisorganisatie nog onvoldoende up-to-date is. Een verdere verbeterslag van de faciliteiten en bemensing van de interne crisisorganisatie is noodzakelijk gebleken en wordt opgepakt.
2.3	**Inwoners wonen in een veilige buurt**		
2.3.1	We gaan wijkgericht werken (Q2-Q4)	100%	
2.3.2	We zetten de veiligheidsmarinier in (Q1-Q4)	100%	
2.3.3	We maken en implementeren een aanpak woonoverlast (Q1-Q3)	100%	
2.3.4	We stellen een plan van aanpak jaarwisseling op (Q2-Q3)	100%	

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk **	R 2019	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 jongeren)	9 (2024)	23	15	9	9	8	14
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2,2 (2024)	2,9	2,8	3,2	2,6	2,3	2,3
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	4,2 (2023)	6,7	5,7	5,0	4,6	5,1	**

Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,3 (2023)	1,4	2,1	1,7	1,8	1,3	**
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	4,0 (2024)	7,4	6,2	5,7	5,7	6,4	4,8

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Aanpak Verward gedrag	2018
Algemene Plaatselijke Verordening (incl. gerelateerde beleidsdocumenten en uitvoeringsrichtlijnen)	Divers
Beleidskader cameratoezicht 2022	2022
Beleidslijn Bibob 2023	2023
Beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2023-2027	2023
Convenant Bondgenootschap van gemeentelijke en provinciale overheden tegen ondermijning in Brabant-Zeeland	2020
Convenant Samenwerking tussen ketenpartners in het ZVH De Markiezaten & privacy protocol	2020
Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, bestrijding Handhavingsknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen (RIEC-convenant)	2020
Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 District De Markiezaten	2023
Regionaal Beleidsplan ZWB 2023-2026 (hele politie-eenheid)	2023
Uitvoeringsplan gemeentelijke taken Wet verplichte ggz van de gemeenten in West-Brabant	2020
Veiligheidsstrategie (Veiligheidskader)	2023
Pijlervisie Sociaal en Veilig	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Door afstemming tussen hulpdiensten bereiken we grotere slagkracht en betere dienstverlening.	€4.652.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	189	143	407	179	-228	N
Lasten	6.301	8.695	8.938	8.266	672	V
Saldo baten en lasten	**-6.112**	**-8.552**	**-8.531**	**-8.087**	**443**	**V**
Vermindering van reserves	73	-	-	-	-	
Vermeerdering van reserves	-	-	-	-	-	
Saldo reserves	**73**	**-**	**-**	**-**	**-**	
Gerealiseerd resultaat	**-6.039**	**-8.552**	**-8.531**	**-8.087**	**443**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 2

Veiligheidsregio € 107 V.

In de afrekening 2024 van de veiligheidsregio zijn de doorberekende kosten voor FLO € 107 V lager dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. De feitelijke kosten zijn afhankelijk van de kosten die binnen de veiligheidsregio worden verantwoord voor personeel met FLO en worden bij de afrekening definitief vastgesteld.

Projectgelden (HR gelden) € 352- V.

In 2023 is in het kader van veiligheid een aantal projecten gestart. Deze lopen in de komende jaren nog door. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen zijn in 2024 niet volledig besteed. Vanwege de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en de aanzienlijke capaciteitsuitbreiding binnen de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV), zijn diverse functies pas in een laat stadium ingevuld. Als gevolg hiervan zijn bepaalde werkzaamheden blijven liggen, terwijl deze inmiddels als urgent worden aangemerkt. Ter ondersteuning van de huidige formatie worden hiervoor tijdelijk aanvullende opdrachten gegeven.

Rampenbestrijding € 60 V.

De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt heeft ook binnen de afdeling Openbare Orde en Veiligheid geleid tot capaciteitsproblemen, waardoor niet alle voorgenomen werkzaamheden uit de jaarplanning 2024 volledig zijn uitgevoerd. Daarnaast is in de begroting geen rekening gehouden met het bestaan van deelfacturen in samenwerking met de gemeente Steenbergen, wat ertoe leidt dat een deel van de uitgegeven middelen op termijn wordt terugontvangen.

Algemene criminaliteitsbestrijding € 69 V.

In 2024 is gedurende het jaar de subsidie ‘Preventie met Gezag’ toegekend, waarbij de middelen over een periode van vier jaar worden uitgekeerd. Aangezien de subsidietoekenning midden in het jaar plaatsvond en de afdeling Openbare Orde en Veiligheid kampt met aanhoudende capaciteitskrapte, is het in het lopende jaar niet mogelijk gebleken om deze middelen planmatig in te zetten.

Handhaving & Toezicht € 131 N.

Het nadelige resultaat wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren. Enerzijds zijn aan de lastenkant diverse begrotingsposten overschreden, wat gezamenlijk heeft geleid tot een budgetoverschrijding. Anderzijds ligt de voornaamste oorzaak in het feit dat er in het verslagjaar slechts één dwangsom is opgelegd, terwijl in de begroting werd uitgegaan van een aanzienlijk hogere opbrengst uit handhavingsmaatregelen.

APV & bijzondere wetgeving € 20 V.

Gedurende het jaar zijn binnen dit product hogere opbrengsten gegenereerd dan vooraf geraamd, wat heeft geresulteerd in een beperkt positief saldo.

Dierenbescherming € 34 N.

Gedurende het verslagjaar is het aantal opgevangen zwerfdieren hoger uitgevallen dan in de oorspronkelijke begroting was voorzien. Deze toename kan samenhangen met een stijging van het aantal meldingen of met veranderende maatschappelijke omstandigheden, en heeft geleid tot hogere kosten binnen dit product.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 2

Niet van toepassing.

2.3 PROGRAMMA 3: BEHEER OPENBARE RUIMTE

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Al onze inwoners moeten kunnen wonen en verblijven in een buurt die bereikbaar is en goed wordt onderhouden. Daarom zorgen we, samen met de buurt, voor groene, schone wijken. We realiseren veilige routes naar school of werk, pakken zwerfvuil aan en zorgen ervoor dat de parkeerproblematiek niet verergert.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.3.1 De gemeente heeft een duurzame openbare ruimte

- A.3.1.1 We passen biobased toe bij investeringen in de openbare ruimte
- A.3.1.2 We verduurzamen het beheer van de openbare ruimte
- A.3.1.3 We promoten adoptie van boomspiegels en geveltuinen meer
- A.3.1.4 We ondersteunen Initiatieven als maaimeiniet en schoffelmijniet
- A.3.1.5 We verhogen de biodiversiteit van het openbaar groen

D.3.2 Door gedragsverandering bevorderen we schone buurten

- A.3.2.1 We zorgen voor een aanpak op overlast hondenpoep door aanpassing van het beleid
- A.3.2.2 We pakken overlast van zwerfvuil uit door beloning, preventie en handhaving
- A.3.2.3 We gaan ongewenste grafitti en stickers tegen door preventie en gamification
- A.3.2.4 We voltooien de vervanging van zwerfafvalbakken
- A.3.2.5 We stimuleren de beleving openbare ruimte d.m.v. samenwerking met inwoners & bedrijven

D.3.3 De gemeente levert een goede dienstverlening naar de inwoner

- A.3.3.1 We onderzoeken het functioneren van het huidige meldingensysteem
- A.3.3.2 We optimaliseren de dienstverlening n.a.v. het onderzoek onder A.3.3.1
- A.3.3.3 We onderzoeken het fonds groene inwoners
- A.3.3.4 We reduceren het aantal terugbelnotities en openstaande meldingen

D.3.4 Zorgdragen voor voldoende instandhouding van de assets in de openbare ruimte

- A.3.4.1 We verbeteren het inzicht in voldoende middelen voor dagelijks- en groot onderhoud
- A.3.4.2 We zoeken naar voldoende middelen voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen op langere termijn
- A.3.4.3 We starten de reparatie van de kademuren

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
3.1	**De gemeente heeft een duurzame Openbare Ruimte**		
3.1.1	We passen biobased toe bij investeringen in de openbare ruimte	**100%**	
3.1.2	We verduurzamen het beheer van de openbare ruimte	**100%**	
3.1.3	We promoten de adoptie van boomspiegels en geveltuinen	**100%**	
3.1.4	We ondersteunen initiatieven als maaimeiniet en schoffelmijniet	**100%**	
3.1.5	We verhogen de biodiversiteit van het openbaar groen	**100%**	
3.2	**Door gedragsverandering bevorderen we schone buurten**		
3.2.1	We zorgen voor een aanpak op overlast hondenpoep door aanpassing van het beleid	**85%**	In verband met het aanpassen van het originele plan wordt er gekozen te wachten met handhaven totdat alle hondenlosloopgebieden voorzien zijn van borden (voorzien 2025 Q1), het handhavingsplan is al wel gereed en wordt uitgerold in 2025 Q2.
3.2.2	We pakken overlast van zwerfvuil aan door belonen, preventie en handhaving	**75%**	Het handhaven van zwerfafval gaat gelijk op met dat van de hondenpoep overlast, Ook hier wordt gekozen de planning met betrekken tot handhaven naar een later tijdstip te brengen, de verwachting is 2e halfjaar 2025.
3.2.3	We gaan ongewenste graffiti & stickers tegen door preventie en gamification	**100%**	
3.2.4	We voltooien de vervanging van de zwerfafvalbakken	**90%**	Verwachting is dat de volledige vervanging in het 2e kwartaal 2025 is afgerond.
3.2.5	We stimuleren de beleving openbare ruimte d.m.v. samenwerking met inwoners en bedrijven	**100%**	
3.3	**De gemeente levert een goede dienstverlening naar de inwoner**		
3.3.1	We onderzoeken het functioneren van het huidige meldingensysteem	**100%**	
3.3.2	We optimaliseren de dienstverlening n.a.v. het onderzoek onder A.3.3.1	**100%**	
3.3.3	We onderzoeken het fonds “groene inwoners”	**100%**	
3.3.4	We reduceren het aantal terugbelnoties en openstaande meldingen	**100%**	
3.4	**De gemeente zorgt dat eigendommen in de openbare ruimte voldoende onderhouden worden**		
3.4.1	We verbeteren het inzicht in voldoende middelen voor dagelijks- en groot onderhoud	**90%**	De MJOP’s voor wegen, civieltechnische kunstwerken en de Theodorushaven zijn in concept gereed en worden in 2025 ter besluitvorming voorgelegd.
3.4.2	We zoeken naar voldoende middelen voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen op langere termijn	**100%**	
3.4.3	We starten met de reparatie van de kademuren	**25%**	De scope is opnieuw vastgesteld, de gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Een nieuwe projectgroep gaat starten met de voorbereiding

INDICATOREN

In 2018 zijn we na het vaststellen van de beeldkwaliteit begonnen met het meten van de beeldkwaliteit door een extern bureau. In de tabel hieronder zijn de resultaten van de uitgevoerde deelwaarnemingen 2024 terug te vinden. De A staat voor de door de gemeenteraad vastgestelde Ambitie. De S is de daadwerkelijke score die we in 2024 hebben behaald.

Wat opvalt zijn de hoge scores op meubilair en riolering. De civieltechnische kunstwerken scoren daarentegen beduidend slechter dan de vastgestelde beeldkwaliteit. Dit komt mede doordat de civieltechnische kunstwerken later zijn toegevoegd aan de IBOR-systematiek. Daardoor is de focus hier pas later op gekomen. Er is achterstand op het reinigingsonderhoud van houten bruggen, trappen en de oude kademuren.

Beeldkwaliteit hoeft niet overeen te komen met de technische kwaliteit. Bij verharding is te zien dat de invalswegen conform het vastgestelde kwaliteitsniveau zijn. Op dit gebied hebben we in 2023 en 2024 veel groot onderhoud gepleegd. Uit de inspectie van de wegen is een achterstand geconstateerd in met name de woongebieden, bijzondere gebieden en recreatie gebieden. Hiervoor is een extra storting in de voorziening achterstallig onderhoud wegen gedaan. De achterstand is bij de beeldkwaliteit met name ook in de woongebieden en recreatiegebieden te zien.

Thema's	Binnen-stad		Bijzondere gebieden		Invals-wegen		Woon-gebieden		Industrie-gebieden		Parken		Recreatie-gebieden		Buiten-gebied	
	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S
Groen	B	B	B	B	B	C	B	C	C	C	B	B	C	C	C	B
Meubilair	B	B	B	B	B	B	B	B	C	B	B	B	C	A	C	B
Reiniging	A	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
Riolering	B	B	B	B	B	A	B	B	B	A	B	B	B	B	B	A
Verhar-ding	B	A	B	B	B	B	B	D	C	A	B	A	C	D	C	C
CVK	B	D	B	C	B	D	B	C	B	C	B	D	B	C	B	C

Bron: De gebruikte bron is www.bergenopzoom.apptimizeplatform.nl
CVK staat voor Civieltechnische Kunstwerken*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Actieplan Biobased Economy	2016
Afvalstoffenbeleidsplan	2016
Beleidsvisie Materieel erfgoed	2013
Beleidsnota Parkeren	2013
Detailhandelsstructuurvisie	2016
Gebiedsvisie Brabantse Wal – Bergen op Zoom Oost	2010
Gemeentelijk Waterplan 2024-2027	2023
Groenstructuurplan	2006
Grondprijzenbrief 2024	2024
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) 2023-2027	2022
Meerjaren ontwikkeling Programma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014	2010
Nota Gemeentelijk Vastgoed	2012
Nota Grondbeleid	2017
Nota Kostenverhaal	2024
Nota Parkeernormering	2015
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2023

Beleidsnota	Vastgesteld
Notitie Woonwagenbeleid Bergen op Zoom	2015
Ruimtelijke Visie West-Brabant	2009
Startfoto lokale economie	2016
Strategische visie Theodorushaven	2009
Structuurvisie Bergen Op Zoom 2030	2011
Toekomstbeeld binnenstad	2023
Verkeersplan	2014
Visie Duurzame Ontwikkeling	2014
Visie Verkeer en Parkeren	2012
Woonvisie	2020

VERBONDEN PARTIJEN

Niet van toepassing op dit programma.

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	1.710	849	883	1.384	500	V
Lasten	27.951	26.882	24.244	40.236	-15.992	N
Saldo baten en lasten	**-26.241**	**-26.033**	**-23.361**	**-38.852**	**-15.492**	**N**
Vermindering van reserves	4.731	4.792	4.792	4.792	-	
Vermeerdering van reserves	-	-	-	-	-	
Saldo reserves	**4.731**	**4.792**	**4.792**	**4.792**	**-**	
Gerealiseerd resultaat	**-21.510**	**-21.241**	**-18.569**	**-34.060**	**-15.492**	**N**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 3

Wegen, fietspaden en trottoirs € 16.091 N.

Naar aanleiding van de uitgevoerde inspecties op het areaal wegen, fietspaden en trottoirs is in 2024 het Meerjarenonderhoudsplan verharde wegen 2025 t/m 2029 opgesteld. Uit de inspectieresultaten blijk een groot oppervlakte met achterstallige kwaliteit (D-kwaliteit). Volgens de voorschriften van het BBV dient hiervoor direct een voorziening voor te worden gevormd. Dit heeft geleid tot een extra storting van € 16.091 in de voorziening achterstallig onderhoud. In het opgestelde Meerjarenonderhoudsplan is een prioritering op wegvakonderdelen aangebracht, waarbij in volgorde van prioritering is uitgegaan van herstel trottoirs, vervolgens fietspaden en als laatste de rijbanen.

Civieltechnische kunstwerken € 88 N.

De kosten van de civieltechnische kunstwerken zijn € 88 N hoger uitgekomen dan begroot. Dit komt met name door de hogere kosten van elektra voor de evenementen. Deze zijn € 65 N hoger uitgekomen dan begroot. De kosten zijn afhankelijk van het aantal en de aard van de evenementen. Het verbruik is sterk afhankelijk van de evenementhouders. Daarnaast zijn de onderhoudskosten civiele kunstwerken aan en aan de fonteinen respectievelijk € 3 N en € 20 N hoger door extra werkzaamheden.

Kabels en leidingen € 93 V.

Op de post kabels en leidingen is een voordeel behaald van € 93 V. Als gevolg van beperkte programmering door de nutsbedrijven in de openbare ruimte was de benodigde capaciteit voor Toezicht en Ondersteuning kleiner.

Niet gesprongen explosieven € 182 N.

In 2024 heeft er een correctie plaatsgevonden op de subsidie niet gesprongen explosieven. Deze gelden worden via de algemene uitkeringen toegekend.

Personele lasten € 636 V.

Door vacatures die niet goed ingevuld kunnen worden zijn de personele lasten lager dan begroot. Voor zover mogelijk wordt een deel van de vacatureruimte ingevuld voor extra werk aan te besteden aan aannemers. Door de vacatureruimte bij openbaar groen is ook de geplande beeldkwaliteit op een aantal thema's niet gerealiseerd.

Speelvoorzieningen € 120 V.

Op de speelvoorzieningen is € 120 V minder uitgegeven dan begroot, omdat programmering groot onderhoud speelvoorzieningen niet volledig is uitgevoerd. Het aanbestedingstraject kende een lange doorlooptijd en ook waren er lange levertijden bij leveranciers. De uitvoering van de geplande onderhoudswerkzaamheden voor het groot onderhoud zal in 2025 plaatsvinden.

Overig € 20 V.

Dit betreft meerdere verschillen over het gehele programma.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 3

De mutaties in de jaarrekening zijn gelijk aan de begroting.

2.4 PROGRAMMA 4: ECONOMIE

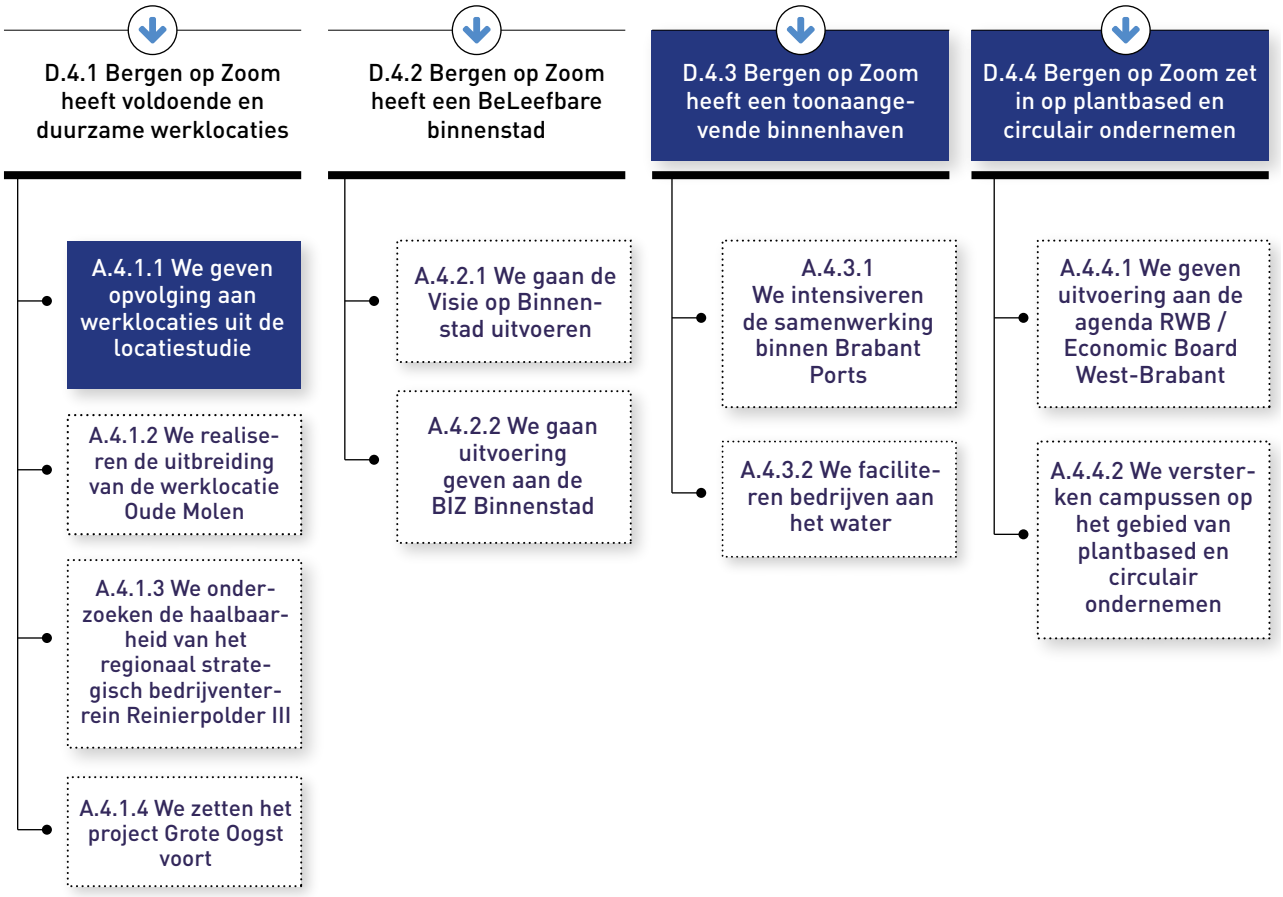
Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Wij willen dat het in de gemeente Bergen op Zoom fijn wonen, werken en (be)leven is. Daarvoor moet nog wel wat gebeuren. Van de aanpak van onze historische binnenstad, het aantrekken van meer en diverse werkgelegenheid, het anders inrichten van onze sportieve en culturele infrastructuur (de businesscases cultuur en sport) tot aan Bergen op Zoom op de kaart zetten als (be)leefstad met recreatieve hotspots als de Bergse Heide en de Boulevard (waaronder de Waterschans). De luiken moeten open en zichtbaar worden voor andere overheden in Den Bosch, Den Haag en Brussel. Ook gaan we meer en beter samenwerken met andere steden, bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen om onze campussen (Agro- economie, Biobased, (Podium)Techniek en Zorg) verder te versterken.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
4.1	**Bergen op Zoom heeft voldoende en duurzame werklocaties**		
4.1.1	We geven opvolging aan werklocaties uit de locatiestudie	**100%**	
4.1.2	We realiseren de uitbreiding van de werklocatie Oude Molen	**50%**	In de grondverwerving zijn in 2024 de nodige stappen gezet. Zo is een voorkeursrecht gevestigd op het laatste deel van het gebied, waardoor de gemeente het recht op eerste koop heeft.
4.1.3	We onderzoeken de haalbaarheid van het regionaal strategisch bedrijventerrein Reinierpolder III	**100%**	
4.1.4	We zetten het project Grote Oogst voort	**100%**	
4.2	**Bergen op Zoom heeft een BeLeefbare binnenstad**		
4.2.1	We gaan de Visie op Binnenstad uitvoeren	**100%**	
4.2.2	We gaan uitvoering geven aan de BIZ Binnenstad	**100%**	

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
4.3	**Bergen op Zoom heeft een toonaangevende binnenhaven**		
4.3.1	We intensiveren de samenwerking binnen Brabant Ports	**90%**	Brabant Ports is een samenwerkingsverband van binnen-havens in Brabant, opgericht om de logistieke keten te verduurzamen en te optimaliseren. Dit initiatief speelt in op de toenemende vraag naar binnenvaartcapaciteit, betere benutting van vaarwegen en versterking van de circulaire economie. Eerder ondertekenden acht gemeenten, waaronder onze gemeente, een intentieverklaring om te komen tot Brabant Ports. Inmiddels is in 2024 de coöperatie opgericht en het programma voor 2025 nader uitgewerkt. Voor deelname is een formeel besluit van het college vereist, na consultatie van de raad.
4.3.2	We faciliteren bedrijven aan het water	**100%**	
4.4	**Bergen op Zoom zet in op plantbased en circulair ondernemen**		
4.4.1	We geven uitvoering aan de agenda RWB / Economic Board West-Brabant	**80%**	De Strategische Agenda 2024-2028 van de RWB is op 18-4-2024 door het Algemeen Bestuur van de RWB vastgesteld. In combinatie met de Economische Agenda van de Economic Board West-Brabant (EBWB) is het Economisch perspectief voor West-Brabant voor de komende jaren bepaald. De gemeentelijke inzet sluit daarbij aan via een actiegerichte aanpak (o.a. Grote Oogst, campusinzet, circulaire economie, startersondersteuning).
4.4.2	We versterken campussen op het gebied van plantbased en circulair ondernemen	**100%**	

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk**	R 2019	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Economie: functiemenging (verhouding tussen banen en woningen), als percentage	54,2 (2023)	50,0	49,4	50,0	50,4	50,9	**
Economie: Vestigingen (van bedrijven), aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	123,6 (2024)	131,3	137,6	145,3	151,6	163,3	143,5

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Toekomstbeeld binnenstad	2023
Pijlervisie economie	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Regio West-Brabant (RWB)	De Regio West-Brabant (RWB) is een alliantie van zestien gemeenten met als doel de regio te versterken en stimuleren op het gebied van onder andere economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ontwikkelingen en wonen. Daarnaast is de RWB een strategische gesprekspartner voor onder andere de provincie, de nationale overheid en Europa, waar het gaat om de toekomst van de regio en beschikbare fondsen.	€308.700
BV REWIN West-Brabant	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren. De begroting van het Rewin maakt onderdeel uit van de Begroting RWB.	€252.725

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	4.422	4.693	9.960	6.388	-3.572	N
Lasten	7.244	8.800	12.906	7.534	5.372	V
Saldo baten en lasten	**-2.822**	**-4.107**	**-2.946**	**-1.146**	**1.800**	**V**
Vermindering van reserves	367	813	857	610	-246	N
Vermeerdering van reserves	1.129	876	1.605	1.617	-12	N
Saldo reserves	**-762**	**-63**	**-749**	**-1.007**	**-258**	**N**
Gerealiseerd resultaat	**-3.584**	**-4.170**	**-3.694**	**-2.153**	**1.542**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 4

Economische ontwikkeling € 784 V.

In de begroting is de ontbinding van de NV Aangenaam opgenomen. Begroot was een eenmalig voordeel van € 2,0 mln. Dit bedrag is uitgekomen op bijna € 2,1 mln. Conform de begroting is € 1 miljoen ten gunste van het rekeningresultaat gekomen, € 50 is ingezet voor de doorontwikkeling van de VVV Brabantse Wal.

Een bedrag van € 500 was oorspronkelijk bestemd voor de campusontwikkeling binnen Delta Agrifood Business (DAB) en het restant is in de algemene reserve gestort voor economische doeleinden en de bouwkoten. Het bedrag dat in de algemene reserve is gestort is nu bij de jaarrekening € 88 V hoger.

De € 500 is ingezet bij het DAB lab voor de uitbreiding en inrichting van een ‘shared facility’ ruimte in lijn met de besluitvorming in het college. Het vormen van de benodigde dekkingsreserve kapitaallasten is ten laste van het rekeningresultaat gebracht (in plaats van deze post binnen dit programma). Hierdoor is een voordeel van € 500 opgetreden.

Op de personele lasten is een voordeel gerealiseerd van € 168 V vanwege openstaande vacatures.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur € 824 V.

De kosten voor de het herstel van loswal zijn nog niet gemaakt in 2024. Dit zorgde voor € 395 voordeel. De uitvoering zal naar verwachting in 2025 plaatsvinden.

Er werden minder kosten gemaakt voor het verkopen snippergroen wat leidde tot voordeel van € 98.
Daarnaast was het mogelijk minder capaciteit in te huren voor de uitvoering van de werkzaamheden door het grondbedrijf. Dit levert € 137 voordeel op.

Het saldo van de grondexploitaties is binnen de exploitatie € 170. Dit hogere bedrag aan inkomsten leidt tot een storting in de algemene reserve, zodat het totaal van het grondexploitaties op nul uitkomt.

Economische promotie € 192 V.

De opbrengst toeristenbelasting is € 56 V hoger uitgekomen dan begroot door een toename van het aantal overnachtingen waarmee in de begroting geen rekening was gehouden.
Op de personele lasten is € 139 V gerealiseerd. Dit komt door de vacatureruimte bij de VVV en 1 FTE toerisme die begroot was op dit programma 4 maar voor 2024 verantwoord is op programma 6 Sport, cultuur en recreatie.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 4

Vermeerderingen aan de Algemene Reserve
Vanuit de ontbinding van de NV Aangenaam is € 88 meer ontvangen en in de algemene reserve gestort dan het bedrag dat was begroot. Tevens leidt de mutatie ten gevolge van de grondexploitaties tot een hogere storting in de reserve € 170.

2.5 PROGRAMMA 5: ONDERWIJS

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Bergen op Zoom is een gemeente waar de kinderen, maar ook de kinderen uit de omliggende gemeenten, goed onderwijs kunnen volgen. Het aanbod van het onderwijs is divers; van voorschoolse educatie, primair onderwijs, voortgezet onderwijs tot het MBO. Binnen het onderwijs moeten alle kinderen dezelfde kansen krijgen. Het onderwijs is op elkaar afgestemd in een doorlopende leerlijn en afgestemd op de behoeften van de lokale en regionale arbeidsmarkt. De scholen zijn goed onderhouden, veilig en duurzaam. Het onderwijs moet inclusief zijn en toegankelijk voor alle kinderen, passend bij hun mogelijkheden. Daarnaast wordt via volwassenenonderwijs ingezet op digitale vaardigheden en de ontwikkeling van taalvaardigheid van inwoners die de Nederlandse taal willen leren en/of verbeteren. De gemeente heeft extra aandacht voor overheidscommunicatie, om deze begrijpelijker te maken voor de inwoners.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.5.1 In Bergen op Zoom zijn scholen veilig, inclusief, toegankelijk en duurzaam

- A.5.1.1 We intensiveren de integraliteit met Jeugdzorg
- A.5.1.2 We implementeren het nieuwe meerjarige onderwijskansenbeleid 2024-2026
- A.5.1.3 We herijken het IHP eind 2024

D.5.2 In Bergen op Zoom hebben we een breed en robuust onderwijsaanbod

- A.5.2.1 We ondersteunen het ambassadeurschap voor de Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant

D.5.3 Inzetten op bestrijding en voorkomen van laaggeletterheid bij ouders/volwassenen

- A.5.3.1 We willen met de gezinsaanpak de taalontwikkeling van kinderen verbeteren en daarmee de kansengelijkheid voor kinderen bevorderen
- A.5.3.2 We gebruiken begrijpelijke taal

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
5.1	**We streven ernaar om in Bergen op Zoom scholen veilig, inclusief, toegankelijk en duurzaam te laten zijn**		
5.1.1	We intensiveren de samenwerking met Jeugdzorg (Q1-Q4)	**75%**	De samenwerking vindt plaats op uitvoering, beleid en binnen de bestuurlijke Regionale Educatieve Agenda (REA). Momenteel wordt beleid ontwikkeld voor passende kinderopvang in samenwerking met de kinderopvangorganisaties. Binnen de REA wordt onderzocht hoe jeugdhulp op de scholen beter vorm te geven. Dit onderwerp heeft een relatie met tegel O004 van het uitvoeringsplan sociaal en veilig: "We versterken de samenwerking met de voorschoolse voorzieningen, onderwijs, leerplicht en zorg en stimuleren de onderwijskansen van kinderen".
5.1.2	We implementeren het nieuwe meerjarige onderwijskansenbeleid (2024-2026) (Q1)	**100%**	
5.1.3	We herijken het IHP eind 2024 (Q4)	**100%**	
5.2	**In Bergen op Zoom hebben we een breed en robuust onderwijsaanbod**		
5.2.1	We ondersteunen het ambassadeurschap voor de Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant (Q1-Q4)	**100%**	
5.3	**We zetten in op bestrijding en voorkomen van laaggeletterdheid bij ouders / volwassenen**		
5.3.1	We willen met de gezinsaanpak de taalontwikkeling van kinderen verbeteren en daarmee de kansengelijkheid voor kinderen bevorderen	**100%**	
5.3.2	We gebruiken begrijpelijke taal (Q1)	**25%**	In Q1 wordt de Direct Duidelijk Deal ondertekend. De intentie is uitgesproken om helder en direct te communiceren. Er wordt beleid ontwikkeld om dit te bereiken

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk**	R 2019	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Absoluut verzuim, per 1.000 leerlingen	6,3 (2023)	4,4	2,6	1,6	5,3	8,4	**
Relatief verzuim, per 1.000 leerlingen	27 (2023)	19	-	16	21	25	**
Voortijdige schoolverlaters zonder Startkwalificatie (vsv'ers) (percentage)	2,4 (2023)	2,4	2,0	2,1	3,2	2,2	**

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*

*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Onderwijsagenda Brabantse Wal 2019-2022	2019
Onderwijskansenplan 2024-2026	2023
Verordening bekostiging leerlingenvervoer	2022
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015

LMC Uitvoeringsplan West-Brabant West 2021-2025	2021
Herziene Uitwerkingspact	2024
Beleidsregels last onder dwangsom bij handhaving van de Leerplicht 1969	2024
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024
Uitvoeringsagenda Pijlervisie Sociaal en Veilig	2024
Onderwijskansenbeleid 2024-2026	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Leerplicht regionaal bureau	Regionale centrale leerling-administratie; centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) ten behoeve van betere controle op voortijdige schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg en Veiligheidspartners.	€40.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	4.498	3.758	4.810	4.184	-625	N
Lasten	12.824	12.476	13.282	12.827	455	V
Saldo baten en lasten	**-8.326**	**-8.718**	**-8.472**	**-8.642**	**-170**	**N**
Vermindering van reserves	-	90	90	90	-	
Vermeerdering van reserves	90	-	-	-	-	
Saldo reserves	**-90**	**90**	**90**	**90**	**-**	
Gerealiseerd resultaat	**-8.416**	**-8.628**	**-8.382**	**-8.552**	**-170**	**N**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 5:

Openbaar Basisonderwijs €150 N.

We hebben meer vergoeding moeten betalen aan de scholen voor vervoerskosten (gymonderwijs). De werkelijke kosten zijn afhankelijk van het aantal aanvragen van de scholen. In 2024 waren dit er meer dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. De gemeente heeft geen mogelijkheden aanvragen niet te honoreren.

Onderwijs Kansen Beleid

Voor het onderwijs kansenbeleid en nationaal programma onderwijs is in 2023 een uitkering van het Rijk ontvangen. Dit bedrag is ter financiering van kosten in de periode 2023 – 2025 (einddatum 1 juli 2025). In de begroting 2024 was rekening gehouden met een bedrag van € 690 in de lasten en de baten. In 2024 zijn geen uitgaven en gedaan. Het restant van de rijksuitkering moet op basis van de voorwaarden van het Rijk beschikbaar blijven voor 2025.

Overig € 20 N.

Dit betreft meerdere verschillen over het gehele programma.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 5:

Mutaties in de jaarrekening zijn gelijk aan de begroting.

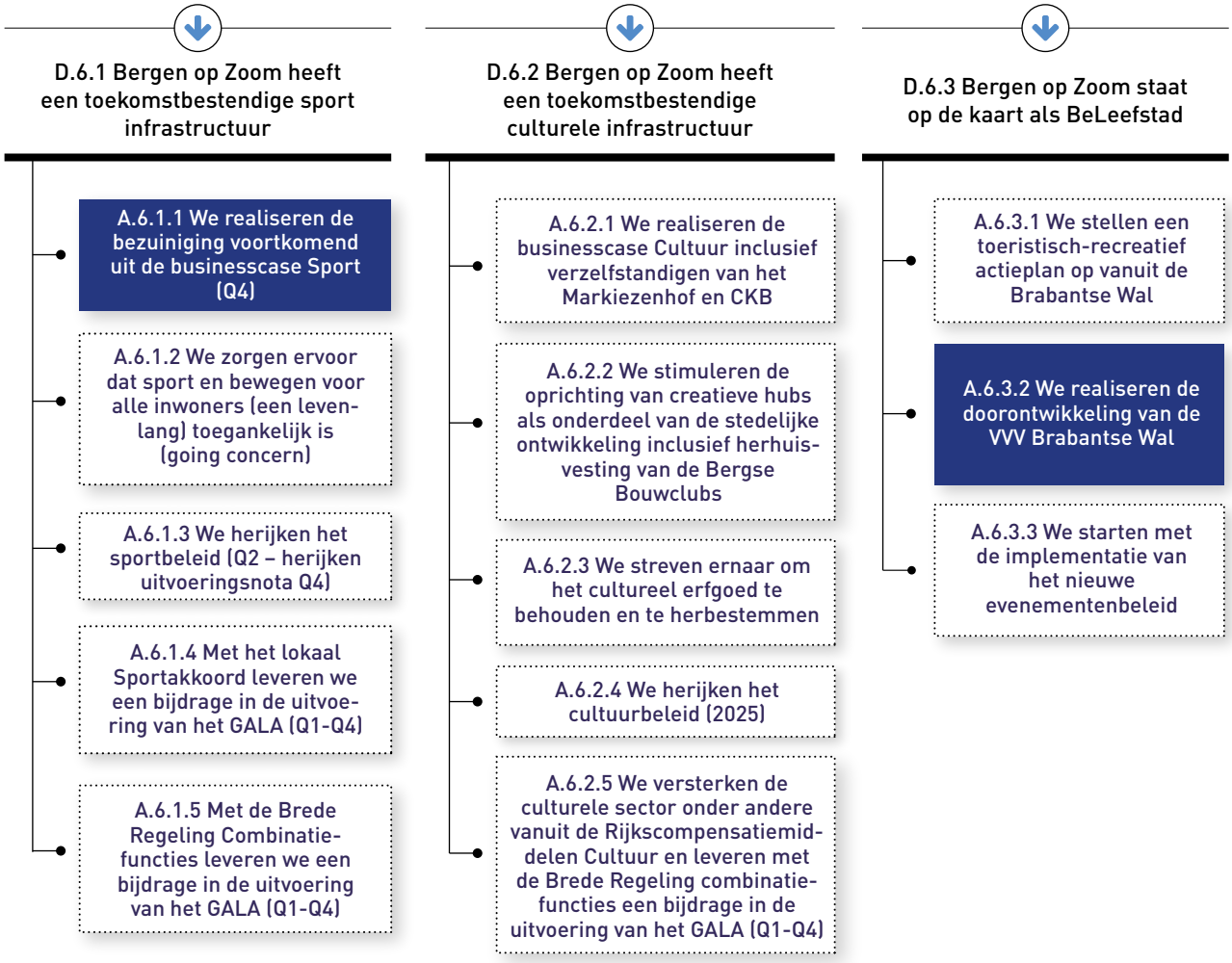
2.6 PROGRAMMA 6: SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Wij willen dat het in de gemeente Bergen op Zoom fijn wonen, werken en (be)leven is. Daarvoor moet nog wel wat gebeuren. Van de aanpak van onze historische binnenstad, het anders inrichten van onze sportieve en culturele infrastructuur tot Bergen op Zoom op de kaart zetten als (be)leefstad. Bij sport en cultuur blijven de huidige financiële kaders leidend. Op de inhoudelijke kaders is bijsturing mogelijk. Daarbij betrekken we sportclubs, sportverenigingen, culturele verenigingen- en makers om tot een goede en gelijkwaardige samenwerkingsrelatie en aanpak te komen. Met als uitgangspunten gezond leven, het stimuleren van bewegen, cultuurdeelname en cultuureducatie.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
6.1	**Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige sportinfrastructuur**		
6.1.1	We realiseren de bezuiniging voort-komend uit de businesscase Sport (Q4)	**20%**	De bezuinigingen zijn nog niet gerealiseerd. De implemen-tatie van de maatregelen die benodigd zijn om te komen tot een toekomstbestendig beheermodel voor de buitensportac-commodaties leiden tot een besparing omdat de gemeente minder taken uitvoert of de financiële verantwoordelijkheid voor bepaalde kosten doorlegt naar de sportverenigingen. Dit willen we borgen in huurovereenkomsten. In de eerste vier maanden van 2025 hebben we alle buitensportvereni-gingen gesproken over de maatregelen. Alle input, kansen en zorgen die de verenigingen gedeeld hebben worden verwerkt en de conceptovereenkomsten worden geconcre-tiseerd. Het doel is om de huurovereenkomsten begin 2026 ondertekend te hebben en in te laten gaan per juli/ augustus 2026. Het rendement uit verduurzaming wordt dit jaar nog gerealiseerd. De conventionele installaties voor veldverlich-ting worden deze zomer vervangen door led.
6.1.2	We zorgen ervoor dat sport en bewe-gen voor alle inwoners (een leven-lang) toegankelijk is (going concern)	**100%**	

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
6.1.3	We herijken het sportbeleid (Q2– herijken uitvoeringsnota Q4)	100%	
6.1.4	Met het lokaal Sportakkoord leveren we een bijdrage in de uitvoering van het GALA (Q1-Q4)	100%	
6.1.5	Met de Brede Regeling Combinatiefuncties leveren we een bijdrage in de uitvoering van het GALA (Q1-Q4)	100%	
6.2	**Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige culturele infrastructuur**		
6.2.1	We realiseren de businesscase Cultuur inclusief verzelfstandigen van het Markiezenhof en CKB	60%	Het proces ten aanzien van de Businesscases Cultuur is in december 2024 bijgestuurd. Besluitvorming is met de raad gedeeld via een tweetal raadsinformatiebrieven: U24-008618 (CKB) & U24-008619 (Markiezenhof).
6.2.2	We stimuleren de oprichting van creatieve hubs als onderdeel van de stedelijke ontwikkeling inclusief herhuisvesting van de Bergse Bouwclubs	75%	Het nieuwe beleid wordt vormgegeven en zal, zoals in het raadsvoorstel van december 2023 is toegezegd, begin 2025 ook met de raad via een 'gevoelenspeilende raadsmededeling' worden gedeeld.
6.2.3	We streven ernaar om het cultureel erfgoed te behouden en te herbestemmen	100%	
6.2.4	We herijken het cultuurbeleid (2025)	70%	Er is gekozen voor een integrale aanpak door visievorming binnen de pijlervisies Sociaal & Veilig (S&V) en Economie. Na vaststelling van de pijlervisie S&V is gewerkt aan een inmiddels vastgestelde uitvoeringsagenda waarin verdere concretisering naar uitvoerend cultuurbeleid staat benoemd voor 2025.
6.2.5	We versterken de culturele sector onder andere vanuit de Rijkscompensatiemiddelen Cultuur en leveren met de Brede Regeling combinatiefuncties een bijdrage in de uitvoering van het GALA (Q1-Q4)	100%	
6.3	**Bergen op Zoom staat op de kaart als BeLeefstad**		
6.3.1	We stellen een toeristisch-recreatief actieplan op vanuit de Brabantse Wal	100%	
6.3.2	We realiseren de doorontwikkeling van de VVV Brabantse Wal	75%	De businesscase VVV heeft in 2024 plaatsgevonden. Gedurende het proces is duidelijk geworden dat de volgorde tussen de businesscase VVV en het project positionering essentieel is. Deze twee trajecten worden gesynchroniseerd.
6.3.3	We starten met de implementatie van het nieuwe evenementenbeleid	75%	De implementatie van het evenementenbeleid is een proces dat meerdere jaren gaat duren. In 2024 hebben we concrete acties gerealiseerd zoals het aanstellen van een evenementen coördinator, het maken van draaiboeken voor grote evenementen, Is er betere financieel inzichttransparantie gecreëerd met leges en is een intensief participatieproces gestart met betrekking tot het terugdringen van Single Use Plastic tijdens evenementen. . Zodra het evenementenbeleid is vastgesteld (2e kwartaal 2025) kunnen de energiekosten worden doorbelast.

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk**	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Het aantal niet sporters, uitgedrukt in een percentage	46,4 (2022)	52,7	-	52,4	-	**

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsplan Museum Het Markiezenhof 2018-2023	2017
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024
Uitvoeringsagenda Sociaal & Veilig	2024
Beleidsregels Cultuur	2024
Doorontwikkeling Binnenschelde 'Boulevard in Beweging'	2014
Uitvoeringsprogramma Materieel Erfgoed	2015
Visie Materieel erfgoed	2013

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Sportbedrijf Bergen op Zoom	Het sportbedrijf Bergen op Zoom is verantwoordelijk voor de exploitatie van twee zwembaden en de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Tevens geeft zij uitvoering aan de Brede Regeling Combinatiefuncties en is daarmee een belangrijke partner bij de uitvoering van het sportbeleid.	n.n.b
GR West-Brabants Archief (GR WBA)	Via de GR bereiken we dat de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden tegen beheersbare kosten worden uitgevoerd.	€961.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	6.224	4.925	6.038	6.088	50	V
Lasten	22.196	18.887	21.767	21.481	286	V
Saldo baten en lasten	**-15.972**	**-13.962**	**-15.729**	**-15.393**	**336**	**V**
Vermindering van reserves	1.289	491	865	732	-134	N
Vermeerdering van reserves	343	-	2.571	2.571	-	
Saldo reserves	**946**	**491**	**-1.706**	**-1.839**	**-134**	**N**
Gerealiseerd resultaat	**-15.026**	**-13.471**	**-17.435**	**-17.233**	**202**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 6

Sportbeleid en activering € 33 V.

Dit verschil betreft met name dat de inhuur voor het opstellen/afronden van de BC Sport (€15.500) lager is uitgekomen dan het budget dat hiervoor uit 2023 nog over was (€42.500).

Sportaccommodaties € 100 N.

De personele lasten zijn € 75 V lager dan oorspronkelijk begroot, als gevolg van openstaande vacatures gedurende het jaar 2024.

Daarnaast zijn de uitgaven voor groot onderhoud aan buitensportaccommodaties € 130 V lager dan begroot, De geplande vervanging van de veldverlichting heeft vertraging opgelopen. De verwachting is dat deze werkzaamheden in 2025 uitgevoerd zullen worden.
Er bestond gedurende langere tijd onduidelijkheid over de btw-verwerking van de bijdragen aan het Sportbedrijf, specifiek of deze bedragen inclusief of exclusief btw moesten worden opgenomen. Om hierin helderheid te verkrijgen, is extern advies ingewonnen. In 2024 is hierover definitief uitsluitsel verkregen, wat heeft geresulteerd in een eenmalige nabetaling van € 305 N over de voorgaande jaren. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden.

Cultuurpresentatie, productie en participatie € 322 V.

Cultuur

Tijdens de coronapandemie heeft de Rijksoverheid financiële steunpakketten verstrekt ter ondersteuning en instandhouding van lokale culturele voorzieningen. De gemeenteraad heeft de ontvangen middelen bestemd voor de ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige culturele voorzieningen. Op verzoek van de raad wordt momenteel gewerkt aan een voorstel om het resterende budget in te zetten ten behoeve van de culturele sector. Dit voorstel was aanvankelijk gepland voor 2024 en had als doel een stimulerende impuls te bieden aan het nieuwe cultuurbeleid. Echter, vanwege de keuze voor een integrale benadering is in 2024 eerst prioriteit gegeven aan de visievorming binnen de pijlervisies Sociaal & Veilig (S&V) en Economie. In vervolg op de visievorming zal alsnog een voorstel worden gedaan het resterende bedrag van € 306 , conform de besluitvorming in de raad, in te zetten voor de culturele sector.

Musea € 225 V.

De taakstelling op het Markiezenhof bedroeg in 2024 € 647. Deze taakstelling is bij het 2e Concernbericht verlaagd naar 0 ervan uitgaande dat deze volledig niet gerealiseerd zou worden. Bij de jaarrekening blijkt er uiteindelijk een voordeel te zijn van € 220 V. Dit voordeel is ontstaan vanwege een hogere opbrengst uit evenementen (€ 100 V), minder lasten omdat er geen grote tentoonstellingen zijn georganiseerd (€ 60 V) en het niet structureel invullen van vacatureruimte (€ 40 V).

Cultureel erfgoed € 144 N.

In de begroting hadden we de verkoop van het pand en perceel aan De Beeklaan (Hof van Ram) opgenomen voor € 305. De verkoop heeft niet plaatsgevonden. De gelden voor ISV Cultureel erfgoed zijn niet volledig besteed. De algemene kosten voor de uitvoering van onderzoeken en advisering zijn lager doordat minder opdrachten nodig waren. Tevens is een rijksbijdrage ontvangen waarmee geen rekening was gehouden.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 6

De onttrekking uit de reserve is € 134 lager dan begroot. De onttrekking is gebaseerd op de werkelijk ontvangen rijkscompensatiemiddelen in relatie tot de kosten in 2024.

2.7 PROGRAMMA 7: WMO EN JEUGD

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten die bedoeld zijn om het welzijn te verbeteren van inwoners met wie het wat minder gaat. We hebben hierin grote uitdagingen voor ons liggen. De vorige periode zijn we al begonnen met een andere manier van werken om iedereen de juiste zorg of ondersteuning te bieden. Niemand mag buiten de boot vallen. De menselijke maat staat centraal. We gebruiken begrijpelijke taal en stellen wat de inwoner nodig heeft voorop. Dit doen we bij voorkeur gezinsgericht en in goede samenwerking met andere partijen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, wonen en veiligheid. Tegelijkertijd moet de zorg ook betaalbaar blijven.

Deze doelstelling raakt ook programma 8.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

D.7.1 De gemeente biedt de juiste zorg en ondersteuning aan haar inwoners

- A.7.1.1 We verbeteren de gemeentelijke toegang tot zorg en ondersteuning (Q1-Q4)
- A.7.1.2 We maken een toekomstplan voor maatschappelijke zorg en gezondheidszorg "na" Bravis

D.7.2 Niemand mag buiten de boot vallen

- A.7.2.1 We voeren het plan van aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling uit (Q1-Q4)
- A.7.2.2 We maken gebruik van het Doorbraakfonds Sociaal Domein (Q1-Q4)
- A.7.2.3 We vervolgen de pilot 'basisteam en veiligheidsteam' voor het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (Q1-Q4)
- A.7.2.4 We voeren het uitvoeringsprogramma Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang uit (Q1-Q4)

D.7.3 De menselijke maat staat centraal

- A.7.3.1 We stellen een omgekeerde verordening sociaal domein op (Q4)
- A.7.3.2 We bevorderen het integraal werken binnen de eigen organisatie (Q1-Q4)

D.7.4 De zorg blijft betaalbaar

- A.7.4.1 We intensiveren de transformatie van het sociaal domein
- A.7.4.2 We werken aan het thema Normaliseren (Q1-Q4)
- A.7.4.3 We werken verder aan het versterken van het voorliggend veld (Q2)
- A.7.4.4 We voeren het subsidiebeleid 'Doen wat nodig is' uit en pauzeren de geplande bezuiniging in 2024 (Q1-Q4)
- A.7.4.5 We werken aan de doorontwikkeling van de wijkcentra en het wijkgericht werken

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
7.1	**De gemeente biedt de juiste zorg en ondersteuning aan haar inwoners**		
7.1.1	We verbeteren de gemeentelijke toegang tot zorg en ondersteuning (Q1-Q4)	**30%**	In 2024 is een pilot uitgevoerd, waarbij vragen van inwoners door medewerkers van WijZijn en van het gemeentelijke team Wmo samen zijn opgepakt. Deze pilot is afgerond. In de zomer van 2024 is door adviesbureau Radar onderzocht wat er in onze gemeente nodig is om de transformatie van het sociaal domein te realiseren. Op basis van het door hen opgestelde advies en de Pijlervisie Sociaal en Veilig is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Hierin is opgenomen dat en hoe er verder gewerkt wordt aan de doorontwikkeling van de toegang en de realisatie van stevige lokale teams. Wij stelden hiervoor een uitvoeringsagenda vast in het 4e kwartaal van 2024 en boden dit ter kennisname aan de gemeenteraad aan.
7.1.2	We maken een toekomstplan voor maatschappelijke zorg en gezond-heidszorg “na” Bravis	**100%**	
7.2	**Niemand mag buiten de boot vallen**		
7.2.1	We voeren het plan van aanpak Hui-selijk Geweld en Kindermishandeling uit (Q1-Q4)	**100%**	
7.2.2	We maken gebruik van het Door-braakfonds Sociaal Domein (Q1-Q4)	**100%**	
7.2.3	We vervolgen de pilot ‘basisteam en veiligheidsteam’ voor het Toekomsts-cenario kind- en gezinsbescherming (Q1-Q4)	**100%**	
7.2.4.	We voeren het uitvoeringsprogram-ma Beschermd Wonen en Maat-schappelijke Opvang uit (Q1-Q4)	**100%**	
7.3	**De menselijke maat staat centraal**		
7.3.1	We stellen een omgekeerde verorde-ning sociaal domein op (Q4)	**100%**	
7.3.2	We bevorderen het integraal werken binnen de eigen organisatie (Q1-Q4)	**50%**	In de Uitvoeringsagenda Pijlervisie Sociaal & Veilig (zie ook 7.1.1 en 7.4.1) is het bevorderen van integraal werken binnen de eigen organisatie opgenomen als onderdeel van de trans-formatie sociaal domein.
7.4	**De zorg blijft betaalbaar**		
7.4.1	We intensiveren de transformatie van het sociaal domein	**100%**	
7.4.2	We werken aan het thema Normali-seren (Q1-Q4)	**50%**	Normaliseren is onderdeel van de uitvoeringsagenda Sociaal en Veilig en komt voor in meerdere tegels. Een voorbeeld hiervan is de tegel omgekeerde verordening. Hierin wordt normaliseren meegenomen.
7.4.3	We werken verder aan het versterken van het voorliggend veld (Q2)	**30%**	In de uitvoeringsagenda Sociaal en Veilig zijn diverse tegels gericht op de versterking van het voorliggend veld. De subsidieregeling Gezond en Actief Leven Akkoord is conform uitgevoerd.
7.4.4	We voeren het subsidiebeleid ‘Doen wat nodig is’ uit en pauzeren de ge-plande bezuiniging in 2024 (Q1-Q4)	**100%**	

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
7.4.5	We werken aan de doorontwikkeling van de wijkcentra en het wijkgericht werken	**75%**	De doorontwikkeling van de wijkcentra en wijkgericht werken hangen nauw samen met het ontwikkelen van stevige lokale teams zoals bedoeld in het Rapport 'Versterken sociale basis' van Radar Advies en zijn hiermee onderdeel van de transformatie sociale domein. Het onderzoek 'Ontmoetingscentra als onderdeel van de sociale basis' zal in Q2 2025 worden voorgelegd aan het college.

INDICATOREN

Omschrijving indicator*	Landelijk**	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Jongeren met een delict voor de rechter (% van 12 t/m 21-jarigen)	1 (2023)	1	1	1	1	**
Kinderen in een uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6 (2023)	9	9	9	8	**
Werkloze jongeren (% van 16 t/m 22-jarigen)	2 (2023)	2	2	1	2	**
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	11,5 (2024)	13,8	16,8	17,4	14,7	14,7
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,9 (2024)	1,1	1,2	1,1	0,8	0,9
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,3 (2024)	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)	650 (2024)	-	950	1.050	1060	1000

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024
Uitvoeringsagenda Pijlervisie Sociaal en Veilig	2024
Regiovisie jeugdhulp West Brabant West 2022-2025	2021

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
GROGZ West-Brabant	De uitvoering van de wettelijk aan de gemeente opgedragen taak van collectieve preventie en inhoud geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en de door de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van de openbare en de preventieve gezondheidszorg.	€1.731.000

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied Midden en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Midden- en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.	€0
Kleinschalig Collectief Vervoer	Het regelen van het vervoer voor mensen vanuit de WMO in West-Brabant. De begroting van het Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) maakt onderdeel uit van de Begroting RWB.	€1.413.000
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	Verankeren van samenwerking tussen West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant.	€809.259

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	12.297	8.052	13.314	13.995	681	V
Lasten	84.452	90.286	100.878	98.068	2.810	V
Saldo baten en lasten	**-72.155**	**-82.233**	**-87.564**	**-84.073**	**3.491**	**V**
Vermindering van reserves	-	346	346	346	-	
Vermeerdering van reserves	3.346	-	190	190	-	
Saldo reserves	**-3.346**	**346**	**156**	**156**	**-**	
Gerealiseerd resultaat	**-75.501**	**-81.887**	**-87.408**	**-83.917**	**3.491**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 7

Wmo € 281 V.

We hebben minder uitgegeven voor de voorzieningen huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding dan begroot en meer voor dagbesteding dan begroot. Verder zien we minder opbrengsten uit eigen bijdragen dan verwacht. Ten opzichte van het totale budget voor Wmo van € 30 mln. is dit een geringe afwijking.

Jeugdzorg € 974 N.

We zien na bijstelling in het 2e concernbericht een verdere toename aan kosten voor jeugdzorg van € 1,0 mln. . Het aantal jeugdigen dat ondersteuning nodig heeft is vooraf niet te voorspellen en zal daarmee altijd onzeker zijn. Een fluctuatie in de hoeveelheid en soort zorg kan grote financiële gevolgen hebben. Bijvoorbeeld bij één extra jeugdige in een hoogcomplex arrangement lopen de kosten op tot ruim € 135. We zien met name in de laatste periode van het jaar een verschuiving naar inzet van zwaardere en hele dure hoogcomplexe zorg en woonzorg. Ook is er meer inzet geweest van zorg op basis van het Landelijke Transitie Arrangement (LTA). De gemeente heeft geen invloed op de indicaties, de hoogte en de duur van deze over het algemeen zeer dure zorg vanuit het LTA.

IZA Gelden € 380 V.

Vanuit IZA (Integraal Zorg Akkoord) hebben we gelden ontvangen vanuit de gemeente Breda (centrumgemeente). Op dit moment is nog niet bekend of deze middelen een structureel karakter hebben.

Toeslagenaffaire 124 V.

In het kader van de toeslagenaffaire behandeling, welke wij als gemeente uitvoeren, ontvangen wij een normvergoeding voor deze werkzaamheden. Deze normvergoeding inclusief de afrekening over voorgaand jaar zijn hoger dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.

Beschermd wonen € 3.604 V.

In de afgelopen jaren zijn via de regionale algemene uitkering middelen ontvangen voor beschermd wonen. Bij de besteding van de middelen is uitgegaan van de beschikbaar gestelde middelen. In de raming van de algemene uitkering is rekening gehouden met een lagere uitkering, terwijl deze niet is verwerkt in de budgetten voor beschermd wonen. In 2024 was rekening gehouden met een maximaal budget van ruim € 14 miljoen in de begroting aan lasten. Het bedrag van € 3,6 miljoen V dient voor een bedrag van € 1,5 miljoen ter compensatie van de lagere algemene uitkering (zie programma 1). Het resterende bedrag betreft de niet ingezette middelen omdat de lagere uitkering via de algemene uitkering wel als leidraad is gebruikt voor de besteding. In de Het tekort is primair veroorzaakt door de combinatie van een stijgend aantal inburgeringstrajecten en de noodzakelijke inhuur van externen vanwege de hoge uitvoeringslast. Voor de toekomst ligt de oplossing in het structureel borgen van middelen, het versterken van de uitvoeringscapaciteit en het blijven inzetten op een lerende en adaptieve uitvoeringspraktijk. Hiermee blijft de ISD Brabantse Wal in staat om inburgeraars adequaat te begeleiden naar participatie en zelfredzaamheid. Komende jaren zullen mutaties rechtstreeks op de budgetten van beschermd wonen plaatsvinden, zoals ook de werkelijke afrekening van afgelopen jaar op basis van de bijstelling in de algemene uitkering. Daarnaast staan we de komende jaren voor vele investeringen, wat extra aandacht vereist bij het budgetbeheer.

Uitvoeringkosten inburgering € 234 V.

In 2023 zijn middelen (ca. € 120) toegevoegd aan de algemene uitkering ter dekking van de uitvoeringskosten van o.a. de wet inburgering 2021. Deze middelen zijn niet specifiek toegewezen aan een programma (taakmutatie). In de afgelopen jaren zijn de uitgaven binnen het totale takenpakket van de ISD opgevangen. In 2024 is door een toename van het aantal trajecten en de noodzakelijke inhuur van externen het niet mogelijk gebleken dit binnen het takenpakket uit te voeren. In 2024 hebben we een vanuit een definitieve afrekening ontvangen voor inburgeringstrajecten. Per saldo resulteert dit in een voordeel.

Gezondheidszorg € 158 N.

Het nadeel wordt veroorzaakt door € 100 N voor de realisatie van beweegtoestellen in de openbare ruimte. Door leveringsproblemen was realisatie in 2023 niet mogelijk heeft de oplevering pas in 2024 plaatsgevonden.

Voor de jeugdgezondheidszorg 0 tot 4 jarigen zijn de kosten door een grotere vraag naar deze zorg € 58 N hoger dan begroot. Deze zorg betreft ook de kosten voor het rijksvaccinatie programma voor deze doelgroep.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 7

Mutaties in de jaarrekening zijn gelijk aan de begroting.

2.8 PROGRAMMA 8: WERK EN INKOMEN

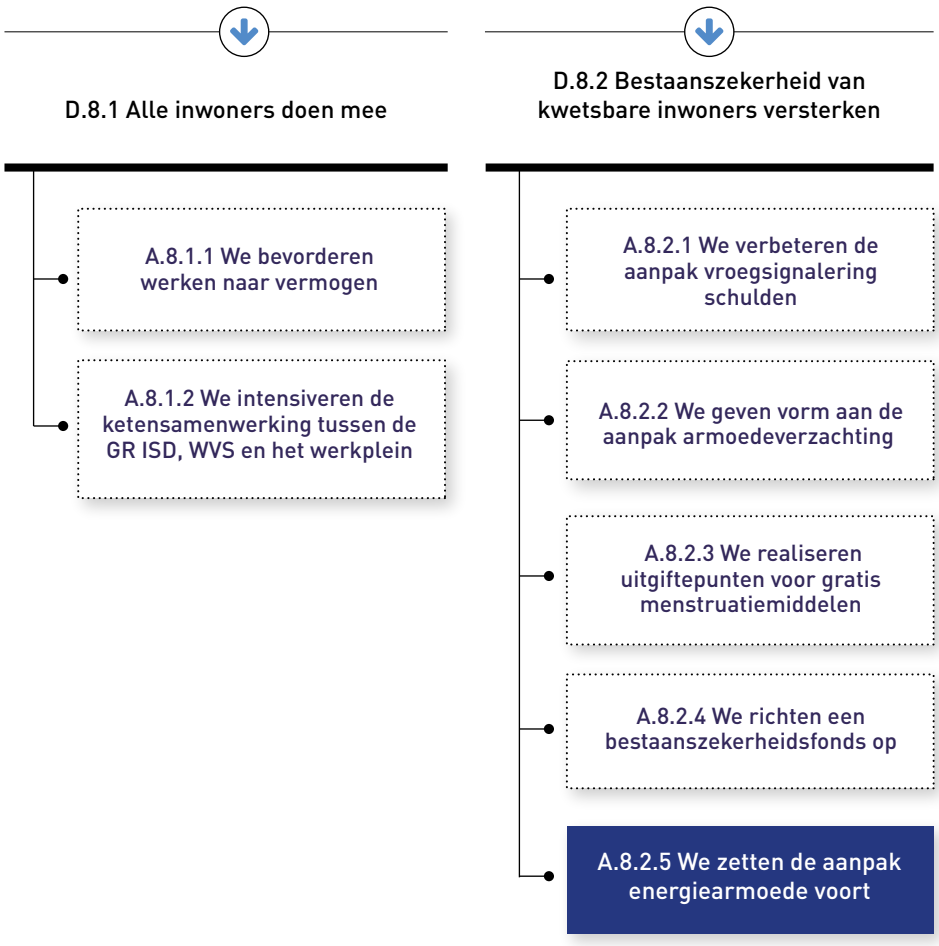
Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten die bedoeld zijn om het welzijn te verbeteren van inwoners met wie het wat minder gaat. We hebben hierin grote uitdagingen voor ons liggen. De vorige periode zijn we al begonnen met een andere manier van werken om iedereen de juiste zorg of ondersteuning te bieden. Niemand mag buiten de boot vallen. De menselijke maat staat centraal. We gebruiken begrijpelijke taal en stellen wat de inwoner nodig heeft voorop. Dit doen we bij voorkeur gezinsgericht en in goede samenwerking met andere partijen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, wonen en veiligheid. Tegelijkertijd moet de zorg ook betaalbaar blijven.
Onderstaande tekst moet volledig in samenhang worden gelezen met de tekst onder programma 7 – WMO en Jeugd. Werk en inkomen maakt namelijk integraal onderdeel uit van het beleidsproces binnen het Sociaal Domein. De tekst onder programma 8 moet daarom gelezen worden in het verlengde van programma 7.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
8.1	**Alle inwoners doen mee**		
8.1.1	We bevorderen werken naar vermogen	**100%**	
8.1.2	We intensiveren de ketensamenwerking tussen de GR ISD, WVS en het werkplein	**100%**	
8.2	**Bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners versterken**		
8.2.1	We verbeteren de aanpak vroegsignalering schulden	**100%**	
8.2.2	We geven vorm aan de aanpak armoedeverzachting	**85%**	Dit plan van aanpak is een adaptief document tot 2027.
8.2.3	We realiseren uitgiftepunten voor gratis menstruatiemiddelen	**100%**	
8.2.4	We richten een bestaanszekerheidsfonds op	**70%**	In het huidige plan van aanpak armoedeverzachting is opgenomen dat dit fonds per 2025 operationeel zal zijn.
8.2.5	We zetten de aanpak energiearmoede voort	**70%**	Deze aanpak maakt onderdeel uit van de aanpak armoedeverzachting en heeft een looptijd vanaf medio december 2024 tot 2027.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Banen (per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	836,6 (2023)	706,1	727,2	744,7	759,2	**
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de (potentiële) beroepsbevolking)	732 (2024)	67,5	67,6	69,5	70,3	70,9
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	343,6 (2024)	542,2	505,3	426,4	407,4	416,3
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	203,1 (2024)	88,8	107,9	119,7	123,3	163,2

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsplan Schuldhulpverlening 2020-2024	2020
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS)	Integrale uitvoering van de Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, en activiteiten ten behoeve van arbeidsintegratie en aangepaste arbeid voor personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan.	• Doorbetaling Rijksbijdrage: € 11.747.011 • Aanvullende bijdrage: €1.688.396
Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (GR ISD)	De gezamenlijke uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van en gemeente en het afstemmen van beleid ter zake van de uitvoering van de in de regeling benoemde wet- en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening.	€8.893.220

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	33.421	29.286	29.286	34.864	5.579	V
Lasten	63.958	57.220	58.154	64.217	-6.063	N
Saldo baten en lasten	**-30.537**	**-27.935**	**-28.868**	**-29.353**	**-484**	**N**
Vermindering van reserves	2.316	706	1.057	1.057	-	
Vermeerdering aan reserves	811	-	846	846	-	
Saldo reserves	**1.505**	**706**	**211**	**211**	**-**	
Gerealiseerd resultaat	**-29.032**	**-27.229**	**-28.657**	**-29.142**	**-484**	**N**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 8

Bijstand levensonderhoud € 209 N.

Van het Rijk ontvangen de gemeenten een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. In 2024 hebben we € 5,4 mln. meer ontvangen dan het begrote budget van €28,4 mln. Dit is het gevolg van de verwerking van de realisaties van 2023 en recente inschattingen van de conjuncturele situatie in het landelijke BUIG-budget. Parallel aan de verhoging van de inkomsten vanuit het Rijk zien we een vergelijkbare stijging van de uitgaven voor de uitkeringen bijstand van ca. € 5,6 mln. Per saldo levert dit een nadeel op van € 209 N. Dit komt doordat het aantal inwoners met een uitkering ten opzichte van 2023 is gestegen en doordat het minimumloon (en daarmee de uitkeringen) is gestegen. Er is sprake van een overschrijding van het budget. De systematiek betreffende BUIG is toegelicht in de raadsinformatiebrief van 18 december 2024.

Schuldhulpverlening € 137 N.

Ten behoeve van de verbetering van de vroegsignalering schulden wordt er een nieuwe werkwijze gehanteerd. Dit zodat inwoners met schulden beter en eerder worden bereikt. In het Beleidskader 2025 zijn hiervoor extra middelen gevraagd vanaf 2025. We zijn echter al met de nieuwe werkwijze begonnen, zodat ook in 2024 al meer mensen met problematische schulden werden bereikt. Daarnaast is er ook meer begeleiding ingezet voor ondernemers met financiële problematiek. De nieuwe werkwijze brengt met zich mee dat er ook meer kosten zijn gemaakt voor de uitvoering.

Participatie € 138 N.

Sinds 2023 zetten we extra in op sociale activering om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te activeren en om te spreken met uitkeringsgerechtigden waarmee al lange tijd niet gesproken was. Gevolg hiervan is wel dat we meer uitgaven hebben gehad dan begroot voor medische adviezen en opleidingen voor inwoners om de achterstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. Daarnaast is de inzet op garantiebanen en beschut werk geïntensiveerd. Meer plaatsingen hebben ook geleid tot meer uitgaven voor job coaching en loonwaardebepaling. Het inzetten van de beschikbare middelen voor participatie van inwoners, heeft dus tot gevolg gehad dat we voor een aantal voorzieningen meer kosten hebben gemaakt dan begroot.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 8

Mutaties in jaarrekening zijn gelijk aan de begroting.

2.9 PROGRAMMA 9: MILIEU

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van het beleid. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld. Onze duurzaamheidsdoelen gaan wij bereiken door intensief samen te werken met onze inwoners, partners en leveranciers.

(Deze doelstelling raakt ook de paragraaf duurzaamheid)

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.9.1 De gemeente is duurzaam

- A.9.1.1 We breiden de ambtelijke capaciteit uit op klimaat- en energiebeleid
- A.9.1.2 We werken aan de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit de Regionale Energie Strategie
- A.9.1.3 We gaan actief aan de slag met het verduurzamen van de gebouwde omgeving
- A.9.1.4 We stellen een Taskforce Duurzaamheid op
- A.9.1.5 We voeren onze Bergse Adaptatie Strategie uit

D.9.2 Riool- en regenwater wordt effectief en efficiënt verwerkt

- A.9.2.1 We beheren onze riolering

D.9.3 Afval wordt effectief en efficiënt verwerkt

- A.9.3.1 We stellen een grondstoffenbeleidsplan op
- A.9.3.2 We stellen een afvalstoffenverordening op

D.9.4 Inwoners ervaren een gezonde leefomgeving

- A.9.4.1 We stellen een lucht- en geurbeleid op
- A.9.4.2 We actualiseren het bodembeleid
- A.9.4.3 We implementeren de omgevingswet

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
9.1	**De gemeente is duurzaam**		
9.1.1	We breiden de ambtelijke capa-citeit uit op klimaat- en energie-beleid	**100%**	
9.1.2	We werken aan de realisatie van de doelstellingen uit de Regionale Energie Strategie	**90%**	Het gaat goed met de ontwikkelingen van duurzame energie binnen de regio. Met betrekking tot de eigen opgaven is er sprake van vertraging op de windontwikkeling. Inmiddels is RES West-Brabant gestart met het opstellen van de RES 2.0. De RES 2.0 is een actualisering van de RES. In de begroting stond dat de RES 2.0 in 2024 vastgesteld zou worden, dat wordt Q2 van 2025.
9.1.3	We gaan actief aan de slag met het verduurzamen van de gebou-wen en de omgeving	**100%**	
9.1.4	We stellen een Taskforce Duur-zaamheid op	**100%**	
9.1.5	We voeren onze Bergse Adaptatie Strategie uit	**50%**	De gevraagde middelen voor de uitvoering van de klimaatadap-tatiestrategie worden meegenomen in de begroting 2025. Deze waren in 2024 nog niet beschikbaar en/of toegekend.
9.2	**Riool- en regenwater wordt effectief en efficiënt verwerkt**		
9.2.1	We beheren onze riolering	**100%**	
9.3	**Afval wordt effectief en efficiënt verwerkt**		
9.3.1	We stellen een grondstoffenbe-leidsplan op	**100%**	
9.3.2	We stellen een afvalstoffenveror-dening op	**75%**	De afvalstoffenverordening is in 2024 nog niet opgesteld. In december 2024 is het Grondstoffenbeleidsplan vastgesteld in de gemeenteraad. Hierop volgend is de Afvalstoffenverorde-ning en deze zal nu begin Q2- 2025 worden voorgelegd aan de gemeenteraad om vast te stellen.
9.4	**Inwoners ervaren een gezonde leefomgeving**		
9.4.1	We stellen een lucht- en geurbeleid op	**50%**	In 2024 waren er andere beleidszaken met meer prioriteit zodat het lucht- en geurbeleid nog geen vorm heeft kunnen krijgen. Wel is een 'nul' situatie is vastgesteld. Het opstellen van dit beleid staat gepland voor eind 2025.
9.4.2	We actualiseren het bodembeleid	**25%**	De databeschikbaarheid welke hiervoor nodig is, is nog beschik-baar. Dit zorgt voor een vertraging in het proces.
9.4.3	We implementeren de omge-vingswet	**100%**	

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Volksgezondheid en Milieu: omvang huishoudelijk rest-afval (kg per inwoner)	152(2022)	183	177	166	-	**
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)	41%(2022)	5,1%	6,4%	8,0%	-	**

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeen-te.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*

*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Actieplan Biobased Economy	2016
Actieplan MVI	2021
Grondstoffenbeleidsplan	2024
Bergse Adaptatie Strategie (BAS)	Q4 2023
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2019
Groenstructuurplan	2006
IBOR-Plan	2017
Regionale Energie Strategie 1.0	2021
Transitievisie Warmte Bergen op Zoom	2023

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
SAVER NV	De uitvoering van afvalinzameling- en reinigingsdiensten	
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	De uitvoering van de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen. In het programma worden de kosten voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing verantwoord.	€477.745
Brabant Water NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.	
Omgevingsdienst West Brabant	De uitvoering van onderzoek, toetsing en toezicht vanuit publiek belang.	€1.464.116

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	24.967	26.893	26.998	27.477	479	V
Lasten	21.774	23.035	22.933	22.825	109	V
Saldo baten en lasten	**3.193**	**3.859**	**4.065**	**4.652**	**587**	**V**
Vermindering van reserves	25	179	179	165	-14	N
Vermeerdering van reserves	257	-	-	-	-	
Saldo reserves	**-232**	**179**	**179**	**165**	**-14**	**N**
Gerealiseerd resultaat	**2.961**	**4.038**	**4.244**	**4.817**	**573**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 9

Riolering € 92 V.

Het product riolering is een gesloten administratie en het resultaat wordt verrekend met de voorziening Onderhoud riolering. In de berekening van het tarief van rioolheffing mogen een aantal kosten worden meegenomen die invloed hebben op het rekeningresultaat. Dit betreffen onder andere de vergoeding van kwijtscheldingskosten, rentekosten en de vergoeding van de btw. Per saldo zijn deze kosten € 92 N hoger uitgekomen, waarbij de rentekosten hoger waren dan begroot en de btw kosten lager. De btw kosten zijn lager uitgekomen vanwege lagere onderhoudskosten en kapitaallasten. Hierdoor kunnen we minder btw compenseren.

Afval € 63 V.

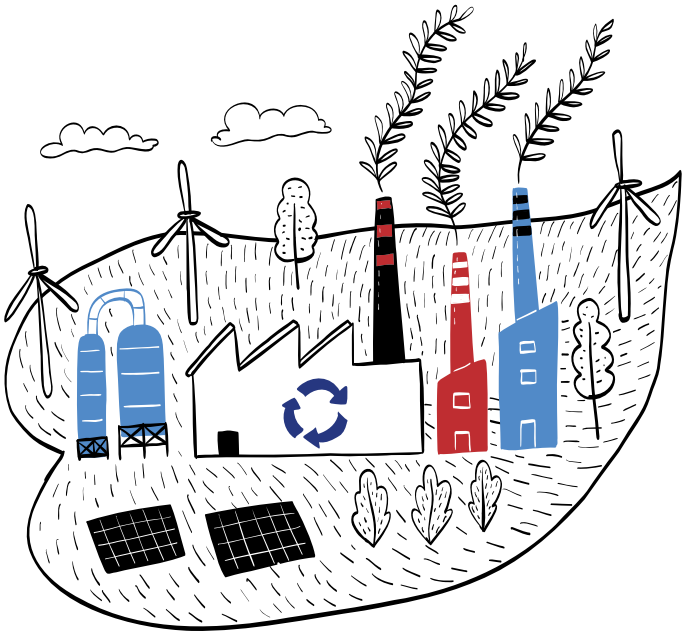
Het product huishoudelijk afval is een gesloten administratie en het resultaat wordt verrekend met de voorziening Huishoudelijk afval. In de berekening van het tarief afvalstoffenheffing mogen een aantal kosten worden meegenomen die invloed hebben op het rekeningresultaat. Dit betreffen onder andere de vergoeding van kwijtscheldingskosten, rentekosten en de vergoeding van de btw. Deze laatste post is € 64 V hoger uitgekomen dan begroot. Dit komt met name door hogere kosten voor kwijtschelding.

Milieubeheer € 432 V.

Op de personele lasten is een voordeel gerealiseerd van € 83 V vanwege openstaande vacatures.
De bijdrage aan de OMWB komt uit op € 1,5 mln en is daarmee € 310 V lager dan begroot.
Op het Programma wettelijke taken zijn minder werkzaamheden uitgevoerd voor wat betreft klachten WOO/WOB verzoeken/ advieskosten wat een incidenteel voordeel oplevert van € 64 V.
Op het programma verzoektaken ontstaat een voordeel doordat er minder verzoektaken zijn ingediend en doordat er meer verzoektaken zijn doorbelast aan interne projecten (vergunningen RO, Projecten en Grondexploitaties) voor in totaal € 246 V.

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 9

Inzake duurzaamheid is een bedrag van € 14 minder onttrokken aan de reserve.

2.10 PROGRAMMA 10: VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING & STEDELIJKE VERNIEUWING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om een huis binnen hun mogelijkheden te kunnen vinden. In een buurt die bereikbaar is en goed wordt onderhouden. We moeten wonen in Bergen op Zoom betaalbaar en toegankelijk maken en houden. Daarom zetten we vol in op het aanpakken van de woningnood. We werken samen met de Provincie en Regio. Daarmee maken we wonen in onze stad mogelijk én zorgen we voor extra investeringen vanuit het Rijk.

(Deze doelstelling raakt ook programma 3)

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.10.1 Alle inwoners kunnen (binnen hun mogelijkheden) een woning vinden

- **A.10.1.1 We intensiveren het woningbouwprogramma aan de hand van de locatiestudie**
- A.10.1.2 We monitoren de verdeling van de prijsklassen uit de Woondeal
- A.10.1.3 We werken met de regio verder aan de woonzorgvisie

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarreke-ning	Toelichting
10.1	**Alle inwoners kunnen (binnen hun mogelijkheden) een woning vinden**		
10.1.1	We intensiveren het woning-bouwprogramma aan de hand van de locatiestudie	**100%**	
10.1.2	We monitoren de verdeling van de prijsklassen uit de Woondeal	**90%**	Met behulp van het programma Shinto Labs monitoren we de woningbouwprogrammering. Het programma werd medio 2024 geïmplementeerd en we werken momenteel aan het operationeel maken ervan. Vanaf 2025 zullen de prijsklassen van de woningen inzichtelijk zijn.
10.1.3	We werken met de regio verder aan de woonzorgvisie	**90%**	Momenteel wordt de regionale woonzorgvisie opgesteld. Naar verwachting wordt deze rond de zomer van 2025 vastgesteld. Parallel daaraan zijn we begonnen met het opstellen van een nieuw volkshuisvestelijk programma voorheen woonvisie. Hierin vindt ook een doorvertaling plaats van de regionale woonzorgvisie.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024
Aantal nieuwgebouwde woningen (per 1.000 woningen)	9,1 (2023)	3,6	9,2	12,2	17,5	**
Demografische druk (%)	70,4% (2024)	73,4%	74,0%	74,9%	75,2%	75,2%

Bron: De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.*
*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2025) waren deze gegevens nog niet bekend.*

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsnota Parkeren	2013
Nota Parkeernormering	2015
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2023
Nota & Beleidsregels Humane Huisvesting Internationale Werknemers	2021
Notitie Woonwagenbeleid Bergen op Zoom	2015
Structuurvisie Bergen op Zoom 2030	2011
Toekomstbeeld binnenstad	2023
Verkeersplan	2014
Nota kostenverhaal	2024
Nota grondbeleid	2024
Omgevingsvisie	2023
Woonvisie	2020
Visie Verkeer en Parkeren	2012
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2019
Visie op dienstverlening	2024
Visie Verkeer en Parkeren	2012

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De werkzaamheden betreffen onder meer de afgifte van abonnementen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke.
NV Aangenaam Bergen op Zoom	De NV Aangenaam Bergen op Zoom is in 2024 geliquideerd. De vereffening heeft eveneens in 2024 plaatsgevonden.

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024	V / N
Baten	11.610	20.423	24.505	27.977	3.472	V
Lasten	10.578	22.724	27.096	28.943	-1.847	N
Saldo baten en lasten	**1.032**	**-2.300**	**-2.591**	**-967**	**1.624**	**V**
Vermindering van reserves	2.651	2.401	849	2.385	1.536	V
Vermeerdering van reserves	5.018	1.672	2.763	4.014	-1.251	N
Saldo reserves	**-2.367**	**729**	**-1.914**	**-1.628**	**286**	**V**
Gerealiseerd resultaat	**-1.335**	**-1.571**	**-4.505**	**-2.595**	**1.910**	**V**

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA 10

Parkeerbelasting € 119 V.

Bij het 2e Concernbericht hebben we de opbrengst parkeerbelasting met € 400 verhoogd tot € 5,7 miln. Bij de jaarrekening blijkt de opbrengst nog € 119 V hoger uit te zijn gekomen. Met name de opbrengsten vanuit de parkeergarages zijn hoger uitgekomen. Beide effecten vloeien voort uit een hoger gebruik van de parkeervoorzieningen.

Grondexploitatie.

Het verschil op zowel de baten als de lasten houdt verband met de herzieningen van de grondexploitaties, inclusief de wijzigingen op de verliesvoorzieningen en de tussentijdse winstnemingen in diverse projecten. Deze voor- en nadelen gaan over onderhanden werk mutaties die in de exploitatie terecht komen. Het saldo van de baten/lasten was € 400N. Dit leidt niet tot een resultaat op dit programma omdat er een lagere storting in de Algemene Reserve tegenover staat, waardoor per saldo geen effect op het resultaat van dit programma is.
De afwijking op de hogere lasten vanuit het grondbedrijf kent als voornaamste oorzaak de vorming van een verliesvoorziening Wal 2. Tegenover een afwijking op de lasten staat ook een afwijking op de baten omdat de mutaties via onderhanden werk naar de balans worden geboekt.
Een nadere toelichting op de grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

Volkshuisvesting beheer woonwagens € 921 V.

In de raadsvergadering van oktober heeft de gemeenteraad ingestemd met de verkoop van woonwagen-standplaatsen aan Stadlander. In het raadsvoorstel is tevens aangegeven dat er ook woonwagenbewoners geïnteresseerd waren om hun standplaats aan te kopen. In de bedrijfswaardeberekening die Stadlander had gemaakt was hier nog geen rekening mee gehouden.
Uiteindelijk hebben 18 woonwagenbewoners aangegeven hun standplaats te willen kopen. Hiervan zijn er daadwerkelijk 5 verkocht in 2024. De overige standplaatsen worden in 2025 verkocht. De opbrengst van de verkochte standplaatsen in 2024 bedraagt € 158 dat is € 98 V meer dan begroot.
Doordat 18 woonwagenbewoners zelf hun standplaats aankopen is de bijdrage die wij aan Stadlander moeten betalen € 589 V lager uitgekomen dan waarvan in het raadsvoorstel van oktober is uitgegaan.

Omdat een deel van de verkopen van de standplaatsen in 2025 plaatsvindt is de afwaardering op de balans € 224 lager. Deze extra afschrijving vindt nu in 2025 plaats wanneer ook de standplaatsen worden verkocht.

Leges omgevingsvergunningen € 529 V.

De opbrengst leges omgevingsvergunningen is bij het 2e Concernbericht met € 150 verhoogd tot € 1,2 mln.. Bij de jaarrekening is gebleken dat de opbrengst € 1,7 mln. bedraagt. In het laatste kwartaal zijn nog enkele (zeer) grote vergunningen verleend waaronder opslaggebouw Leeghwaterweg, bouw appartementen Scheldelaan/IJssellaan, Dalwachter en Beemdkroon waardoor de inkomsten € 529 V hoger zijn uitgekomen dan verwacht..

Volkhuisvesting Beleid Startersleningen € 87 V.

Vanuit de startersleningen zijn rentebaten ontvangen tot een bedrag van € 87. Na drie jaar dienen kopers de lening af te lossen en rente te betalen. Voorheen werden deze rentebaten ten gunste van eigen financieringsmiddelen gebracht.

ISV-projecten Stedelijke Vernieuwing.

In 2024 is € 114 minder uitgegeven aan ISV projecten Stedelijke Vernieuwing mede doordat we bijdragen ontvangen hebben (project ScalA) gestort in de algemene reserve voor ISV. Per saldo heeft dit dus geen effect.

Daarnaast zijn de uitgaven voor ISV projecten uitgekomen op € 1,2 mln. hetgeen € 501 hoger is dan begroot. In 2023 waren de uitgaven voor Gageldonk en Scheldebalkon € 434 lager dan begroot. In 2024 heeft hierop een inhaalslag plaatsgevonden. Per saldo levert dit ook geen effect op omdat hierdoor meer uit de Algemene Reserve voor ISV wordt onttrokken.

Personele lasten € 285 V.

Op de personele lasten is een voordeel gerealiseerd van € 285 V vanwege openstaande vacatures en de doorberekening van personele kosten aan het project opvang vluchtelingen.

Diverse kleine afwijkingen € 31N

TOELICHTING OP DE MUTATIES IN RESERVES VANUIT PROGRAMMA 10

Er is € 1.536 meer onttrokken aan de Algemene Reserve dan geraamd. Dit komt door bijstellingen van grondexploitaties leidend tot onttrekkingen. Het betreft de grondexploitaties Wal 2 (€ +1.552), Terpen 1 (€ +93) en Terpen 2 (€ +58). De geraamde onttrekking ten behoeve van grondexploitatie Havenplein van 52 bleek niet noodzakelijk. Verder was de onttrekking tbv Stedelijke Vernieuwing € 114 lager.

De stortingen in de Algemene Reserve vielen met € 1.251 ook hoger uit geraamd. Er waren een drietal positieve bijstellingen van grondexploitaties te weten, Meander 2 (€ +655), Nieuwe Vesting Zuid Oost (€ +504) en Havenplein (€ +681). Een aantal geraamde stortingen vanuit grondexploitaties werd niet gerealiseerd: Wal 2 (€ -/- 19), Terpen 1 (€ -253), Groene Gordijn (€ -97) en Terpen 2 (€ -220).

Per saldo is € 286 minder gestort in de Algemene Reserve. Dit valt op te splitsen in een lagere onttrekking vanuit Stedelijke vernieuwing en, per saldo een lagere storting van € 400 vanuit de bijstellingen van de grondexploitaties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

3.1 DUURZAAMHEID

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van het beleid en raakt daarmee aan verschillende programma's. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld. Onze duurzaamheidsdoelen gaan wij bereiken door intensief samen te werken met onze inwoners, partners en leveranciers.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.11.1 Bergen op Zoom is klimaatneutraal in 2050

- A.11.1.1 We richten een uitvoeringsorganisatie op
- A.11.1.2 We verduurzamen de gebouwde omgeving
- A.11.1.3 We werken aan de realisatie van de doelstellingen uit de Regionale energiestrategie 2.0
- A.11.1.4 We stimuleren duurzame mobiliteit

D.11.2 Bergen op Zoom is waterrobuust en klimaatbestendig

- A.11.2.1 We voeren de Bergse Adaptatiestrategie uit

D.11.3 Bergen op Zoom wordt 100% circulair

- A.11.3.1 We verankeren circulariteit in het beleid
- A.11.3.2 We reduceren de hoeveelheid restafval

D.11.4 Bergen op Zoom is natuurrijk

- A.11.4.1 We stellen natuurinclusief als norm
- A.11.4.2 We stellen het groenstructuurplan vast
- A.11.4.3 We stimuleren natuureducatie middels lokale samenwerkingen

D.11.5 Bergen op Zoom heeft een veilige, gezonde leefomgeving voor mens en dier

- A.11.5.1 We beschermen onze water- en bodemsystemen
- A.11.5.2 We intensiveren de gemeentebrede communicatie
- A.11.5.3 We stimuleren lokale samenwerkingen bij verduurzaming

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
11.1	**Bergen op Zoom is klimaatneutraal in 2050**		
11.1.1	We richten een uitvoeringsorganisatie op	**100%**	
11.1.2	We verduurzamen de gebouwde omgeving	**100%**	
11.1.3	We werken aan de realisatie van de doelstellingen uit de Regionale energiestrategie 2.0	**90%**	Het gaat goed met de ontwikkelingen van duurzame energie binnen de regio. Met betrekking tot de eigen opgaven is er sprake van vertraging op de windontwikkeling. Inmiddels is RES West-Brabant gestart met het opstellen van de RES 2.0. De RES 2.0 is een actualisering van de RES. In de begroting stond dat de RES 2.0 in 2024 vastgesteld zou worden, dat wordt Q2 van 2025.
11.1.4	We stimuleren duurzame mobiliteit	**100%**	
11.2			
11.2.1	We voeren de Bergse Adaptatiestrategie uit	**50%**	Vanuit de Regionale Energie Strategie (RES), wordt gewerkt aan het werven van collectieve capaciteit, om aan de slag te gaan met Soorten Management Plannen (SMP). Een SMP is een plan waarin maatregelen staan om beschermde plant- en diersoorten binnen een bepaald gebied te behouden en te versterken. Met een SMP kunnen ontwikkelaars en burgers ontheffingen aanvragen op basis van het plan, in plaats van per project apart. Door het gebruik van SMP wordt natuurinclusief als norm gehanteerd. In 2025 wordt dit verder geimplementeerd.
11.3	**Bergen op Zoom wordt 100% circulair**		
11.3.1	We verankeren circulariteit in het beleid	**50%**	We zijn gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van een beleidsplan circulaire economie.
11.3.2	We reduceren de hoeveelheid restafval	**100%**	
11.4	**Bergen op Zoom is natuurrijk**		
11.4.1	We stellen natuurinclusief als norm	**25%**	Het groenstructuurplan zou in het landschapsontwikkelplan (LOP) opgenomen worden, echter het LOP blijkt vertraging op te lopen. Er waren andere prioriteiten waardoor in 2024 nog geen volledig LOP op te stellen. In 2025 wordt het LOP opgesteld inclusief het Groenstructuurplan, verwachte oplevering is eind 2025.
11.4.2	We stellen het groenstructuurplan vast	**25%**	Het groenstructuurplan zou in het landschapsontwikkelplan (LOPopgenomen worden, echter het LOP blijkt vertraging op te lopen.. Er was onvoldoende capaciteit om een volledig LOP op te stellen. In 2025 wordt het LOp opgesteld inclusief het Groenstructuurplan, verwachte oplevering is eind 2025.
11.4.3	We stimuleren natuureducatie middels lokale samenwerkingen	**100%**	
11.5	**Bergen op Zoom heeft een veilige, gezonde leefomgeving voor mens en dier**		
11.5.1	We beschermen onze water- en bodemsystemen	**100%**	
11.5.2	We intensiveren de gemeentebrede communicatie	**100%**	
11.5.3	We stimuleren lokale samenwerkingen bij verduurzaming	**100%**	

3.2 DIENSTVERLENING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Onze inwoners, ondernemers en verenigingen willen we een optimale dienstverlening bieden, vanuit het principe “ja, mits” in plaats van “nee, tenzij”. De gemeente Bergen op Zoom zet het helpen van haar inwoners op de eerste plaats: we zijn een dienstbare gemeente.

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.12.1 Inwoners zijn tevreden over de gemeente Bergen op Zoom

- A.12.1.1 We geven uitvoering aan de Visie op Dienstverlening
- A.12.1.2 We bewaken de voortgang van elke vraag of melding van onze inwoners
- A.12.1.3 We zorgen voor een gastvrije ontvangst in het stadskantoor
- A.12.1.4 We trainen onze medewerkers op het gebied van dienstverlening

D.12.2 De gemeente heeft een duidelijke en toegankelijke website

- A.12.2.1 We werken aan de status van onze digitale toegankelijkheidsverklaring

Nummer	Doel/actie	Score Jaarrekening	Toelichting
D.12.1	**Inwoners zijn tevreden over de gemeente Bergen op Zoom**		
A.12.1.1	We geven uitvoering aan de Visie op Dienstverlening	**100%**	
A.12.1.2	We bewaken de voortgang van elke vraag of melding van onze inwoners	**75%**	Met het huidige systeem en werkwijze kunnen we dit niet 100% garanderen. We hebben een aantal procesoptimalisaties en werkafspraken aangepast om dit te verbeteren. Ook is gewerkt aan een dashboard om hierop te kunnen sturen. We zetten dit in 2025 voort.
A.12.1.3	We zorgen voor een gastvrije ontvangst in het stadskantoor	**50%**	Voorbereidingen zijn getroffen voor fysieke aanpassingen waaronder aanpassing van de receptiebalie, verbeteren van de informatievoorziening en klantgeleiding. Start uitvoering is gepland in Q2 2025. Ook heeft in 2024 een gebruikersoverleg plaatsgevonden. In 2025 krijgt dit een vervolg.
A.12.1.4	We trainen onze medewerkers op het gebied van dienstverlening	**100%**	Voor het trainen van onze medewerkers op het gebied van dienstverlening sloten we aan bij het project Kernwaarden en maakten we gebruik van het interne opleidingsaanbod. Ook trainden we onze KCC medewerkers en verbeterregisseurs op het maken van verbeteraanpakken op gebied van dienstverlening. Om medewerkers bewuster te maken van hun eigen houding en gedrag op het gebied van dienstverlening, hebben we een aanpak opgesteld om via een 'serious game' de visie op dienstverlening te implementeren.
11.2	**De gemeente heeft een duidelijke en toegankelijke website**		
12.2.1	We werken aan de status van onze digitale toegankelijkheidsverklaring	**70%**	De status geeft aan of een website of app aan de wet voldoet. Met status A, B en C voldoet een website aan de wet. De status wordt behaald door middel van periodiek onderzoek en continue verbeteracties. 39 websites - zowel onze eigen websites als die van partijen waarmee wij samenwerkingsverbanden hebben - hebben een digitale status. Aan de website www.bergenopzoom.nl is status B toegekend, wat betekent dat wij op dit moment voldoen aan De wet voor Digitale toegankelijkheid. Voor onze eigen website en de 38 andere websites werken we middels onderzoeken en verbeteracties aan het behouden en continu verbeteren van de status. Hierbij hebben we iedereen nodig. Daarom werken we ook aan de interne bewustwording over digitoegankelijkheid.

3.3 TAAKSTELLINGEN

INLEIDING

Op basis van het Focusakkoord zijn taakstellingen aan de gemeenteraad voorgelegd. De afronding van de uitwerking van het Focusakkoord heeft bij de vaststelling van de Begroting 2022-2025 plaatsgevonden. In totaal is er voor € 13 mln. aan taakstellingen vanuit het Focusakkoord opgenomen, waarvan € 9 mln. is ingevuld en € 4 mln. nog ingevuld moet worden. In onderstaande tabel is de stand van zaken per 31 december 2024 weergegeven. Na de tabel gaan we in op de verschillende taakstellingen.

Opgenomen taakstel-lingen	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging (2e CB)	2025	2026	2027
Programma 1					
Vastgoed	-	-	212	212	212
Programma 4					
Evenementen	55	55	55	55	55
Programma 6					
BC Sport	141	33	462	462	462
Algemene taakstelling programma 6	739	-			
BC CKB	700	500	700	302	302
BC Markiezenhof	647	-	600	383	383
Programma 7					
Jeugd (obv AEF rapport)	670	-			
Subsidies: 'Doen wat nodig is'	500	-			
Algemene taakstelling programma 7				1.500	1.500
Algemeen					
Personeel (zonder BC's sport en cultuur)	622	622	622	622	622
Totaal	**4.074**	**1.210**	**2.651**	**3.536**	**3.536**

Hieronder wordt kort ingegaan op de incidentele en structurele invulling van de taakstellingen en de wijze waarop de taakstellingen nog structureel zullen worden gerealiseerd.

PROGRAMMA 1 BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Vastgoed

We zijn in 2024 gestart met het actualiseren van het vastgoedbeleid. Daarbij is besloten de verkoop van gemeentelijk vastgoed 'on hold' te zetten. Hierdoor hebben we in 2024 maar één pand verkocht, namelijk het Parkkeetje (Zuidzijde Zoom 61-61A). Met het geactualiseerde vastgoedbeleid dat in het 2e kwartaal van 2025 wordt vastgesteld beoordelen we het gemeentelijk vastgoed opnieuw en bekijken we welke panden in aanmerking komen voor verkoop. We verwachten dat de eerste panden, die in aanmerking komen voor verkoop, pas eind 2025 in de verkoop kunnen. Een besparing op (onderhoud van) vastgoed heeft pas op zijn vroegst effect op de begroting vanaf 2026.

PROGRAMMA 4 ECONOMIE

Evenementen

In 2024 realiseerden we de taakstelling vanuit het budget economische ontwikkeling. Het structureel realiseren van de taakstelling is afhankelijk van de vaststelling van het nieuwe evenementenbeleid. Na goedkeuring van dit beleid wordt de taakstelling structureel gerealiseerd.

PROGRAMMA 6 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

BC Sport

In 2024 realiseerden we de taakstelling.

De afgelopen drie jaar werkten we aan de businesscase Sport, met als doel om te komen tot een sport- en beweegaanbod waarbij 'de uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau 'landelijk gemiddelde'.

We zitten inmiddels in de laatste fase; het implementeren van de maatregelen over het 'normaliseren' van het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. In 2024 bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over het laatste deelproject van de businesscase Sport. De implementatie van de maatregelen die benodigd zijn om te komen tot een toekomstbestendig beheermodel. Dit zal leiden tot een besparing omdat de gemeente minder taken uitvoert of de financiële verantwoordelijkheid voor bepaalde kosten doorlegt naar de sportverenigingen. Dit borgen we in huurovereenkomsten. De overgangstermijn bedraagt 3 jaar. Het realiseren van de laatste fase betekent dat de kosten per inwoner op sport worden teruggebracht tot € 3,- onder het gemiddelde van de benchmarkgemeenten.

Algemene taakstelling programma 6

In de Begroting 2024 was een algemene taakstelling programma 6 opgenomen. In het 2e Concernbericht 2024 is deze taakstelling voor 2024 afgeraamd.

In de Begroting 2025 is deze taakstelling structureel ingevuld. Door een voorziening voor groot onderhoud voor de buitensport accommodaties in te stellen ontstond er een financieel voordeel vanaf 2027 en dit is ingezet om de taakstelling in te vullen vanaf 2027. Voor de korte termijn (2025 en 2026) verwachtten we de taakstelling niet op te kunnen vangen binnen programma 6 en is besloten om in 2024 € 2,5 mln. toe te voegen aan de Algemene Reserve in 2024, zodat ook in die jaren de taakstelling ingevuld wordt.

BC CKB

In de Begroting 2024 was een taakstelling opgenomen van € 700. De taakstelling is bij het 2e Concernbericht verlaagd naar € 500 door extra kosten die samenhangen met de uitvoering van de businesscase. De aangepaste taakstelling 2024 is incidenteel gedeeltelijk gerealiseerd door:

- Lagere personele kosten docenten: € 350.
- Hogere inkomsten NPO gelden € 150.

BC Markiezenhof

In de begroting 2024 was voor begrotingsjaar 2024 een taakstelling opgenomen van € 647.000. Omdat we verwachtten de taakstelling in 2024 niet te realiseren is bij het 2e Concernbericht de taakstelling voor 2024 op nul gezet.Bij de Jaarrekening is gebleken dat er toch een voordeel van € 200 is. Dit voordeel realiseerden we door:

- Een hogere opbrengst uit evenementen (€ 100);
- Minder lasten omdat er geen grote tentoonstelling georganiseerd is (€ 60);
- Het niet structureel invullen van vacatureruimte (€ 40).

PROGRAMMA 7 WMO EN JEUGD

Jeugd (o.b.v. AEF rapport)

Bij de meicirculaire 2023 heeft het Rijk aangegeven de verdere korting op de jeugdzorg te bevriezen. Het voordeel dat daardoor ontstond is ingezet voor de realisatie van deze taakstelling.

Doen wat nodig is

In het kader van het project "Doen wat nodig is" is afgelopen jaren ingezet om samen met partners uit het maatschappelijk veld de maatschappelijke opgaves voor onze gemeente en speerpunten per wijk te formuleren. Vanaf 2022 loopt de taakstelling op met jaarlijks € 500 tot een bedrag van € 1,5 mln.. Bij het beleidskader 2024-2027 is besloten de taakstelling van € 500 te pauzeren en deze niet al in 2024 door te voeren.

Tevens is besloten tot ophoging van het budget et €850. Door deze wijzigingen is vrijwel de gehele taakstelling in 2024 teruggedraaid.

Met het amendement "Doorbraak in de transitie van het Sociaal Domein" bij de Begroting 2025 is besloten de oorspronkelijke taakstelling van € 1,5 mln. op het voorliggend veld te schrappen en dit voor het jaar 2025 te dekken uit de positieve financiële uitkomsten van de septembercirculaire 2024 en het restant van het begrotingssaldo 2025. Voor de jaren vanaf 2026 is de opdracht dekking te vinden binnen programma 7. Vanaf 2026 resteert daarom een algemene taakstelling op programma 7 van € 1,5 mln.

ALGEMEEN

Personeel

In het Focusakkoord was een taakstelling op personeel (algemeen en overhead) opgenomen van €3,2 mln. waarvan nog € 622 gerealiseerd moet worden. De nog te realiseren taakstelling op overhead € 342 hangt met name samen met de nog te realiseren taakstelling op cultuur (CKB en Markiezenhof). Deze taakstelling moet nog worden ingevuld.
De taakstelling op restformatie € 280 wordt in 2025 ingevuld. In 2024 zijn deze taakstellingen incidenteel vanuit verschillende programma's gerealiseerd doordat de personele kosten lager zijn uitgekomen dan begroot. Dit komt met name door openstaande vacatures in 2024.

3.4 LOKALE HEFFINGEN

In deze paragraaf lichten we de heffingen en tarieven voor 2024 toe. Daarbij gaan we in op:

- Ons beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De begrote en gerealiseerde inkomsten per heffing;
- De ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten;
- De mate waarin de tarieven kostendekkend zijn;
- De mogelijkheden voor kwijtschelding.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

Beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gemeentelijke fiscale heffingen in 2024 zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord. De uitgangspunten zijn:

1. De lastendruk voor lokale belastingen en heffingen mogen stijgen met maximaal de inflatie of vanwege kostendekkendheid. Voor de verhoging van de lokale lasten wordt het prijspeil bruto binnenlandsproduct (bbp) gehanteerd. Het bbp voor 2024 bedraagt 3 %.
2. Voor wat betreft de leges en andere gemeentelijke retributies geldt de 3% voor zover de kostenontwikkeling daartoe aanleiding geeft. In het coalitieakkoord is daarover vastgelegd dat de leges en de riool- en afvalstoffenheffing worden geheven naar kostendekkende tarieven (rekening houdend met kostentoerekening binnen de wettelijke kaders en/of door het Rijk vastgestelde tarieven). Waar in het akkoord “leges” wordt vermeld, geldt dat uitgangspunt ook voor de andere retributies.
3. Ook de komende jaren zal door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) en de deelnemers aandacht gegeven worden aan het verkrijgen van meer inzicht in de opbouw en samenstelling van de diverse belastingen en belastingplichtigen. Hiertoe is door de BWB een nieuw managementinformatie module aangeschaft, waarvoor samen met de deelnemers wordt bepaald welke informatie voor hen relevant is. Op deze manier wordt getracht om tot betere ramingen voor de opbrengsten te komen.

GEREALISEERDE INKOMSTEN

Naast de algemene belastingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting, heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bedoeld voor specifieke taken of voorzieningen. Hierbij kan gedacht worden aan riool- en afvalstoffenheffing. De gemeente mag hiervoor niet méér belasting heffen dan de kosten die zij voor deze taak of voorziening maakt.

Retributies worden betaald voor het leveren van een specifieke dienst door de gemeente. Voorbeelden zijn leges voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Ook hiervoor geldt dat de belasting niet hoger mag zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt.

De inkomsten per heffing staan in onderstaande tabel.

Inkomsten per heffing (Bedragen x €1.000)	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Jaarstukken 2024
Algemene belastingen			
OZB	17.549	17.931	18.332
Parkeerbelasting	5.771	5.325	5.844
Precariobelasting	294	198	243
Toeristen- en watertoeristenbelasting	464	580	636
Bestemmingsbelastingen			
Afvalstoffenheffing	10.127	10.373	10.616
Rioolheffing	13.970	14.280	14.175
Retributies			
Leges	2.089	2.783	3.762
Haven- en kadegelden	448	508	467
Marktgelden	26	30	26
Lijkbezorgingsrechten	21	34	47

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft sinds 1997 met de 'Atlas van de lokale lasten' inzicht in de woonlasten per gemeente en de posities die de gemeenten ten opzichte van elkaar innemen in Nederland. Hierbij geldt dat Rijssen-Holten de goedkoopste gemeente is met woonlasten van € 675 en Bloemendaal de duurste met woonlasten van € 1.988. In de atlas 2024 neemt Bergen op Zoom plaats 225 in op basis van de woonlasten zoals COELO deze berekent (2023: plaats 249).

Overigens liggen de woonlasten van ruim 73 % van de gemeenten tussen € 800 en € 1.100, terwijl de landelijk gemiddelde woonlasten € 994 bedragen. Wat betreft de omringende gemeenten zijn de woonlasten als volgt (op basis van de COELO-norm 2024):

Gemeente	Gemiddelde woonlasten	Rangnummer COELO
Etten-Leur	783	12
Tholen	802	34
Breda	861	48
Rucphen	894	71
Halderberge	920	89
Woensdrecht	933	103
Steenbergen	938	108
Oosterhout	951	129
Roosendaal	957	141
Moerdijk	977	169
Loon op Zand	1.019	206
Bergen op Zoom#	1.030	225
Zundert	1.245	321

Omschrijving indicator	Gemiddeld Landelijk 2024	BoZ 2023	BoZ 2024	Bron
OZB-tarief woningen	0,0909%	0,0883%	0,0883%	COELO
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	346	329	353	COELO
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	225	351	351	COELO
Woonlasten meerpersoonshuishouden	994	1.003	1.030	COELO

DE BELASTINGEN, HEFFINGEN EN RETRIBUTIES

Kosten overhead

De kosten voor overhead zijn kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verantwoord op taakveld 104 Overhead (onderdeel van programma 1). Bij de berekening van de tarieven mogen de kosten van overhead worden meegenomen. Het bedrag voor overhead is een uniforme opslag per fulltime equivalent (fte) en bedraagt voor 2024 €64.002 per fte.

Algemene belastingen Onroerendezaakbelasting (OZB)

De heffingsmaatstaf van de onroerendezaakbelastingen is de WOZ-waarde (WOZ: Waardering onroerende zaken) van de woning of niet-woning. Er wordt belasting geheven naar een percentage van deze vastgestelde WOZ-waarde. De grondslag van de OZB voor het jaar 2024 is de waarde van onroerende zaken op 1 januari van het peiljaar 2023.

Bij de vaststelling door de gemeenteraad van de Verordening onroerendezaakbelastingen 2024 waarbij de tarieven worden bepaald, was het waardeontwikkeling cijfer tot oktober 2023 bekend. Voor woningen is rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging van 3% en voor niet-woningen met een gemiddelde waardestijging van 1,92%. De begrote OZB-opbrengst voor 2024 was, na bijstelling in het 2e concernbericht, €18.272 en de gerealiseerde opbrengst is €18.332. Het voordeel ziet voornamelijk op een hogere OZB-opbrengst voor niet-woningen. Meerdere factoren spelen hierbij een rol, waarbij de minder hoge leegstand bij niet-woningen de belangrijkste oorzaak is van het voordeel.

Parkeerbelasting

Deze belasting wordt geheven voor het gedurende een aaneengesloten periode laten staan van een voertuig binnen de gemeente op een aangewezen plaats, wijze en tijdstip. De belasting wordt geheven van degene die het voertuig heeft laten staan of de houder van het voertuig of degene die de vergunning heeft aangevraagd.

Doordat er meer parkeerders zijn in de binnenstad hebben we bij het 2e concernbericht al een meer opbrengst van € 400 gemeld. De werkelijke parkeeropbrengst van 2024 bedraagt € 5.844. Met de correctie van het 2e concernbericht 2024 resteert nog een voordeel van € 119.

Precariobelasting

De precariobelasting is een belasting op het hebben van een terras op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst precariobelasting 2024 bedraagt € 231 (begroot: € 198). Daarnaast is er op deze post sprake van opbrengsten uit driehoeksreclameborden, welke door de gemeente zelf worden opgelegd middels een factuur op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst. De opbrengst 2024 bedraagt € 12 (begroot: € 35).

AFVALSTOFFENHEFFING

Afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	**Jaarstukken 2023**	**Begroting 2023**	**Jaarstukken 2024**
Kosten taakveld(en)	€ 7.947	€ 8.754	€ 8.635
Baten taakveld(en)	0	800	1.050
Netto kosten	€ 7.947	€ 7.774	€ 7.585
Overige toe te rekenen kosten			
• BTW compensatiefonds	€ 1.593	€ 1.780	€ 1.777
• Kwijtschelding	€ 751	€ 755	€ 800
• Overhead (1 fte)	€ 61	€ 64	€ 128
Totale kosten	**€ 10.352**	**€ 10.373**	**€ 10.290**
Opbrengst heffing	€ 10.127	€ 10.373	€ 10.616
Storting/onttrekking aan/in de voorziening	€ 225	€ 0	€ 326

Bij de afvalstoffenheffing wordt voor het restafval een tariefdifferentiatie toegepast: per inworp in de ondergrondse container of per lediging van een grote of van een mini container.
De storting in de voorziening van € 326 is een gevolg van hogere opbrengsten monostromen (€ 163) en een hogere opbrengst afvalstoffenheffing (€ 243). De lasten zijn in totaal (kosten taakveld en overig toe te rekenen kosten) nagenoeg gelijk.

RIOOLHEFFING

Rioolheffing		Jaarstukken 2023		Begroting 2024		Jaarstukken 2024
Kosten taakveld(en)	€	8.860	€	10.396	€	9.878
Baten taakveld(en)	€	0	€		€	83
Netto kosten	€	8.860	€	10.396	€	9795
Overige toe te rekenen kosten						
• Rente	€	-/- 115	€	0	€	505
• Kwijtschelding	€	883	€	940	€	1.000
• Overhead	€	966	€	783	€	849
BTW compensatiefonds		1.663		1.950		1.427
Totale kosten	€	12.257	€	14.069	€	13.427
Opbrengst heffing	€	13.970	€	14.280	€	14.175
Storting in de voorziening	€	1.713	€	211	€	599

Voor het beheer en onderhoud op de lange termijn is een gemeentelijk waterprogramma 2024-2027 van toepassing, waarin ook de nieuwe wetgeving van de riool- en waterzorgheffing is verwerkt.
De storting in de voorziening komt € 388 hoger uit dan begroot. Dit komt met name door de lagere lasten die we hebben gehad. Deze lagere lasten komen doordat de investeringen achter blijven op de planning waardoor de kapitaallasten lager zijn uitgekomen (€ 617). Door de hogere overige toe te rekenen kosten en een iets lagers opbrengst rioolheffing komt de storting in de voorziening € 388 hoger uit.

RETRIBUTIES

Leges omgevingsvergunningen

Leges omgevingsvergunningen (bedragen x € 1.000)		Jaarstukken 2023		Begroting 2024		Jaarstukken 2024
Kosten taakveld(en)	€	1.619	€	1.663	€	948
Overhead (6,3 fte)	€	563	€	589	€	406
Totale kosten	€	2.183	€	2.252	€	1.354
Opbrengst heffing	€	939	€	1.023	€	1.702
Dekkingspercentage		**43%**		**45%**		**126%**

In de regel gaat het hierbij om het verstrekken van documenten of het verlenen van vergunningen. Leges behoren tot de retributies en worden geheven voor het in behandeling nemen van de aanvraag en worden geheven van de aanvrager. Ook als de aanvraag niet leidt tot een positief resultaat moeten leges betaald worden. Eind 2024 zijn voor enkele grote projecten leges ontvangen. Hierdoor komt het dekkingspercentage voor 2024 boven de 100% uit. Verschillen worden nader toegelicht bij programma 10.

In de kolom Jaarstukken 2023 en Begroting 2024 staat een dekkingspercentage van ongeveer 45%. In deze kolommen zijn echter kosten meegenomen die niet meegenomen mogen worden om te dekken vanuit de opbrengst leges omgevingsvergunningen. Te denken valt hierbij aan kosten van handhaving, de kosten van juridische procedures ed.

Leges publieksdiensten

De leges publieksdiensten bestaan uit de leges voor reisdocumenten voor inwoners van de gemeente Bergen op Zoom, reisdocumenten voor niet-ingezetenen en rijbewijzen. De totale opbrengsten voor 2024 zijn begroot op € 1.760.000. De opbrengsten 2024 bedragen € 2.001.000. In 2024 zijn de gegenereerde inkomsten hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de cyclus van reisdocumenten. 2024 betreft een zogeheten piekjaar. Het groot aantal verstrekte reisdocumenten zorgt ervoor dat er meer is opgebracht dan begroot, daartegenover staat ook een hogere bijdrage aan het Rijk.

Havengeld, kadegeld en liggeld

	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Jaarstukken 2024
Kosten taakveld(en)	€ 2.212	€ 2.105	€ 1.926
Overhead (3fte)	€ 139	€ 192	€ 192
Totale kosten	€ 2.398	€ 2.297	€ 2.118
Opbrengst heffing	€ 448	€ 508	€ 468
Dekkingspercentage	**19%**	**22%**	**22%**

Deze retributie wordt geheven van vaartuigen die gebruik maken van voorzieningen in of langs de Theodorushaven.

Marktgeld

	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Jaarstukken 2024
Kosten taakveld(en)	€ 34	€ 35	€ 31
Overhead (0fte)	€ 0	€ 0	€ 0
Totale kosten	€ 34	€ 35	€ 31
Opbrengst heffing	€ 26	€ 30	€ 26
Dekkingspercentage	**76%**	**86%**	**83%**

Deze retributie wordt geheven voor het recht voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt. Dit wordt geheven van de vergunninghouder.

Lijkbezorgingsrechten

	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Resultaat 2024
Kosten taakveld(en)	€ 91	€ 72	€ 87
Overhead (0fte)	€ 0	€ 0	€ 0
Totale kosten	€ 91	€ 72	€ 87
Opbrengst heffing	€ 21	€ 34	€ 48
Dekkingspercentage	**23%**	**47%**	**55%**

Deze retributie wordt geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor verleende diensten in verband met de begraafplaats. De hogere opbrengst hangt direct samen met het aantal begravingen.

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om armoede te bestrijden. Het beleid van de raad is erop gericht om de laagste inkomens zoveel mogelijk te ontzien, waarbij wordt uitgegaan van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Kwijtschelding van betaling van gemeentelijke heffingen wordt op dit moment uitsluitend verleend voor onroerendezaakbelastingen, de rioolheffing en een deel van de afvalstoffenheffing.

Bij het berekenen van de betalingscapaciteit gaat de gemeente uit van de zgn. 100% norm. In de praktijk betekent dit, dat huishoudens zonder of met een gering eigen vermogen en een inkomen niet hoger dan de bijstandsnorm, voor volledige kwijtschelding in aanmerking komen. De invorderingsambtenaar beslist op een kwijtscheldingsverzoek. In een aantal gevallen wordt de kwijtschelding ambtshalve verleend of kan worden volstaan met een verkorte procedure. Omdat de uitvoering van de belastingwerkzaamheden is opgedragen aan de GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB), kan tegen de beslissing van de invorderingsambtenaar administratief beroep ingesteld worden bij het Dagelijks Bestuur van de BWB.

Het totaalbedrag aan verleende kwijtscheldingen in 2024 bedraagt € 1.666 Hiervoor is in de begroting 2024 een bedrag van € 1.715 opgenomen. Inhoudende dat er 3% minder kwijtscheldingen zijn verleend.

KADERSTELLENDE BELEIDSDOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Belastingmaatregelen 2024 (RVB23-0054)	2023

3.5 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

INLEIDING

Deze paragraaf geeft een actueel overzicht van de risico's voor de gemeente Bergen op Zoom inclusief beheersmaatregelen. We beschrijven de grootste risico's en koppelen deze aan de weerstandscapaciteit. Elk jaar brengen we de risico's minimaal twee keer in kaart, waarbij de risico's opnieuw worden beoordeeld en waar nodig aangepast. Nieuwe risico's worden op dat moment toegevoegd. In de tussentijd treffen we maatregelen om de risico's te beheersen. Nieuw is dat we ons - vanaf dit P&C-document - richten op de top 10 in plaats van op de top 25, om meer focus aan te brengen in de risicobeheersing. Daarom worden hieronder vanuit de totale 74 risico's alleen de 10 grootste risico's in de risicokaart weergegeven en toegelicht. Deze risico's zijn het meest urgent en beslaan gezamenlijk 65 procent van de totale financiële risico omvang. Door de focus te leggen kan het bestuur gerichter en effectiever maatregelen nemen om deze risico's te beheersen.

Voor het grondbedrijf volgen we een andere werkwijze, omdat voor dit onderdeel een langetermijnvisie Grondbedrijf is vastgesteld, waarin diverse scenario's aan de orde komen inclusief risico's. Voor deze risico's nemen we een blokkering op in de Algemene Reserve. Daarom lichten we de risico's voor het Grondbedrijf separaat toe in deze paragraaf.
Na de toelichting op de risico's volgt de berekening van het weerstandsvermogen en de kengetallen, te weten de netto schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

RISICOBEHEERSING

Risicokaart

In de risicokaart hieronder zijn de grootste 10 risico's opgenomen. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's. Een getal in een categorie in de risicokaart weergeeft het aantal risico's met die risico omvang. Het belang van het risico blijkt ook uit de kleurindeling:

- Groen: Deze risico's vormen geen direct gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering.
- Oranje: Deze risico's vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen.
- Rood: Deze risico's vereisen directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt bedreigd.

De risico omvang bepalen we door de netto kans te vermenigvuldigen met de gevolgen (=impact). Beide worden geschat in vijf categorieën, van verwaarloosbaar/ zeer laag tot kritiek/ zeer hoog. De netto kans is de kans dat het risico zich voordoet inclusief de genomen beheersmaatregelen. De impact is bepaald op basis van de 10 risico-onderdelen die in de risicoparagraaf van raadsvoorstellen worden gehanteerd. Deze 10 risico-onderdelen zijn: realiseren maatschappelijke effecten, politiek-bestuurlijk en draagvlak, imago gemeente, algemene en externe omgeving, veiligheid, netto financieel gevolg, juridisch, planning, kwaliteit uitvoering, capaciteit organisatie en samenwerking partners. Hierdoor ligt de focus niet alleen op de financiële risico's.

Impact	Verdeling van de Top 10 risico's naar risico omvang				
5. Kritiek	0	1	0	0	0
4. Hoog	0	0	7	0	2
3. Matig	0	0	0	0	0
2. Laag	0	0	0	0	0
1. Verwaarloosbaar	0	0	0	0	0
Netto kans	1. <20%	2. 20%-40%	3. 40%-60%	4. 60%-80%	5. >80%

1. De algemene uitkering valt lager uit dan verwacht

De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds fluctueert. We lopen het risico dat de algemene uitkering lager uitvalt dan begroot en we minder baten realiseren. We zijn afhankelijk van de circulaires van het Rijk voor het berekenen van de algemene uitkering voor de gemeente Bergen op Zoom. Op basis van de laatst bekende circulaire stellen we de algemene uitkering bij. Daarnaast volgen we de landelijke ontwikkelingen en voeren we een lobby via de VNG naar het Rijk om extra financiële middelen uit het gemeentefonds te verkrijgen.

Ook heeft er een wijziging in methodiek plaatsgevonden voor de verdeling en berekening van de indexering die invloed heeft op de algemene uitkering. Verder komen er nieuwe taken (ofwel taakmutaties) op de gemeente af, waarin er niet altijd een balans is tussen de uit te voeren taken en de benodigde middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt via de algemene uitkering. De algemene uitkering kent in 2026 een teruggang (het ravijnjaar), dit leidt tot een negatief begrotingssaldo. We bereiden ons hier zo goed mogelijk op voor en volgen daarin het begrotingsadvies van de VNG.

2. De impact van hogere inflatie op gemeentefinanciën en contracten

Door verschillende (externe) oorzaken loopt de inflatie op. Dit heeft invloed op veel onderdelen van de gemeentelijke uitvoering en dus op de gemeentelijke begroting. Ondanks dat hier op diverse onderdelen op voorgesorteerd is, valt niet uit te sluiten dat bij herziening van contracten we de komende jaren nog voor aanzienlijke prijsstijgingen komen te staan die nu nog niet in beeld zijn. Daardoor stijgen onze lasten. Ditzelfde geldt voor door ons gesubsidieerde instellingen en verbonden partijen. We zijn kritisch op de doorberekeningen van inflatie door deze organisaties. We houden daarbij rekening met de compensatie die we van het Rijk krijgen voor inflatie. Ook hier volgen we de landelijke ontwikkelingen en voeren we een lobby via de VNG naar het Rijk.

3. Het niet realiseren van de nog openstaande bezuinigingen

De gemeente heeft nog een aantal taakstellingen die gerealiseerd moeten worden. Door diverse oorzaken kan realisatie daarvan vertraging oplopen of gedeeltelijk tot niet plaatsvinden. Voorbeelden zijn de betrokkenheid en afhankelijkheid van externe partners en de personele capaciteit (zowel in kwantiteit als kwaliteit) om de bezuinigingen tot stand te brengen. Periodiek rapporteren we over de taakstellingen. Zie hiervoor paragraaf 3.

4. Het rendement van de transformatie van het sociaal domein - oftewel de uitvoeringsagenda sociaal domein - valt tegen

De kosten van zorg op basis van de Jeugdwet en op basis van de Wmo lopen de afgelopen jaren op; het beroep dat wordt gedaan op deze voorzieningen neemt toe. Factoren die hiervoor zorgen, zijn de toenemende complexiteit van de samenleving, de individualisering en gevolgen daarvan en de steeds ouder wordende bevolking. Om het tij te keren c.q. de groei te dempen, wordt in Nederland veel geprobeerd onder de noemer transformatie van het sociaal domein. Deze transformatie behelst - in het kort - het inzetten op versterking van de sociale basis en het 'voorliggend veld'. Alles ter bevordering dat mensen én zo laat mogelijk én alleen als het echt nodig is gebruik maken van maatwerkvoorzieningen.

In Bergen op Zoom is de uitvoeringsagenda Sociaal domein opgesteld om deze transformatie vorm te geven. De transformatie vraagt investeringen die pas op langere termijn een financieel effect hebben. Het maatschappelijk rendement is waarschijnlijk wel eerder zichtbaar, omdat er meer wijk-/gebiedsgericht wordt gewerkt en de voorzieningen in het voorliggend veld een grotere betekenis krijgen in het preventief ondersteunen van mensen. Desalniettemin blijft het risico bestaan dat niet de gewenste effecten bereikt worden. Om dit risico te beheersen, worden stappen gezet volgens de uitvoeringsagenda en deze monitoren we.

5. Toenemende vraag en kosten in het sociaal domein op het gebied van jeugd, Wmo en participatie

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet

Het aantal cliënten in de maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg is onzeker en lastig te voorspellen. Afwijkingen hebben een groot financieel effect. De afgelopen jaren zagen we afwijkingen op de uitgaven aan Wmo en jeugd, vanwege enerzijds demografische ontwikkelingen en anderzijds sociaal maatschappelijke ontwikkelingen. Door die ontwikkelingen neemt de vraag naar zorg en de duur van de ondersteuning toe. De invloed die we als gemeente hebben op het aantal cliënten is beperkt en maatregelen leiden hooguit tot een demping van de toename. Beheersmaatregelen om de toename te beperken zijn het werken aan de transformatie sociaal domein, normaliseren, uitvoeren van de maatregelen Hervormingsagenda Jeugd en versterken van de sociale en pedagogische basis van inwoners.

Daarnaast werken we met open eind financieringen. Dit houdt in dat zorginstellingen worden betaald op basis van de geleverde zorg, ongeacht hoeveel dat uiteindelijk kost. Hierdoor zijn de kosten lastiger in te schatten en fluctueren de kosten per jaar.

Participatie: De gebundelde uitkering valt lager uit dan begroot

De rijksbijdrage gebundelde uitkering (BUIG) fluctueert door de conjunctuur in Nederland. Bij een achteruitgaande economie is het budget voor BUIG hoger, omdat meer mensen op dat moment een beroep doen op de bijstand. Dit geldt ook andersom: Wanneer minder mensen een beroep doen op de bijstand, is het budget voor BUIG lager. Daarnaast is de hoogte van de BUIG afhankelijk van de instroom en uitstroom in de bijstand in een gemeente. Sinds een aantal jaar tellen de prestaties van de gemeente op het gebied van garantiebanen en beschut werk

mee; hoe meer garantiebanen met Loonkostensubsidie ten opzichte van het gemiddelde van alle andere gemeenten, hoe hoger de uitkering BUIG (en andersom). Omdat het rijksbudget BUIG gedurende het jaar op twee momenten bijgesteld wordt door het Rijk en afhankelijk is van meerdere factoren, is een prognose lastig te maken.

6. Gevolgen van de achteruitgang van de economie

Een terugval van de Nederlandse economie raakt ook de gemeente Bergen op Zoom. Dit is weliswaar in een aantal financiële risico's ingecalculeerd maar heeft gevolgen op diverse gemeentelijke beleidsvelden. Voorbeelden zijn verminderde belastinginkomsten, toenemende vraag naar sociale voorzieningen en vertraging van woningbouwprojecten. Dit kan uiteindelijk leiden tot bezuinigingen op gemeentelijke diensten
.

7. Hogere rente op de geld- en kapitaalmarkt leiden tot hogere rentelasten en minder begrotingsruimte

De rente voor langlopende leningen bedraagt in het voorjaar 2025 circa 3,0 procent. Dat is al langere tijd het geval. De gemeente Bergen op Zoom heeft begin 2025 een bancaire schuld van €160 mln.. Jaarlijks moet een gedeelte van de financieringsportefeuille geherfinancierd worden. Oude leningen worden dan vervangen door nieuwe. In de begroting wordt rekening gehouden met een tarief voor nieuwe leningen van 3,0 procent. Het risico is dat dit rentepercentage hoger wordt dan nu voorzien, mocht de rente de komende jaren stijgen. Dit zal dan leiden tot hogere rentelasten voor de gemeente dan nu begroot. Omdat het saldo op de rente binnen de begroting ingezet wordt als algemeen dekkingsmiddel betekenen hogere rentelasten minder begrotingsruimte. Tegelijkertijd is het zo dat een oplopende rente pas geleidelijk tot hogere lasten leidt, omdat de rente over haar financieringen (=leningen) voor langere tijd vastliggen. De afgelopen jaren is ervoor gekozen nieuwe leningen tegen een relatief lange looptijd af te sluiten. Hiermee is het renterisico verder teruggebracht.

8. Een kwantitatief en/of kwalitatief personeelstekort

Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt, personeelsverloop en het gebrek aan voldoende middelen voor personeel bestaat het risico dat de gemeente onvoldoende controle heeft over de personeelsplanning. Daarbij is het belangrijk om kwalitatief en kwantitatief de juiste mensen te binden en de ontwikkeling van medewerkers te stimuleren. Wanneer dit onvoldoende lukt, kan dit leiden tot demotivatie en verminderde productiviteit dan wel mismatch in kennis, vaardigheden en houding en gedrag. Gevolg is een verhoging van het verzuim en groeiende werkdruk bij (een deel van) het personeel. Een personeelstekort zorgt ook voor lagere uitvoeringskracht, wat kan resulteren in het niet of in mindere mate waarmaken van ambities en maatschappelijke doelstellingen.

9. Verborgen zaken en/of achterstallig onderhoud in de openbare ruimte

De gemeente Bergen op Zoom kent een aanzienlijk areaal oevers en kades die het nodige onderhoud vergen. Het kan gebeuren dat bepaalde delen van de openbare ruimte (nog) niet zijn opgenomen in de onderhoudsplannen. Het gevolg is dat in de onderhoudsplannen onvoldoende middelen zijn gereserveerd, waardoor we geconfronteerd worden met extra uitgaven. De areaaluitbreiding van de openbare ruimte en bijbehorende extra kosten, zodra projecten zijn afgerond, moeten ook worden meegenomen in de onderhoudsplannen. Er worden controleprogramma's uitgevoerd om de volledigheid van het beheerde areaal vast te stellen. Uit de periodieke monitoring van de kwaliteit van de openbare ruimte blijkt of de middelen voldoende zijn om de afgesproken kwaliteitsniveaus na te kunnen komen.

Daarnaast zijn er jaarlijks vervangingsinvesteringen benodigd voor de openbare ruimte. De afgelopen jaren waren deze investeringen begrensd door de methodiek van de Moederkredieten. Het risico dat we hierdoor lopen is dat de kwaliteit afneemt, wat leidt tot kapitaalvernietiging of veiligheidsrisico's. Wanneer de kwaliteit afneemt, nemen de onderhoudskosten toe. Met de periodieke monitoring worden de huidige kwaliteitsniveaus beoordeeld en op basis daarvan worden onderhoudsplannen opgesteld. Actueel zijn de in 2024 opgestelde meer jaren onderhoudsplannen (MJOP's) voor civieltechnische kunstwerken, de Theodorushaven en wegen. Zie voor meer toelichting over de openbare ruimte ook paragraaf 7.

10. Aantasting van vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van informatiesystemen, de informatie daarin of de diensten die ervan afhankelijk zijn

Voor het functioneren en de dienstverlening aan de inwoners gebruikt de gemeente Bergen op Zoom steeds meer gegevens, die we steeds meer uitwisselen en bewerken. Mede als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein heeft de gemeente steeds meer (bijzondere) persoonsgegevens in beheer. Ook wordt steeds meer informatie digitaal opgeslagen en overgedragen en worden systemen en data steeds vaker aan elkaar gekoppeld. Tijd en plaats onafhankelijk werken is steeds normaler en daarom is het belangrijk om de systemen goed te beveiligen en bewustzijn te creëren over informatieveiligheid.

Het aantal hacks, cyberaanvallen, phishing en datalekken wordt groter en ze worden vernuftiger. Niet alleen de kans op deze gebeurtenissen neemt toe, maar ook de impact waarbij gedacht kan worden aan het in het geding komen van de bedrijfscontinuïteit, het in verkeerde handen komen van vertrouwelijke gegevens, imagoschade, financiële schade (herstelkosten, boetes claims etc.) en ontwrichting van processen met maatschappelijke, economische of sociale gevolgen.

De afgelopen jaren hebben we al maatregelen getroffen om de informatieveiligheid te vergroten en daar gaan we de komende jaren mee door. Hiervoor is ook een actie opgenomen in de Begroting 2025: A.1.3.2 We verhogen de digitale weerbaarheid (Informatieveiligheid).

Risico's van het Grondbedrijf

In de Begroting 2024 is het meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) – dat door de raad in 2024 is vastgesteld – verwerkt. Op basis van het MPG bedraagt het risicoprofiel € 2,8 mln. per 1 januari 2025. Dit bedrag is in de Algemene Reserve als blokkering opgenomen. Als nieuwe grondexploitaties worden vastgesteld, heeft dit vanzelfsprekend effect op de hoogte van het risicoprofiel.
De methode om de hoogte van de risico's te bepalen voor de lopende grondexploitaties is gebaseerd op de zogenaamde IFLO+-methode. In deze methode wordt de hoogte van het risico bepaald op basis van de boekwaardes, de nog te realiseren opbrengsten en de nog te maken kosten. Het risicoprofiel wordt op de volgende manier bepaald:

- 10 procent over de boekwaarde;
- 10 procent over de nog te realiseren opbrengsten;
- 5 procent over de nog te maken kosten;
- 50 procent verwachtingswaarde omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

Vanaf 2025 wordt daar ook een afnemend percentage van de hoogte van de voorbereidingskredieten voor grondexploitaties aan toegevoegd (realisatie plus raming).

WEERSTANDSVERMOGEN

Conform de methode van het NAR wordt op basis van het risicoprofiel de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dat is de vrije reserve die beschikbaar is om de risico's af te dekken. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle financiële risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven.

Benodigde Weerstandscapaciteit

Op basis van het risicoprofiel kan de benodigde weerstandscapaciteit worden berekend. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder weerstandscapaciteit worden aangehouden in tegenstelling tot de situatie waarin de optelsom van alle risico's als uitgangspunt wordt genomen. De risico's van het grondbedrijf nemen we hierin niet mee, omdat daar een blokkering in de Algemene Reserve voor wordt opgenomen.

Wanneer alle 74 risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid van €68 mln. De top 10 hiervan is eerder in deze paragraaf onder 'Grootste 10 risico's toegelicht. Op basis van de inschatting van kans en omvang van financiële schade is een bedrag van € 15,1 mln. benodigd om de risico's in financiële zin af te dekken. Dit bedrag is iets hoger dan bij de Jaarstukken 2023 (€15,0 mln.) en de Begroting 2025 (€14,9 mln.).
De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dit noemen we de weerstandsratio.

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt berekend door de Algemene Reserve af te zetten tegen de risico's. Er wordt hierbij geen rekening gehouden met stille reserves: meerwaarde van activa die lager dan de marktwaarde zijn gewaardeerd. Een algemeen kenmerk van stille reserves is dat men er om allerlei redenen niet direct over kan beschikken. Om deze reden worden stille reserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

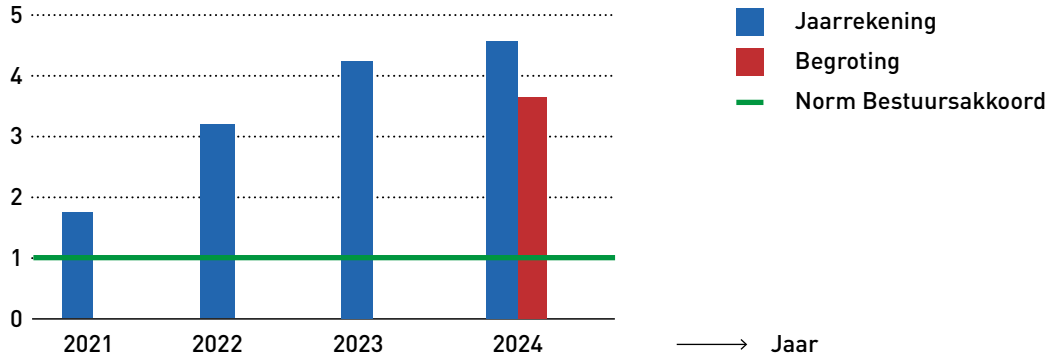
Omschrijving		Bedrag (x €1.000)
Stand Algemene Reserve per 31/12/24	€	77.538
Blokkeringen	€	-8.664
• Stedelijke vernieuwing: €5.364.000		
• Grondbedrijf: €3.300.000		
	€	69.299

Ratio weerstandsvermogen

Hiervoor is zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen beiden, om de ratio van het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom te bepalen en daarover een oordeel te vellen.

	Bedragen *1 miljoen	R 2021	R 2022	R 2023	B 2024	R 2024
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 31,4	€ 47,2	€ 63,6	€ 54,1	€ 69,3
B	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 18,2	€ 14,8	€ 15,0	€ 14,8	€ 15,1
	Ratio weerstandsvermogen (=A/B)	**1,73**	**3,19**	**4,24**	**3,65**	**4,60**

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. De raad heeft zich geconformeerd aan deze waarden.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt voor de gemeente Bergen op Zoom 4,60. Dit betekent dat de gemeente Bergen op Zoom op dit moment beschikt over een vermogenspositie die gekwalificeerd wordt als uitstekend om de risico's in financiële zin af te dekken.

KENGETALLEN

In lijn met hetgeen is bepaald door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), nemen wij in deze paragraaf ook vijf financiële kengetallen op. De kengetallen hebben als doel meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie Noord-Brabant, maar zijn voornamelijk bedoeld om de financiele positie inzichtelijker te maken.

Hieronder geven we per kengetal de berekening in een tabel en laten we het verloop zien in een grafiek. We lichten de ontwikkelingen vervolgens toe.

In de grafieken worden de kengetallen voor de gemeente Bergen op Zoom afgezet tegen de norm die hiervoor is opgenomen in het bestuursakkoord.

In de tabellen die we gebruiken nemen we de kengetallen de jaren 2022, 2023 en 2024 op. Daarnaast wordt het begrote cijfer meegenomen en in een aantal gevallen ook het gerapporteerde cijfer in het 1e en 2e Concernbericht.

Netto Schuldquote

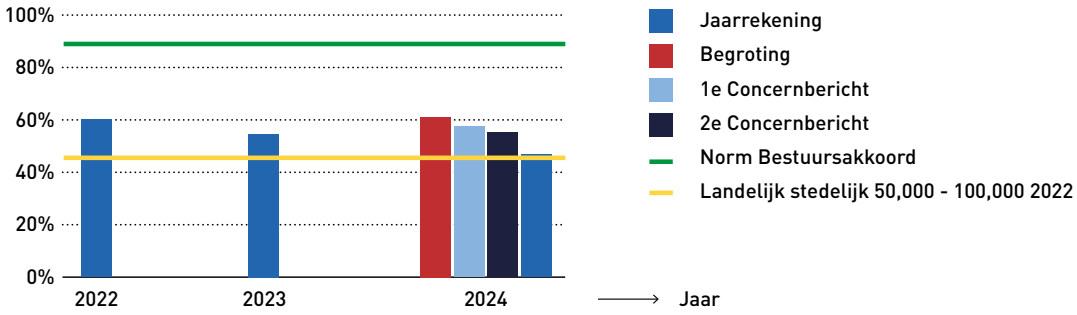
	Bedragen *1 miljoen	R 2022	R 2023	B 2024	1e CB 2024	2e CB 2024	R 2024
A	Netto schulden	€ 196,3	€ 166,2	€ 188,7	€ 178,1	€ 172,3	€ 160,7
B	Totaal baten begroting*	€ 323,3	€ 301,9	€ 306,4	€ 306,4	€ 309,0	€ 340,1
	Netto schuldquote (=(A/B)*100%)	60,7%	55,1%	61,6%	58,2%	55,8%	47,3%
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	**60,2%**	**54,6%**	**61,1%**	**57,6%**	**55,3%**	**46,8%**

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Het geeft daarmee een indicatie van het beslag dat de financieringslasten op de exploitatie leggen en daarmee op de vrije ruimte in de exploitatiebegroting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Daarnaast wordt de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, als apart cijfer gepresenteerd. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
De verwachting was dat de schuld in 2024 licht zou oplopen. Dat blijkt niet het geval. De schuld bedraagt eind 2024 160,7 mln. In de financieringsparagraaf wordt aangegeven wat de oorzaken hiervan zijn. Belangrijke oorzaken van een lagere schuld zijn het negatieve rekeningresultaat (€ 4,2 mln. hoewel dit bezien moet worden in relatie met de toename

van de voorzieningen) en een, net zoals in 2023, positieve ontwikkeling van de overige vorderingen/schulden (debiteuren, crediteuren, vooruitontvangen bedragen zoals subsidies etc.) van ongeveer € 6 mln. Het ligt voor de hand dat de vooruit ontvangen bedragen in vooral 2023 maar ook 2024 de komende jaren steeds meer besteed zullen worden waardoor er een negatief effect voor de schuldenlast optreedt.

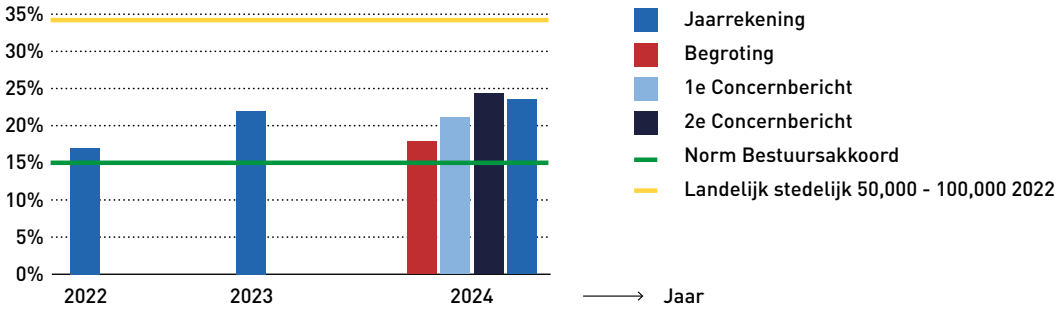
De lagere schuld heeft gevolgen voor de schuldquote die ook lager uitvalt. Die bedraagt eind 2024 47%. De daling van de schuldquote wordt versterkt doordat het totaal van de baten van de rekening 2024 €30 mln. hoger ligt dan waarmee bij de begroting is gerekend. Die hogere baten worden vooral veroorzaakt door begrotingswijzigingen, zie hiervoor ook het overzicht baten en lasten verderop. Uitgaande van de baten volgens de begroting 2024 (€310 mln.) komt de schuldquote 5% hoger uit op 52%.

De schuldquote is beter dan de doelstelling uit het Bestuursakkoord van 90 procent en inmiddels ook bijna op niveau van het landelijk gemiddelde van 45% voor gemeenten met een vergelijkbare grootte (50.000-100.000 inwoners). In 2019 zat de schuldquote van de gemeente Bergen op Zoom nog boven de 100%.

Solvabiliteit

	Bedragen *1 miljoen	R 2022	R 2023	B 2024	1e CB 2024	2e CB 2024	R 2024
A	Eigen vermogen	€ 58,90	€ 75,10	€ 62,80	€ 72,10	€ 82,90	€ 82,70
B	Balanstotaal	€ 347,30	€ 341,80	€ 350,00	€ 341,80	€ 341,80	€ 351,60
	Solvabiliteit (=(A/B)*100%)	**17,0%**	**22,0%**	**17,9%**	**21,1%**	**24,3%**	**23,5%**

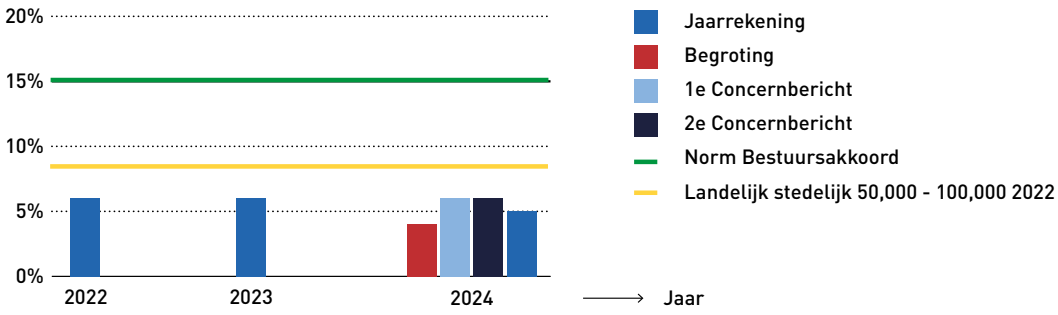
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de Algemene Reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

In 2024 steeg het solvabiliteitspercentage van 22% naar 23,5%. Dit is licht lager dan voorzien bij het 2e concernbericht maar dit kent als oorzaak vooral een hoge balanstotaal.

Het solvabiliteitspercentage ligt boven de doelstelling van het bestuursakkoord van 15%. Ook de kritische grens van 20% wordt sinds 2023 overschreden. Daarmee is de solvabiliteit niet meer onvoldoende, maar valt het in de neutrale categorie voor de norm vanuit het provinciaal toezicht.

Grondexploitatie

	Bedragen *1 miljoen	R 2022	R 2023	B2024	1e CB 2024	2e CB 2024	R 2024
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€ 20,50	€ 19,20	€ 13,40	€ 19,20	€ 17,90	€ 18,00
B	Totaal baten begroting	€ 323,40	€ 301,90	€ 306,40	€ 301,90	€ 309,00	€ 340,10
	Grondexploitatie (=(A/B)*100%)	**6,3%**	**6,3%**	**4,3%**	**6,4%**	**5,8%**	**5,4%**

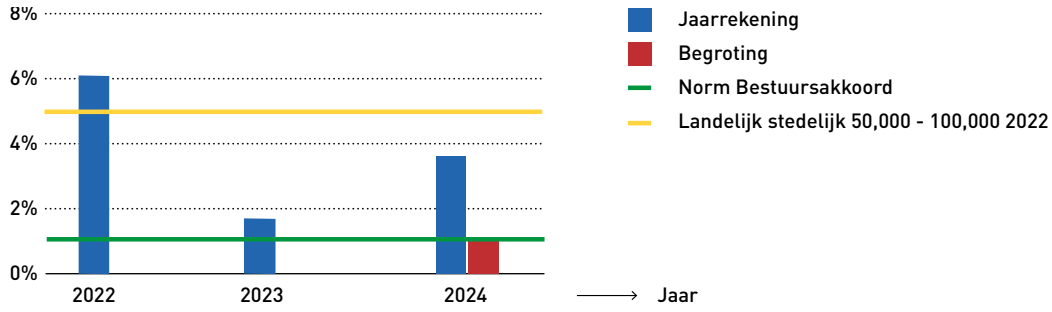

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe minder risicovol.

De opbrengsten van het grondbedrijf waren in 2024 ongeveer € 1 mln hoger dan de kosten. Dat verklaart de afname van de boekwaarde in 2024.

Structurele exploitatieruimte

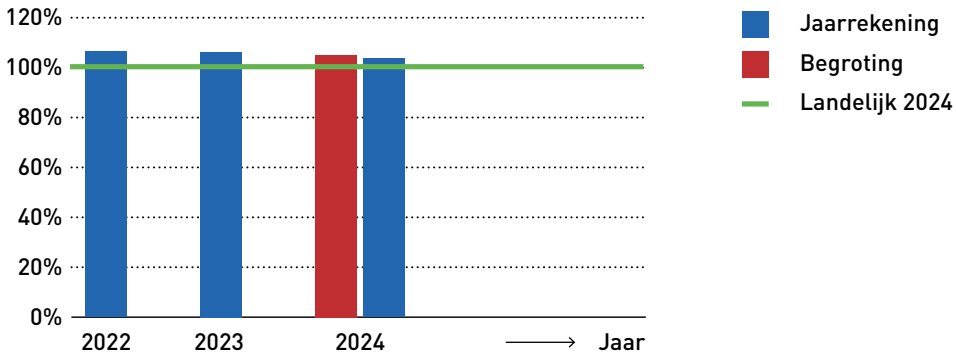
	Bedragen *1 miljoen	R 2022	R 2023	B2024	R2024
A	Structurele baten -/- structurele lasten	€ 20,00	€ 5,40	€ 3,10	€ 12,40
B	Totaal baten begroting	€ 327,70	€ 314,30	€ 306,40	€ 340,10
	Structurele exploitatieruimte (=(A/B)*100%)	**6,1%**	**1,7%**	**1,0%**	**3,6%**

In dit kengetal komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de financieringslasten) te dekken. Een cijfer van rond nul (tussen -0,4 en 0,4) betekent dat structurele baten en lasten min of meer in evenwicht zijn. Door de relatief hoge incidentele lasten (vooral de stortingen in de onderhoudsvoorzieningen wegen) valt dit kengetal positief uit.

Belastingcapaciteit

	Bedragen 1 miljoen	R 2022	R2023	B2024	R2024
A	Woonlasten per gezin	€ 963	€ 1.003	€ 1.045	€ 1.030
B	Woonlasten landelijk gemiddelde	€ 904	€ 944	€ 994	€ 994
	Belastingcapaciteit (=(A/B)*100%)	**106,5%**	**106,3%**	**105,1%**	**103,6%**

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Bij 100 procent zit je als gemeente op het landelijk gemiddelde. Om te kunnen bepalen of de gemeente nog ruimte heeft om de belastingen te verhogen is het nodig om na te gaan in hoeverre de riool- en afvalheffingen kostendekkend zijn en hoe het OZB-tarief van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De woonlasten voor een gemiddeld huishouden zijn in Bergen op Zoom met € 1.030 dus € 36 hoger dan het landelijk gemiddelde.

KADERSTELLENDE BELEIDSDOCUMENTEN

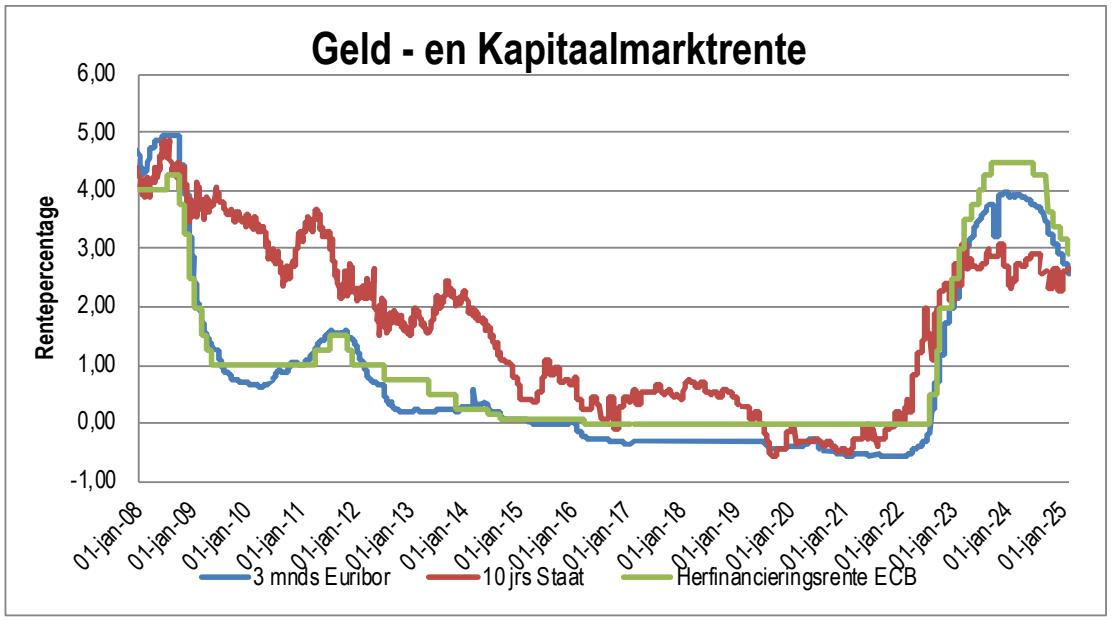
Beleidsnota	Vastgesteld
Nota Reserves en Voorzieningen	2020
Nota Risicomanagement	2013
Nota Investeren en Afschrijven	2024

3.6 FINANCIERING

TREASURY: KADER EN BELEID

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Treasury regelt kortgezegd het tijdig beschikbaar hebben van financieringsmiddelen voor de financiering van beleid tegen zo gunstig mogelijke tarieven, rekening houdend met de randvoorwaarden (waaronder de kasgeldlimiet) en de aard van de financieringsbehoefte (kort versus lang). Daarnaast is de Treasuryfunctie gericht op het beheersbaar houden van de financiële risico's, zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's en het optimaliseren van het renteresultaat binnen de gestelde wettelijke kaders en randvoorwaarden van het gemeentelijk treasurybeleid. Belangrijk hierbij zijn met name de regels, vastgelegd in de Wet FIDO, rond het financieringsgedrag van gemeenten. Op lokaal niveau zijn de kaders en de uitvoering van het treasurybeleid vastgelegd in de nota Treasury (2020).

RENTEONTWIKKELINGEN

In bovenstaande grafiek worden de ontwikkelingen van de kapitaalmarktrente (= de zogenaamde lange rente) en de geldmarktrente (= de korte rente) weergegeven. Beide rentes, die na een jarenlange periode van extreem lage niveaus, kenden sinds eind 2021 een stijgende tendens. Die stijgende tendens is in 2024 tot stilstand gekomen en sinds de 2e helft van 2024 is er sprake van dalende trend.

De geldmarktrente, vooral bepaald door de herfinancierings-rente van de ECB, toonde in 2024 sinds juli een dalende lijn. Waar deze in de 1e helft van 2024 nog 4,5% bedroeg is deze inmiddels afgenomen tot 2,9% begin 2025. De algemene verwachting is er mogelijk nog één of meerdere verlagingen volgen. De onderliggende oorzaak van deze verlagingen is de teruglopende inflatie in de meeste Europese landen.

De kapitaalmarktrente is minder makkelijk te voorspellen doordat ze afhankelijk is van veel meer factoren. Deze kapitaal-marktrente is, net zoals de geldmarktrente, in 2024 ook wat gedaald maar minder sterk dan de geldmarktrente. Nadat deze

lange tijd rond de 3% zat is deze gedaald tot circa 2,6% begin 2025.
Het valt niet of nauwelijks te voorspellen hoe dit de komende tijd verder gaat. De verwachtingen voor de kapitaalmarktrente in 2025 en verder zijn onzeker.

Voor de gemeentelijke financiering betekent dit dat het wat goedkoper is geworden haar schuld te financieren. Daarbij dient wel ter worden vermeld dat het grootste gedeelte van de gemeentelijke financiering voor langere tijd vast ligt. Daarnaast hoeft de gemeente minder te lenen door de verbeterde reservepositie.

ONTWIKKELING SCHULDPOSITIE

De schuldpositie van de gemeente wordt bepaald door de omvang van de opgenomen geldleningen in combinatie met de stand op de rekening-courant.

Eind 2022 bedroeg de schuld € 167 mln. De verwachting was dat die in 2024 zou oplopen. In de loop van 2024 werd duidelijk dat dit niet het geval zou zijn en op 31 december staat er een schuld van € 161 mln in de boeken, lager dan aan het begin van het jaar.

De verklaring van deze afname kent diverse oorzaken. De volgende zaken droegen bij aan een afname van de schuld:
- Inkomsten grondbedrijf (opbrengsten -/- kosten) + € 1 mln
- Mutatie reserves/voorzieningen + € 9 mln. Een toename van een voorziening betekent dat je boekhoudkundig middelen apart zet die je nog niet uitgegeven hebt.
- Afname van de vlottende activa (bijvoorbeeld debiteuren / overige vorderingen) en toename vlottende passiva (bijvoorbeeld vooruitontvangen bedragen / crediteuren). Per saldo een voordelig effect van 6 mln. Dit was ook al in 2023 het geval. Het ligt voor de hand dat de vooruitontvangen bedragen in vooral 2023 maar ook 2024 de komende jaren steeds meer besteed zullen worden waardoor er een negatief effect voor de schuldenlast optreedt.

Dit was ook al in 2023 het geval. Het ligt voor de hand dat de vooruitontvangen bedragen in vooral 2023 maar ook 2024 de komende jaren steeds meer besteed zullen worden waardoor er een negatief effect voor de schuldenlast optreedt.

Andere factoren zorgden voor een toename van de schuld:
- Rekeningresultaat 2024 -/- € 4,2 mln
- Investeringen van € 20 mln. Gesaldeerd met de afschrijvingen van € 13 mln leidde dit tot toename van de schuld met € 7 mln

De lagere dan voorziene schuld heeft ook gevolgen voor de netto schuldquote. Deze ontwikkelt zich, opnieuw, aanzienlijk beter dan eerder voorzien. Deze schuldquote is niet alleen afhankelijk van de omvang van de schuld maar ook van de omvang van het begrotingstotaal. De schuldquote bedraagt eind 2024 47%. Eind 2023 bedroeg deze nog 55%. Dit is lager (=beter) dan de doelstelling uit het bestuursakkoord (90% in 2026). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat, zoals eerder aangegeven, er een éénmalig/incidenteel effect in zit door een gunstige ontwikkeling van vlottende activa en passiva (vooruitontvangen bedragen). Bij vooruitontvangen bedragen zitten aanzienlijke subsidies op het gebied van duurzaamheid, economische ontwikkeling, woningbouw en opvang vluchtelingen. Dit éénmalige effect wordt de komende jaren gereduceerd wanneer deze vooruit ontvangen middelen besteed worden.

Daarnaast valt de schuldquote bij een jaarrekening meestal gunstiger uit dan bij een begroting omdat de schuldquote berekend wordt door de schuld te delen door het totaal van de baten in enig jaar. Die baten bedroegen in 2024 € 340 mln terwijl in onderstaande prognose voor de jaren 2025 t/m 2028 rekening gehouden wordt met € 311 mln. Delen we de schuld ultimo 2024 door dat getal (€ 311 mln) dan zou sprak zijn van een schuldquote van 52%.
Ondanks deze nuanceringen is de schuldquote bij de jaarrekening 2024 met 47% wel 8% lager dan bij de jaarrekening 2023.

Het is de verwachting dat de schuldquote de komende jaren weer zal toenemen. Dat hangt wel in sterke mate af in hoeverre de meerjarenbegroting sluitend wordt gemaakt.
In onderstaande tabel, waarin de begrotingstekorten voor 2026 e.v. nog zijn opgenomen, wordt weergegeven hoe die schuld zich op de diverse onderdelen naar verwachting ontwikkelt. Op een aantal onderdelen nog een kleine toelichting:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand 1/1	-196,3	-166,3	-160,7	-172,3	-173,2	-176,8
Saldo (Investeren/Afschrijven) Investeringen	-2,3	-1,1	-5,1	-3,9	-2,7	-2,5
Saldo (Investeren/Afschrijven) Riolen	-0,7	-5,9	-1,7	-3,4	-3,3	-2,1
Saldo (Ontrekkingen/Reserveringen) Reserves	5,0	9,4	-2,0	-2,0	0,0	0,0
Saldo Begroting/rekening	8,0	-4,2	1,0	-0,2	0,0	-4,5
Grondbedrijf	5,0	1,4	3,2	13,6	4,4	0,0
Overige mutaties vlottende activa/passiva	15,0	6,0	-7,0	-5,0	-2,0	0,0
Netto schuld	-166,3	-160,7	-172,3	-173,2	-176,8	-185,9
Schuldquote	**55,1%**	**47,3%**	**55,3%**	**55,6%**	**56,8%**	**59,7%**

- Bij zowel saldo riolen als saldo investeringen worden de investeringen gesaldeerd met de afschrijvingen. Zijn de investeringen groter dan de afschrijvingen dan neemt de schuld toe.
- Saldo onttrekking/reservering reserves gaat om aanwending(=besteding) van of storten in een reserve of voorziening. Wanneer we een reserve of voorziening aanspreken moet dit gefinancierd worden en leidt dit tot een verhoging van de schuld.
- In de opstelling is geen rekening gehouden met uitgaven en inkomsten uit (nog vast te stellen) grondexploitaties volgend uit de woningbouwversnelling.
- Bij saldo begroting/rekening is het van belang goed in het oog te houden dat de begrotingstekorten in de jaren vanaf 2026 in aanzienlijke mate bedragen aan de toename van de schuld.

RENTELASTEN

Om een en ander nader toe te lichten vindt u in onderstaande tabel welke rentelasten gemoeid zijn met de schuldenlast, hoeveel die in het verleden waren en wat en hoe die zich de komende jaren zullen ontwikkelingen. We brengen hier de rentelasten op de langlopende geldleningen in beeld. Ongeveer 90% van de financieringsbehoefte wordt via dit soort leningen ingevuld. Het restant wordt gefinancierd met kortlopende leningen waarvan het rentepercentage begin 2025 ongeveer 3% bedraagt.

Uit onderstaande tabel blijkt dat dat de rentelasten in de gemeentelijke begroting de afgelopen jaren zijn afgenomen en de komende jaren naar verwachting zullen stabiliseren. Dat wil zeggen dat de totale omvang van de rentelasten ongeveer gelijk blijft bij een min of meer gelijkblijvende schuld.

Weliswaar is het afsluiten van langlopende financieringen duurder geworden door de gestegen kapitaalmarktrente maar hier staat tegenover dat relatief dure financieringen uit het verleden geherfinancierd kunnen worden. Daarnaast is het zo dat we bij de afgesloten langlopende leningen de afgelopen jaren gekozen hebben voor relatief lange looptijden waardoor de komende jaren geprofiteerd kan worden van relatief goedkope financiering vergeleken met het huidige renteniveau.

Jaar	Omvang Langlopende Schuld	Betaalde Rente	Rente Percentage
	Langlopende Schuld	Rente	Percentage
2014	200.000.000	7.054.000	3,53%
2015	210.000.000	7.301.000	3,48%
2016	197.000.000	6.766.000	3,43%
2017	193.000.000	6.635.000	3,44%
2018	208.000.000	6.877.000	3,31%
2019	230.000.000	6.857.000	2,98%
2020	241.000.000	6.250.000	2,59%
2021	226.000.000	5.380.000	2,40%
2022	203.539.000	4.743.000	2,33%
2023	178.000.000	3.778.000	2,12%
2024	159.800.000	3.002.000	1,88%
2025	162.064.000	3.001.000	1,85%
2026	165.344.000	3.082.000	1,86%
2027	165.008.000	3.062.000	1,86%
2028	164.659.000	3.080.000	1,87%

RENTERISICOBEHEER

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld dat in een jaar aan renteherziening onderhevig is. In de wet FIDO zijn eisen gesteld aan het maximum aan renterisico. Dit komt tot uitdrukking in de kasgeldlimiet voor leningen met een looptijd tot 1 jaar, en de renterisiconorm voor leningen met een looptijd vanaf één jaar. Deze normen bepalen de ruimte voor de gemeente om verantwoord te financieren.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kortlopende en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot 1 jaar, dient rekening gehouden te worden met de kasgeldlimiet, gemaximeerd in de Wet FIDO. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal en bedraagt in 2024 € 26,1 mln. De kortlopende schuld mag structureel niet hoger zijn dan de kasgeldlimiet. Hiermee wordt het risico op grote fluctuaties in de korte rente beperkt en wordt voorkomen dat het begrotingsevenwicht in gevaar komt.

Bedragen * €1 miljoen	KW1 2024	KW2 2024	KW3 2024	KW4 2024
Begrotingstotaal 2024	€ 307,5	€ 307,5	€ 307,5	€ 307,5
Kasgeldlimiet (8,5%)	€ 26,1	€ 26,1	€ 26,1	€ 26,1
Totaal vlottende schuld	€ 9,5	€ 8,8	€ 5,7	€ 7,4
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	€ 16,6	€ 17,3	€ 20,4	€ 18,7

Renterisico vaste schuld (rente risiconorm)

Het renterisico is het risico dat de rentelasten van de gemeente ineens fors stijgen als nieuw aan te trekken leningen een hogere rente hebben dan de (oude) leningen die worden afgelost. Om dit risico te beperken is er in de Wet Fido een renterisiconorm vastgesteld. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. In onderstaand overzicht blijkt dat het afgelopen jaar maar ook de komende jaren ruimschoots wordt voldaan aan de risiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x €1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Begrotingstotaal 2024	307.500	311.400	311.400	311.400	311.400
Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	61.500	62.280	62.280	62.280	62.280
Aflossingen vaste schuld	20.306	20.323	20.335	20.349	20.370
Ruimte onder de renterisiconorm	41.194	41.957	41.945	41.931	41.910

De aflossingen zullen de komende jaren (deels) geherfinancierd moeten worden door nieuwe leningen. Zoals eerder aangegeven hebben we in de jaren toen de kapitaalmarktrente erg laag was (2014-2021), bij nieuwe financieringen bijna altijd gekozen voor leningen met een looptijd van minimaal 10 jaar teneinde het renterisico te spreiden.
Mede hierdoor maar ook door de snel teruggelopen schuld in de afgelopen drie jaar zullen er in 2025 ook leningen worden afgesloten met een kortere looptijd (1 a 3 jaar). Reden hiervoor is dat het gewenst is voldoende spreiding te houden in de portefeuille en om te voorkomen dat er een situatie van overliquiditeit (meer financiering dan benodigd) optreedt.

WET VERPLICHT SCHATKISTBANKIEREN (WET VSB)

De wet vSB (zonder leenfaciliteit) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën. Er is een vrijstellingsgrens voor het afstorten van overtollige liquide middelen (het bedrag dat buiten het schatkistbankieren door de gemeente mag worden aangehouden). Als het gemiddelde kwartaal bedrag van de positieve tegoeden minder is dan 2,00% van het begrotingstotaal, mag dit op de eigen bankrekeningen blijven staan. De (voorlopige) vrijstellingsgrens voor 2024 is, afgerond, € 6,03 mln. (2,00 % van € 301,7 mln.).

RENTERESULTAAT

In onderstaand overzicht wordt aangegeven hoe het renteresultaat tot stand komt. Eerst wordt in beeld gebracht wat de rente kosten zijn. Die bestaan uit de rente die we aan externe financiers (=banken) betalen over onze kortlopende en langlopende schuld en uit de rente die we aan verliesvoorzieningen van de grondexploitatie toevoegen. Hier tegenover staat de rente die we intern (2%) toerekenen aan de investeringen en aan de boekwaarde van de onderhanden grondexploitaties. Vervolgens ontstaat een saldo wat we het renteresultaat noemen en in de algemene middelen vloeit (= opbrengst in de exploitatie). Onderstaand is een en ander uitgewerkt. Zie hiervoor ook de renteomslag in het bijlagenboek.

Renteschema					
a.	De externe rentelasten over lange financiering				3.002
	Rentelasten financieringstekort				265
b.	De externe rentebaten			-/-	0
	Saldo rentelasten en rentebaten				**3.267**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	616		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0		
				-/-	616
	Aan taakvelden toe te rekenen rente				**2.651**
d1.	Rente over eigen vermogen				
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-/-	601		
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**3.252**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)				4.305
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**				**1.053**

Uit bovenstaand schema valt het volgende op te maken:

- De totale rentelasten bedroegen 2024 € 3.267.000
- Een bedrag van € 616.000 wordt toegerekend aan de grondexploitaties (1,45% over boekwaarde). Tegelijkertijd wordt € 601.000 rente bijgeschreven op de verliesvoorziening van het grondbedrijf (2,0%).
- Aan overige activa wordt € 4.305.000 toegerekend (1,5%).
- Het saldo van het rentebedrijf bedraagt € 1.053.000 positief.

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR DEZE PARAGRAAF

Beleidsnota	Vastgesteld
Treasurystatuut	2020
Financiële Verordening ex artikel 212	2022

3.7 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in onze gemeente legt een aanzienlijk beslag op onze budgettaire ruimte. Bij kapitaalgoederen kunt u niet alleen denken aan objecten in de openbare ruimte maar bijvoorbeeld ook ICT-apparatuur, bedrijfswagens etc. of ons eigen vastgoed. Met name de vernieuwingen in de openbare ruimte zijn een dynamisch proces, dit geldt voor zowel voor reconstructies als nieuwbouw.

Aanleveren van revisiegegevens (actualisatie van objecten in de openbare ruimte) van deze uitgevoerde programmeringen en tijdige verwerking van deze informatie vraagt de nodige aandacht. Met deze recente verschuiving zijn alle disciplines die voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor een juiste en volledige registratie van de kapitaalgoederen gecentraliseerd.

OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is van ons allemaal en draagt bij aan de diverse functies in het gebruik van de stad en de dorpen. Een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte is een primaire voorwaarde voor een schoon, heel en veilige stad. De inrichting bestaat in hoofdzaak uit kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, groen, speelvoorzieningen, verlichting en openbare gebouwen.

De uiteindelijke kwaliteit van de te beheren onderdelen in de openbare ruimte wordt mede bepaald door de combinatie van dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Als deze mix de juiste omvang kent kan de kwaliteit op een gelijk niveau worden gehandhaafd en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Voor wegen, water en groen geldt dat het dagelijks onderhoud is opgenomen in de exploitatie. Voor het groot onderhoud zijn voorzieningen in het leven geroepen zodat fluctuaties in het uitgavepatroon niet direct van invloed zijn op de exploitatiebegroting. In de exploitatie is de jaarlijks voeding aan de voorziening opgenomen. Naast voorstaande is aan het eind van de technische levensduur sprake van een noodzakelijke vervanging. Deze kosten zijn opgenomen in het investeringsplan.

Voor riolering geldt dezelfde structuur met het grote verschil dat bij riolering sprake is van een gesloten financiering. Met andere woorden alle uitgaven en kosten op basis van het vastgestelde gemeentelijk Waterplan worden gedekt uit een heffing die door de gemeente wordt opgelegd bij inwoners en bedrijven. Een positief of een negatief resultaat wordt opgevangen binnen de gesloten financiering.

RELATIE MET PROGRAMMA'S

Deze paragraaf heeft relatie met programma 3 Beheer openbare ruimte, maar heeft ook raakvlakken met de programma's 2 Veiligheid en 6 Sport, Cultuur en Recreatie waarin de samenwerking is gezocht. Binnen programma 2 is deze samenwerking aanwezig op een veilige en schone openbare ruimte e op programma 6 bestaat samenwerking op het gezamenlijk beheer van sportparken.

WAT HEBBEN WE GEREALISEERD

Het IBOR-plan 2023-2027 is in december 2022 vastgesteld, waarbij de raad een keuze had om de beeldkwaliteitsniveaus te herijken. Voor de vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus geldt de volgende onderverdeling van de CROW-beeldkwaliteitsniveaus A+ = zeer goed, A = goed, B = voldoende en functioneel, C= matig en D = slecht. Op basis van een viertal scenario's heeft de raad een keuze gemaakt voor het scenario waarbij op het thema reiniging de beeldkwaliteit voor respectievelijk de binnenstad, buitengebieden/bossen en industriegebieden wordt verhoogd naar een A-niveau voor de binnenstad en een B-niveau voor laatstgenoemde structuurgebieden.

PROJECTEN

Sinds 2019 beschikken we over een 10-jaars programmering voor de (integrale) projecten in de openbare ruimte. Deze programmering wordt ieder jaar bijgesteld. Deze programmering biedt ons de mogelijkheid om in een vroeg stadium overleg te voeren met partners in de openbare ruimte zoals nutsbedrijven en woningbouwcorporatie en of andere projectontwikkelaars of eigenaren van vastgoed. Doel is om zo vroeg mogelijk projecten gezamenlijk te programmeren en vast te leggen in de tijd. De opzet is dat werkzaamheden zoveel als mogelijk in één werkgang wordt uitgevoerd en de overlast voor de burgers wordt geminimaliseerd. Het is ook mogelijk om meer synergie te behalen door de gezamenlijke investeringen te bundelen. Meer "werk met werk". Om als betrouwbare partner in werken in de openbare ruimte naar onze stakeholders te worden gezien, is het van belang dat de programmering voor een langere periode wordt vastgesteld. Voor de korte termijn van 1-3 jaar werken we met een vastgestelde programmering, voor termijn van 4-6 jaar liggen samenwerkingsprojecten vast en voor de termijn 7-10 jaar is sprake van een oriëntatie op samenwerking. Om grip te kunnen houden op het volume van de investeringen binnen de gemeente gebruiken we al enkele jaren de moederkredieten. In het jaar 2024 zijn de navolgende (integrale) projecten voorbereid dan wel in uitvoering genomen:

- Noord- en Zuidzijde haven kademuren (in voorbereiding)
- Gageldonk West (doorlopend)
- Scheldebalkon (doorlopend)
- Antwerpsestraatweg (Zuidsingel tot aan stalen brug), (uitgevoerd in 2023/2024)
- Antwerpsestraatweg (Stalen brug tot Olympialaan), (in voorbereiding)
- Antwerpsestraatweg (Olympialaan tot Markiezaatsweg), (in voorbereiding)
- Burgemeester Elkhuizenlaan (in voorbereiding)
- F58 Ruytershoveweg, (uitgevoerd in 2023/2024)
- Grebbe afvoer (in voorbereiding)
- Jacob Obrechtlaan / Erasmuslaan (in voorbereiding)
- Jankenberg (in voorbereiding)
- Nieuwe Molenweg (uitgevoerd in 2023, doorlopend in 2025/2026)
- Plasticslaan (uitgevoerd in 2024)
- Rooseveltlaan (uitgevoerd in 2024, doorlopend in 2025)
- Samriool, putrenovatie en inspectie leiding (in voorbereiding)
- Omvormingen groen (Churchilllaan (uitgevoerd in 2024, doorlopend in 2025)
- Omvormingen groen Hyacintenveld (in voorbereiding)
- Omvormingen groen Hazelaar (in voorbereiding)
- Omvormingen groen Dorpsstraat (in voorbereiding)
- Vervangen groen Boulevard (in voorbereiding)
- Revitalisering bossen via Bosgroep (uitgevoerd in 2024)
- Speelvoorziening in Piuspark (uitgevoerd in 2024)
- Inrichting openbare ruimte gelegen boven parkeergarage Grote Markt (in voorbereiding)
- Vierlinghweg (in voorbereiding)
- Vervangen rioolgemalen (uitvoering in 2024, doorlopend in 2025)
- Vervangen verkeersregelinstallaties Randweg Noord / Burg. Wittelaan (uitvoering in 2024)
- Vervangen straatmeubilair, afvalbakken (uitvoering in 2024, doorlopend in 2025)
- Wouwseweg (uitvoering in 2024)
- Gouvernementsplein (in voorbereiding)
- Vervangen verkeersregelautomaten van verkeersregelinstallaties (uitvoering in 2024, doorlopend in 2025)
- Vijverberg vijvers (in voorbereiding)
- Rivierenbuurt (in voorbereiding)
- Schoolstraat (in voorbereiding)
- Kromstraat (in voorbereiding)

MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNEN

Bij de jaarrekeningcontrole 2023 zijn wij door de accountant geattendeerd op vigerende richtlijnen rondom het vormen van een voorziening groot onderhoud. Een van de vereisten betreft een goedgekeurd Meerjaren onderhoudsplan. Om deze reden is in 2024 gewerkt aan een Meerjaren onderhoudsplan voor civieltechnische kunstwerken, Theodorushaven en voor wegen. Alle plannen zijn door het college vastgesteld. Bij het Meerjaren onderhoudsplan voor civieltechnische kunstwerken en Theodorushaven was geen of beperkt sprake van financiële consequenties. Voor het Meerjaren onderhoudsplan wegen waren wel financiële consequenties, waarvan conform de BBV-richtlijnen voor het achterstallig onderhoud in de jaarrekening 2024 een aanvullende toevoeging aan de voorziening is gedaan.

RIOLERING

In 2023 is het laatste Gemeentelijk Waterprogramma (GWP) 2024-2027 vastgesteld. De focus van het nieuwe GWP ligt op het vaststellen van een dekkende rioolheffing zonder dat de voorziening structureel wordt uitgeput. Om het investeringsvolume voor riolering te temporiseren en daarmee ook de lasten voor de burger, is een beleidswijziging opgenomen om over te stappen naar een risico gestuurd beheer.

GEMEENTELIJK VASTGOEDBEZIT

Het gemeentelijk vastgoedbezit (kapitaalgoederen) bestaat uit een diversiteit aan gebouwtypen met verschillend gebruik. In totaliteit hebben we ongeveer 100.000 m² vastgoed in ons bezit. Op hoofdlijnen kunnen we onderscheid maken tussen sportaccommodaties, culturele accommodaties, welzijnsaccommodaties, dienstgebouwen en commerciële accommodaties. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich maar bedoeld ter ondersteuning om maatschappelijke doelstellingen te bereiken die we als gemeente belangrijk vinden. Daarnaast hebben we gebouwen nodig om onze eigen diensten te faciliteren zoals o.a. het stadskantoor en de gemeentewerf.

Meerjaren onderhoudsplan

In het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) is het wettelijk bepaald dat gemeenten, provincies en waterschappen beschikken over een recent beheerplan met betrekking tot kapitaalgoederen. Met een actueel meerjaren onderhoudsplan vastgoed wordt uitvoering gegeven aan de BBV-regels. Het gemeentelijke vastgoedbezit wordt onderhouden conform het door de raad in 2020 vastgesteld gemeentelijk meerjaren onderhoudsplan vastgoed. Per pand is er een meerjaren onderhoudsprogramma wat de basis vormt voor het uit te voeren onderhoud in een jaar. In 2024 is het meerjaren onderhoudsplan per pand geactualiseerd, dit heeft betrekking op de huidige vastgoedportefeuille. Om de vier jaar actualiseren we het meer-jaren onderhoudsplan.

Basis uitgangspunt is dat we onze gebouwen onderhouden op conditieniveau 2-3 conform de NEN 2767 normering. Uitzondering op dit niveau zoals op dit moment ook al van toepassing is zijn de monumentale panden, hierbij wordt conditieniveau 1-2 gehanteerd. Deze uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van de meerjarenbegroting met de naam ‘Sober en Verantwoord’.

De belangrijkste uitgevoerde werkzaamheden voor groot onderhoud vastgoed in 2024 zijn:

- Groot onderhoud Stadskantoor
- Groot onderhoud en verduurzaming De Maagd
- Groot onderhoud en verduurzaming DAB-lab
- Groot onderhoud gymzaal Auris Montaal

BUITENSPORT - SPORTPARKEN

Het beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de buitensportvoorzieningen dient gericht te zijn op duurzame instandhouding van de (voldoende) kwaliteit van de voorzieningen. Het beheer en onderhoud bestaat zowel uit het reguliere onderhoud (exploitatie) als uit groot onderhoud. In de financiële spelregels voor gemeenten (voorschriften besluit, begroting en verantwoording (BBV)), is opgenomen dat voor het groot onderhoud ten behoeve van buitensport accommodaties jaarlijks het benodigde bedrag in de begroting moet worden opgenomen of dat jaarlijks een bedrag in een voorziening groot onderhoud kan worden gestort.

Voor het gemeentelijk vastgoed is binnen de begroting al een voorziening aanwezig voor wat betreft de buitensportaccommodaties was dit nog niet het geval. Door het focusakkoord en de daaruit voortvloeiende bezuinigingsopgaven die ook betrekking had op de buitensportaccommodaties is eerder nog niet gekozen om te gaan werken met een onderhoudsvoorziening voor de buitensportaccommodaties. Nu duidelijk is dat we als gemeente verantwoordelijk blijven voor het groot onderhoud is het efficiënter om te werken met een voorziening.

Met betrekking tot het grootonderhoud ten behoeve van de buitensportaccommodaties is in 2024 voor de jaren 2025 - 2034 een meerjaren onderhoudsplan opgesteld met een reële planning en is een calculatie gemaakt op basis van de uitgevoerde inspecties. Hierbij wordt op hoofdlijnen onderscheid gemaakt tussen de sportelementen (bijvoorbeeld een voetbalveld) en de ondersteunende infrastructuur op een sportpark (bijvoorbeeld een weg tussen de velden en kleedaccommodaties). Wat betreft de sportelementen dienen deze te voldoen aan de eisen van de NOC*NSF en de betreffende sportbonden. Voor de ondersteunende infrastructuur hanteren we voor het bepalen en beoordelen van het kwaliteitsniveau de CROW-systematiek die ook gebruikt wordt voor de openbare ruimte. Deze systematiek werkt met verschillende onderhoudsniveaus, waarbij A+ opleverkwaliteit is en waarbij niveau D sprake is van veel achterstallig onderhoud. Voor de buitensportaccommodaties zijn we uitgegaan van niveau B (sober en doelmatig). De financiële consequenties van de nieuwe werkwijze, het werken met een voorziening, zijn verwerkt in de begroting 2025.

De belangrijkste uitgevoerde werkzaamheden voor groot onderhoud in 2024 zijn:

1. Sportpark Rozenoord, zorgplicht voorzieningen t.b.v. kunstgrasvelden
2. Sportpark De Beek, renovatie tennisbanen + geluidsscherm
3. Diverse sportparken, hekwerken vervangen
4. Sportpark Staakberg, groot onderhoud honkbalvelden

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR DEZE PARAGRAAF

Beleidsnota	Vastgesteld
Verkeersplan	2014
Bosbeheerplan	2005
Groenstructuurplan	2006
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	2022
GWP 2024 – 2027	2023
Waterplan	2002
Gemeentelijke Wateropgave	2009
Bestuursakkoord ‘Samen bergen verzetten’	2022
Beleidskader 2024-2027	2023

3.8 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen betreffen organisaties en instellingen waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Met de "Nota Verbonden Partijen en overige samenwerking in West-Brabant 2024" zijn nadere afspraken vastgelegd tot beleidsmatige en financiële aansturing en beheersing van verbonden partijen. Deze nota is in Bergen op Zoom op 18 april 2024 vastgesteld door de raad en per 1 mei 2024 in werking getreden. Door het vaststellen van de nota worden heldere afspraken voor zowel publiekrechtelijke als privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden vastgelegd. Tevens zorgen de West-Brabantse gemeenteraden met de vaststelling van de nota voor een eenduidige, heldere aansturing van de verbonden partijen waaraan de gemeente deelneemt.

De gemeente Bergen op Zoom kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regeling	Progr.
Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)	1
GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	1
GR West-Brabants Archief (WBA)	6
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)	2
GR Regio West-Brabant (RWB)	4
GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten	5
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	7
GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)	7
GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	7
GR Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS)	8
GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal	8
GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	9

Deelnemingen	Boekwaarde Deelneming		Progr.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	€	93.178	1
ZEH NV (voormalig PZEM NV)	€	38.118	1
GBE Aqua NV	€	1.806.102	1
Enexis Holding NV	€	1.132	1
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	€	1	1
Claim Staat Vennootschap BV	€	3	1
Rewin NV	€	13.613	4
Green Chemistry Campus (GCC) BV	€	3.600	4
Sportbedrijf Bergen op Zoom BV	€	100.000	6
SAVER NV	€	925.712	9
Brabant Water NV	€	228.849	9
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	€	18.000	10
N.V. Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom) – liquidatie afgerond	€	0	10

TOELICHTING PER VERBONDEN PARTIJ: PUBLIEKE VERBONDEN PARTIJEN

Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)	
Doel	Op 28 juni 2007 is besloten BENEGO in een gewijzigde vorm te continueren. De doelen die BENEGO nastreeft luiden als volgt: • Het zeer actief verbinden van lokale initiatieven bij zowel Belgische als Nederlandse grensgemeenten met als doel hiervoor substantiële subsidiebijdrages te verwerven onder andere via Interreg; • Het in stand houden van een platformfunctie die minimaal éénmaal per jaar een conferentie belegt voor de deelnemende grensgemeenten en tevens op verzoek van de leden concrete samenwerking c.q. informatie-uitwisseling over grensoverschrijdende actuele thema's actief entameert; • Het in stand houden van de rechtspersoon (GOL).
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Bergen op Zoom, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Halderberge. Geen vestigingsplaats, alleen overlegvorm. Deelnemende gemeenten niet behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Antwerpen, Arendonk, Baarle-Hertog, Baarle-Nassau, Breda, Essen, Etten-Leur, Goirle, Hilvarenbeek, Reusel-De Mierden, Hoogstraten, Kalmthout, Kapellen, Ravels, Tilburg, Turnhout, Wuustwezel, Zundert.
Risico totaal	Jaarlijkse bijdrage van het gemeentelijk belang in grensoverschrijdende projecten
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college van B&W, aangewezen door de gemeenteraad, vertegenwoordigen de gemeente in de Algemene Ledenvergadering
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage (opgenomen in de begroting)
Uittredingsbepalingen	Niet van toepassing
Eigen Vermogen	Niet van toepassing, er is geen vermogenspositie en geen resultaat, eventuele kosten worden direct verrekend.
Vreemd Vermogen	
Resultaat	
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning

GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	
Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en het waterschap op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken.
Betrokkenen	Waterschap Brabantse Delta en gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.
Risico totaal	• De gemeente is verplicht een – jaarlijks te bepalen – bijdrage te betalen. • De gemeente staat, gezamenlijk met de overige deelnemers, garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.
Bestuurlijk belang	Het college van B&W wijst uit hun midden een lid aan voor het algemeen bestuur. De voorzitter en de leden van het dagelijks bestuur zijn door en uit het midden van het algemeen bestuur gekozen.
Financieel belang	Het algemeen bestuur stelt de berekeningswijze van de bijdrage van de deelnemers aan de begroting van de BWB vast met een versterkte meerderheid van tenminste tweederde van het maximaal aantal in dit bestuur uit te brengen stemmen. De deelnemers staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.

GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)				
Uittredingsbepalingen	Gedurende drie jaar na de datum van toetreding tot de regeling is het niet mogelijk om uit de regeling uit te treden. Voor uittreding wordt een opzegtermijn van tenminste een jaar in acht genomen. Het schadebedrag wordt gesteld op driemaal de jaarbijdrage.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 436	1 januari 2024:	€ 1351
	31 december 2023:	€ 1.351	31 december 2024	€ 0
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 8.811	1 januari 2024:	€ 8.826
	31 december 2022:	€ 8.826	31 december 2024	€ 5.951
Resultaat	2023:	€ 1.351		
	2024	n.n.b.		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

GR West-Brabants Archief (WBA)				
Doel	1. De belangen van de deelnemers met betrekking tot de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden en collecties van de deelnemende gemeenten te behartigen alsmede het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht. 2. Het in het samenwerkingsgebied vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis middels het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie regionaal-historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar stellen aan en dienstbaar maken voor een breed publiek.			
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten: Bergen op Zoom (vestigingsplaats), Etten-Leur, Roosendaal, Moerdijk, Halderberge, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert			
Risico totaal	De gemeente draagt bij in een eventueel nadelig saldo			
Bestuurlijk belang	Het college van B&W wijst een collegelid aan voor het algemeen bestuur. Portefeuillehouder is ook lid van het dagelijks bestuur.			
Financieel belang	De bijdrage bestaat uit een bedrag per deelnemer en is gebaseerd op het aantal strekkende meters archief dat per deelnemer opgenomen is in de archiefbewaarplaats op de peildatum 1-1-2017. Daarnaast is een bijdrage bedoeld om de verbinding tussen het Archief en het Cultuurbedrijf te behouden en optimaliseren.			
Uittredingsbepalingen	Uittreding dient schriftelijk medegedeeld te worden aan het algemeen bestuur. De uittreding vindt niet eerder plaats dan op 31 december van het jaar volgend op het jaar waarin de schriftelijke uittreding bij het algemeen bestuur is ingediend. Aan de uittreding wordt door het algemeen bestuur voorwaarden en gevolgen verbonden. De nadelige financiële gevolgen voor het West-Brabants Archief, die veroorzaakt worden door de uittreding, inclusief de hierdoor ontstane wachtgeldverplichting worden bij de uittredende deelnemer in rekening gebracht. Een onafhankelijke externe deskundige adviseert over de vaststelling van de financiële gevolgen. Het advies van deze deskundige is voor partijen bindend.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 260	1 januari 2024:	€ 457
	31 december 2023:	€ 457	31 december 2024	€ 255
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 464	1 januari 2024:	€ 506
	31 december 2023:	€ 506	31 december 2024	€ 396
Resultaat	2023:	€ 234		
	2024	n.n.b.		
Programma	6 Sport, cultuur en recreatie			

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)	
Doel	Afstemming tussen hulpdiensten voor het bereiken van grotere slagkracht en betere dienstverlening
Betrokkenen	In de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant wordt deelgenomen door de 24 gemeenten, de Brandweer Midden- en West-Brabant, De GHOR Midden- en West-Brabant en de Gemeenschappelijke Meldkamer. Vestiging Tilburg.
Risico totaal	Bijdrage o.b.v. Cebeon maatstaven

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)				
Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft zitting in het dagelijks bestuur, de gemeenteraad heeft een plaatsvervangend lid aangewezen.			
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op de Cebeon maatstaven zoals deze ook voor het Gemeentefonds worden gehanteerd.			
Uittredingsbepalingen	Uittreden is in principe niet mogelijk. Het betreft hier een wettelijke verplichting.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 16	1 januari 2024:	€ 7
	31 december 2023:	€ 7	31 december 2024	€ 5
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 51	1 januari 2024:	€ 57
	31 december 2023:	€ 57	31 december 2024	€ 50
Resultaat	2023:	€ 1		
	2024	n.n.b.		
Programma	2 Veiligheid			

GR Regio West-Brabant (RWB)				
Doel	De focus van de samenwerking van de colleges van de 16 gemeenten in de Regio West-Brabant (RWB), ligt op het versterken van het economisch vestigingsklimaat. In de Strategische Agenda en het Actieprogramma 2024-2028 zijn doelen vastgesteld waar de 16 gemeenten samen met samenwerkingspartners aan werken. Hierbij gaat het om de programma's en opgaven waar de overheid voor verantwoordelijk is. Dat gebeurt door middel van de programma's Circulaire Regio, Innovatieve Regio en Plantaardige Regio. Daarbij is de Economische Agenda West-Brabant van de Economic Board West-Brabant (EBWB) het vertrekpunt.			
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.			
Risico totaal	-			
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Economische Zaken en Werkgelegenheid vertegenwoordigt, als lid van het college van B&W, de gemeente in het Algemeen Bestuur. Portefeuillehouders vertegenwoordigen de gemeente in de Bestuurscommissies Middelen, RO, Duurzaamheid, Zorg/Welzijn/Onderwijs, Sociaal-Economische Zaken, KCV en Mobiliteit.			
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van inwoneraantal.			
Uittredingsbepalingen	Een deelnemende gemeente kan uittreden uit de regeling door toezending aan het algemeen bestuur van daartoe strekkende besluiten van haar college van B&W van Burgemeester en Wethouders. De uittreding vindt, behoudens een door het algemeen bestuur geaccepteerde afwijking, plaats op 1 januari van het tweede jaar, volgend op dat waarin het besluit tot uittreding in de Staatscourant is bekend gemaakt. Daarbij brengt het algemeen bestuur in elk geval de financiële consequenties van de uittreding in beeld en draagt zij er zorg voor dat het openbaar lichaam een redelijke periode krijgt om haar begroting en formatie in overeenstemming te brengen met het nieuwe aantal deelnemers. Verplichtingen die specifiek voor de uittredende gemeente zijn aangegaan zullen daarbij in principe ook door die gemeente nagekomen dienen te worden.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.128	1 januari 2024:	€ 1.580
	31 december 2023:	€ 1.580	31 december 2024	€ 997
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 6.399	1 januari 2024:	€ 6.092
	31 december 2023:	€ 6.092	31 december 2024	€ 6.092
Resultaat	2023:	€ 1.009		
Resultaat	2024:	n.n.b.		
Programma	4 Economie			

GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten	
Doel	Regionale centrale leerlingenadministratie; Centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) voor betere controle op voortijdig schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg, Veiligheidspartners.
Betrokkenen	18 gemeenten nemen deel aan de GR waaronder de Gemeente Bergen op Zoom. Vestiging Breda.
Risico totaal	Bergen op Zoom blijft zelf eindverantwoordelijk voor deze wettelijke taak. Breda wordt gemandateerd om de centrale leerlingenadministratie te voeren. Risico blijft beperkt tot maximaal de jaarlijkse bijdrage.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in bestuur GR van de 18 gemeenten is portefeuillehouder educatie.
Financieel belang	De kosten bedragen op jaarbasis € 40.000,- (afgerond).
Uittredingsbepalingen	Looptijd van de GR is twee jaar. Tussentijdse ontbinding kan uitsluitend als alle gemeenten daartoe instemmen.
Eigen Vermogen	Er is geen eigen / vreemd vermogen. De (mogelijk) resterende middelen worden door gemeente Breda gereserveerd om in het volgend jaar te besteden.
Vreemd Vermogen	
Resultaat	
Programma	5 Onderwijs

GR GIA (Geweld in Afhankelijkheidsrelaties)	
Doel	Het doel van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) is om de samenwerking te verankeren tussen de West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant.
Betrokkenen	Onderdeel van de GR GIA zijn de gemeenten uit jeugdhulpregio West-Brabant West en West-Brabant Oost, te weten: Alphen-Chaam, Halderberge, Altena, Moerdijk, Baarle-Nassau, Oosterhout, Bergen op Zoom, Roosendaal, Breda, Rucphen, Drimmelen, Steenbergen, Etten-Leur, Woensdrecht, Geertruidenberg en Zundert. Gemeente Breda is de centrumgemeente voor de GR als centrumgemeente voor de regio.
Risico totaal	Laag
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder is namens West-Brabant West vooruitgeschoven op dit dossier en neemt deel aan de bestuurlijke stuurgroep Veilig Thuis. Door aangesloten te zijn bij de GR GIA geeft de gemeente Bergen op Zoom invulling aan de wettelijke taak die zij heeft op het gebied van de inzet op huiselijk geweld en kindermishandeling.
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage, gebaseerd op de kosten van de uitvoering van werkzaamheden. Deze bijdrage is gebaseerd op een verdeling op basis van inwonersaantallen per gemeente.
Uittredingsbepalingen	Huiselijk geweld en kindermishandeling en vrouwenopvang zijn een wettelijke taak van de gemeente beschreven in de wet WMO.
Eigen Vermogen	EDe financiën uit het voor Veilig Thuis West-Brabant zijn bij het vaststellen van de centrumregeling vastgelegd in het Regionaal Beleidskader 2022 - 2025. Daarin is besloten om ieder jaar de bijdrage per gemeente te bepalen en vast te stellen in de stuurgroep. Voor Bergen op Zoom betekent dit dat zij in 2024 een bijdrage van € 809.259 heeft geleverd.
Vreemd Vermogen	
Resultaat	
Programma	7 Wmo en Jeugd

GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)	
Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de gezondheid(szorg)
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Breda.
Risico totaal	1. De gemeente draagt bij in het nadelig saldo 2. De geneeskundige zorg afstemmen op de aanvaardbare kosten
Bestuurlijk belang	Door de raad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het dagelijks en algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo naar rato van het aantal inwoners.
Uttredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Wet Publieke Gezondheid een openbare gezondheidszorgdienst in stand te houden.

GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)				
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 6.704	1 januari 2024:	€ 6.664
	31 december 2023:	€ 6.664	31 december 2024	€ 6.587
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 6.357	1 januari 2024:	€ 19.778
	31 december 2023:	€ 19.778	31 december 2024	€ 10.500
Resultaat	2023:	€ 40 nadelig		
Resultaat	2024:	n.n.b.		
Programma	7 Wmo en Jeugd			

GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)				
Doel	• Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Midden en West-Brabant; • Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Brabant-Noord; • Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Midden- en West-Brabant; • Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Brabant-Noord; • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.			
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cuijk, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Landerd, Lith, Loon op Zand, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Steenbergen, Tilburg, Uden, Veghel, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Tilburg.			
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo			
Bestuurlijk belang	Door de gemeenteraad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo, vanaf 2012 is de jaarlijkse bijdrage komen te vervallen.			
Uttredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Ambulancewet een ambulancevoorziening in stand te houden.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 14.293	1 januari 2024:	€ 15.119
	31 december 2023:	€ 15.119	31 december 2024	€ 15.099
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 29.564	1 januari 2024:	€ 27.435
	31 december 2023:	€ 27.435	31 december 2024	€ 33.302
Resultaat	2023:	€ 955		
Resultaat	2024:	n.n.b.		
Programma	7 Wmo en Jeugd			

GR Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS-groep)	
Doel	Uitvoeren van activiteiten voor inwoners op grond van de Participatiewet als sociaal ontwikkelbedrijf. Onder andere het bieden van beschut werk, werk voor mensen met een indicatie op basis van de oude Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar, waar mogelijk, betaald werk.

GR Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS-groep)				
Betrokkenen	Eigenaren en klanten: Gemeenten Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Roosendaal. Leverancier: WVS			
Risico totaal	Gemeenten dragen gezamenlijk (eventuele) negatieve exploitatiesaldi. Weerbaarheidsreserve van de GR is thans voldoende. Om de exploitatie sluitend te krijgen zijn naast de subsidies eigen inkomsten nodig. Die omzet is afhankelijk van economische ontwikkelingen, ondernemerschap van de regeling en bereidheid ondernemers werk uit te besteden/arbeidsplaatsen ter beschikking te stellen.			
Bestuurlijk belang	Wethouder Hopmans vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt hierin de klant en eigenaar. In Q4 van 2024 is de wethouder benoemd tot vicevoorzitter van de WVS.			
Financieel belang	Financiering gebeurt door doorbetaling van de Rijksbijdrage van gemeenten en door bijdragen van derden. Daarnaast betaalt de gemeente op basis van het aantal geplaatsten een eigen bijdrage ter afkoop van tekortfinanciering. Als de weerbaarheidsreserve van de GR onvoldoende is voor dekking van het exploitatietekort moet de gemeente verdere afdekking van het tekort van de GR op zich nemen.			
Uttredingsbepalingen	Opgenomen in tekst GR artikel 38. Met name lid 4 is van belang: 'Een uittredende gemeente is gehouden na uittreding bij te dragen in de negatieve effecten op de exploitatie en in de als gevolg van de uittreding mogelijk ontstane desintegratiekosten. De bijdrage wordt vastgesteld door het algemeen bestuur en de uittredende gemeente. De wijze waarop de bijdrage wordt berekend sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande jurisprudentie. Als partijen er niet uitkomen wordt de kwestie conform lid 5 voorgelegd aan een geschillencommissie'.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 5.524	1 januari 2024:	€ 6.567
	31 december 2023:	€ 6.567	31 december 2024	€ 4.250
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 19.839	1 januari 2024:	€ 21.490
	31 december 2023:	€ 21.490	31 december 2024	€ 38.628
Resultaat	2023:	€ 2.717		€ 2.717
Resultaat	2024:	n.n.b.		n.n.b.
Programma	8 Werk en inkomen			

GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal	
Doel	De regeling heeft ten doel gezamenlijke uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van een gemeente, afstemmen van beleid en uitvoering en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Voor de uitvoering hiervan is de ISD Brabantse wal gevormd.
Betrokkenen	Gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Vestiging Bergen op Zoom.
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo.
Bestuurlijk belang	In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat het gemeenschappelijk orgaan bestaat uit de door de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen wethouder van de deelnemende gemeente. Dit is de wethouder met de portefeuille werk, inkomen en minimabeleid.
Financieel belang	De begroting van de ISD Brabantse Wal bevat alleen de uitvoeringskosten waaronder personeelskosten, bedrijfsvoeringkosten en additionele kosten. De deelnemende gemeenten dragen bij naar rato van het klantenaantal met een bijstandsuitkering. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen en vreemd vermogen.
Uttredingsbepalingen	Het college van B&W van elke deelnemende gemeente kan, na vooraf verkregen instemming van de raad van die gemeente, besluiten dat de deelneming aan deze regeling wordt opgezegd. De raad van de andere gemeenten wordt over de besluiten geïnformeerd. Een dergelijk besluit tot uittreding kan niet plaatsvinden binnen vijf jaar na inwerkingtreding van deze regeling. Een uittreding kan slechts plaatsvinden met ingang van de eerste januari van enig jaar, met dien verstande dat tenminste een opzegperiode van 18 maanden in acht wordt genomen. De deelnemende gemeenten regelen in alle billijkheid de gevolgen van de uittreding. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.
	(Alle bedragen x 1.000)

GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal				
Eigen Vermogen	De GR ISD heeft geen eigen vermogen of vreemd vermogen.			
Vreemd Vermogen				
Resultaat	2023:	€ 0		
Resultaat	2024:	n.n.b.		
Programma	8 Werk en inkomen			

GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)				
Doel	OMWB neemt voorbereidende, coördinerende en uitvoerende taken op zich op het terrein van milieu, veiligheid en leefomgeving. Zij voert deze taken uit voor provincie Noord-Brabant en de aangesloten gemeenten, deels in mandaat.			
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten/provincie behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en provincie Noord-Brabant. Vestiging Tilburg.			
Risico totaal	De gemeente draagt bij in eventueel nadelig exploitatieresultaat (zie programma 9)			
Bestuurlijk belang	Het door de raad aangewezen lid van het college van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur			
Financieel belang	De gemeenten hebben een Dienstverleningsovereenkomst met de OMWB, waarin een contractmaat met het aantal af te nemen uren is opgenomen en stellen jaarlijks een werkprogramma op voor de uit te voeren werkzaamheden. 2. De gemeenten hebben een startkapitaal gestort.			
Uttredingsbepalingen	Bij uittreding heeft gemeente gedurende een aantal jaren een afnameverplichting.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 3.614	1 januari 2024:	€ 4.756
	31 december 2023:	€ 4.756	31 december 2024	€ 2.930
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 8.961	1 januari 2024:	€ 4.060
	31 december 2023:	€ 4.060	31 december 2024	€ 7.429
Resultaat	2023:	€ 1.643		
Resultaat	2024:	n.n.b.		
Programma	9 Milieu			

TOELICHTING PER DEELNEMING (PRIVATE VERBONDEN PARTIJEN)

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten				
Doel	De gemeente heeft belang bij een gespecialiseerde bank voor Nederlandse overheden. Daarnaast wordt dividend ontvangen.			
Betrokkenen	Bijna alle Nederlandse Gemeenten. Vestiging Den Haag.			
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	De gemeente neemt via aandelen deel in de nv Gestort €93.178.			
Ontwikkelingen	Van oudsher neemt de gemeente deel aan deze vennootschap. Dit is een uitvloeisel van de verhouding tussen gemeente en BNG, waarbij de BNG als huisbankier fungeert. Op dit moment zijn er geen redenen om de situatie te wijzigen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen. De gemeente maakt geen deel uit van het bestuur.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 4.615	31 december 2023:	€ 4.721
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 107.459	31 december 2023:	€ 110.819
Resultaat	2023:	€ 254		

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning

ZEH NV (voormalig PZEM)				
Doel	ZEH draagt zorg voor het vertegenwoordigen van het aandeelhoudersbelang in N.V. EPZ (kerncentrale) en een aantal andere kleine deelnemingen (BMC Moerdijk B.V. en NPG Willebroek N.V.)			
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%), Provincie Noord-Brabant en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.			
Risico totaal	Verlies van inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Gemeente bezit +/- 0,5% van de aandelen van ZEH NV die een boekwaarde hebben van €38.118			
Procedure begroting	Gemeente wordt via diverse informatie op de hoogte gehouden over de gang van zaken bij ZEH. Grote investeringen en/of belangrijke strategische wijzigingen worden aan de aandeelhouders voorgelegd.			
Ontwikkelingen	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de ZEH NV (voorheen PZEM NV, daarvoor Delta NV) mee overgingen. Het aandeel van de gemeente in het totale aandelenpakket is gering. De gemeente bezit 84 aandelen. De gemeente heeft alleen via de aandeelhoudersvergadering bestuurlijke inbreng. EZH is in de afgelopen na verkoop van diverse bedrijfsonderdelen (afvalverwerker Indaver, deelneming in windmolenpark, consumententak Delta, netwerkbedrijf, Sloecentrale) op dit moment eigenlijk alleen nog aandeelhouder van EPZ (=kerncentrale in Borsele) en een aantal andere kleine deelnemingen. EZH wil af van dit belang (70% EPZ) maar heeft hiervoor de medewerking van het Rijk nodig. Daar lopen al jaren gesprekken over die momenteel weer zeer actueel zijn door een mogelijke nieuwe kerncentrale. Verder zijn in 2021 de aandelen die EZH hield in waterbedrijf Evides overgeheveld naar de aandeelhoudende gemeente. Hierdoor is de gemeente Bergen op Zoom nu rechtstreeks aandeelhouder in Evides. Sinds 2022 wordt er ook weer dividend uitgekeerd.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.589	31 december 2023:	€ 1.722
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.550	31 december 2023:	€ 580
Resultaat	2023:	€ 105		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

GBE Aqua BV				
Doel	Het houden en beheren van aandelen in Evides			
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%) en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.			
Risico totaal	Verlies van inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Gemeente bezit +/- 0,5% van de aandelen van GBE Aqua die een boekwaarde hebben van € 1.806.102			
Procedure begroting	Gemeente wordt via diverse informatie op de hoogte gehouden over de gang van zaken bij GBE Aqua. Grote investeringen en/of belangrijke strategische wijzigingen worden aan de aandeelhouders voorgelegd.			
Ontwikkelingen	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de ZEH NVV (voorheen Delta NV daarna PZEM NV) mee overgingen. ZEH was houder van aandelen in Evides. Deze aandelen zijn eind 2021 overgedragen aan de bestaande aandeelhouders van ZEH. Voor de aankoop van het belang in Evides is GBE Aqua een lening aangegaan (circa 330 mln). De aandeelhouders hebben de plicht de te ontvangen dividenden van ZEH door te storten naar GBE Aqua die hiermee de lening kan aflossen. De aandeelhouders schrijven deze storting bij op de boekwaarde van de deelneming (bijschrijving bedroeg in 2024 € 864.984). Omdat GBE Aqua hiermee haar lening heeft afgelost komen toekomstige dividenden van ZEH volledig ten gunste van haar aandeelhouders.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 28.270	31 december 2023:	€ 134.306
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 162.776	31 december 2023:	€ 263.706

GBE Aqua BV				
Resultaat	2023:	€ 15.603		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

Enexis Holding NV (ontstaan uit Essent NV)				
Doel	Beheer energienetwerk			
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.			
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Het geringe belang in Enexis Holding NV kent een boekwaarde van €1.132 (23.510 aandelen)			
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.			
Ontwikkelingen	Enexis is sinds 2009 het afgesplitste netwerkbedrijf van Essent NV. Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland. Zij zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klant terecht komen. Enexis is verantwoordelijk voor de aansluiting van ongeveer 2,6 mln. huishoudens, bedrijven en overheden. Het klimaatakkoord leidt ertoe dat netwerkbeheerders hun capaciteit enorm moeten vergroten. Dat betekent dat de investeringen de komende jaren sterk zullen toenemen. Hiervoor heeft Enexis via haar aandeelhouders voor versterking van haar vermogen een zogenaamde hybride lening afgesloten. Enexis heeft in 2022 haar commerciële tak (Fudura) verkocht. De middelen worden gebruikt voor financiering van de investeringen.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2022:	€ 4.432.000	31 december 2022:	€ 4.491.000
Vreemd Vermogen	1 januari 2022:	€ 4.268.000	31 december 2022:	€ 4.622.000
Resultaat	2022:	€ 152.000		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (ontstaan uit Essent NV)				
Doel	Het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen ingevolge de aandelen in EPZ (w.o. de kerncentrale Borssele).			
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.			
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van €1,00 (23.510 aandelen)			
Financieel belang	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.			
Ontwikkelingen	PBE was aanvankelijk opgericht voor een bodemprocedure over het geschil tussen Delta en RWE over het belang in de kerncentrale in Borsele. Partijen hebben hierover een compromis bereikt. De PBE blijft voorlopig bestaan om zaken af te wikkelen volgende uit de verplichtingen van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale 2009. Naar verwachting wordt de vennootschap in 2023 opgeheven en de resterende liquide middelen uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.480	31 december 2023:	€ 1.444
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 10	31 december 2023:	€ 32.981
Resultaat	2023:	-/- € 36.040		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

CSV Amsterdam BV				
Doel	Het vertegenwoordigen van de verkopende aandeelhouders bij het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen van een eventuele vergoeding (ingevolge de procedure tegen de Staat der Nederlanden) aan de verkopende aandeelhoudersschade als gevolg van de splitsingwetgeving tussen het productie leveringsbedrijf en het netwerkbedrijf.			
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's Hertogenbosch.			
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van €3,14 (314 aandelen)			
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.			
Ontwikkelingen	In tegenstelling tot eerder voorzien kan deze vennootschap nog niet geliquideerd worden doordat de koper van Attero, Waterland, in 2015 een claim heeft weggelegd. Hierover is in 2016 een akkoord bereikt. Er loopt nog een geschil met de belastingdienst waardoor nog steeds niet duidelijk is wanneer de vennootschap kan worden geliquideerd.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 210	31 december 2023:	€ 84
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 13	31 december 2023:	€ 64
Resultaat	2023:	-/- € 126		
Programma	1 Bestuur en Ondersteuning			

BV REWIN West-Brabant				
Doel	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren. De regionale ontwikkelingsmaatschappij REWIN West-Brabant bouwt aan een economisch sterk West-Brabant, waarbij zij ondernemers helpt groeien, innoveren en vestigen. De economische agenda 2023-2026 'West-Brabant in transitie naar de nieuwe economie' vormt de basis hiervoor. Deze visie voor de regio is vastgesteld door de Economic Board West-Brabant (EBWB)in samenwerking met regionale overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers. REWIN zorgt voor de uitvoering van de agenda.			
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de 16 gemeenten in West-Brabant te weten: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.			
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Boekwaarde aandelen €13.613			
Procedure begroting	Gemeentelijke bijdragen verlopen via de GR RWB.			
Ontwikkelingen	De Economic Board West-Brabant (EBWB) heeft in december 2022 de Economische Agenda voor West-Brabant vastgesteld. Deze agenda heeft als ambitie voor 2030: 'West-Brabant is in Nederland dé voorloper in de transitie naar een 'nieuwe economie' en is de plek voor innovatieve ondernemers die daaraan bijdragen. De agenda steekt in op de overlappende thema's 'Duurzame Economie' en 'Innovatief Ondernemen' met vier programma's. gebaseerd op het economische karakter van de regio. Dit zijn respectievelijk de programma's Circulair ondernemen, Plantbased ondernemen, Startup & scale-up en Innovatief MKB. REWIN heeft de opdracht gekregen van de ENWB om deze agenda samen met de triple helix partners tot uitvoering te brengen.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.058	31 december 2023:	€ 1.260
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.037	31 december 2023:	€ 1.112
Resultaat	2023:	€ 201		
Programma	4 Economie			

Green Chemistry Campus (GCC) BV	
Doel	Versterken van de sociaaleconomische structuur en het bevorderen van de ontwikkeling van de bio gebaseerde economie in West-Brabant.
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de provincie Noord-Brabant, BV REWIN West-Brabant en de gemeente Bergen op Zoom.

Green Chemistry Campus (GCC) BV				
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Financieel belang	Boekwaarde aandelen €3.600			
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.			
Ontwikkelingen	De gezamenlijke aandeelhouders in de GCC hebben het voornemen uitgesproken hun belangen in de GCC te willen beëindigen. Beëindiging van het aandeelhouderschap krijgt vorm door kansrijke activiteiten uit GCC te plaatsen en elders in de gemeente Bergen op Zoom dan wel West-Brabant onder te brengen en de resterende activiteiten af te bouwen. De aandeelhouders zetten in op gefaseerde afbouw. Deze gefaseerde afbouw leidt tot de laagste kosten en de minste impact voor betrokkenen.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 738	31 december 2023:	€ 753
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 888	31 december 2023:	€ 879
Resultaat	2023:	€ 15		
Programma	4 Economie			

Sportbedrijf Bergen op Zoom BV				
Doel	De bv exploiteert 2 zwembaden (De Schelp en de Melanen) en vanaf medio 2022 de binnensportaccommodaties van de gemeente Bergen op Zoom.			
Risico totaal	Gemeente draagt het risico voor het voortbestaan c.q. het gestort aandelenkapitaal.			
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder.			
Financieel belang	Jaarlijks verstrekt de gemeente een subsidie van €1,8 mln.. Gestort aandelenkapitaal van €100.000.			
Ontwikkelingen	In 2001 is voor de exploitatie het zwembad verzelfstandigd in de vorm van een bv. De gemeente is enige aandeelhouder met een aandelenpakket van €100.000. Er is geen raad van commissarissen. De gemeente vormt het algemeen bestuur. Gezien het belang van het zwembad voor de gemeente en gezien het sociaal statuut loopt de gemeente een financieel risico indien de resultaten van de B.V. achterblijven bij de verwachtingen. In 2003 is het openluchtbad De Melanen hieraan toegevoegd. De gemeente subsidieert jaarlijks met afgerond €1,6 mln.. In 2017 zijn de huurovereenkomst en de exploitatieovereenkomst tussen gemeente en de BV geactualiseerd. Door gedwongen sluiting van zwembad de Schelp in maart 2018 kon gedurende langere tijd geen gebruik worden gemaakt van dit bad. Na de heropening in september 2019 zijn grote problemen gebleken met water- en luchtkwaliteit waardoor zwembad geruime tijd opnieuw haar deuren heeft moeten sluiten. Er is destijds besloten te investeren in het BaOpt-ventilatiesysteem, met de veronderstelling dat dit zou bijdragen aan een verbetering van de luchtkwaliteit en een verlaging van de energiekosten. In de praktijk is echter gebleken dat het systeem niet aan deze verwachtingen heeft voldaan en dat het zelfs heeft geleid tot hogere kosten dan vooraf gepronosticeerd. Door de Coronaperikelen waren zowel 2020 als 2021 lastige jaren voor de exploitatie. De financiële gevolgen werden echter grotendeels gedekt uit de Rijksmiddelen (SPUK) die hiervoor beschikbaar werden gesteld. Desalniettemin is er in 2021 een verlies geleden van € 152.878. In 2022 is de naam van de BV gewijzigd in Sportbedrijf Bergen op Zoom BV. Vanaf 2023 is de exploitatie(grotendeels) en het groot onderhoud van de binnensportaccomodaties overgegaan naar het sportbedrijf. Vanaf 2024 is zowel de exploitatie als het groot onderhoud volledig over naar het sportbedrijf.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ -517	31 december 2023:	€ -429
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 1.787	31 december 2023:	€2.695
Resultaat	2023:	€ 88		
	Geen informatie over 2024 beschikbaar			
Programma	6 Sport, cultuur en recreatie			

SAVER NV	
Doel	Uitvoering afvalinzameling- en reinigingsdiensten
Betrokkenen	Bergen op Zoom, Roosendaal, Woensdrecht, Halderberge. Per 1/1/23: Rucphen en Zundert. Vestiging Roosendaal.

SAVER NV				
Risico totaal	Gemeente draagt risico omtrent voortbestaan van het bedrijf c.q. het aandelenkapitaal			
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Middelen vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders. De portefeuillehouders 'Huishoudelijk Afval' en 'Reiniging' vertegenwoordigen de gemeente in de Klantenraad van SAVER.			
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage, gebaseerd op de kosten van de uitvoering van werkzaamheden gestort aandelenkapitaal van €925.712. Sinds 2004 is meer sprake van een koppeling prestatie en beloning. Gemeenten betalen dus niet zo zeer op basis van de omvang van het gestort aandelenkapitaal, maar op basis van prestatie.			
Ontwikkelingen	In 1999 heeft Bergen op Zoom het gehele project reiniging geprivatiseerd en samen met nog 3 gemeenten ondergebracht in Saver N.V. De gemeente heeft een aandelenpakket van €925.712. Voor de reiniging en het inzamelen van huishoudelijk afval geeft de gemeente opdracht aan Saver N.V. De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden gedekt door het tarief afvalstoffenheffing. Het voor- of nadeel verschil van Saver N.V. komt ten bate of ten laste van de deelnemende gemeenten. De gemeente is met een lid van het college van B&W vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (wethouder Financiën) én in de Klantenraad (wethouder Huishoudelijk Afval en Reiniging). Dienstverlening geschiedt op basis van DVO's die door de college van B&W's worden vastgesteld. De DVO's zijn een afgeleide van de Raamdienstverleningsovereenkomst (RDVO) die door de aandeelhouders wordt vastgesteld hierdoor is er een koppeling ontstaan tussen prestatie en beloning. De aandeelhouders hebben een nieuwe aandeelhoudersovereenkomst vastgesteld. Ook zijn de statuten opnieuw vastgesteld omdat Saver sinds enige jaren onder het zogenaamde structuurregime valt. Daarnaast zal de gemeente Rucphen toetreden en zijn er ook vergevorderde gesprekken met de gemeente Zundert. In het dienstenpakket van SAVER zit naast het inzamelen van huishoudelijk afval tevens de exploitatie van de milieustraat, kolkenreiniging, straatvegen, Gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding en de inzameling van monostromen waaronder oud papier, glas, kunststof etc. De dienstverlening van SAVER breidt zich de laatste jaren uit over meer zakelijke partners in de vorm van bedrijven (inzameling bedrijfsafval) en andere gemeenten, niet zijnde aandeelhouders. Dit werken voor 'derden' is overigens gelimiteerd tot maximaal 20% en betreft het maximaal benutten van de beschikbare productiecapaciteit. Binnen de Governance structuur is een en ander in diverse documenten vastgelegd die door de aandeelhoudersvergadering zijn vastgesteld. De Governance structuur is in 2010 vastgesteld. In de AVA van juni zijn de geactualiseerde statuten vastgesteld. Hierdoor zijn deze weer in lijn met het structuurregime waar Saver onder valt. De gemeenten Rucphen en Zundert zijn per 1/1/23 toegetreden tot Saver, zowel als aandeelhouder als klant.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 25.407	31 december 2023:	€ 26.337
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 13.593	31 december 2023:	€ 13.890
Resultaat	2023:	€ 723		
Programma	9 Milieu			

Brabant Water NV	
Doel	Innemen en levering water in de aangesloten gemeenten
Betrokkenen	Vrijwel alle gemeenten in Noord-Brabant. Vestiging 's Hertogenbosch.
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Boekwaarde aandelen €228.849
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over belangrijke investeringen en de thema's die momenteel spelen ten aanzien van waterleidingbedrijven.

Brabant Water NV				
Ontwikkelingen	In 2002 zijn de nv Waterleidingmaatschappij Noord-West-Brabant en de nv Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant gefuseerd tot Brabant Water nv. De inbreng van de gemeente als aandeelhouder is gering, maar de aanwezigheid heeft tot doel om met de andere gemeenten in Noord-Brabant in voorkomende gevallen een inbreng te hebben. De aandelen zijn niet verhandelbaar. Vooralsnog wordt gestreefd naar zelfstandigheid en een redelijk tarief voor drinkwater. In principe wordt er geen dividend uitgekeerd, maar dit wordt ingezet voor het behoud van een laag tarief. De gemeente maakt geen deel uit van het dagelijks bestuur. Samen met een circa 16 andere gemeenten is er, vanwege de ruime solvabiliteit, verkend in hoeverre het mogelijk zou zijn te komen tot een structurele dividenduitkering. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerd dividendbeleid waarbij dividend afhankelijk is van solvabiliteit maar ook van de hoogte van de investeringen. Omdat Brabant Water voor een grote investeringsopgaaf staat valt dividend de komende jaren niet te verwachten.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2023:	€ 690.022	31 december 2023:	€ 699.235
Vreemd Vermogen	1 januari 2023:	€ 584.613	31 december 2023:	€ 618.615
Resultaat	2023:	€ 9.213		
Programma	9 Milieu			

Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	
Doel	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst
Betrokkenen	• Gemeente Bergen op Zoom; • Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV; • Klanten (parkeerders en abonnementhouders).
Risico totaal	De afspraken over het uitvoeren van het parkeerbeleid zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Parkeerbeheer voert het parkeerbeleid conform de dienstverleningsovereenkomst uit. De kosten worden betaald uit de parkeerinkomsten. De gemeente draagt het financiële risico en ontvangt ook de inkomsten. Voor het opvangen van tegenvallers en voor het doen van (grote) investeringen is er een parkeerreserve. Deze reserve is op dit moment toereikend.
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder
Financieel belang	De gemeente betaalt een vergoeding voor de geleverde diensten en ontvangt de inkomsten van Parkeerbeheer BV.
Procedure begroting	Parkeerbeheer BV stelt een eigen begroting op en verantwoordt elk kwartaal de voortgang.
Ontwikkelingen	Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV is opgericht in 2005. De werkzaamheden zijn onder meer de afgifte van abonnementen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke. In 2011 is het gereguleerd parkeergebied uitgebreid.
	(Alle bedragen x 1.000)
Eigen Vermogen	1 januari 2023: € 19.102
Vreemd Vermogen	1 januari 2023: € 0
Resultaat	2023: +/+ € 9.205,--
Programma	10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

NV Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)	
Doel	• Het kopen, verkopen, in erfpacht uitgeven, verhuren of in huurkoop geven van gronden geschikt voor industrievestiging • Het bouwen, kopen, of huren enerzijds en het verkopen, verhuren of in huurkoop geven anderzijds van bedrijfsgebouwen • De promotie van Bergen op Zoom als aantrekkelijke vestigingsplaats en • Het verrichten van alle met het bovenstaande verband houdende of daarop betrekking hebbende handelingen, alles in de ruimste zin genomen.
Betrokkenen	Gemeente Bergen op Zoom

NV Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)				
Risico totaal	31-12-2024: €0,-			
Bestuurlijk belang				
Financieel belang	31-12-2024: € 0,-			
Ontwikkelingen	In de vergadering van aandeelhouders (AvA) van de NV Aangenaam van 8 maart 2022 heeft de aandeelhouder formeel besloten de NV te ontbinden. Daarna is de fase van vereffening ingetreden. Bij de vereffening van een ontbonden rechtspersoon worden alle rechten en zaken te gelde gemaakt, lopende verplichtingen afgewikkeld en –bij een positief eindsaldo- de baten uitgekeerd aan de aandeelhouder, t.w. de gemeente Bergen op Zoom. Deze fase is in 2024 afgerond; de NV is uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel en is daarmee feitelijk opgehouden te bestaan. Het batig saldo is overgemaakt naar de gemeente.			
	(Alle bedragen x 1.000)			
Eigen Vermogen	1 januari 2024:	€ 0	31 december 2024:	€ 0
Vreemd Vermogen	1 januari 2024:	€ 0	31 december 2024:	€ 0
Resultaat	2024:	nihil		
Programma	4 Economie			

3.9 GRONDBELEID

VISIE OP HET GRONDBELEID

Het grondbeleid is onderdeel van programma 4 Economie en programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. Het grondbeleid is een instrument dat als doel heeft om de gemeente Bergen op Zoom een goede plek te laten zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Daarbij heeft het grondbeleid invloed op diverse beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening en wonen, verkeer en vervoer, cultuur, toerisme, sport en economische zaken.
Verder heeft het grondbeleid invloed op de financiële positie van de gemeente, ook in relatie tot reducering van de schuldenlast, en op het risicomanagement. Immers met de investeringen in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen is veel geld gemoeid. Daarnaast zijn doorlooptijden mede afhankelijk van steeds complexer en uitgebreider wordende regelgeving en jurisprudentie, onder andere vanuit Programma Aanpak Stikstof (PAS).

In Nederland is een woningtekort, de komende jaren moeten we als gemeente extra woningen realiseren. De woningmarkt in Bergen op Zoom bestaat uit de grondexploitaties en binnenstedelijke ontwikkelingen, zoals de woningbouwontwikkelingen bij Mazairac en Scala en de herstructurering van de wijk Gageldonk-West. De woningbouwontwikkeling in de grondexploitaties Markiezaten en Scheldevesting nadert voltooiing. Vanuit het project woningbouwversnelling is de voorbereiding voor 4 focusprojecten (Waterfront herijkt, Plein 13, Westersingel en GGZ Vrederust) opgestart om extra woningbouwontwikkeling mogelijk te maken. Bovendien wordt onderzocht welke grondposities aanvullend kunnen worden ingezet om extra woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.
Voor wat betreft de bedrijventerreinen zijn er, met uitzondering van de eilandkavels op Oude Molen, binnen de grondexploitaties geen kavels beschikbaar voor bedrijventerreinen. Bedrijventerrein Schans VI wordt verder voorbereid. Naast de ontwikkeling van een bedrijventerrein, gaat het om de toevoeging van woningen. In 2025 wordt hier een nadere verkenning van de haalbaarheid gedaan, het opstellen van een stedenbouwkundig plan en de toetsing daarvan bij stakeholders en de omgeving.

Er wordt verder gezocht naar ruimte voor bedrijventerreinen om de economische ontwikkeling voor de komende jaren verder vorm te kunnen geven binnen de context van de kwaliteit en kwantiteit van vraag en aanbod. Dit vraagt mogelijk een mix van actief- en faciliterend grondbeleid waarmee het ondernemerschap en de werkgelegenheid binnen de gemeente duurzaam wordt gestimuleerd.

In 2025 wordt de Woonvisie geactualiseerd naar een verplicht Volkshuisvestingsprogramma. Dit programma wordt in 2025 verder uitgewerkt en voorgelegd aan de gemeenteraad ter vaststelling. Het doel van het nieuwe Volkshuisvestingsprogramma is voornamelijk om te sturen op realisering van voldoende woningen in de categorie sociale huurwoningen en betaalbare huur- en koopwoningen voor het middensegment. Het uitgangspunt hierbij is om minimaal aan te sluiten op de behoefte per kern/wijk, zodat onze inwoners/woningzoekenden zo veel als mogelijk in hun eigen wijk of kern een woning kunnen vinden.

In de afgelopen jaren heeft Nederland te maken gekregen met de problematiek rondom stikstof. Landelijk heeft dit grote impact op bouwprojecten en dit speelt ook in Bergen op Zoom. Met name ook vanwege de Brabantse Wal die is aangemerkt als natuurgebied. Ontwikkelingen met betrekking tot stikstof blijven zo goed mogelijk gemonitord en de effecten worden waar mogelijk en noodzakelijk in de grondexploitaties verwerkt.

WIJZE WAAROP HET GRONDBELEID WORDT UITGEVOERD

Zoals beschreven in de Nota Grondbeleid vraagt goed en adequaat grondbeleid om flexibiliteit. Flexibiliteit om ontwikkelingen over te laten aan de markt als die de mogelijkheden ziet en wil benutten of om ontwikkelingen zelf uit te voeren als dit vanuit gemeentelijk beleid wordt gevraagd. Om dit mogelijk te maken kiest de gemeente Bergen op Zoom de rol per project, maatwerk dus in de vorm van dynamisch grondbeleid. Het dynamische karakter van het grondbeleid past bij de ambitie van Bergen op Zoom om meer regie te voeren en daar waar het nodig is actief te handelen. Als actief grondbeleid gevraagd wordt en we als gemeente dus risicodragend gronden ontwikkelen voor verkoop doen we dat op basis van een haalbaarheidsonderzoek. Na de start en het eventueel verwerven van gronden geven we deze gronden uit in concurrentie, om zo de meest optimale ontwikkeling mogelijk te kunnen maken.

Bij initiatieven vanuit de markt, ook wel faciliterend grondbeleid genoemd, toetsen we deze aan de ruimtelijke, programmatische en financiële kaders. Bij een positieve beoordeling wordt het vervolg ingezet en wordt een anterieure overeenkomst opgesteld. In deze overeenkomst wordt het financiële kostenverhaal overeengekomen waarvoor de Nota Kostenver-

haal 2024 is vastgesteld.
Met het vaststellen van de Nota Grondbeleid 2024 is er een nieuwe rol die de gemeente Bergen op Zoom kan hebben tijdens het proces van een ruimtelijk initiatief, namelijk het actief faciliterend grondbeleid. Actief faciliterend grondbeleid gaat uit van een actieve rol en houding bij gebiedsontwikkeling.

Bij actief grondbeleid zijn de risico's groter dan bij faciliterend grondbeleid. Voor beide vormen geldt dat we inzetten op risicomanagement. Afhankelijk van de omvang en impact van de risico's worden relevante beheersmaatregelen getroffen.
Op verschillende wijzen wordt verantwoording afgelegd over het grondbeleid aan de raad, onder andere via deze paragraaf in de jaarrekening en in de begroting wordt de voortgang van de portefeuille van het grondbedrijf opgenomen en projectspecifieke informatie van alle grondexploitaties.

In de Nota Grondbeleid 2024 is bovendien uitvoeriger omschreven hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.

HERZIENING GRONDEXPLOITATIES

De grondexploitaties worden jaarlijks herzien. In het kader van de jaarrekening 2024 heeft de herziening plaatsgevonden. Onderdeel van deze herzieningen is het bijstellen van de prognoses van de grondexploitaties door het actualiseren van planningen en kostenramingen. Zo ontstaat een actueel financieel beeld. Dit beeld is verwerkt in de jaarrekening 2024.

Een grondexploitatie heeft een looptijd van meerdere jaren. Om met de factor tijd rekening te houden in de berekeningen kent een grondexploitatie zogenaamde 'rekentechnische parameters'. Voor de herziening van de grondexploitaties is rekening gehouden met de volgende parameters hierbij is gekozen voor een realistische en consistente lijn.

- rekenrente (meerjarig): 1,5% per jaar
- rentetoerekening over 2024: 1,45% per jaar
- opbrengstenstijging: 6% per jaar
- kostenstijging: 4% per jaar
- disconteringsvoet verliesvoorziening: 2% per jaar

De 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023' die door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is vastgesteld, bevat onder andere de voorschriften voor grondexploitaties. Een van deze voorschriften gaat over de systematiek van tussentijdse winstneming. Tussentijdse winst wordt gedurende de looptijd van een winstgevende grondexploitatie genomen (niet alleen aan het eind van een grondexploitatie). De tussentijdse winst wordt berekend op basis van het percentage gerealiseerde kosten vermenigvuldigd met het percentage van de gerealiseerde opbrengsten, afgezet tegen het totale planresultaat.

Andere belangrijke bepalingen zijn:

- De maximale looptijd van een grondexploitatie is vastgesteld op 10 jaar. Momenteel hebben we geen grondexploitaties met een langere looptijd.
- De 'Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht Overheidsondernemingen' geldt vanaf 1januari 2016. In deze wet is opgenomen dat een gemeente moet toetsen of grondexploitaties onder de vennootschapsbelasting vallen. De grondexploitaties over 2024 zijn daarop door een extern adviseur beoordeeld. De uitkomst hiervan is dat we vanaf 2024 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, met aangifteplicht in 2026.

MEERJARENPERSPECTIEF GRONDBEDRIJF

De ontwikkeling van het meerjarenperspectief is in 2024 afgesloten met een positief resultaat van afgerond € 2,0 mln. Dit positieve resultaat is minder groot dan eerder gedacht (begroot € 2,7 mln.). Door verschillende oorzaken zijn een aantal opbrengsten binnen grondexploitaties later uitgefaseerd en zijn er over de gehele linie stijgingen van kosten van bouw- en woonrijp maken. Verlenging van looptijden hebben bovendien tot meer rente- en plankosten geleid. De effecten hiervan zijn bij de herzieningen van de grondexploitaties verwerkt, en worden verderop in deze paragraaf nader toegelicht. Het is echter door het voeren van een solide beleid nog altijd zo dat het geïnvesteerd vermogen (de boekwaarde van de grondexploitaties minus de verliesvoorziening) in evenwicht is en dat er de komende jaren positieve resultaten vanuit de grondexploitaties zullen worden behaald. Dit betekent dat vanuit het grondbedrijf met de huidige grondexploitaties nauwelijks vermogensbeslag op de organisatie wordt gelegd.
Vanuit het verleden hebben we een aantal verliesgevende grondexploitaties waarvoor een voorziening is getroffen.
Het vormen van een voorziening is verplicht wanneer een grondexploitatie verliesgevend is. Feitelijk wordt daarmee het verlies meteen afgedekt in plaats van dat het naar de toekomst wordt doorgeschoven. Daar tegenover hebben we plannen waarvoor positieve resultaten worden verwacht. Die categorie vormt de totale verdiencapaciteit van de grondexploitaties. De verwachte resultaten van de winstgevende grondexploitaties op eindwaarde (saldo van de grondexploitatie aan het einde van de looptijd) bedragen begin 2025 € 7,8 mln..
Deze resultaten zijn al in de meerjarenprogrammabegroting verwerkt. Het bedrag van € 7,8 mln. moet dus niet opgevat worden als een nog te verwerken 'winst'.

Meander 2
Buurt 1 en Buurt 2 zijn afgerond, voor Buurt 3 en Buurt 4 wordt het woonrijp maken afgerond in 2025. Op het perceel tussen de Markiezaatsweg en Beemdkroon is het geselecteerde plan Dalwachters verder in ontwikkeling gebracht. Langs de Sportlaan-Koekoeksbloem zijn tevens bouwkavels voor particulieren opgenomen. De gemeente zal de gefaseerde verkoop hiervan in 2025 en 2026 verder afwikkelen.

Door hogere grondopbrengsten voor onder andere de vrije kavels, hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken, hogere plankosten en gerealiseerde tussentijdse winstneming, neemt het saldo van de grondexploitatie af met € 759.000 aan het einde van de looptijd.

Terpen 1
De terp binnen deze grondexploitatie (Blauwborst) is bouwrijp gemaakt en voor de particuliere bouwkavels is de verkoop gestart. De eerste particuliere bouwplannen zullen naar verwachting in 2025 in aanbouw komen. Woonrijp maken staat gepland voor 2026.

Door onder andere hogere plankosten in combinatie met het gedeeltelijk terugdraaien van voorheen geboekte tussentijdse winstneming en hogere verwachte grondopbrengsten neemt het saldo van de grondexploitatie toe met € 156.000 aan het einde van de looptijd.

Terpen 2
Aan de Rietgors zullen in 2025 de 22 2-1 kap woningen worden gerealiseerd, daarna zal het woonrijp maken worden afgerond. De kaveluitgifte voor de terpen Grutto en Roerdomp zal in 2025 verder worden opgepakt. Afronding van het bouwrijp maken loopt voor een deel door in 2025. Het woonrijp maken wordt uitgevoerd nadat het grootste gedeelte van de woningen op de vrije kavels is gerealiseerd. Met de ontwikkelaar van de laatste terp (Baardman) zal in 2025 nadere afstemming plaatsvinden over het te realiseren programma en bijbehorende fasering voor deze terp.

Door onder andere hogere plankosten in combinatie met het gedeeltelijk terugdraaien van voorheen geboekte tussentijdse winstneming en hogere verwachte grondopbrengsten neemt het saldo van de grondexploitatie toe met € 462.000 aan het einde van de looptijd.

Wal 2
Voor deze grondexploitatie zal de grondlevering voor het grootste gedeelte in 2025 plaatsvinden. Realisatie van de woningbouw zal gefaseerd worden opgestart, afhankelijk van de snelheid waarin de verkoop vordert. Woonrijp maken van het plangebied volgt daarna vanaf 2026.

Deze grondexploitatie was voor de herziening winstgevend met een verwachte eindwaarde van € 103.000. Hogere plankosten, een fors tegenvallende aanbesteding van het bouwrijp maken en herzien van de raming voor het woonrijpmaken hebben echter tot fors hogere kosten geleid. Bovendien is gebleken dat er een interne bijdrage noodzakelijk was voor aan deze grondexploitatie toe te rekenen kosten aan de Antwerpsestraatweg, deze was in de oorspronkelijke grondexploitatie niet voorzien. Per saldo heeft dit ondanks hogere verwachte grondopbrengsten geleid tot een verliesgevende grondexploitatie met een negatieve eindwaarde aan het einde van de looptijd van € 1.647.000. Bij de stand van de verliesvoorziening is dit verwerkt en wordt bij dat onderdeel in deze paragraaf nader toegelicht.

Oude Molen
Voor bedrijventerrein Oude Molen schuift een groot deel van de kosten van het woonrijp maken door naar 2026. De 2 laatste kavels zullen in 2025 en 2026 worden geleverd. Dat betekent dat de geraamde opbrengsten voor de levering van bouwkavels doorschuift.
Hogere plankosten in combinatie met hogere grondopbrengsten en de gerealiseerde tussentijdse winstneming hebben geleid tot een afname van het saldo met € 170.000 aan het einde van de looptijd van de grondexploitatie.

Havendijk en Plein
Vanwege de nog lopende omgevingsvergunningprocedure voor het vestigen van arbeidsmigranten aan de Havendijk schuift de realisatie van deze gebiedsontwikkeling door en worden de grondopbrengsten, afhankelijk van bezwaren en de behandeling daarvan, verwacht tussen 2025 – 2027. Met name de plankosten en rente zijn hoger door een langere doorlooptijd van de grondexploitatie. De kosten voor het bouwrijp maken zijn afgenomen. Het saldo van de eindwaarde is met € 764.000 verbeterd aan het einde van de looptijd van de grondexploitatie.

Nieuwe Vesting Zuid-Oost
In 2025 zal het woonrijp maken van de laatste fases verder worden uitgevoerd. Ook de opbrengsten van Wittoucksingel 35 en de meerwaardeverrekening van Zuydkwartier (perceel 6) zal in 2025 worden ontvangen.

In totaliteit zijn de kosten van het woonrijp maken en de rentekosten na de herziening lager en zijn de grondopbrengsten hoger, waardoor het saldo van de grondexploitatie toeneemt met € 505.000 aan het einde van de looptijd.

Wouwseweg
Deze grondexploitatie is afgesloten eind 2024 omdat alle opbrengsten zijn gerealiseerd en er geen grote onzekerheden meer zijn ten aanzien van de nog uit te voeren kosten. Het negatieve eindsaldo van deze grondexploitatie bedraagt € 3.092.000 waar € 2.937.000 was voorzien.

Groene Gordijn
Het pilotes gebouw (gebouw D) als onderdeel van de Cort Heijligerskazerne staat gepland voor ontwikkeling door Stadlander. Ontvangst van de geraamde opbrengst is afhankelijk van de vorderingen in de planvorming en is in de grondexploi-

tatie opgenomen voor 2026.
Door de gerealiseerde tussentijdse winstneming in combinatie met een opbrengst voor gerealiseerde parkeerplaatsen is het saldo aan het einde van de looptijd toegenomen met € 11.000

Stationsgebied

De grondexploitatie Stationsgebied wordt onderdeel van focusproject Plein 13. Gekoppeld aan die toekomstige ontwikkeling zijn de voor 2024 opgenomen grondleveringen en de bijbehorende kosten doorgeschoven naar 2025. Per saldo heeft dit niet geleid tot een substantiële verandering van het saldo aan het einde van de looptijd van de grondexploitatie.

RESULTAAT GRONDEXPLOITATIES 2024

Het verslagjaar 2024 wordt afgesloten met een resultaat van € 1,6 mln., het begrote resultaat van de actieve grondexploitaties voor 2024 bedraagt € 2,7 mln.. De in voorbereiding zijnde grondexploitaties van de focusprojecten zijn hierin nog niet verwerkt, deze worden verwerkt zodra er door de raad een besluit tot vaststelling van de grondexploitatie heeft plaatsgevonden.

Totaal resultaat grondexploitaties

bedragen x € 1.000
(+ = positief resultaat, - = negatief resultaat)

	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Tussentijdse winstnemingen	€ 2.664	€ 2.247
Af te sluiten grondexploitaties	€ -	€ 155-
Mutatie verliesvoorziening eind 2024 (excl rente-toevoeging)	€ -	€ 57
Mutatie voorziening resterende complexen	€ -	€ 75-
Totaal resultaat 2024	€ 2.664	€ 2.074

TUSSENTIJDSE WINSTNEMINGEN

In onderstaande tabel zijn de tussentijdse winstnemingen per grondexploitatie voor 2024 opgenomen. Tussentijdse winst is winst die al tijdens de looptijd van een grondexploitatie wordt geboekt, en niet pas volledig aan het einde van de looptijd.

De hoogte van de tussentijdse winstneming wordt bepaald via de voorgeschreven methode vanuit de BBV. Deze methode houdt rekening met het percentage gerealiseerde kosten en opbrengsten. Door herzieningen van grondexploitaties kan het gebeuren dat dat percentage zodanig wijzigt, dat er een deel van in eerdere jaren genomen tussentijdse winstneming moet worden teruggedraaid. Over 2024 is dat het geval voor de grondexploitaties Terpen 1 en Terpen 2.

In 2024 is er in totaal een tussentijdse winstneming van € 2.247.000 gerealiseerd. Dat is € 417.000 lager dan begroot voor 2024.

Tussentijdse winstnemingen

Bedragen x € 1.000	**Winstneming 2024**
Markiezaten	
Meander 2	€ 1.903
Terpen 1	€ 93-
Terpen 2	€ 58-
Overige grondexploitaties	
Groene gordijn	€ 97
Stationsgebied	€ 10
Oude Molen	€ 388
Totaal	**€ 2.247**

AFGESLOTEN GRONDEXPLOITATIE

Eind 2024 is er 1 grondexploitatie afgesloten, namelijk de grondexploitatie Wouwseweg. Deze grondexploitatie is afgesloten met een negatief saldo van € 3.092.000. Ten laste van de verliesvoorziening is de daarin voorziene post van € 2.937.000 gebracht. Het meerdere van € 155.000 is een nadeel op deze afgesloten grondexploitatie en is ten laste van de Algemene Reserve gebracht.

VERLIESVOORZIENING

Onderstaand is de stand van de verliesvoorziening opgenomen zoals benodigd is per 31 december 2024. De verliesvoorziening is per 31 december 2024 € C 30,0 mln..Voor de grondexploitatie Wouwseweg die eind 2024 is afgesloten, is € 2.937.000 uit de verliesvoorziening gehaald.

Omdat de grondexploitatie Wal 2 verliesgevend is geworden, is er voor de netto contante waarde van die grondexploitatie € 1.552.000 aan de verliesvoorzieinng toegevoegd. Voor de grondexploitaties Nieuwe Vesting Zuid-Oost en Havendijk en Plein is totaal € 1.609.000 minder nodig. Dat betekent dat er totaal op de verliesvoorziening een positief resultaat is van € 57.000. Dit bedrag is aan de verliesvoorziening toegevoegd.

Verliesvoorziening negatieve grondexploitaties

bedragen x € 1.000	Voorziening begin 2024 NCW 2%	Rentetoevoeging 2% 2024	Stand voorziening na rentetoevoeging 2024	Onttrekking 2024	Voorziening eind 2024 moet zijn	Resultaat neg res(-) / pos res (+)
Havendijk en Plein	€ 10.191	€ 204	€ 10.395	€ -	€ 9.714	€ 681
Nieuwe Vesting Zuid Oost	€ 16.966	€ 339	€ 17.305	€ -	€ 16.377	€ 928
Wouwseweg	€ 2.880	€ 58	€ 2.937	€ 2.937-	€ -	€ -
Wal 2	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.552	€ 1.552-
Totaal	**€ 30.037**	**€ 601**	**€ 30.638**	**€ 2.937-**	**€ 27.644**	**€ 57**
Per saldo totaal effect voor verliesvoorziening						**€ 57**

VOORZIENING RESTERENDE COMPLEXEN

De voorziening resterende complexen is voor grondexploitaties die reeds zijn afgesloten en waarvoor nog kosten worden verwacht. Dit is vanuit het BBV verplicht voorgeschreven als de opbrengsten zijn gerealiseerd.

De stand van de voorziening resterende complexen wordt jaarlijks herzien. Het resultaat van die herziening is dat deze voorziening met € 75.000 moet worden verhoogd ten laste van de algemene reserve. Deze verhoging heeft te maken met nog te maken kosten voor grondexploitatie Wal 1. Deze kosten zijn opgenomen voor het woonrijp maken en specifiek voor de maatregelen betreft de waterhuishouding.

VOORBEREIDINGSKREDIETEN IN VOORBEREIDING

Voor 2023 en 2024 zijn voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld voor een aantal in voorbereiding zijnde grondexploitaties. Dat is voor de focusprojecten Waterfront (herijkt), Plein 13 en Westersingel, en bedrijventerrein Schans 6, en is in onderstaande tabel weergegeven. Ook is aangegeven wat er aan voorbereidingskredieten in 2025 noodzakelijk is.
Deze voorbereidingskosten worden na besluitvorming verwerkt in de vast te stellen grondexploitaties. Dat is voor de focusprojecten Waterfront (herijkt), Plein 13 en Westersingel, en bedrijventerrein Schans 6.

Voorbereidingskredieten in voorbereiding zijnde grondexploitaties	Beschikbaar gesteld tot en met 2024	Kosten tot en met 2024	Nodig voor 2025	Totaal nodig	Bijstelling voorbereidingskrediet
Waterfront	€ 466.000	€ 508.000	€ 300.000	€ 808.000	€ 342.000
Plein 13	€ 296.000	€ 480.000	€ 558.000	€ 1.038.000	€ 742.000
Westersingel	€ 265.000	€ 154.000	€ 158.000	€ 312.000	€ 47.000
Schans 6	€ 45.000	€ 33.000	€ 50.000	€ 83.000	€ 38.000

Als een in voorbereiding zijnde grondexploitatie eventueel alsnog niet (volledig) wordt vastgesteld, wordt het saldo van alle gemaakte kosten voor die ontwikkeling (indien van toepassing gedeeltelijk) ten laste van de Algemene Reserve gebracht.

JAARKREDIETEN 2025

Zoals gebruikelijk en met de Raad afgesproken worden jaarlijks jaarkredieten voor de grondexploitaties vastgesteld. Een jaarkrediet is het beschikbaar budget bedoeld voor de kosten voor het bouw- en woonrijp maken en de plankosten en rente.

Om de jaarkredieten inzichtelijk te maken zijn deze separaat opgenomen in deze paragraaf grondbeleid. De (bijgestelde) jaarkredieten 2025 zijn:

Grondexploitatie x €1.000	Jaarkredieten 2025
Havendijk en Plein	1.356
Nieuwe Vesting Zuid-Oost	950
Meander 2	1.338
Terpen 1	251
Terpen 2	699
Wal 2	1.489
Groene Gordijn	166
Oude Molen	243
Stationsgebied	616

RISICO'S

Gebiedsontwikkeling gaat samen met het nemen van risico's. De risico's worden ingeschat en voorzien van beheersmaatregelen afhankelijk van een inschatting van 'kans' en 'impact'. Wanneer de gemeente Bergen op Zoom actief grondbeleid voert, zijn er meer risico's dan bij (actief) faciliterend grondbeleid. Mogelijke risico's op projectniveau zijn bijvoorbeeld risico's rond grondverwervingen, archeologie, bodemsanering, claims van derden, tegenvallende subsidie-inkomsten, vertragingsrisico's.

Voor de algemene en projectspecifieke risico's is er een blokkering gelegd op het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom. Het weerstandsvermogen is het vrij beschikbaar vermogen dat ingezet kan worden om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen. Het is een minimale noodzakelijke buffer binnen het grondbedrijf. Het minimaal benodigde weerstandsvermogen wordt berekend op basis van de IFLO-methode. Dit is een gedegen methode om het algemeen risicoprofiel in beeld te brengen, omdat het met één cijfer in beeld brengt wat de impact is op het weerstandsvermogen. Dit houdt in dat voor de hoogte van de blokkering een kwantificering van de risico's wordt aangehouden met daarbij een kans van optreden van 50% over een financiële impact van 10% van de nog te realiseren opbrengsten, over 5% van de nog te realiseren kosten en over 10% van de boekwaarde minus de verliesvoorziening. Vanaf 2025 wordt daarbij ook 50% van de hoogte van de voorbereidingskredieten voor grondexploitaties aan toegevoegd (realisatie plus raming).
De hoogte van de risicoblokkering wordt twee keer per jaar berekend, namelijk bij de jaarafsluiting en tijdens het opstellen van de begroting.
De risicoblokkering per 1 januari 2025 is bepaald op € 3,3 mln.. Meerjarig bedraagt de risicoblokkering over de huidige grondexploitaties, als volgt:

Jaar	2025	2026	2027
Hoogte risicoblokkering	€ 3,3 miljoen-mln.	€ 2,3 miljoen-mln.	€ 0,7 miljoen-mln.

Een risicoblokkering van € 3,3 mln. in 2025 betekent dat dit het minimale benodigde weerstandsvermogen is ten behoeve van het grondbedrijf. De hoogte van de blokkering heeft effect op de weerstandsratio en de indicator grondexploitatie zoals die in de jaarrekening is opgenomen. Om een indicatie te geven, een eventuele toename van de blokkering met € 1 mln. in de toekomst, leidt tot een afname van de weerstandsratio met afgerond 0,07 punt. Met een ratio van 4,89 zit de weerstandsratio ruim boven de gewenste waarden. Dat geldt ook voor het andere kengetal. Beide indicatoren zitten dus ruim binnen de geldende normen van het provinciaal toezicht, en onder het landelijk gemiddelde. De huidige blokkering op het weerstandsvermogen en het niveau van de beide indicatoren bieden voldoende ruimte om eventuele toenemende risico's vanuit het grondbedrijf op te vangen.

Meerjarig neemt de hoogte van de risicoblokkering af. Dit heeft te maken met minder te realiseren opbrengsten en kosten, doordat er ook minder grondexploitaties actief zijn. Gekeken naar het ambitieniveau van de gemeente Bergen op Zoom (actief grondbeleid) en de focusprojecten vanuit de woningbouwversnelling, zal daarmee ook het risicoprofiel naar verwachting in de loop der jaren veranderen en zal er een hogere risicoblokkering nodig zijn.

Als onderdeel van project- en risicomanagement zijn ook projectspecifieke risico's in kaart gebracht en beheersmaatregelen bepaald. Het totaal van de projectspecifieke risico's voor 2025 bedraagt € 1,4 mln en past daarmee binnen de eerder genoemde risicoblokkering.

In onderstaande tabel vindt u het kengetal grondexploitaties zoals dit ook in de weerstandsparagraaf is opgenomen

Bedragen *1 miljoen		R 2022	R2023	B2024	1e CB 2024	2e CB 2024	R 2024
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€ 20,50	€ 19,20	€ 13,40	€ 19,20	€ 17,90	€ 18,00
B	Totaal baten begroting	€ 323,40	€ 301,90	€ 306,40	€ 301,90	€ 309,00	€ 339,60
Grondexploitatie (=(a/b)*100%)		6,3%	6,3%	4,3%	6,4%	5,8%	5,4%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. De opbrengsten van het grondbedrijf waren in 2024 ongeveer 1 mln hoger dan de kosten. Dat verklaart de afname van de boekwaarde in 2024.

KOSTENVERHAAL

In de Nota Kostenverhaal en financiële bijdragen 2024 is een bepaling opgenomen dat in uitzonderingsgevallen en onder bepaalde voorwaarden gemotiveerd kan worden afgeweken van het verhalen van kosten en het opleggen van financiële bijdragen. In 2024 is er geen aanleiding geweest om van deze mogelijkheid gebruik te maken.

KADER STELLENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Nota Grondbeleid 2024	2024
Grondprijzenbrief 2024	2024
Nota Kosten verhaal 2024	2024

3.10 BEDRIJFSVOERING

In deze paragraaf zijn de volgende aspecten uitgewerkt:
- HRM, juridische zaken en communicatie
- Informatisering en automatisering
- Concern control
- Begrotingsrechtmatigheid

Wat hebben we in 2024 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.13.1 De organisatie moet kunnen inspelen op veranderingen (organisatieontwikkelingsplan 'Bergen in Beweging': Actief, betrouwbaar en dienstverlenend)

- A.13.1.1 We ontwikkelen volgens het plan 'Bergen in Beweging'

D.13.2 Medewerkers kunnen zich ontwikkelen

- A.13.2.1 We zorgen voor opleiding en training op het gebied van dienstverlening

Nummer	Doel/actie	Score 2e COBE	Score Jaarrekening	Toelichting
D.13.1	**De organisatie moet kunnen inspelen op veranderingen.**			
A.13.1.1	We ontwikkelen volgens het plan 'Bergen in Beweging'.	**Nvt**	**100%**	
D.13.2	**Medewerkers kunnen zich ontwikkelen**			
A.13.2.1	We zorgen voor opleiding en training op het gebied van dienstverlening.	**Nvt**	**100%**	In 2024 hebben medewerkers trainingen gehad conform uit het organisatie ontwikkelplan. Hierin zijn ook opleidingen en trainingen opgenomen die bijdrage aan vaardigheden op het gebied van dienstverlening.

Organisatieontwikkeling

In 2024 werkten we aan onze organisatieontwikkeling zoals beschreven in de raadsinformatiebrief 'Voortgangsbericht organisatieontwikkeling' van 2 oktober 2024. In deze brief gaven we aan dat de raad met ingang van het 1e concernbericht 2025 middels een KPI-rapportage via de reguliere planning & control cyclus over de voortgang van de organisatieontwikkeling wordt geïnformeerd.
We hebben een 0-meting uitgezet voor de naamsbekendheid van onze kernwaarden en zijn gestart met het laden van de kernwaarden. De organisatieontwikkeling is gericht op integraal en effectief samenwerken aan een goede dienstverlening. Om dit te realiseren startten in 2024 verschillende afdelingsoverstijgende projecten en trajecten op het gebied van procesmanagement, dienstverlening en organisatiecultuur. Ook zorgden we voor borging van de jaarplansystematiek en het optimaliseren van stuurinformatie.

Opleidingsbudget, CAO en lokale arbeidsvoorwaarden

Opleiden en ontwikkelen is een belangrijk speerpunt bij "Goed Werkgeverschap" en onze arbeidsmarktpositie. Door onze medewerkers te stimuleren en te faciliteren op dit vlak blijven zij duurzaam inzetbaar en gemotiveerd. In 2024 zijn we gestart met het opstellen van vernieuwd opleidingsbeleid. Daarbij troffen we voorbereidingen om te werken met decentrale opleidingsbudgetten in combinatie met het centraal organiseren en beheren van opleidingen die organisatiebreed bijdragen aan ontwikkeling, groei en een goede functie-uitoefening van onze medewerkers. Op deze wijze stemmen we de opleidingsmogelijkheden beter af op de behoeften van de medewerkers en de organisatie.
De cao Gemeenten regelt de arbeidsvoorwaarden voor werknemers die in dienst zijn bij een gemeente. Deze cao is afgesloten door de VNG, Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO), FNV, CNV Overheid en PDO. Deze partijen hebben de ambitie om de arbeidsvoorwaarden van organisaties in de gemeentelijke sector uniform te houden - deze cao loopt tot en met 31 maart 2025. De cao Gemeenten kent slechts op enkele punten een mogelijkheid om lokale arbeidsvoorwaarden af te spreken. In 2024 is er met de vakbondsvertegenwoordigers gesproken over de reiskostenregeling en het Individueel Keuzebudget. Eind 2024 bereikten we met de vakbondsvertegenwoordigers overeenstemming over een vernieuwde reiskostenregeling die per 1 januari 2025 ingaat, net als over het verruimen van de lokale doelen voor de inzet van het Individueel Keuzebudget – denk aan het fietsenplan.

HR-beleid

Het HR-beleid stond in het teken van thema's die het meest bijdragen aan de koers van de organisatie en het bereiken van onze doelstellingen. Onze ambities op het gebied van "Goed Werkgeverschap" werkten we verder uit onder een paraplu met een vijftal pijlers. We actualiseerden verschillende regelingen en we optimaliseerden de gesprekscyclus - het Goede Gesprek. Ook verbeterden we het proces 'exitgesprekken'. Om nog meer te sturen op HR-data werkten we aan het verbeteren van de vastlegging, rapportages en analyses van HR-gegevens. Ook investeerden we in de opzet van strategische personeelsplanningen. In 2024 voerden we een nulmeting medewerkersonderzoek uit. Samen met de medewerkers kijken leidinggevenden naar verbetermogelijkheden.

Arbeidsmarkt en werving

Ook in 2024 ervaarden we de krapte op de arbeidsmarkt. De inzet van een verbeterde "werken bij.."-website, het verbeteren van onze zichtbaarheid als werkgever en het verder doorontwikkelen van de recruitmentfunctie zorgden ervoor dat we er in 2024 in slaagden meer medewerkers in te laten stromen dan in 2023 en vacatures stonden gemiddeld minder lang onvervulbaar uit. Inhuur zetten we in als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt, ziekteverzuim en tijdelijke behoefte aan personeel. Inhuur op vaste functies limiteerden we zoveel mogelijk.

Sociale indicatoren

De organisatie brengen we aan de hand van een aantal indicatoren in beeld.

SOCIALE INDICATOREN

De organisatie brengen we aan de hand van een aantal indicatoren in beeld.

Indicator 1: Formatie en bezetting

	Formatie	Bezetting	Verschil	% Bezetting
2023 Totaal Bergen op Zoom	523	467	56	89%
2024 Totaal Bergen op Zoom	540	493	47	91%

De beschikbare formatie is in 2024 iets verhoogd t.o.v. 2023 door uitbreiding op onder de afdeling Openbare orde & Veiligheid, Vastgoed & Grondzaken en Burgerzaken (Loket niet ingezetene). De bezetting steeg licht. Ongeveer 9% van de formatie konden we niet (direct) invullen. Dit komt onder meer doordat het in de huidige arbeidsmarkt voor bepaalde functies lastig is om direct geschikte kandidaten te vinden. Hierdoor blijven sommige vacatures langer openstaan. Deze vacatureruimte is in 2024 deels door middel van tijdelijke inhuur opgevuld.

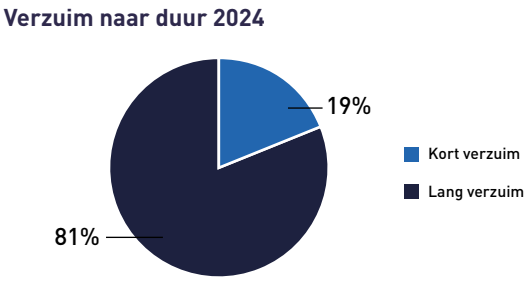
Indicator 2: Inhuur (contracturen in fte)

	inhuur op peildatum 31-12-24	inhuur op peildatum 31-12-23
Totaal Bergen op Zoom	95	70

Van de totale bezetting bestond op de peildatum van 31 december in 2024 16% uit inhuur. In 2023 was dit 13% op de peildatum. De lichte stijging komt doordat de vacatures voor vast personeel, zoals aangegeven bij indicator 1, soms lastig is in te vullen.

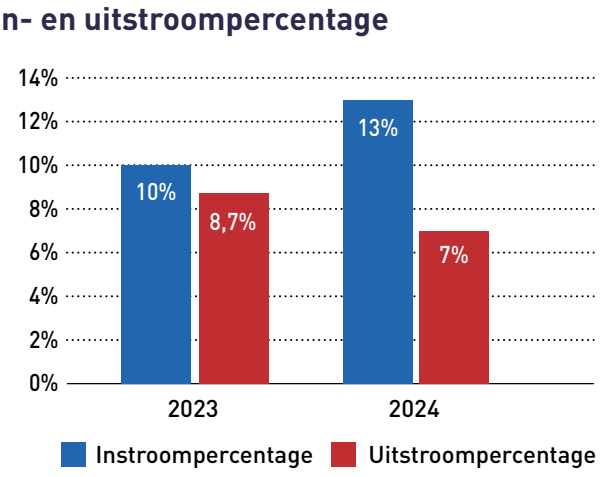
Indicator 3: Verzuim

Het verzuimpercentage was voor 2024 begroot op 6% - conform normgemiddelde van gemeenten in 2023. Over heel 2024 hebben we te maken gehad met een verhoging van langdurig (medisch) verzuim. Dit resulteerde in een totaal verzuimpercentage van 7,71% - waarvan 81% langdurig (medisch) verzuim, 19% van het verzuim was kort verzuim (duur tot 4 weken).

Indicator 4: Instroom, doorstroom en uitstroom

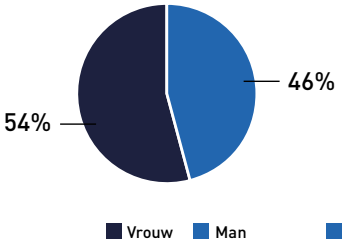
Onze instroom is van 10% in 2023 verhoogt naar 13% in 2024, de uitstroom daalde van 8,7% in 2023 naar 7% in 2024. In aantallen zijn er 78 medewerkers ingestroomd en 48 medewerkers uitgestroomd in 2024. Doorstroom is in 2024 iets lager dan vorig jaar – circa 4% ten opzichte van circa 7% in 2023.
Van de medewerkers die uitstroomden in 2024 deed bijna 48% mee aan de exit-enquêtes dan wel exitgesprekken. Nog steeds is ontslag op eigen verzoek de hoofdreden van de uitstroom. De uitstroom naar niet-overheidsorganisaties is de meest voorkomende reden. In 2024 is het aandeel medewerkers dat uitstroomt als gevolg van (keuze)pensioen gehalveerd naar 7 medewerkers van de 48 medewerkers.

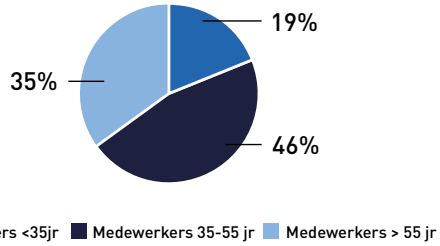
Indicator 5: Personeelsopbouw

Als we kijken naar de personeelsopbouw per 31 december 2024 zien we een vrijwel gelijke verhouding in aandeel mannen (46%) en vrouwen (54%) in de organisatie. Bij de leeftijdsopbouw zien we dat 19% van de medewerkers jonger is dan 35 jaar en dat 35% boven de 55 jaar is. Het lukt steeds beter om jonge medewerkers aan te trekken. Ruim 46% van de medewerkers valt in de leeftijdscategorie 35 tot 55 jaar - Daarmee is de gemiddelde leeftijd 45 jaar.

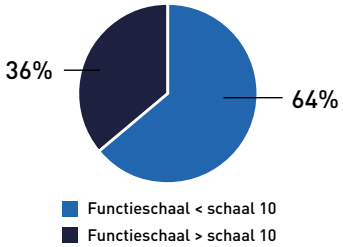
Verdeling man/vrouw

Leeftijdsopbouw organisatie

Verdeling functieschaal

Als we verder kijken naar de personeelsopbouw, zien we dat 64% van de medewerkers in functieschaal 1 tot en met 9 werkzaam zijn, 36% is werkzaam in functieschaal 10 of hoger.

PERSONELE KOSTEN

x 1.000	Actuele begroting	Realisatie	Saldo
Vast personeel ambtelijke organisatie	40.747	39.815	932
Inhuur t.l.v. de loonsom	6.817	6.345	472
Saldo	**47.564**	**46.160**	**1.404**
Mobiliteitsbudget	425	321	104
Budget vervanging bij langdurig zieken	419	573	-154
Bestuurlijke organisatie	2.268	2.288	-20
Nog te realiseren bezuinigingen personeel	-623	0	-623
Totale salariskosten en specifieke budgetten	**50.053**	**49.342**	**711**

De personele lasten zijn integraal opgenomen binnen alle programma's van de begroting. Binnen de directie Bedrijfsvoering zijn - naast deze personele lasten - ook concernbrede budgetten opgenomen. Dit omvat onder meer het budget voor de vervanging van langdurig zieke medewerkers en het mobiliteitsbudget.
De tabel geeft inzicht in de verschillen tussen de actuele begroting 2024 en de realisatie 2024 in de kolom saldo. In totaal is er een positief saldo van € 0,7 miljoen, wat betekent dat de werkelijke personele lasten lager uitvallen dan actueel begroot. Hieronder volgt een analyse per categorie.

Ambtelijke organisatie
In de tabel maken we een onderscheid tussen de ambtelijke- en de bestuurlijke organisatie. In de actuele begroting is een bedrag van € 40,7 miljoen voor de salarislasten van de ambtelijke organisatie opgenomen. De realisatie op de salarislasten is € 39,8 miljoen. Dit resulteert in een onderbesteding van € 0,9 miljoen.

Inhuur ten laste van de loonsom
In de actuele begroting namen we een bedrag van € 6,8 miljoen op voor inhuur die vanuit de loonsom wordt betaald. De realisatie hierop is € 6,3 miljoen. Dit resulteert in een onderbesteding van € 0,5 miljoen.

Mobiliteitsbudget
In de actuele begroting is een bedrag van € 0,4 miljoen opgenomen als mobiliteitsbudget. De realisatie hierop is € 0,3 miljoen. Dit resulteert in een onderschrijding van € 0,1 miljoen.

Budget vervanging langdurig zieken
Het bedrag van € 0,4 miljoen namen we op als budget om vervanging te organiseren wanneer een collega langdurig ziek is. De realisatie hierop is € 0,6 miljoen. Dit resulteert in een overschrijding van € 0,2 miljoen. Omdat deze overschrijding tijdens het jaar ontstond, kwam een deel van de inhuur ter vervanging van langdurig zieke collega's als reguliere inhuur ten laste van de loonsom.

Bestuurlijke organisatie
In de actuele begroting namen we een bedrag van € 2,268 miljoen voor de salarislasten van de bestuurlijke organisatie op. De realisatie hierop is € 2,288 miljoen. Dit resulteert in een onderbesteding van € 0,02 miljoen. De onderbesteding is deels te verklaren door langdurig openstaande vacatures.

Nog te realiseren bezuinigingen personeel

Voor het jaar 2024 is een taakstelling op personeel (algemeen en overhead) opgenomen waarvan € 0,6 miljoen moest worden gerealiseerd. Deze taakstellingen dienen nog structureel te worden ingevuld, maar zijn in 2024 vanuit de totale loonsom gedekt.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is belangrijk om gegevens veilig te houden. We willen dit bereiken door passende maatregelen te nemen om risico's te verkleinen. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is hierbij ons uitgangspunt en de prioriteit wordt bepaald door de grootte van de risico's.

ENSIA

Jaarlijks legt de gemeente verantwoording af over een aantal informatiebeveiligingsonderwerpen via de ENSIA-verantwoording. Over 2024 waren dit de DigiD-aansluitingen, het gebruik van Suwinet, de BRP en reisdocumenten. Daarnaast is via ENSIA-verantwoording afgelegd over de kwaliteit van de basisadministratie BAG, BGT en BRO. Alle onderdelen zijn als voldoende beoordeeld op één DigiD-aansluiting na. Voor deze laatste is een verbeterplan opgesteld.

Bewustwording

Mensen zijn vaak de zwakste schakel bij informatiebeveiliging, zoals het klikken op phishing-links en het gebruik van zwakke wachtwoorden. Bewustwording en training helpen om deze risico's te verminderen. Daarom werken we continu aan het verhogen van het bewustzijn van medewerkers. In 2024 zijn we gestart met een nieuw programma dat wekelijks aandacht vraagt voor informatiebeveiliging en privacy. Nieuwe medewerkers krijgen een introductietraining. De resultaten van onze inspanningen worden samengevat in een folder en gedeeld via intranet.

Technische maatregelen

In 2024 hebben we onder andere de volgende technische maatregelen geïntroduceerd of verder aangescherpt: inzet van multifactorauthenticatie (MFA) verder uitgebreid, eisen die we stellen aan wachtwoorden aangescherpt, melden van beveiligingsincidenten vereenvoudigd, geautomatiseerde controles op beveiligingsupdates ingevoerd en de registratie van in gebruik zijnde applicaties, apparatuur en configuratie verbeterd.

Rechtmatigheidsverantwoording

Aansluitend op actie A.1.3.1 uit Programma 1 gaf het college van B&W in 2024 voor het eerst de rechtmatigheidsverklaring af over het boekjaar 2023 in de jaarrekening 2023. Gedurende 2024 hebben we hier verdere stappen in gezet. Dit zijn stappen die bijgedragen hebben aan de uitvoering van de actiepunten die Baker Tilly in hun accountantsverslag over boekjaar 2023 heeft gerapporteerd. In de bestuurlijke reactie op het accountantsverslag (U24-005865) gaven we aan over de voortgang te rapporteren. De vier actiepunten waren:

1. Controleprocessen verbeteren
2. Versterken van Finance & Control
3. Rechtmatigheidsverantwoording intensiveren
4. Verbeteren van financiële analyses

Zo is in 2024 een intern controleplan en beleid misbruik en oneigenlijk gebruik door het college van B&W vastgesteld. Daarnaast hebben we met de ingebruikname van het nieuwe systeem voor de financiële administratie verder gewerkt aan de rechtmatige vastlegging van financiële gegevens. De mogelijkheid voor analyses is vereenvoudigd en de ontwikkeling om de diepgang van de financiële analyses te verbeteren is een PDCA-proces wat doorlopen zal blijven worden. Voor de accountantscontrole waren de dossiers verder op orde en inhoudelijke collega's zijn sneller betrokken bij de verantwoordingen over subsidies. Niet alle dossiers waren bij start van de accountantscontrole compleet, maar de monitoring hierop is verder uitgebreid ten opzichte van voorgaand jaar. Het resultaat is dat ook in deze jaarrekening het college een rechtmatigheidsverklaring afgeeft over het boekjaar 2024, zie hiervoor onderdeel 4.9 van de jaarrekening.

Verordening 213 A: Onderzoeken naar doeltreffendheid en doelmatigheid

De Rekenkamer West-Brabant voerde in 2024 een onderzoek uit voor de gemeente Bergen op Zoom. Zij evalueerden het beleid en de uitvoering van schuldhulpverlening en armoedebestrijding. Het rapport benadrukte de stappen die hier de afgelopen jaren in gezet zijn. Ook zijn deze inspanningen en de bereikte effecten geëvalueerd en deden zij aanbevelingen voor de toekomst. De gemeenteraad stelde het geamendeerde raadsvoorstel RVB24-0067 over dit onderzoek vast in de raadsvergadering van 26 september 2024. Met dat besluit nemen zij de aanbevelingen 1 tot en met 8, 10 tot en met 14 en 16 tot en met 19 over, die voortkomen uit het onderzoek.

TOELICHTING OP RECHTMATIGHEID 2024

Vanaf het verslagjaar 2023 moet het College een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële handelen van de gemeente. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is mede bedoeld om het gesprek te ondersteunen tussen de gemeenteraad en het College over de (financiële) rechtmatigheid. De gemeenteraad bepaalt ook waar de grens ligt. Wanneer wil de raad geïnformeerd worden? Dit is het tweede jaar dat het college op deze manier verantwoording aflegt aan de raad. Bij de beoordeling van rechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt tussen:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** Uitgaven passen binnen de door de raad vastgestelde budgetten (Gemeentewet art. 189 en 190);
- **Voorwaardencriterium:** Financiële handelingen voldoen aan externe en interne regelgeving (zoals aanbestedingswetgeving en beleidsregels);
- **M&O-criterium (Misbruik en Oneigenlijk gebruik):** Voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik van publieke middelen.

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

De beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid vindt plaats op basis van de normen zoals vastgesteld in de Gemeentewet (artikel 189, 190 en 191) aangevuld met aanvullende afspraken zoals vermeld in de Financiële verordening 2023 en de raadsinformatiebrief U23-016194.

Naar aanleiding van het eerste verslagjaar waarin de rechtmatigheidsverantwoording was opgenomen heeft de commissie BBV op basis van ervaringen, aanbevelingen en adviezen de Kadernota Rechtmatigheid 2024 aangepast en een verduidelijking gegeven over wanneer overschrijdingen als onrechtmatig worden beschouwd. Deze verduidelijking heeft ertoe geleid dat een aantal posten die eerder als rechtmatig werden beoordeeld, nu als onrechtmatig maar acceptabel worden aangemerkt. Dit geldt bijvoorbeeld voor overschrijdingen op lasten die worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten, conform de Financiële Verordening 2023.

Afwijkingen op de baten
Volgens de geldende normen zijn overschrijdingen en onderschrijdingen van baten op zichzelf niet onrechtmatig, mits deze tijdig aan de raad worden gemeld. In raadsinformatiebrief U23-016194 wordt gesteld dat vermelding in de jaarrekening als tijdige melding geldt.

Over- en onderschrijdingen op de baten

Baten x €1.000	Begroting*	Realisatie	Verschil
Pr01 Bestuur en ondersteuning (incl. alg. dekkingsmiddelen)	216.485	217.689	1.204
Pr02 Veiligheid	407	179	-228
Pr03 Beheer openbare ruimte	883	1.384	500
Pr04 Economie	9.960	6.388	-3.572
Pr05 Onderwijs	4.810	4.184	-625
Pr06 Sport, cultuur en recreatie	6.038	6.088	50
Pr07 WMO en Jeugd	13.314	13.995	681
Pr08 Werk en inkomen	29.286	34.864	5.579
Pr09 Milieu	26.998	27.477	479
P10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	24.505	27.976	3.471
Onttrekkingen aan reserves	10.424	11.551	1.126

** Begroting inclusief begrotingswijzigingen*

Afwijkingen op de lasten en investeringen
Voor onderschrijdingen op de lasten en investeringen gelden dezelfde normen als voor de baten. Ze zijn niet onrechtmatig, mits tijdig gemeld aan de raad. Overschrijdingen op de lasten en/of investeringen zijn per definitie onrechtmatig, maar kunnen als acceptabel worden aangemerkt als hierover aanvullende afspraken zijn gemaakt tussen raad en college.

- **P03: Voorziening wegen (€ 16 mln. onacceptabel)**
  Op 25 maart 2025 is Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) Verharde Wegen 2025-2029 goedgekeurd in het college. Dit onderhoudsplan is gebaseerd op een inspectierapport waarin alle wegen zijn beoordeeld en ingedeeld in kwaliteitsniveaus A+, A, B, C en D. Kwaliteitsniveau D is gedefinieerd om aan te kunnen geven dat niet aan het minimale niveau wordt voldaan. Om wel te voldoen aan het minimale kwaliteitsniveau C moet geïnvesteerd worden in de wegen. Voor deze investering is een extra dotatie gedaan aan de voorziening onderhoud wegen. Ondanks dat de impact van het inspectierapport pas na het tweede concernbericht bekend was, geldt deze post als onacceptabel onrechtmatig omdat het een overschrijding van de begroting veroorzaakt.
- **P08: Onder andere BUIG gelden (€ 5,4 mln. acceptabel en € 600k onacceptabel)**
  Per 1 juni zijn de wettelijke minimumlonen bijgesteld, deze verhoging zorgt voor hogere bijstandsuitkeringen. Deze ontwikkeling zorgt voor hogere lasten dan begroot (€ 6 mln.). Tegenover een groot deel van deze lasten staat ook een vergoeding vanuit het Rijk (€ 5,4 mln.), in oktober 2024 is de beschikking met de aanvullende baten beschikbaar gesteld. Door de verduidelijking van de commissie BBV zijn overschrijdingen op lasten per definitie onrechtmatig ook al staan hier aanvullende opbrengsten tegenover. De overschrijding op het programma wordt grotendeels als acceptabel beschouwd, omdat deze gecompenseerd wordt door extra baten (conform geldende normen in de Financiële verordening 2023).
- **P10: Grondexploitaties (€ 1,8 mln. acceptabel)**
- **Reserves: (1,3 mln. acceptabel)**
  Door een wijziging in boekingssystematiek worden per januari 2024 zowel lasten als baten geboekt in de exploitatie in plaats van het saldo. De afwijking op de hogere lasten vanuit het grondbedrijf kent als voornaamste oorzaak de vorming van een verliesvoorziening Wal 2. Tegenover een afwijking

op de lasten en de toevoeging aan de reserves staat ook een afwijking op de baten omdat de mutaties via onderhanden werk naar de balans worden geboekt. Door deze wijziging en de verduidelijking van de commissie BBV wordt de overschrijding op lasten nu gezien als een acceptabele onrechtmatigheid. Omdat deze overschrijding gecompenseerd wordt door direct gerelateerde baten is deze onrechtmatigheid geoormerkt als acceptabel (conform geldende normen in de Financiële verordening 2023).

- **Kredieten: Voorbereiding Antwerpsestraatweg Zuid (€ 107k onacceptabel)**
  Door herontwikkeling van locatie Brombeer is een deel van het tracé aangepast, met als gevolg een onacceptabele overschrijding.

Over- en onderschrijdingen op de lasten

Lasten x €1.000	Begroting*	Realisatie	Verschil
P01 Bestuur en ondersteuning (incl. alg. dekkingsmiddelen)	40.282	37.666	2.616
P02 Veiligheid	8.938	8.266	672
P03 Beheer openbare ruimte	**24.244**	**40.236**	**-15.992**
P04 Economie	12.906	7.534	5.372
P05 Onderwijs	13.282	12.827	455
P06 Sport, cultuur en recreatie	21.767	21.481	286
P07 WMO en Jeugd	100.878	98.068	2.810
P08 Werk en inkomen	**58.154**	**64.217**	**-6.063**
P09 Milieu	22.933	22.825	109
P10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**27.096**	**28.943**	**-1.847**
Toevoegingen aan reserves	**12.631**	**13.893**	**-1.262**

** Begroting inclusief begrotingswijzigingen*

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium betreft de rechtmatigheid in relatie tot eisen vanuit wet- en regelgeving bij financiële beheershandelingen. Dit omvat voorwaarden zoals doelgroep, termijn, administratieve bepalingen, bevoegdheden, bewijsstukken en normbedragen.

- **Beveiligingsdiensten (€ 0,9 mln. onrechtmatigheid)**
  De drempel voor Europees aanbesteden is overschreden door onvoorziene inzet van beveiligingsdiensten bij vluchtelingenlocaties. Na signalering van de overschrijding is een nieuwe overeenkomst afgesloten (ingangsdatum 1 januari 2025).
- **Regionale aanbesteding raamovereenkomst ADHD (€ 0,1 mln. onrechtmatigheid)**
  De fout betreft primair een niet voldoende gemotiveerde rechtstreekse gunning binnen het kader van de Aanbestedingswet of een rechtsgeldige gemotiveerde uitzondering. Dit als gevolg van een raamovereenkomst die (theoretisch eeuwigdurend) jaarlijks verlengd kan worden, maar niet Europees is aanbesteed. Vervolgacties (zoals mogelijk regionale Europese aanbesteding) zullen plaatsvinden vanuit ZIIT. In 2024 is zijn voor deze overeenkomst voor € 0,1 mln. aan kosten verantwoord.

M&O-criterium
Het interne M&O-beleid is leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Alleen in geval van misbruik wordt dit als onrechtmatigheid beschouwd. In 2024 zijn er geen gevallen van misbruik geconstateerd die leiden tot onrechtmatigheid.

Conclusie en verbeterpunten
De totale onrechtmatigheid van de gemeente Bergen op Zoom bedraagt € 26,3 miljoen, waarmee de verantwoordingsgrens van € 3,5 miljoen voor onrechtmatigheden wordt overschreden. Van deze € 26,3 mln. onrechtmatigheid wordt € 8,5 mln. als acceptabel beoordeeld op basis geldende normen tussen raad en college en € 17,8 miljoen onacceptabel.

Van de onacceptabele onrechtmatigheid wordt het grootste deel (€ 16 mln.) veroorzaakt door de aanvullende dotatie voor de voorziening wegen. De impact van het inspectierapport en het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) Verharde Wegen was helaas pas bekend na het tweede concernbericht. Om deze reden is geen aanpassing op de begroting doorgevoerd.

De verduidelijking in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 in oktober 2024 heeft ertoe geleid dat lasten waar directe baten tegenover staan, nu als onrechtmatig maar acceptabel worden aangemerkt. Deze verduidelijking zorgt voor € 7,2 mln. aan acceptabele onrechtmatigheid. De 1,3 mln. niet begrote dotaties reserves volgen uit de afwikkeling van de resultaten Grondbedrijf welke conform de met raad afgesproken systematiek aan de algemene reserve wordt toegevoegd. Daarmee is deze dotatie acceptabel.
Dit is het tweede jaar dat het college op deze manier verantwoording aflegt aan de raad. We erkennen dat we nog niet

op alle vlakken optimaal presteren, maar zijn vastbesloten om te leren en te verbeteren. Door onze ervaringen hebben we nu een beter begrip van de geldende regels en normen. Dit stelt ons beter in staat om het gesprek aan te gaan met de raad over de grenzen en wijze van informeren. Tevens streven we ernaar om onze processen voortdurend te verbeteren en de rechtmatigheid van onze handelingen te waarborgen, dit doen wij onder andere door het doorvoeren van onderstaande verbeterpunten.

Verduidelijking en Communicatie rondom rechtmatigheid:
- Wij zorgen voor duidelijke communicatie over de normen en criteria voor rechtmatigheid, zodat alle betrokkenen goed geïnformeerd zijn over wat als rechtmatig en acceptabele en onacceptabele onrechtmatig wordt beschouwd.
- Wij passen de Financiële verordening 2023 aan, in het specifiek de criteria voor acceptabele onrechtmatigheden en zorgen ervoor dat deze consistent worden toegepast. Hierover volgt in Q4 2025 een voorstel aan de raad.

Tijdige Signalering:
- Wij verbeteren de processen voor tijdige signalering van over- en onderschrijdingen door maandelijkse analyses.
- Wij melden afwijkingen in de concernberichten aan de raad om overschrijdingen te voorkomen.

Risicomanagement:
- Wij identificeren en benoemen expliciet de risico's, zodat er tijdig maatregelen worden genomen om deze te mitigeren.
- Wij ontwikkelen een management control framework voor het implementeren van risicomanagement.

Training en Bewustwording:
- Wij organiseren trainingen en workshops voor medewerkers over de geldende wet- en regelgeving en interne beleidsregels.
- Wij verhogen de bewustwording over het belang van rechtmatigheid en de gevolgen van onrechtmatigheden.

Optimalisatie toepassing ERP systeem:
- Wij benutten de functionaliteiten in het nieuwe ERP systeem voor een betere naleving van de voorwaardencriteria.

KADERSTELLENDE DOCUMENTEN VOOR DEZE PARAGRAAF

Beleidsnota	Vastgesteld
Organisatievisie	2022
ARBO-beleidsplan (wordt geactualiseerd)	2018
Communicatievisie (vernieuwde visie geactualiseerd in 2025)	2018
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2023
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2023
Nota Investeren en Afschrijven	2024
Nota Reserves en Voorzieningen	2024
Inkoop- en aanbestedingsbeleid	2020
Archiefverordening gemeente Bergen op Zoom 2018	2018
Beheerregeling informatiebeheer 2018	2018
Visie op samenwerking	2016
Metadataschema gemeente Bergen op Zoom	2024
Handboek digitale vervanging	2017
Nota gemeentelijk Vastgoed	2012
Treasurystatuut	2020
Controlstatuut Bergen op Zoom 2021	2021
Privacybeleid	2018
Proces- en risicomanagement	2024
Beleid Informatisering & Automatisering	2024
Strategisch beleid op Informatievoorziening 2023 – 2027	2023

3.11 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo regelt, net als voorheen de Wob, het recht op overheidsinformatie. De wet streeft naar een toegankelijkere, transparantere overheid. Op grond van artikel 3.5 van de Woo moet het bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens met betrekking tot de uitvoering van de Woo en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering daarvan.

De uitvoering van de Woo betreft 3 hoofdonderdelen: Actieve Openbaarmaking, Passieve Openbaarmaking en Verbetering van de Informatiehuishouding. Deze 3 hoofdonderdelen worden in een doelenboom weergegeven en toegelicht.

DOELEN EN ACTIES

14.1 Wij voldoen aan de actieve openbaarmaking

- 14.1.1 We hebben een platform voor actieve openbaarmaking
- 14.1.2. We sluiten aan op de Woo-index

14.2 We sluiten aan op de Woo-index

- 14.2.1 We handelen de Woo verzoeken af binnen de wettelijke termijn
- 14.2.2 De ondersteuning voor Woo processen wordt voortdurend geoptimaliseerd.

14.3 De ondersteuning voor Woo processen wordt voortdurend geoptimaliseerd.

- 14.3.1 De ondersteuning voor Woo processen wordt voortdurend geoptimaliseerd.
- 14.3.2 De ondersteuning voor Woo processen wordt voortdurend geoptimaliseerd.

Nummer	Doel/actie	Score Jaar-rekening	Toelichting
D.14.1	**Wij voldoen aan de actieve openbaarmaking**		
A.14.1.1	We hebben een platform voor actieve openbaarmaking	**100%**	We publiceren de verplichte 5 informatiecategorieën op onze website.
A.14.1.2	We sluiten aan op de Woo-index	**50%**	We zijn aangesloten op de Woo-index. Het inrichten van het platform kent een langere doorlooptijd en wordt naar verwachting opgeleverd in Q1 2026. Tot die tijd publiceren we de betreffende documenten op onze website.
D.14.2	**Wij voldoen aan de passieve openbaarmaking**		
A.14.2.1	We handelen de Woo verzoeken af binnen de wettelijke termijn.	**80%**	In 2024 zijn 41 Woo-verzoeken ingediend waarvan ruim 80 procent op tijd is afgedaan. In 2024 zijn tegen Woo-besluiten 4 bezwaarschriften ingediend waarvan 3 ongegrond en 1 gegrond is verklaard.
A.14.2.2	De ondersteuning voor Woo processen wordt voortdurend geoptimaliseerd.	**100%**	Bij de lopende Woo verzoeken is de samenwerking verbeterd tussen beleid, uitvoering en de afdelingen. In 2025 wordt verder gewerkt aan het optimaliseren van het proces en het vergroten van ondersteuning en vakkennis. In 2025 blijven we de ondersteuning verbeteren.
D.14.3	**Wij verbeteren de informatiehuishouding**		
A.14.3.1.	We schrijven een verbeterplan voor de komende jaren dat aansluit op het toezicht door het WBA en IBT.	**100%**	
A.14.3.2.	We krijgen een oordeel ‘voldoet’ van het IBT over de staat van de informatiehuishouding.	**100%**	

3.12 KREDIETRAPPORTAGE

INLEIDING

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het verloop van de investeringskredieten in 2024. In onderstaande tabel is de totale omvang van de investeringskredieten opgenomen. Een gedetailleerde specificatie van alle afzonderlijke kredieten is opgenomen in het bijlagenboek.

(Bedragen x €1.000)	Krediet*	Uitgaven <2024*	Uitgaven 2024*	Restant krediet*
Totaal investeringskredieten	58.360	19.086	18.935	20.339
Totaal	**58.360**	**19.086**	**18.935**	**20.339**

**) De bedragen zijn, indien van toepassing, gesaldeerd met bijbehorende inkomsten.*
Dit geldt voor alle bedragen in deze paragraaf.

In de Begroting 2024 was een investeringsvolume van €20,6 miljoen opgenomen. In werkelijkheid is in 2024 € 18,9 miljoen uitgegeven. Het realiseren van het volledige investeringsvolume blijft afhankelijk van voldoende uitvoeringscapaciteit, en vormt daarmee een blijvend aandachtspunt.

Eind 2024 stond er voor € 19,3 miljoen aan niet-afgesloten investeringskredieten open (2023: € 13,1 miljoen). Omdat deze middelen nog niet zijn uitgegeven, vallen de kapitaallasten (zoals rente en afschrijvingen) in 2025 lager uit dan begroot. Dit onderstreept het belang van een realistische inschatting van het uitgavenpatroon bij het beschikbaar stellen van inves-

Tabel 2: Totaaloverzicht investeringskredieten per onderdeel

Omschrijving (bedragen x €1.000)	(Netto) Krediet	(Netto) Uitgaven voor 2024	(Netto) uitgaven in 2024	Resterend Krediet
Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen	2.275	888	721	667
Vastgoed	13.705	305	7.177	6.223
Openbare ruimte	15.890	5.189	5.186	5.515
Riolering	15.947	5.358	4.595	5.993
IHP	4.818	4.579	234	5
Kredieten van voor 2019	5.725	2.767	1.022	1.936
Totaal beschikbaar gesteld	**58.360**	**19.086**	**18.935**	**20.339**

Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen
In 2024 is € 721.000 geïnvesteerd. Aan kredieten is in 2024 € 475.000 beschikbaar gesteld, plus een ophoging van € 798.500 op eerder verstrekte investeringskredieten. Dit betreft onder andere de inrichting van het Markiezenhof (€ 84.500) en Mobile Devices (€ 714.000). De € 475.000 is besteed aan onder andere stemhokjes en vervangen van werkplekken en belcellen.

Eind 2024 waren negen kredieten nog niet afgesloten, waarvan er drie voor 2024 beschikbaar waren gesteld. Het betreft vervanging evenementenkasten, hardware toegangscontrole en Markiezenhof Geopark Schelde Delta.

Vastgoed
In 2024 is € 7,2 miljoen geïnvesteerd. Aan investeringskredieten is in 2024 € 11,2 miljoen beschikbaar gesteld. Dit betreft:
- De aanleg van parkeerterrein op sportpark Rozenoord (€ 500.000);
- De renovatie gymzaal Auris Montaal (€ 250.000);
- Verduurzaming beregening sportpark Rozenoord (€ 150.000);
- Aankoop Brandweerkazerne (€ 5.900.000);
- Huisvesting van de bouwkoten (€ 4.430.000).

Eind 2024 zijn er nog vijftien lopende investeringskredieten, waarvan vijf investeringskredieten voor 2024 beschikbaar zijn gesteld. Dit betreft onder andere het verplaatsen van

het bedrijventerrein de Linie, verduurzaming van vastgoed (De Maagd en Hof van Ram) en het investeringskrediet voor belevingsproject Linie van De Eendracht.

Openbare ruimte
Er is in 2024 voor € 5,2 miljoen geïnvesteerd in de openbare ruimte. Dit is exclusief de investeringen in riolering Belangrijke projecten zijn:

- De aanleg van Snelfietsroute F58;
- Antwerpsetraatweg (Zuidsingel tot stalen brug);
- Plasticslaan;
- Wouwseweg Halsteren;
- Gageldonk West.

Eind 2024 waren 27 kredieten nog niet afgesloten, waarvan 16 kredieten voor 2024 beschikbaar waren gesteld. Het betreft onder andere verkeersmanagement binnenstad, Antwerpsestraat (Zuidsingel tot stalen brug) voor wegen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en groen, omvormingengroen Boulevard en Vestinggronden Zuid voor wegen en openbare verlichting.

Riolering
Er is in 2024 voor € 4,6 miljoen geïnvesteerd. Belangrijke projecten zijn:

- Antwerpsestraatweg (Zuidsingel tot stalen brug);
- Gageldonk West;
- Vervanging van rioolgemalen.

Eind 2024 waren er 30 kredieten nog niet afgesloten, waarvan 16 kredieten voor 2024 beschikbaar waren gesteld. Het betreft onder andere Stamriool, Vestinggronden Zuid, Antwerpsestraatweg Zuid, vervangen kous Grebbe, Antwerpsestraatweg Zuid (Zuidsingel tot stalen brug), mechanische riolering Rode Schouw, Jacob Obrechtlaan/ Erasmuslaan en krediet wateroverlast

IHP
Er is in 2024 voor € 234.000 betaald voor de uitbreiding van een schoolgebouw (Basisschool de Aanloop). Eind 2024 staan nog investeringskredieten open voor de finale afrekeningen.

Kredieten van voor 2019
In 2024 is €1.022.000 besteed aan oude kredieten, die beschikbaar zijn gesteld voor de invoering van de moederkredieten. Eind 2024 staan vier kredieten nog open:

- Parkeergarage Grote Markt: In 2022 is de aanbesteding bouwteam voor de laatste fase gedaan. Er was een gat tussen aanbieding en het restantkrediet. Bij het vaststellen van de Begroting 2024 is een aanvullend investeringskrediet beschikbaar gesteld zodat de werkzaamheden kunnen worden afgerond;
- Voorbereidingskrediet herstel kademuren Noord-Zuid: Het restantbedrag van het voorbereidingskrediet (€51.000) wordt ingezet voor de kosten van het bouwteam voor de herstelwerkzaamheden. In juni 2025 wordt een voorstel aan de raad voorgelegd waarna bij positieve besluitvorming gestart kan worden met de voorbereiding voor de uitvoering;
- Schoon, heel en veilig: In 2025 wordt de definitieve aanpak vastgesteld waarna tot uitvoering kan worden overgegaan. Dan zal ook de individuele bemetering van De Linie plaatsvinden;
- Parapluplanprocedure woonwagenlocaties: In 2025 wordt gestart met het opstellen van dit plan.

Niet benutte investeringsruimte 2024
In 2024 is de nota investeren en afschrijven geactualiseerd. Voorheen gold het uitgangspunt: niet meer investeren dan afschrijven. Het niet beschikbaar gestelde investeringsvolume werd dan doorgeschoven naar het volgende jaar.

In de nieuwe nota wordt het investeringsvolume bepaald op basis van het minimaal noodzakelijke niveau voor sober, degelijk en veilig onderhoud van gemeentelijke eigendommen. Daarbij gelden vier toetsingscriteria:

- Beschikbare uitvoeringscapaciteit;
- Dekkingsmogelijkheden voor kapitaallasten;
- Financiële kengetallen blijven binnen de norm;
- Netto-investeringsquote blijft tussen 0% en 6%.

Door het loslaten van een investeringsplafond komt het doorschuiven van niet beschikbaar gesteld investeringsvolume te vervallen.

4 JAARREKENING

4.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

In dit hoofdstuk van de Jaarrekening 2024 is het overzicht van baten en lasten opgenomen. Hier lichten we de afwijkingen per programma slechts op hoofdlijnen toe. De analyse op de gerealiseerde financiële resultaten van 2024 is opgenomen in elk programma onder 'Wat heeft het gekost?

Tabel 3: Overzicht van baten en lasten

Bedragen * € 1.000	Rekening 2023	Begroting voor wijziging 2024		
	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's				
Programma 1 Bestuur en ondersteuning	11.292	20.842	12.748	8.094
Programma 2 Veiligheid	-6.112	143	8.695	-8.552
Programma 3 Beheer openbare ruimte	-26.241	849	26.882	-26.033
Programma 4 Economie	-2.822	4.693	8.800	-4.107
Programma 5 Onderwijs	-8.326	3.758	12.476	-8.718
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	-15.972	4.925	18.887	-13.692
Programma 7 WMO en Jeugd	72.155	8.052	90.286	-82.233
Programma 8 Werk en inkomen	-30.537	29.286	57.220	-27.935
Programma 9 Milieu	3.193	26.893	23.035	3.859
Programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	1.032	20.423	22.724	-2.300
Subtotaal Programma's	**-146.648**	**119.865**	**281.752**	**-161.887**
Taakveld 0109 Uitkeringen gemeentefonds	174.751	178.797	-	178.797
Taakveld 0104 Overhead	-23.155	3.033	25.165	-22.132
VPB	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	275	-275
Totaal saldo baten en lasten	**4.948**	**301.695**	**307.192**	**-5.498**
Vermindering van reserves	12.433	11.046	-	11.046
Vermeerdering aan reserves	-12.077	-	5.548	-5.548
Gerealiseerd resultaat	**5.304**	**312.740**	**312.740**	**-**

	Begroting na wijziging 2024			Realisatie begrotingsjaar 2024			Begrotingsafwijking 2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	23.329	13.959	9.370	25.910	10.845	15.065	2.582	3.113	5.695
	407	8.938	-8.531	179	8.266	-8.087	-228	672	443
	883	24.244	-23.361	1.384	40.236	-38.852	500	-15.992	-15.492
	9.960	12.906	-2.946	6.388	7.534	-1.146	-3.572	5.372	1.800
	4.810	13.282	-8.472	4.184	12.827	-8.642	-625	455	-170
	6.038	21.767	-15.729	6.088	21.481	-15.393	50	286	336
	13.314	100.878	-87.564	13.995	98.068	-84.073	681	2.810	3.491
	29.286	58.154	-28.868	34.864	64.217	-29.353	5.579	-6.063	-484
	26.998	22.933	4.065	27.477	22.825	4.652	479	109	587
	24.505	27.096	-2.591	27.976	28.943	-967	3.471	-1.847	1.624
	139.530	**304.156**	**-164.626**	**148.445**	**315.242**	**-166.796**	**8.915**	**-11.086**	**-2.170**
	189.350	-	189.350	187.794	-	187.794	-1.556	-	-1.556
	3.807	26.049	-22.242	3.985	26.820	-22.835	178	-772	-593
	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	275	-275	-	-	-	-	275	275
	332.686	**330.480**	**2.206**	**340.224**	**342.062**	**-1.838**	**7.538**	**-11.582**	**-4.045**
	10.424	-	10.424	11.551	-	11.551	1.126	-	1.126
	-	12.631	-12.631	-	13.893	-13.893	-	-1.262	-1.262
	343.111	**343.111**	**-**	**351.775**	**355.955**	**-4.181**	**8.664**	**-12.845**	**-4.181**

Het totale saldo van baten en lasten na de verminderingen van en vermeerderingen aan reserves bedraagt €4,2 mln negatief. Dit is verdeeld over de 10 programma's en de verminderingen en vermeerderingen aan reserves. Per programma lichten we belangrijkste oorzaken toe.

Programma 1

De verschillen in baten en lasten voor programma 1 zijn onder andere te wijten aan hogere kosten voor pensioenen (€ 260.000) door een daling van de rekenrente en hogere personele kosten (€ 824.000) door taakstellingen. Voordelen zijn behaald door hogere opbrengsten uit leges en rechten (€ 295.000) door een stijging in aanvragen voor reisdocumenten, lagere uitgaven voor pijlervisies (€ 302.000) en software (€ 222.000) door uitstel van aanschaf licenties. Daarnaast zijn er incidentele baten (€ 1.795.000) door een naheffingsaanslag en suppleties omzetbelasting. Deze waren ten tijde van het tweede concernbericht nog niet (volledig) bekend omdat de finale cijfers pas einde jaar bekend waren.

Programma 2

De verschillen in baten en lasten voor programma 2 zijn te wijten aan lagere kosten voor de veiligheidsregio (€ 107.000) en niet volledig bestede projectgelden (€ 352.000). Daarnaast is er een subsidie van € 190.000 voor Preventie met Gezag, waarvan de middelen over vier jaar worden gespreid. Bij het tweede concernbericht was dit nog niet bekend, omdat hierna pas bekend werd dat de gebudgetteerde kosten niet volledig uitgegeven zouden worden.

Programma 3

De verschillen in baten en lasten voor programma 3 (Verkeer en vervoer) zijn voornamelijk te wijten aan hogere kosten voor civieltechnische kunstwerken (€ 88.000), een correctie op de subsidie niet gesprongen explosieven (€ 182.000) en openbare verlichting (€ 242.600), en een extra storting van € 16.091.000 voor achterstallig onderhoud aan trottoirs. Daarentegen zijn er voordelen behaald door lagere personele kosten (€ 324.000), meer ontvangen subsidies (€ 77.000), en uitgestelde onderhoudsprogramma's (€ 180.000). Hierdoor ontstaat een beeld van zowel nadelen als voordelen binnen het programma. Doordat effecten pas na het tweede concernbericht zijn doorgerekend, waren deze eerder nog niet bekend.

Programma 4

De verschillen in baten en lasten voor programma 4 (Economische havens en waterwegen) zijn voornamelijk te wijten aan een eenmalig voordeel van € 2.088.000 door de ontbinding van NV Aangenaam (wat pas na het tweede Concernbericht bekend werd), lagere personele kosten (€ 168.000), en uitgestelde kosten voor het herstel van de loswal (€ 395.000). Daarnaast zijn er voordelen behaald door minder kosten voor verkopen snippergroen (€ 98.000) en lagere inhuurkosten door het grondbedrijf (€ 137.000). Daadwerkelijke besteding van de kosten konden pas na het 2e Concernbericht betrouwbaar worden ingeschat.

Programma 5

De verschillen in baten en lasten voor programma 5 zijn te wijten aan hogere vervoerskosten voor gymonderwijs (€ 150.000), lagere huurinkomsten (€ 65.000), en een niet-uitgevoerde onttrekking aan de onderhoudsvoorziening (€ 40.000). De rijksuitkering van € 690.000 voor het Onderwijs Kansen Beleid blijft beschikbaar voor 2025. Deze verschillen konden niet eerder betrouwbaar worden berekend.

Programma 6

De verschillen in baten en lasten voor programma 6 zijn te wijten aan lagere personele kosten (€ 75.000) en uitgestelde vervanging van veldverlichting (€ 130.000). Voordelen zijn behaald door lagere energiekosten (€ 38.000) en hogere opbrengsten uit evenementen van het Markiezenhof (€ 100.000). De niet-gerealiseerde verkoop van een perceel resulteerde in een nadeel van € 305.000. Ten tijde van het tweede concernbericht waren deze verschillen nog niet volledig inzichtelijk waardoor hier niet eerder op begroot kon worden.

Programma 7

De verschillen in baten en lasten voor programma 7 zijn te wijten aan lagere uitgaven voor Wmo-voorzieningen (€ 281.000) en hogere kosten voor jeugdzorg (€ 974.000) door een toename in complexe zorg wat niet eerder betrouwbaar kon worden ingeschat. Vanuit de gemeente Breda hebben we IZA gelden ontvangen welke niet begroot waren (€ 380.000). Voor de gemeentelijke werkzaamheden toeslagenaffaire hebben we een hogere normvergoeding ontvangen (€ 124.000) Beschermd wonen heeft een voordeel van € 3.604.000 door niet ingezette middelen, blijkend eind 2024. Uitvoeringskosten voor inburgering (€ 234.000) zijn lager en gezondheidszorg (€ 158.000) zijn hoger door extra trajecten en realisatie van beweegtoestellen, beide gerealiseerd na het tweede concernbericht.

Programma 8

De verschillen in baten en lasten voor programma 8 zijn te wijten aan hogere uitgaven voor bijstandsuitkeringen (€ 209.000), schuldhulpverlening (€ 137.000) en participatie (€ 138.000) door nieuwe werkwijzen en intensievere begeleiding. Daarnaast zijn er meer kosten gemaakt voor vroegsignalering van schulden en sociale activering. Dit kon pas betrouwbaar berekend worden aan het eind van 2024.

Programma 9

De verschillen in baten en lasten voor programma 9 zijn te wijten aan hogere kosten voor riolering (€ 92.000) en afval (€ 63.000). Voordelen zijn behaald door lagere personele kosten (€ 83.000), lagere bijdrage aan de OMWB (€ 310.000) als gevolg van resultaten 2024 OMWB, en minder werkzaamheden voor wettelijke taken (€ 64.000).

Programma 10

De verschillen in baten en lasten voor programma 10 zijn te wijten aan hogere opbrengsten uit parkeerbelasting (€ 119.000) en leges omgevingsvergunningen (€ 529.000). Voordelen zijn behaald door de verkoop van woonwagen-standplaatsen (€ 921.000) en lagere personele kosten (€ 285.000). Nadelen zijn ontstaan door hogere uitgaven voor ISV-projecten. Het verschil ten opzichte van de begroting kon niet eerder dan na het tweede concernbericht worden ingeschat doordat pas later de resultaten betrouwbaar inzichtelijk waren.

4.2 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening van de gemeente Bergen op Zoom (artikel 212 Gemeentewet). De financiële verordening is in 2023 opnieuw vastgesteld door de gemeenteraad (RVB23-0022).

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij anders is vermeld, nemen we activa en passiva op tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en (tussentijdse) winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personele lasten

Personele lasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.
Uitzondering hierop is de vorming van een voorziening inzake de pensioenen en het wachtgeld voor voormalige bestuurders en de verplichtingen jegens voormalig personeel. Hiervoor hebben wij voorzieningen ingesteld.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen overeenkomstig de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 19 december 2024 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O

beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening.

Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves (zijnde € 3.560.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

OVERIGE GRONDSLAGEN

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van deze eigen bijdragen die het CAK int voor de gemeente.
Door het CAK de berekening, de oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat gemeenten geen zekerheid kunnen verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen. In overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV moet de gemeente deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente zelf.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Vaste activa

Artikel 33 van het BBV beschrijft dat de vaste activa worden verdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Het activeren en afschrijven van vaste activa is gebaseerd op de nota Investeren en Afschrijven 2024 die door de gemeenteraad is vastgesteld op 31 oktober 2024 (RVB24-0041). Hierin is opgenomen dat activa worden gewaardeerd tegen (maximaal) de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en dat de investeringen lineair worden afgeschreven.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de te hanteren maximale afschrijvingstermijnen voor nieuwe investeringen. Deze (maximale) termijnen zijn gebaseerd op algemene bedrijfseconomische grondslagen en op wat gebruikelijk is binnen de gemeente. Afwijking naar beneden toe is alleen mogelijk als uit de onderbouwing blijkt dat de economische levensduur korter is. Voor investeringen die niet volledig toegewezen kunnen worden aan één van deze categorieën, kan op basis van een onderbouwing een reële afschrijvingstermijn worden aangenomen.

Materiële vaste activa categorie	Lineaire afschrijving
a. Schoolgebouwen	40 jaar
b. Riolering	40 jaar
c. Nieuwbouw woonruimten	40 jaar
d. Kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
e. Sportvelden en –voorzieningen*	30 jaar
f. Renovatie en restauratie van woonruimten, kantoren, bedrijfs- en schoolgebouwen	25 jaar
g. Wegen, parken en plantsoenen*	25 jaar
h. Motorvaartuigen	20 jaar
i. Technische installaties in (bedrijfs-)gebouwen en in openbaar gebied	20 jaar
j. Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen	10 jaar
k. Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personenauto's en lichte motorvoertuigen	10 jaar
l. Automatiseringsapparatuur (hard- en software)	4 jaar
m. Gronden en terreinen	Niet

**Het gaat hier om materiële vaste activa met maatschappelijk nut*

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Onder immateriële vaste activa worden verstaan de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, het saldo van agio en disagio, de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en bijdragen aan activa in eigendom van derden (artikel 34, BBV).
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden verantwoord onder de immateriële vaste activa. Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd als zij voldoen aan de bepalingen van artikel 61 BBV. Waardering gebeurt tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling zijn veelal kosten die worden gemaakt ter voorbereiding van een groot project. Consequentie is dat deze kosten als een afzonderlijk actief moeten worden gewaardeerd en dus geen onderdeel uitmaken van de uiteindelijke investering (=materiële vaste activa). De kosten kunnen wel geactiveerd worden, maar dan moet worden voldaan aan de voorwaarden van artikel 60 BBV en mag de afschrijvingsduur ten hoogste 5 jaar zijn (artikel 64, lid 5, BBV).

Materiële vaste activa
Artikel 35 BBV beschrijft materiële vaste activa als:
- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven. In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Investeringen met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en moeten worden geactiveerd voor het bedrag van de investering. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €25.000 worden niet geactiveerd, gronden en terreinen zijn uitgezonderd. Deze worden altijd geactiveerd.

Alle investeringen moeten worden geactiveerd met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde activabeleid in de nota Investeren en Afschrijven 2024.

Bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief dienen op de waardering in mindering te worden gebracht (artikel 62, lid 2 BBV). Voorzieningen moeten worden verminderd op investeringen, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Voorbeelden hiervan zijn riool- en afvalstoffenheffing.

Conform de notitie Grondbeleid BBV (2023) worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als 'warme gronden'. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is hierbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, mogen (voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV) worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming. Dan moet wel worden voldaan aan de voorwaarden inzake warme gronden.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en uitgegeven leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en overlopende activa (artikel 37, BBV).

Voorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan deze prijs, wordt afgewaardeerd naar de lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit grondexploitaties worden (tussentijds) genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Bij het bepalen van de tussentijdse winst is voorzichtigheid noodzakelijk. Er dient winst genomen te worden als aan de volgende voorwaarden is voldaan: het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat, de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht en de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Subsidiebaten en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd. Waar van toepassing, zijn voorzieningen voor het verwachte verlies in mindering gebracht.

De categorie 'Gereed product' wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen verrekend.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer (artikel 41, BBV).

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene Reserve, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven (artikel 43, BBV).

De indeling van de reserves is conform de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad in 2020 (RVB20-0013). Reserves zijn op de balans opgenomen tegen nominale waarde. Op de reserves wordt geen rente bijgeschreven.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Echter, de voorziening grondexploitatie en de voorziening pensioenverplichting voor wethouders zijn tegen contante waarde opgenomen. Bij de indeling van de voorzieningen is aansluiting gezocht bij de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld.

Langlopende schulden

De langlopende schulden (inclusief waarborgsommen) hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer. Ze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover een nadere uitleg opgenomen.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Hier worden belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

4.3 BALANS

ACTIVA (* € 1.000)		31-12-2023		31-12-2024
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
-	kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	1.741		2.087	
-	bijdragen aan activa in eigendom van derden	31		25	
			1.772		2.112
Materiële vaste activa				
-	investeringen met een economisch nut	136.334		138.776	
-	investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	100.943		102.017	
-	investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	44.052		47.155	
			281.328		287.947
Financiële vaste activa				
-	kapitaalverstrekking aan:				
	- deelnemingen (effecten)	2.763		3.221	
-	leningen aan woningcorporaties				
-	overige langlopende leningen	1.322		1.681	
-	overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van meer dan één jaar				
			4.085		4.902
			287.185		**294.962**
Vlottende activa				
Voorraden				
-	grond- en hulpstoffen:				
	- niet in exploitatie genomen bouwgronden				
	- overige grond- en hulpstoffen				
-	onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	12.602		14.204	
-	gereed product en handelsgoederen	1.275		1.112	
			13.877		15.317
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar				
-	vorderingen op openbare lichamen	16.047		15.263	
-	rekening-courantverhoudingen met het Rijk	6.063		5.183	
-	rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	4.712		3.153	
-	overige vorderingen	7.044		6.489	
			33.866		30.087
Liquide middelen			652		249
Overlopende activa				
-	nog te ontvangen voorschotbedragen van:				
-	Europese overheidslichamen;				
-	Het Rijk;	959		543	
-	en overige Nederlandse overheidslichamen.	409		786	
-	overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.806		9.667	
			6.173		10.996
			54.567		**56.650**
	TOTAAL		**341.752**		**351.612**

PASSIVA (*€ 1.000)		31-12-2023		31-12-2024
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
- reserves				
- Algemene Reserve	72.333		77.963	
- bestemmingsreserves	2.795		4.813	
- nog te bestemmen resultaat	5.306		4.181-	
		80.434		78.596
Voorzieningen				
- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	13.219		27.813	
- onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.959		5.443	
- door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	13.769		16.917	
		32.947		50.173
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
- onderhandse leningen van:				
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	165.973		145.667	
- waarborgsommen	402		128	
		166.375		145.795
		279.7567		**274.564**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
- kasgeldleningen	7.000		17.000	
- bank en giro				
- overige schulden	17.583		25.527	
		24.583		42.527
Overlopende passiva				
- nog te betalen bedragen	23.900		11.478	
- Vooruit ontvangen bedragen van;				
- Europese overheidslichamen;				
- Het Rijk;	9.707		20.458	
- en overige Nederlandse overheidslichamen	1.456		790	
- overige vooruitontvangen bedragen	2.349		1.795	
		37.412		34.520
		61.995		**77.048**
TOTAAL		**341.752**		**351.612**
Niet uit de balans blijkende verplichtingen (gegarandeerde geldleningen)		5.870		5.554

Oude Stadhuis | Gemeentewerf | Stadskantoor
KIJK ACHTER DE SCHERMEN
open dag
KOM BIJ ONS WERKEN
zaterdag 5 oktober
kom ook!
van 10 - 15 uur
Gemeente Bergen op Zoom
HANDHAVING
K-294-RL

4.4 TOELICHTING OP DE BALANS

De bedragen in de toelichting zijn afgerond op duizenden euro's. Gelet op het gebruik van afrondingen kan het zo zijn dat verwijzingen naar cijfermatige informatie elders opgenomen in de jaarstukken 2024 afwijken van hetgeen is opgenomen in de balans en toelichting op de balans. Daarnaast is het mogelijk dat door deze afrondingen op duizendtallen de optellingen minimaal kunnen afwijken.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

De vaste activa zijn onderverdeeld in:

- **immateriële vaste activa;**
- **materiële vaste activa;**
- **financiële vaste activa.**

In het bijlagenboek worden in het overzicht de 'Staat van activa per balanspost' de gegevens van elk afzonderlijk actief vermeld. Hieronder wordt een specificatie gegeven van de vaste activa. Van de materiële en financiële vaste activa is, per categorie, tevens het verloop in de boekwaarden weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven.

Immateriële vaste activa		Boekw. 31-12-2023	Invest. 2024	Desinv. 2024	Afschr. 2024	Boekw. 31-12-2024
1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio					
2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.741	642		297	2.087
3	Bijdrage activa in eigendom van derden	31			5	26
Totaal immateriële vast activa		**1.772**	**642**		**302**	**2.112**

Genoemde afschrijvingen betreffen reguliere jaarlijkse afschrijvingen.

Materiële vaste activa met economisch nut		Boekw. 31-12-2023	Invest. 2024	Desinv. 2024	Afwaardering 2024	Bijdragen van derden 2024	Afschr. 2024	Boekw. 31-12-2024
1	Gronden en terreinen	17.173	353	121				17.405
2	Woonruimten	936					262	674
3	Gebouwen	74.832	7.787			212	3.111	79.297
4	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	34.447	8			2	1.781	32.673
5	Vervoermiddelen	658					292	366
6	Machines, apparaten en installaties	4.184	705				742	4.147
7	Overige materiële vaste activa	4.104	565	120			334	4.214
Totaal vaste activa met economisch nut		**136.334**	**9.418**	**241**		**214**	**6.522**	**138.776**

Toelichting:
- Algemeen: De afschrijvingen betreffen reguliere afschrijvingen conform reguliere werkwijze.
- Gebouwen: De investeringen betreffen voornamelijk huisvesting en uitbreiding scholen
- Machines, apparaten en installaties: De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit vervangingen in het kader van het virtueel werkplekconcept en investeringen in het kader van verduurzaming diverse gebouwen
- Overige materiële vaste activa: De investeringen bestaan voornamelijk uit investeringen in speelvoorzieningen
- De in erfpacht uitgegeven gronden kunt u terugvinden in de activastaat in het bijlagenboek (balansonderdeel : B1 Gronden en terreinen)

Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven		Boekw. 31-12-2023	Invest. 2024	Desinv. 2024	Bijdragen van derden 2024	Afschr. 2024	Boekw. 31-12-2024
1	Gronden en terreinen	9					9
2	Gebouwen	6				3	3
3	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	100.928	5.130		534	3.518	102.005
Totaal vaste activa met economisch nut		**100.943**	**5.130**		**534**	**3.521**	**102.017**

Toelichting:
- De afschrijvingen betreffen reguliere afschrijvingen conform reguliere werkwijze.
- Bij grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreft het investeringen in rioleringswerken.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut		Boekw. 31-12-2023	Invest. 2024	Desinv. 2024	Bijdragen van derden 2024	Afschr. 2024	Boekw. 31-12-2024
1	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	44.052	5.888		609	2.176	47.155
Totaal vaste activa maatschappelijk nut		**44.052**	**5.888**		**609**	**2.176**	**47.155**

Toelichting:
- De afschrijvingen betreffen afschrijvingen conform de reguliere werkwijze.
- De grote investeringen betreffen o.a. openbare verlichting, weg Gageldonk-West, weg Wouwseweg (Halsteren), weg Plasticslaan, openbaar groen Halsterseweg Noord en F58 Snelfietsroute.

Financiële vaste activa		Boekw. 31-12-2023	Invest. 2024	Desinv. 2024	Afschr. 2024	Boekw. 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan:						
1	Deelnemingen	2.763	865	406		3.221
2	Overige langlopende leningen	1.322	590	231		1.681
3	Overige uitzettingen met een rente-typische					
4	looptijd van meer dan één jaar					
Totaal financiële vaste activa		**4.085**	**1.455**	**637**		**4.902**

Toelichting:
Er is een aanvulling op de deelneming GBE Aqua NV. De overige langlopende leningen betreffen reguliere aflossingen op hypotheken en op startersleningen. Ten behoeve van de inzichtsvereisten is de rubricering van de financiële vaste activa ten opzichte van voorgaand jaar aangepast.

VLOTTENDE ACTIVA

De vlottende activa zijn onderverdeeld in:

- **Voorraden;**
- **Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of minder;**
- **Liquide middelen; en**
- **Overlopende activa.**

Hieronder wordt per categorie de specificatie weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven.

	Voorraden	**31-12-2023**	**31-12-2024**
1	Grond- en hulpstoffen		
2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden		
	- in bewerking	42.639	41.848
	- verliesvoorziening grondexploitaties	-30.037	-27.644
	subtotaal	**12.602**	**14.204**
3	Gereed product en handelsgoederen	1.275	1.112
Totaal voorraden		**13.877**	**15.317**

Toelichting:

1	Grond- en hulpstoffen:	31-12-2023	31-12-2024
-	Magazijn	0	0
Totaal		**0**	**0**
2	Onderhanden werk:	31-12-2023	31-12-2024
-	Bouwgronden in exploitatie	42.639	41.848
-	Verliesvoorziening projecten	-30.037	-27.644
Totaal		**12.602**	**14.204**

Specificatie boekwaarde bouwgrond in exploitatie:	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**Looptijd voorziening**	**2023 NCW2%**	**2024 NCW2%**
ScheldeVesting					
- Havendijk en Plein	13.101	13.588	2026	-10.191	-9.714
- Nieuwe Vesting Zuid Oost	16.187	16.594	2025	-16.966	-16.377
Markiezaten					
- Meander 2	-946	-805			
- Wal 2	6.872	8.474	2027	0	-1.552
- Terpen 1	525	742			
- Terpen 2	1.995	2.361			
Overige grondexploitaties					
- Groene Gordijn	-200	-331			
- Stationsgebied	-48	15			
- Oude Molen	584	221			
- Wouwseweg	4.435	afgesloten	2024	-2.880	afgesloten
- Waterfront	133	508			

De verliesvoorziening is bepaald op een disconteringsvoet van 2 procent.
Alle grondexploitaties zijn in het kader van de jaarrekening herzien. De herzieningen geven inzicht in de financiële stand van zaken van de projecten. De gemaakte kosten en ontvangen opbrengsten zijn verwerkt. De nog te maken kosten zijn grotendeels gebaseerd op civieltechnische ramingen en overeenkomsten. De nog te ontvangen opbrengsten zijn

gebaseerd op gesloten verkoopovereenkomsten, actuele taxaties en het vigerende grondprijsuitgiftebeleid en de fasering hiervan is bezien. Waar nodig is de looptijd van het plan aangepast. De gehanteerde parameters zijn: 1,5% meerjarig rentepercentage voor 2025 en verder, 4,0% kostenstijging en 6,0% opbrengstenstijging.

De geschetste ontwikkelingen hebben de volgende effecten op de resultaten per grondexploitatie opgeleverd:

Schattingsonzekerheden grondexploitaties
Aanvullend op bovenstaande toelichting benadrukken we hierbij extra het bestaan van schattingsonzekerheden. Bij het waarderen van de grondexploitaties worden schattingen gehanteerd met een bepaalde mate van onzekerheid. Een belangrijke indicator is de verwachte prijsstijging; die is bij de waardering van de grondexploitaties ingeschat op 4,0 procent per jaar. Om een indruk te geven van het financiële gevolg van de schattingsonzekerheid: het effect van gemiddeld 1,5 procent hogere inflatie is een toename van de kosten met ongeveer €200.000 en een afname van de waarde van de grondexploitaties met eenzelfde bedrag. Overigens is het uiteindelijke financiële resultaat van een grondexploitatie afhankelijk van een groot aantal onzekere factoren zoals economie, woningmarkt en vertrouwen van zowel ontwikkelaars als consumenten.
De geschetste ontwikkelingen hebben de volgende effecten op de resultaten per grondexploitatie opgeleverd:

Resultaten per project							
	Totaal verantwoord t/m dienst-jaar 2023	Verant-woord in dienstjaar 2024	Totaal verantwoord t/m dienst-jaar 2024	Prognose te besteden	Prognose ontvangen	Exploitatie-opzet ultimo 2024 jaarre-kening	**Resultaat**
Scheldevesting							
Havenplein en Dijk	13.101	487	13.588	2.453	5.934	10.107	negatief
Nieuwe Vesting Zuid Oost	16.187	406	16.593	950	839	16.704	negatief
Markiezaten							
Meander 2	-946	141	-805	2.281	3.163	-1.687	positief
Wal 2	6.872	1.603	8.475	3.506	10.334	1.647	negatief
Terpen 1	525	217	742	579	2.333	-1.012	positief
Terpen 2	1.995	366	2.361	1.844	7.358	-3.153	positief
Overige grondexploitaties							
Groene gordijn	-200	-131	-331	313	681	-699	positief
Stationsgebied	-48	63	15	713	1.169	-441	positief
Oude Molen	585	-364	221	397	1.372	-754	positief
Wouwseweg	4.435	-1.343	3.092			3.092	afgesloten

3	**Gereed product en handelsgoederen:**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	Panden*	1.269	1.108
	Totaal	1.269	1.108
	Specificatie voorraden		
	Voorraad VVV Brabantse Wal	6	4
	Totaal	6	4
Totaal gereed product en handelsgoederen		**1.275**	**1.112**

**Om strategische redenen is de specificatie van de panden en de waarde per pand niet opgenomen in deze toelichting.*

Kortlopende vorderingen (looptijd < 1 jaar)		31-12-2023	31-12-2024
vorderingen op openbare lichamen:			
1	vorderingen BTW Compensatiefonds	13.411	13.923
2	vorderingen op ministeries	2.636	1.339
	subtotaal	**16.047**	**15.263**
rekening courantverhoudingen:			
1	Stim. Fonds Volkshuisvesting	1.638	1.461
2	GR ISD Gemeente Steenbergen	1.485	423
3	GR ISD Gemeente Woensdrecht	1.390	953
4	RC De Schelp	199	199
5	RC House of Agrifood		116
6	Schatkistbankieren zero balance	6.063	5.183
	subtotaal	**10.775**	**8.336**
overige vorderingen:			
1	debiteuren algemeen	2.279	2.297
2	debiteuren belastingen	1.918	1.698
3	debiteuren ISD (bijstand)	6.167	5.826
		10.364	9.821
	voorziening voor debiteuren	-3.320	-3.333
	subtotaal	**7.044**	**6.489**
Totaal uitzettingen korter dan één jaar		**33.866**	**30.087**

In de voorziening voor debiteuren zijn opgenomen de voorzieningen voor:

- **Debiteuren algemeen;**
- **Belastingdebiteuren; en**
- **Debiteuren ISD (bijstand).**

Schatkistbankieren

De wet vSB (verplicht schatkistbankieren) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën.

Er is een vrijstellingsgrens voor het afstorten van overtollige liquide middelen (het bedrag dat buiten het schatkistbankieren door de gemeente mag worden gehouden). Als het gemiddelde kwartaal bedrag van de positieve tegoeden minder is dan 2,00% van het begrotingstotaal, mag dit op de eigen bankrekeningen blijven staan. De vrijstellingsgrens voor 2024 bedroeg, afgerond, €6,03 mln. (2,00 % van €301,7 mln.). Aan deze limiet werd ruimschoots voldaan.

(bedragen x €1.000)	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begrotingstotaal 2024	301,7	301,7	301,7	301,7
Drempelbedrag	6,0	6,0	6,0	6,0
Buiten schatkist aangehouden middelen	0,4	0,4	0,4	0,4
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**5,6**	**5,6**	**5,6**	**5,6**

Liquide middelen		31-12-2023	31-12-2024
Kassaldi		54	31
Banksaldi:			
1	BNG	400	4
2	ABN AMRO	194	205
3	Kruisposten	3	9
Totaal liquide middelen		**652**	**249**

Overlopende activa		31-12-2023	31-12-2024
Overheidslichamen te ontvangen bedragen, gespecificeerd naar:			
-	Europese overheidslichamen;	-	-
-	het Rijk;	959	543
-	en overige Nederlandse overheidslichamen.	409	786
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen		4.806	9.667
Totaal overlopende activa		**6.173**	**10.996**

De specificatie van overheidssubsidies is in hoofdstuk 4.7 Overzicht overheidssubsidies toegelicht.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

De vaste passiva zijn onderverdeeld in:
- **Eigen vermogen;**
- **Voorzieningen en**
- **Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.**

Onderstaand wordt per categorie het verloop weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven. In 2019 zijn de moederkredieten ingesteld. Er wordt nu geen nieuwe kapitaallastenreserve voor onderhoud openbare ruimte meer gevormd. Het overzicht probeert zo goed mogelijk het verloop van het totaal van de reserves weer te geven.

Eigen vermogen	31-12-2023	structurele mutaties	vermeer-deringen	vermin-de-ringen	resultaat-bestemming 2023	31-12-2024
Algemene Reserve	72.333		11.798	11.474	5.306	77.963
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2017	680	28				652
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2018	1.114	45				1.070
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2019	64	4				60
Herwaarderingsreserve GBE Aqua	936		865			1.801
Reserve kostenverhaal financiële bijdragen Grondbedrijf	0		731			731
Reserve kapitaallasten DAB shared facility	0		500			500
Totaal eigen vermogen	**75.128**	**77**	**13.893**	**11.474**	**5.306**	**82.776**
Gerealiseerde resultaat 2024						**-4.181**
						78.595

Het voordelige resultaat over 2023, zijnde € 5.306.408 is overeenkomstig het raadsbesluit toegevoegd aan de algemene reserve. Het rekeningresultaat 2024, zijnde € 4.180.585 nadelig, is afzonderlijk op de balans opgenomen.

Voorzieningen	31-12-2023	31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	13.219	27.813
Voorzieningen voor onderhoudsegalisatie	5.959	5.443
Voorzieningen voor door derden beklemde middelen	13.769	16.917
Totaal voorzieningen	**32.947**	**50.173**

De toelichting op de voorzieningen is in hoofdstuk 4.6 Toelichting op reserves en voorzieningen opgenomen.

Langlopende schulden (looptijd > 1 jaar)	31-12-2023	31-12-2024
Onderhandse leningen van:		
1. - binnenlandse banken en overige financiële instellingen; (met de bedragen)	145.973	145.667
2. overheden - openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	20.000	0
Subtotaal	**165.793**	**145.667**
Waarborgsommen	402	128
Totaal langlopende schulden	**166.375**	**145.795**

In totaal is aan leningen in 2024 voor € 20,3 miljoen afgelost. De totale rentelast op de langlopende leningen bedroeg in 2024 € 3,4 miljoen.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva zijn onderverdeeld in:
- **Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd van één jaar of minder;**
- **Overlopende passiva.**

Hieronder wordt per categorie het verloop weergegeven.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2023	31-12-2024
Kasgeldleningen	7.000	17.000
Bank en giro		
Overige schulden	17.583	25.527
Totaal netto vlottende schulden	**24.583**	**42.527**

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2024
Nog te betalen bedragen	23.900	11.478
Vooruit ontvangen bedragen van;		
Europese overheidslichamen;		
het Rijk;	9.707	20.458
en overige Nederlandse overheidslichamen	1.456	790
Overige vooruit ontvangen bedragen	2.349	1.795
Totaal overlopende passiva	**37.412**	**34.520**

De specificatie van de vooruit ontvangen overheidsbijdragen en de nog te besteden bedragen zijn in een aparte toelichting opgenomen in hoofdstuk 4.7 Overzicht overheidssubsidies.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige inkoopcontracten

Vanaf 2017 schrijft het BBV voor dat meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' moeten worden opgenomen voor de jaren dat het contract nog loopt na 2024. De contractwaarde betreft € 150,8 mln.

Gegarandeerde geldleningen

De gegarandeerde geldleningen bedroegen eind 2024 € 5,6 mln. (zie hoofdstuk 4.11 Gegarandeerde geldleningen)
Dit is lager dan de €5,9 mln. in 2023, wat veroorzaakt wordt door aflossingen op de gegarandeerde leningen. Het betreffen allemaal 100 procent borgstellingen. In 2024 is geen aanspraak gedaan op borgstellingen.

Arrangementen jeugdhulp

De gemeente is per ultimo 2024 voor ca € 2.8 mln. gebonden aan voorlopige verplichtingen uit contracten Jeugdzorg.

De regio Jeugdhulp West-Brabant West sluit met zorgaanbieders raamcontracten voor de inkoop van jeugdzorg. Met de raamcontracten zijn de algemene randvoorwaarden vastgelegd en krijgt de zorgaanbieder toegang tot de regio West-Brabant West. Met de zorgaanbieders worden door de gemeenten resultaatgerichte arrangementen gesloten, waarin - voor de intensiteiten Perspectief en Intensief en met ingang van 2018 voor hoogcomplex de intensiteiten A en B - twee door de zorgaanbieder te leveren prestaties zijn opgenomen:

- het opstellen van behandelplan en arrangement bij start zorg en
- het behalen van het resultaat bij einde zorg.

NB: Wanneer het resultaat bij einde zorg niet wordt behaald heeft de zorgaanbieder geen recht op het overeengekomen tarief. De gemeente toetst of het resultaat is behaald. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat de succesfactor gemiddeld 90% beloopt. Het arrangement is juridisch het contract. In de arrangementen zijn geen afspraken opgenomen over looptijd van het zorgtraject. Het arrangementensysteem van de regio West-Brabant West werkt met Profiel Intensiteit Combinaties (PIC). Een PIC is een doelgroepomschrijving. Het profiel omschrijft de aard van het probleem en de intensiteit de zwaarte van het probleem. De diversiteit van zorg binnen een profiel intensiteit combinatie is groot en aan verandering onderhevig.

Het zorgtraject wordt beïnvloed door de bijdragen die de gemeente, het gezin en het netwerk kunnen leveren. Dat maakt het verloop en de doorlooptijd van ieder zorgtraject weer anders. Statistisch is aangetoond dat de doorlooptijd geen betrouwbare indicator vormt om de niet uit de balans blijkende voorlopige verplichting van de PIC's te kunnen bepalen. Dat betekent dat ten aanzien van de nog niet afgeronde zorgtrajecten de tweede 50% volledig wordt verantwoord bij einde zorg na het behalen van het resultaat.

4.5 STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves/ voorzieningen		Stand op 1-1-2024	Rentebij-schrijving 2024		Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand op 31-12-2024
			%	€	in 2024	in 2024	
R1000	Algemene Reserve	72.333.456,45	0,00	0,00%	17.103.762,39	-11.473.971,37	77.963.247,47
R1001	Reserve kapitaallasten OBR 2017	680.262,57	0,00	0,00%	0,00	-28.344,00	651.918,57
R1002	Reserve kapitaallasten OBR 2018	1.114.313,00	0,00	0,00%	0,00	-44.571,00	1.069.742,00
R1003	Reserve kapitaallasten OBR 2019	64.000,12	0,00	0,00%	0,00	-4.000,00	60.000,12
R1004	Herwaarderingsreser-ve GBE Aqua	935.609,14	0,00	0,00%	864.983,50	0,00	1.800.592,64
R1006	Reserve kostenverhaal financiele bijdragen Grondbedrijf	0,00	0,00	0,00%	730.767,64	0,00	730.767,64
R1007	Reserve kapitaallasten DAB shared facility	0,00	0,00	0,00%	500.000,00	0,00	500.000,00
Totaal Reserves		**75.127.641,28**	0,00	**0,00**	**19.199.513,53**	**-11.550.886,37**	**82.776.268,44**
Voorzieningen ivm verplichting/verliezen/risico's							
V1000	Voorziening Pensioen gemeentebestuur	3.426.333,00	0,00	0,00%	728.075,00	-175.544,43	3.978.863,57
V1001	Voorziening Voorma-lig personeel	529.298,16	0,00	0,00%	44.066,49	-223.725,33	349.639,32
V1002	Voorziening Ver-lofsparen	364.060,18	0,00	0,00%	153.386,00	-93.278,00	424.168,18
V1003	Voorziening Wacht-geld wethouders	226.032,59	0,00	0,00%	215.945,00	-182.691,57	259.286,02
V1006	Voorziening Complex verspreide gebieden	1.367.402,00	0,00	0,00%	75.133,00	-124.449,00	1.318.086,00
V1007	Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,00	0,00	0,00%	255.446,00	0,00	255.446,00
V2007	Voorziening achter-stallig onderhoud wegen	7.306.348,00	0,00	0,00%	14.124.663,00	-203.438,18	21.227.572,82
Voorziening voor onderhoudsegalisatie							
V2000	Voorziening Onder-houd wegen	702.830,38	0,00	0,00%	2.838.841,82	-2.852.864,00	688.808,20
V2001	Voorziening Onder-houd civieltechnische kunstwerken	1.012.840,64	0,00	0,00%	475.003,00	-137.523,41	1.350.320,23
V2002	Voorziening Theo-dorushaven	224.694,75	0,00	0,00%	223.000,00	-30.000,00	417.694,75
V2100	Voorziening Grooton-derhoud gemeentelij-ke gebouwen	4.018.577,00	0,00	0,00%	2.153.230,63	-3.185.137,49	2.986.670,14
Voorzieningen voor derden beklemde middelen							
V2004	Voorziening Huishou-delijk afval	977.045,62	0,00	0,00%	366.348,30	0,00	1.343.393,92

Reserves/ voorzieningen		Stand op 1-1-2024	Rentebij-schrijving 2024		Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand op 31-12-2024
V2005	Voorziening Onder-houd riolering	5.836.025,14	0,00	0,00%	599.064,96	0,00	6.435.090,10
V3000	Voorziening Maat-schappelijke opvang	2.325.682,33	0,00	0,00%	261.522,18	0,00	2.587.204,51
V3001	Voorziening Be-schermd Wonen	4.580.107,94	0,00	0,00%	1.821.091,56	0,00	6.401.199,50
V3002	Voorziening Ruimte voor ruimte gelden	50.000,00	0,00	0,00%	100.000,00	0,00	150.000,00
Totaal Voorzieningen		**32.947.277,73**	**0,00**	**0,00**	**24.434.816,94**	**-7.208.651,41**	**50.173.443,26**
Totaal reserves en voorzienin-gen		**108.074.919,01**	**0,00**	**0,00**	**43.634.330,47**	**-18.759.537,78**	**132.949.711,70**
Overige voorzieningen							
Voorzieningen diverse grondex-ploitaties		30.036.899,00	600.737,98	2,00%	1.552.188,00	-4.546.189,98	27.643.635,00

4.6 TOELICHTING OP RESERVES EN VOORZIENINGEN

RESERVES

In totaal is de stand van de reserves per 31 december 2024 € 82.776.268. Hieronder wordt per reserve een toelichting gegeven.

Toelichting reserves

R1000 Algemene Reserve (stand per 31-12-2024: €77.963.247)
De algemene reserve dient als buffer om tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt de omvang van de algemene reserve afgezet tegen de omvang van de risico's (zie paragraaf 3.5 Weerstandsvermogen en risico's). Onderstaand vindt u een overzicht van de mutaties op de algemene reserve in het afgelopen jaar. Hierbij is tevens aangegeven welke claims nog zijn meegenomen. De omvang van de algemene reserve valt met een stand van € 77,9 iets lager uit dan voorzien bij opstellen van begroting 2025 (€ 82,9 mln). In het saldo per 31/12/24 van € 77,9 is nog geen rekening gehouden met winstbestemming 2024.

R1004 Herwaarderingsreserve GBE Aqua (stand per 31-12-2024: €1.800.592)
Het van ZEH (voormalig PZEM) ontvangen dividend is conform de afspraken deels doorgestort naar GBE Aqua B.V. Hiermee worden de door GBE Aqua afgesloten geldleningen afgelost waardoor de aandelen van GBE Aqua B.V. in waarde stijgen. Deze waardestijging (€ 864.983) is in de herwaarderingsreserve GBE Aqua opgenomen. 2024 was het laatste jaar dat het dividend van ZEH (deels) doorgestort diende te worden. Vanaf 2025 komen dividenden van ZEH volledig ten gunste van de aandeelhouders. Het saldo van deze herwaarderingsreserve zal dan ook niet verder toenemen.

R1001/R1002/R1003 Reserve kapitaallasten OBR (stand per 31-12-2024: €1.781.661)
Dit betreft reserves voor openbare ruimte. Deze reserves worden structureel ingezet ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit investeringen in de jaren 2017, 2018 en 2019.

R1006 Reserve kostenverhaal financiële bijdragen grondbedrijf (stand per 31-12-2024: €730.767)
In 2024 is de nota kostenverhaal en financiële bijdragen vastgesteld (RVB23-0091). Onderdeel hiervan vormde het instellen van een bestemmingsreserve. Bij initiatieven van marktpartijen faciliteert de gemeente de ontwikkelingen. Voor deze inzet is de gemeente verplicht om kosten te verhalen op initiatiefnemers. Die opbrengsten kunnen dan ingezet worden voor investeringen in de openbare ruimte. Argument voor een nieuw in te stellen bestemmingsreserve financiële bijdragen is, dat op die manier de financiële bijdragen vanuit de nota kostenverhaal apart kunnen worden geregistreerd en op die manier transparant beschikbaar blijven ter gedeeltelijke dekking van kosten bij toekomstige investeringen in de openbare ruimte.

R1007 Reserve kapitaallasten DAB Shared Facility (stand per 31-12-2024: €500.000)
Het DAB gaat € 500.000 investeren in een Shared Facility ruimte. De kapitaalslasten worden gedekt uit deze reserve van € 500.000 welke gevormd is vanuit de vrijgekomen middelen uit de liquidatie van NV Aangenaam.

Blokkeringen Algemene Reserve

• Stedelijke vernieuwing:	€5.363.985
• Grondbedrijf:	€2.800.000
• Totaal blokkeringen:	€8.779.122

VOORZIENINGEN

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

V1000 Voorziening pensioen gemeentebestuur – Stand per 31/12/2024 €3.978.864
Vanwege de daling van de rekenrente van 3,16% in de jaarstukken 2023 naar 2,325% in de jaarstukken 2024, moet er een bedrag in de voorziening worden bijgestort. Een daling van de rekenrente betekent dat er meer geld moet worden gereserveerd om aan toekomstige verplichtingen te voldoen. Hierdoor dient de voorziening te worden verhoogd.

V1001 Voorziening Voormalig personeel – Stand per 31/12/2024 €349.639
De voorziening is gevormd op basis van de gemaakte afspraken met personeelsleden over hun vertrek en de bijbehorende kosten voor de komende jaren, die uit deze voorziening worden gedekt.

V1002 Voorziening Verlofsparen - Stand per 31/12/2024 €424.168
De in 2021 afgesloten CAO biedt personeelsleden de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden verlof te sparen, waarvan de financiële gevolgen uit deze voorziening worden gedekt.

V1003 Voorziening Wachtgeld wethouders – Stand per 31/12/2024 €259.286
De hoogte van de voorziening is aan de hand van de laatste berekeningen inzake het wachtgeld waarop voormalige bestuurders recht hebben bepaald.

V1006 Voorziening Complex verspreide gebieden – Stand per 31/12/2024 €1.318.086
Saldo is gevormd voor bijdragen van afgesloten exploitaties voor nog uit te geven bedragen inzake fysieke afwerking.

V1007 Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden– Stand per 31/12/2024 €255.446
De hoogte van de voorziening is vastgesteld op basis van de verplichtingen die voortvloeien uit de RVU, waarbij de verplichtingen zijn geïnventariseerd en berekeningen zijn uitgevoerd om de toekomstige uitgaven te schatten.

V2007 Voorziening achterstallig onderhoud wegen en OV – stand per 31/12/2024 €21.227.573
Inmiddels is een nieuw Meerjaren onderhoudsplan Wegen 2025 t/m 2029 op basis van inspectieresultaten 2023. Ook hierin was sprake van achterstallig onderhoud, waarop conform richtlijnen BBV besloten is tot voteren van een extra dotatie in de voorziening van € 14,1 miljoen. De werkelijke kosten 2024 worden als vermindering verantwoord. Een gedetailleerde planning van de onderhoudsopgaven is als bijlage opgenomen bij dit Meerjaren-onderhoudsplan.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

V2000 Voorziening Onderhoud wegen en OV – Stand per 31/12/2024 €688.088
De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende vijf jaar zijn gebaseerd op het Meerjaren-onderhoudsplan wegen 2025 t/m 2029 gebaseerd op inspectieresultaten uit 2023. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten 2024 worden als vermindering verantwoord. Een gedetailleerde planning van de onderhoudsopgaven is als bijlage opgenomen bij dit Meerjaren-onderhoudsplan.

V2001 Voorziening Onderhoud CVT – Stand per 31/12/2024 €1.350.320
De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende vijf jaar zijn gebaseerd op het Meerjaren-onderhoudsplan civieltechnische kunstwerken 2025 t/m 2029 gebaseerd op inspectieresultaten uit 2023. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten 2024 worden als vermindering verantwoord. Een gedetailleerde planning van de onderhoudsopgaven is als bijlage opgenomen bij dit Meerjaren-onderhoudsplan.

V2002 Voorziening Theodorushaven – Stand per 31/12/2024 €417.695
De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende vijftien jaar zijn gebaseerd op het Meerjaren-onderhoudsplan Theodorushaven 2025 t/m 2034. Dit onderhoudsplan is gebaseerd op een door een extern bedrijf gedetailleerde onderhoudsplanning van het volledig onderhoud in de haven. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten 2024 worden als vermindering verantwoord. Een gedetailleerde planning van de onderhoudsopgaven is als bijlage opgenomen bij dit Meerjaren-onderhoudsplan.

V2100 Voorziening Egalisatie beheerplan gebouw – Stand per 31/12/2024 €2.986.670
De post "Voorziening Groot Onderhoud Gebouwen" omvat het reserveren van middelen voor het uitvoeren van noodzakelijk groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen gedurende de komende jaren. Dit groot onderhoud kan variëren van structurele reparaties tot vernieuwing van installaties en systemen. In de jaarrekening wordt deze post gedefinieerd als een voorziening die wordt opgenomen op basis van een realistische inschatting van de te verwachten onderhoudskosten. De jaarlijkse berekening van deze voorziening houdt rekening met factoren zoals de huidige staat van de gebouwen, de geschatte levensduur van de verschillende onderdelen, en de verwachte kosten van materialen en arbeid. Het doel is om een realistisch beeld te geven van de financiële verplichtingen die voortkomen uit het noodzakelijke groot onderhoud, zodat de gemeente in staat is om deze kosten evenredig te verdelen over de betreffende periodes. In 2024 zijn de onderhoudsplannen per gebouw geactualiseerd.

Voorzieningen voor door derden beklemde middelen

V2004 Voorziening Huishoudelijk afval – Stand per 31/12/2024 €1.343.394
Betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieresultaat 2024 is ten gunste van de voorziening gebracht. Het resultaat van de deelneming Saver N.V. is ten gunste van de voorziening verwerkt.

V2005 Voorziening Onderhoud Riolering – Stand per 31/12/2024 €6.435.090
Het betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. Het resultaat van de exploitatie 2024 is ten gunste van de voorziening geboekt. In 2024 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid de huidige systematiek van investeren en afschrijven om te zetten naar een zogenaamde spaarvariant. De voorziening kan (gedeeltelijk) worden ingezet ter demping van de eventuele effecten op de tarieven.

V3000 Voorziening Maatschappelijke opvang – Stand per 31/12/2024 €2.587.204
De voorziening maatschappelijke opvang betreft regionale middelen ter financiering van maatschappelijke opvang (MO), verslavingsbeleid (VB) en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). De gemeente Bergen op Zoom ontvangt de decentralisatie uitkering MO, VB & OGGZ als centrumgemeente en dient deze regionaal in te zetten. Deze voorziening is bedoeld om eventuele schommelingen in de decentralisatie uitkering op te vangen. Daarnaast worden hieruit eenmalige regionale initiatieven op het gebied van MO, VB & OGGZ gefinancierd. In 2024 is de omvang van de voorziening toegenomen met €261.522.

V3001 Voorziening Beschermd Wonen – Stand per 31/12/2024 €6.401.199
De voorziening beschermd wonen betreft de regionale middelen ter financiering van beschermd wonen. Deze middelen ontvangt Bergen op Zoom als centrumgemeente voor de regio West-Brabant. De middelen mogen daarom niet aan andere doeleinden worden besteed. Indien de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen te hoog blijken te zijn zal overleg plaatsvinden.

V3002 Voorziening Ruimte voor ruimte gelden – Stand per 31/12/2024 €150.000
Met de provincie Noord Brabant heeft de Gemeente Bergen op Zoom in 2021 een overeenkomst gesloten over de ontwikkeling van ruimte voor ruimte kavels. Op grond van deze overeenkomst komt de gemeente Bergen op Zoom in aanmerking voor een bijdrage per ruimte voor ruimte-titel die door respectievelijk van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte na in werking treden van deze overeenkomst in de gemeente Bergen op Zoom is ingezet respectievelijk gekocht en met de provincie is afgerekend. In 2023 zijn een tweetal titels gekocht en in 2024 met de provincie afgerekend. De totaal te ontvangen RvR ad. € 100.000 is toegevoegd aan het gemeentelijk groenfonds (voorziening ruimte voor ruimte gelden), te besteden aan kwaliteitsverbetering in het buitengebied en de gemeentelijke groen en waterstructuur.

Overige Voorzieningen

Voorziening Diverse Grondexploitaties – Stand per 31/12/2024 €27.643.635
Ten behoeve van het dekkingstekort op diverse grondexploitaties zijn deze voorzieningen gevormd. Een nadere toelichting is opgenomen in het verslag bouwgrondexploitaties.

4.7 OVERHEIDSSUBSIDIES

Nog te ontvangen bijdragen		Stand 1-1 2024	Bestedingen	Ontvangsten	Stand 31-12-2024
T0012	IRS Broedplaats	165.889	-	-	165.889
T0014	Grensinformatiepunt (GIP)		7.423	-	7.423
T0032	Duurzame havenvisie Binnenhavens	22.040	-22.040	-	-
T0034	Streekorganisatie projecten	173.611	-	-	173.611
T0035	Tijdelijke impulsregel klimaatadaptatie	47.026	148.429	-	195.455
T0049	Intergraal zorgakkoord IZA	-	243.898		243.898
Totaal nog te ontvangen bijdragen overige overheden		**408.566**	**377.709**	**0**	**786.275**
T0005	Bijdrage NGE	181.833	-	181.833	-
T0015	Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	209.667	264.694	209.667	264.694
T0025	Kwijtschelding schulden SZW toeslagen	58.832	-	58.832	-
T0028	Spuk Kwijtschelding gemeentelijke belasting	33.925	15.455	8.730	40.650
T0033	Onderwijshuisvesting ontheemden Oekraïne	86.193	-	86.193	-
T0056	Huisvesting Oekrainers		7.830.050	7.592.164	237.886
Totaal nog te ontvangen bijdragen van het Rijk		**570.450**	**8.110.199**	**8.137.419**	**543.230**
Totaal nog te ontvangen bijdragen		**979.015**	**8.487.909**	**8.137.419**	**1.329.505**

Vooruitontvangen bijdragen		Stand 1-1-2024	Bestedingen	Ontvangsten	Stand 31-12-2024
T0001	RMC, LMC gelden	-321.561	64.476	-	-257.086
T0006	Regionalisering onderwijs	-37.552	10.213	-	-27.339
T0008	Klimaatadaptiedialoog	-14.500	-	-	-14.500
T0009	Stimuleringsregeling Biobased Economy	-198.348	-	-	-198.348
T0014	Grensinformatiepunt (GIP)	-53.539	154.290	100.752	-
T0018	Verkeersregime binnenstad BoZ	-125.000	125.000	-	-
T0030	Stimulerende verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	-279.965	73.230	-	-206.735
T0047	Delta Agrifood maatschappelijk vastgoed	-60.000	-	-	-60.000
T0048	Woningbouwversnelling	-228.750	228.750	-	-
T0049	Integraal Zorg Akkoord (IZA)	-136.315	310.119	173.804	-
T0058	Restwater mondaf als sproeiwater	-	-	25.996	-25.996
Totaal vooruitontvangen bijdragen overige overheden		**-1.455.529**	**966.077**	**300.552**	**-790.004**
Vooruitontvangen bijdragen		**Stand 1-1-2024**	**Bestedingen**	**Ontvangsten**	**Stand 31-12-2024**
T0011	SPUK Sport	-649.788	1.020.316	830.342	-459.814
T0013	RRE Subsidie	-57.291	-	-	-57.291
T0017	Ventilatie Scholen SUVIS 2021-2022	-515.604	-	-	-515.604
T0020	Tussenvoorziening statushouders	-485.000	185.000	-	-300.000
T0023	Sportakkoord en leefstijlinterventies	-13.266	61.513	56.915	-8.668
T0024	Lokale preventieakkoorden of -aanpakken	-22.344	22.344	-	-
T0029	Wet inburgering	-338.984	1.172.679	1.411.862	-578.167
T0031	Onderwijsroute SPUK	-54.707	108.133	87.005	-33.579
T0033	Onderwijshuisvesting ontheemden Oekraïne	-433.910	-	-	-433.910

T0036	NPO gelden	-238.298	13.351	-	-224.947
T0037	Spuk vbt geluidsanering	-121.650	-	-	-121.650
T0038	Startbouwimpuls	-400.000	-	-	-400.000
T0039	Lokale aanpak isolatie	-1.561.292	71.091	2.428.228	-3.918.429
T0040	Aanpak energiearmoede	-1.600.554	95.277		-1.505.277
T0041	CDOKE gelden Klimaat en energiebeleid 2023	-1.127.460	585.671	-	-541.789
T0042	SPUK Meerk.Energie Openbare Zwembaden	-700.835	34.152	-	-666.683
T0043	Brede Spuk Gala Sport bewegen en cultuur	-90.339	298.937	389.642	-181.044
T0044	Brede Spuk Gala terugdr.gezondheidskl.	-307.577	853.603	805.653	-259.537
T0045	Brede Spuk Gala ondersteunende onderdeln	-9.582	49.106	42.906	-3.382
T0046	Spuk Bibliotheekvoorzieningen	-219.658	175.726	-	-43.932
T0050	Duurzaam maatschappelijk Vastgoed Gebouw T	-	-	59.780	-59.780
T0051	Oekraine transitiekosten	-	-	3.663.000	-3.663.000
T0052	SPUK Impulsgelden Winkelgebieden	-	-	763.560	-763.560
T0053	CDOKE gelden Klimaat en energiebeleid 2024	-	-	1.522.332	-1.522.332
T0055	Woningbouw op korte termijn Spaensche Scharen	-	-	3.407.105	-3.407.105
T0057	Preventie met gezag	-	61.325	250.000	-188.675
T0002	OAB gelden	-464.547	3.363.869	3.498.984	-599.662
Totaal vooruitontvangen bijdragen van het Rijk		**-9.412.687**	**8.172.094**	**19.217.314**	**-20.457.816**
Totaal vooruitontvangen bijdragen		**-10.868.216**	**9.138.172**	**19.517.866**	**-21.247.820**

Voor de verantwoorde bedragen waarvoor geen mutatie heeft plaatsgevonden in 2024, dient de afrekening nog plaats te vinden in 2025. Voor een deel van deze bedragen is nog geen vaststellingsbeschikking ontvangen. Er bestaan geen indicaties dat de posities onnauwkeurig zijn.

4.8 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Artikel 19, lid c (begroting) en artikel 28, lid c (rekening) van het BBV schrijft voor dat een overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen moet worden in zowel de begroting als de jaarrekening. Het doel is om door eliminatie van de incidentele effecten een goed beeld te houden van de structurele baten en lasten. De provincies hebben gezamenlijk een handreiking "verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" opgesteld hoe het structureel begrotingssaldo gepresenteerd kan worden. Deze handreiking hebben wij overgenomen voor het bepalen van de incidentele baten en lasten.
In onderstaande tabellen worden overzichten gegeven van het effect van de incidentele baten en incidentele lasten op het jaarrekeningresultaat 2024. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen incidentele baten en lasten en incidentele vermeerderingen aan en verminderingen van de reserves. Tezamen gaat het om een nadelig effect van €15.7 mln.

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Tabel 3: Overzicht van de incidentele baten

Programma	Omschrijving incidentele baten	Bedrag (x€1.000)	
P01	**OZB** Per saldo is er op OZB een verschil van -206 (baten en lasten) op alle OZB (woningen en niet-woningen samen). De opbrengst aan OZB heffing (OZB woningen 42k lager en niet woningen 150k hoger) per saldo +100k. Dit ziet voornamelijk op een hogere opbrengst aan de niet-woningen kant i.v.m. minder leegstand en beschikbaar komen van meer panden.	206	N
P01	**Deelnemingen** We hebben dividend uitgekeerd gekregen van de BNG, ZEH (voorheen PZEM, Saver en Enexis. In totaal gaat het om incidentele baten van € 2.947.000.	2.947	V
	Totaal	**2.741**	**V**

Tabel 4: Overzicht van de incidentele lasten

Programma	Omschrijving incidentele baten	Bedrag (x€1.000)	
P01	**Resultaat boekenonderzoek belastingdienst** Eind 2023 is het door de Belastingdienst ingestelde boekenonderzoek t/m 2020 bij de gemeente Bergen op Zoom afgerond. In 2024 hebben wij een vervolg gegeven aan de uitkomsten van het boekenonderzoek. In 2023 hebben wij een naheffingsaanslag ontvangen van ruim €1,3 miljoenmln. (inclusief naheffingsrente) op basis van een fiscale herkwalificatie van de verkoop van grond in 2018. Het bedrag exclusief rente (€1,2 mln.) is in 2024 doorbelast aan de betrokken (kopende) partij. Momenteel loopt er nog een bezwaarprocedure tegen de naheffingsrente, omdat wij van mening zijn dat deze rente over een te lange periode is berekend. Daarnaast zijn er aanvullende suppleties omzetbelasting ingediend over de jaren 2019 t/m 2021. Over deze jaren heeft gemeente Bergen op Zoom een teruggaaf aan omzetbelasting ontvangen van €598.000.	1.840	N
	Software Incidenteel lagere kosten op software komt door de vertraagde implementatie van proces- en risicomanagement € 105 V en de latere aanschaf van licenties € 117 V.	225	V
	Beheer overige gebouwen en gronden Incidentele overschrijding wordt veroorzaakt door hogere personeelskosten. Er is personeel ingehuurd voor de behandeling van het dossier Bravis. Hiervoor was geen budget begroot. De personele kosten van enkele medewerkers worden doorberekend naar vastgoed en vastgoedprojecten. Deze doorberekening heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Hierdoor zijn de lasten in programma 1 Bestuur en ondersteuning hoger dan begroot en in programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing lager dan begroot.	196	N
P03	**Extra storting onderhoudsvoorziening wegen** Naar aanleiding van de uitgevoerde inspecties op het areaal wegen, fietspaden en trottoirs is in 2024 het Meerjarenonderhoudsplan verharde wegen 2025 t/m 2029 opgesteld. Uit de inspectieresultaten blijk een groot oppervlakte met achterstallige kwaliteit (D-kwaliteit). Volgens de voorschriften van het BBV dient hiervoor direct een voorziening voor te worden gevormd. Dit heeft geleid tot een extra incidentele storting van € 16.091 in de voorziening achterstallig onderhoud.	16.091	N
P08	**Bestedingen energietoeslag** Deze middelen zijn in 2024 grotendeels gebruikt om achterstanden weg te werken die waren ontstaan voor de uitvoering energietoeslag en worden deels aangewend voor het project armoedeverzachting.	565	N
Divers	**Sale and lease back** Intern is besloten tot lease van het volledige wagenpark, zoals ook gedeeld met de raad in het tweede concernbericht. Vanwege de grote financiële omvang is vervolgens een Europese aanbesteding doorlopen en is een meerjarig contract afgesloten met Arval BNP Paribas Nederland voor de levering van rijdend materieel w.o. deze bedrijfswagens. Hierbij is ook bedongen dat recent aangeschafte voertuig via een sale- en leasebackconstructie overgenomen zouden worden. Deze transactie heeft in 2024 plaatsgevonden voor vier voertuigen.	26	N
	Totaal	**18.493**	**N**

INCIDENTELE MUTATIES AAN DE RESERVES

Tabel 5: Overzicht van de incidentele verminderingen van de reserves

Programma	Omschrijving incidentele verminderingen van reserves	Bedrag (x€1.000)
	Geen sprake van	

Tabel 6: Overzicht van de incidentele vermeerderingen aan de reserves

Programma	Omschrijving incidentele vermeerderingen aan reserves	Bedrag (x€1.000)
	Geen sprake van	

4.9 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criteriumzijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.559.550. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 26,3 mln. bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3.559.550. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 8,5 mln. acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 23,9 mln.
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 0,1 mln.
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 1,3 mln.
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld	€ 0,0 mln.
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 25,3 mln.
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1, 2 en 3) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 8,5 mln.
Voorwaardencriterium	
Europese aanbestedingen	€ 1,0 mln.
M&O criterium	
Geen bevindingen	€ 0,0 mln.
Totaal van onrechtmatigheden	€ 26,3 mln.
Waarvan acceptabel	€ 8,5 mln.
Waarvan onacceptabel	€ 17,8 mln.

In paragraaf 10 Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Materiële fout in rechtmatigheidsverantwoording 2023.

De Kadernota Rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft de invulling van het begrip begrotingsonrechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording nader verduidelijkt. Op grond van deze verduidelijking blijkt dat de in de jaarrekening 2023 opgenomen rechtmatigheidsverantwoording alsmede de hierin opgenomen conclusie van het college dat de baten en lasten alsmede de balansmutaties 2023 rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens materieel onjuist was. In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 waren geen onrechtmatigheden ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid opgenomen, de onrechtmatigheden waren gepresenteerd in de paragraaf bedrijfsvoering. In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 zijn de rechtmatigheidsfouten inzake het

begrotingscriterium voor een bedrag van € 3.317.000 te laag weergegeven. Deze rechtmatigheidsfout wordt veroorzaakt door een lastenoverschrijding van € 2.726.000 (welk deel is acceptabel en welk deel niet) en een overschrijding investeringsbudgetten (kredieten) van € 591.000.

Inhoudelijk betreffen deze onrechtmatigheden acceptabele begrotingsoverschrijdingen (opgenomen in de Verordening artikel 212):

- Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
- Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van openeinderegelingen.

Rekening houdend met deze onrechtmatigheden bedroegen de bruto onrechtmatigheden in 2023 € 5.132.000, hetgeen hoger is dan de verantwoordingsgrens van € 3.120.419. Het college is daarmee van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties 2023 onrechtmatig tot stand zijn gekomen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.851.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De netto onrechtmatigheden 2023 bedroegen € 3.281.000.

4.10 SISA

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	**A31**	**Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: A31/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A31/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A31/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A31/04*		
			€ 61.325	€ 61.325	Nee	Dit is een lopend project. Project loopt nog door t/m 2027 (zie beschikking).		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	*Aard controle D2 Indicator: B2/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05*	
			13	76	ja	ja	nee	
			Reeks 1	**Reeks 1**				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
			Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**				
			Aard controle R Indicator: B2/06	*Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07*				
			Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	**Werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**
			Aard controle R Indicator: B2/08	*Aard controle R Indicator: B2/09*	*Aard controle R Indicator: B2/10*	*Aard controle R Indicator: B2/11*	*Aard controle R Indicator: B2/12*	*Aard controle R Indicator: B2/13*
			€70.806	€ 103.593			€0	€0
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**
			Aard controle R Indicator: B2/14	*Aard controle R Indicator: B2/15*	*Aard controle R Indicator: B2/16*	*Aard controle R Indicator: B2/17*	*Aard controle R Indicator: B2/18*	*Aard controle R Indicator: B2/19*
			€0	€63.840	€46.397	€264.881	€24.011	€153.710
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	
			"Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) "	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Aard controle R *Indicator: B2/20*	*Aard controle R* *Indicator: B2/21*	*Aard controle R* *Indicator: B2/22*	*Aard controle R* *Indicator: B2/23*	*Aard controle R* *Indicator: B2/24*	
			€123.480	€243.480	€0	€ 0	€264.694	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R *Indicator: C62/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€15.455	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R *Indicator: C92/01*	*Aard controle R* *Indicator: C92/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 67.342	€ 0	2	764	54	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
						Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05		
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 2.382.658	€ 851.907	€ 135.115	€ 623.881	€ 464.547	€ 593.852
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
				Bedrag		**Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/07*	*Aard controle R* *Indicator: D/8/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 13.352	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	*Aard controle R* *Indicator: D14/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 238.298	€ 224.947	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	*Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02*	*Aard controle R Indicator: D23/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06*
		1	SB230206	b) De verruiming van bemande openingstijden	45.400 euro	32.792 euro	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 48.400
		2	SB230204	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	152.000 euro	11.140 euro	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 157.000
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07					
		1	Nee					
		2	Nee					

IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
		Provincies en gemeenten	*Aard controle R Indicator: E20/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04*
			€ 395.987	€ 3.007.293	€ 2.385.733	Ja
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08*
		1	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	*Ja*	*2.436*	*Betreft reconstructie Halsterseweg Noord*
		2	210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	*Ja*	*7*	*Betreft reconstructie Halsterseweg Noord*
		3	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	*Ja*	*3.257*	*Betreft reconstructie Ruytershoveweg (snelfietsroute)*
		4	202 Het aanbrengen van attentieverhogende markeringen | aantal in meters	*Ja*	*1*	*Betreft reconstructie Ruytershoveweg (snelfietsroute)*
		5	201 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden | aantal in meters	*Ja*	*14.700*	*"Betreft reconstructie Ruytershoveweg (snelfietsroute)* *Wordt uitgevoerd in 2024"*

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02*	*Aard controle R Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04*	*Aard controle R Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06*
			1 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 2.606	€ 2.580	€ 5.238	€ 5.238
			2 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 13.774	€ 13.774	€ 38.063	€ 38.063
			3 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 33.852	€ 33.852	€ 68.730	€ 68.730
			4 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 3.229	€ 3.229	€ 8.677	€ 8.677
			5 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 25.729	€ 25.729	€ 52.238	€ 52.238
			6 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 292	€ 292	€ 592	€ 592
			7 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 11.118	€ 11.118	€ 43.336	€ 43.336
			8 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 1.433	€ 1.433	€ 3.849	€ 3.849
			9 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 15.270	€ 15.270	€ 31.003	€ 31.003
			10 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 174	€ 174	€ 353	€ 353
			11 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 26.539	€ 26.539	€ 53.883	€ 53.883
			12 060851 Gemeente Steenbergen	3188356/5000006078	€ 14.438	€ 14.438	€ 29.314	€ 29.314

	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09*
1	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
2	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
3	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Nee*
4	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
5	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
6	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
7	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
8	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
9	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
10	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
11	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*
12	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*Ja*

	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13*
1	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-1*	Ja
2	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-5*	Ja
3	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-6*	Nee
4	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-7*	Ja
5	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-8*	Ja

		6	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-9*	Ja	
		7	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-11*	Ja	
		8	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-12*	Ja	
		9	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-13*	Ja	
		10	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-17*	Ja	
		11	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-18*	Ja	
		12	*060851 Gemeente Steenbergen*	*3188356/5000006078*	*2022-20*	Ja	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023**	**Besteding (jaar T)**	**Cumulatieve besteding (t/m jaar T)**	**Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)**	**Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)**	
			Aard controle R Indicator: E84/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02*	*Aard controle R Indicator: E84/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04*	
		Provincies en gemeenten	€ 171.942	€ 171.942	€ 98.712	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	*Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08*	
		1	317 Vervangen verharding fietspad|-aantal in Meters	Nee	0	Erasmuslaan	
		2	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Ja	2.835	Plasticslaan	
		3	317 Vervangen verharding fietspad|-aantal in Meters	Ja	835	Plasticslaan	
		4	317 Vervangen verharding fietspad|-aantal in Meters	Ja	940	Kastanjelaan	
		5	317 Vervangen verharding fietspad|-aantal in Meters	Nee	0	Meidoornlaan	
		6	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Meidoornlaan	
		7	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0	Meidoornlaan	
		5	SUVIS21-00902124 / Montessori	Ja			
		6	SUVIS21-01700662 / 't Rijks	N.v.t.			
		7	SUVIS21-00802394 / De Noordster	Ja			
		8	SUVIS21-00901637 / De Krabbenkooi	Ja			
		9	SU-VIS21-2-02701116 Toermalijn	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

IenW	**E87B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02*	*Aard controle R Indicator: E87B/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04*	*Aard controle R Indicator: E87B/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02*
				60748	C2339842/5988242	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08*				
				C2339842/5988242	Nee				
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**		Beschikkingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
					Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	*Aard controle R Indicator: E104/02*	*Aard controle R Indicator: E104/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06*
			1	IENW/BSK-2024/11642	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10*		
			1	IENW/BSK-2024/11642	0	0	Nee		
				Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
					Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	*Aard controle R Indicator: E104/12*	*Aard controle R Indicator: E104/13*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15*	
				Spaensche Scharen	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZ	**F20**	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**		Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02*	*Aard controle R Indicator: F20/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05*	*Aard controle R Indicator: F20/06*
			1	SPU-KIW24-03713633	Bergen op Zoom Centrumontwikkeling- Oost	€ 0	Nee, project nog niet gestart in 2024. uitvoering vindt vanaf 2025 plaats	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/ transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/ transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08*	*Aard controle D1 Indicator: F20/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10*	*Aard controle D1 Indicator: F20/11*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12*
			1	SPU-KIW24-03713633	€ 0	Nee	0	Nee	0
				Kopie beschikkingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	*Aard controle D1 Indicator: F20/14*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15*	*Aard controle D2 Indicator: F20/16*	*Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17*	
			1	SPU-KIW24-03713633	Nee	Nee, project nog niet gestart in 2024. uitvoering vindt vanaf 2025 plaats	Nee	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	*Aard controle R Indicator: G2/02*	*Aard controle R Indicator: G2/03*	*Aard controle R Indicator: G2/04*	*Aard controle R Indicator: G2/05*	*Aard controle R Indicator: G2/06*
			€ 31.306.992	€ 700.578	€ 1.358.454	€ 44.305	€ 110.845	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	*Aard controle R Indicator: G2/08*	*Aard controle R Indicator: G2/09*	*Aard controle R Indicator: G2/10*	*Aard controle R Indicator: G2/11*	*Aard controle R Indicator: G2/12*
			€ 69.417	€ 2.606	€ 0	€ 1.258.374	€ 3.700	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente					
			Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	*Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	"Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)"
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	*Aard controle R Indicator: G3/02*	*Aard controle R Indicator: G3/03*	*Aard controle R Indicator: G3/04*	*Aard controle R Indicator: G3/05*	*Aard controle R Indicator: G3/06*
			€ 70.800	€ 500	€ 76.833	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gemeente	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicator: G3/07	*Aard controle R Indicator: G3/08*	*Aard controle R Indicator: G3/09*	*Aard controle R Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	*Aard controle R Indicator: G4/02*	*Aard controle R Indicator: G4/03*	*Aard controle R Indicator: G4/04*	*Aard controle R Indicator: G4/05*	*Aard controle R Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.902	€ 46.447	€ 1.799
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 8.197	€ 31.617	€ 880
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 4.353	€ 16.141	€ 1.231
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 512	€ 9.976	€ 164
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 658	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 18.622	€ 104.181	€ 4.074
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	*Aard controle R Indicator: G4/08*	*Aard controle R Indicator: G4/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	*Aard controle R Indicator: G4/12*	*Aard controle R Indicator: G4/13*	*Aard controle R Indicator: G4/14*	*Aard controle R Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	*Aard controle R Indicator: G4/17*	*Aard controle D2 Indicator: G4/18*	*Aard controle R Indicator: G4/19*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G10/01	*Aard controle R Indicator: G10/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: G10/02*		
			€ 1.172.679	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle R Indicator: G13/01	*Aard controle R Indicator: G13/02*	*Aard controle R Indicator: G13/03*	*Aard controle R Indicator: G13/04*	*Aard controle R Indicator: G13/05*
			€ 108.133	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
SZW	**G16**	**Grensinformatiepunten_deel gemeente/provincie_2024**	Besteding (jaar T) ten laste van de toegekende rijksmiddelen voor grensinformatiepunten	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)?			
			Aard controle R Indicator: Indicator: G16/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: G16/02*			
			€ 205.719	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02*				
			€ 733.313	€ 1.020.315				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	*Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04*	*Aard controle R Indicator: H4/05*	*Aard controle R Indicator: H4/06*	*Aard controle R Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08*
		1	Verv toplaag 2 kunstgrasveld(kurk infil)	€ 15.537	€ 15.537			
		2	Verduurzaming buitensport	€ 26.178	€ 26.178			
		3	Parkeerruimte sportpark Rozenoord	€ 1.520	€ 1.520			
		4	Rozenoord verduurzaming beregeningsinstallatie	€ 0	€ 0			
		5	Inventaris	€ 12.417		€ 12.417		
		6	Exploitatie	€ 925.595		€ 925.595		
		7	Groot onderhoud	€ 39.069		€ 39.069		
		8	Dienstverlening door derden	€ 0			€ 0	
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle R Indicator: H12/01	*Aard controle R Indicator: H12/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03*			
			€ 1.172.679	€ 0	Ja			
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02*	*Aard controle R Indicator: H30/03*	*Aard controle R Indicator: H30/04*	*Aard controle R Indicator: H30/05*	*Aard controle R Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 56.915	€ 61.513	€ 103.600	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 389.642	€ 298.937	€ 584.745	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 87.561	€ 98.050	€ 123.968	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 70.049	€ 56.072	€ 78.405	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 21.890	€ 27.527	€ 48.657	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 76.616	€ 86.083	€ 147.245	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 207.957	€ 227.054	€ 296.741	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 43.780	€ 48.692	€ 90.253	Ja	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 10.945	€ 7.125	€ 10.875	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 157.610	€ 197.423	€ 361.475	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 43.781	€ 40.739	€ 54.157	Ja	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 43.780	€ 31.735	€ 57.437	Ja	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 41.591	€ 33.103	€ 56.426	Ja	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 10.945	€ 10.945	€ 21.452	Ja	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 31.960	€ 38.161	€ 65.983	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07						
			Nee						
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	*Aard controle R Indicator: H35B/02*					
			1 060758 Gemeente Breda	€ 554.013					
VRO	**J4B**	**Regiodeals 5e tranche**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingsnummer	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T)	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.		
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/03*	*Aard controle R Indicator: J4B/04*	*Aard controle R Indicator: J4B/05*		
			1 060758 Gemeente Breda	Geen beschikking ontvangen	0	€ 0	€ 0		
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	"Toelichting "			
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/06	*Aard controle R Indicator: J4B/07*	*Aard controle R Indicator: J4B/08*	*Aard controle n.v..t. Indicator: J4B/09*			
			1 060758 Gemeente Breda	€ 0	€ 0				
			Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: J4B/10	*Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/11*					
			€ 0	Nee					
VRO	**J32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01*	*Aard controle R Indicator: J32/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03*	*Aard controle D2 Indicator: J32/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06*	
		1	SUVIS21-00900829 School Oost/ Kiemkade	€ 0	€ 33.120	Ja	Project zal worden afgemeld.	Nee	
		2	SUVIS21-00901238 Rode Schouw	€ 51.039	€ 471.788	Ja	Deze school had eindverantwoording ingediend, maar heeft alsnog kosten gemaakt. Zie mail Suvis	Nee	
		3	SUVIS21-00902118 De Aanloop	€ 57.493	€ 621.144	Ja	Deze school had eindverantwoording ingediend, maar heeft alsnog kosten gemaakt. Zie mail Suvis	Ja	
		4	SUVIS21-00902124 Montessori	€ 573.930	€ 796.924	Ja	Kan worden afgesloten omdat de totale projectkosten al zijn overschreden	Ja	
		5	SU-VIS21-2-02701116 de Toermalijn	€ 0	€ 524.184	Ja	Project was al afgerond, maar dit is een brede school waardoor de totale projectkosten niet enkel aan de toermalijn konden worden toegerekend maar naar rato verdeeld moeten worden met de kinderopvang. In overleg gebeurd met de RVO zie mail.	Ja	

			6	SUVIS21-00901637 Krabbenkooi	€ 182.328	€ 744.806	Ja	Deze school had eindverantwoording ingediend, maar heeft alsnog kosten gemaakt. Zie mail Suvis	Ja
			7	SUVIS21-01700662 Rijks	€ 66.651	€ 66.651	Nee		Nee
			8	SUVIS21-00802188 / El Feth	€ 0	€ 746.340	Ja		Ja
			9	SUVIS21-00802394 / De Noordster	€ 0	€ 603.155	Ja		Ja
			10	SUVIS21-00802118/ El Feth	€ 0	€ 746.340	Ja		Ja
			11	SUVIS21-00802394 De noordster	€ 0	€ 603.155	Ja		Ja
				Kopie Beschikkings-nummer/Naam	Zijn de begrotings-posten waarvoor een uitkering is aange-vraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07	*Aard controle D2 Indicator: J32/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09*			
			1	SUVIS21-00900829 School Oost/ Kiemkade	Ja	Project zal worden afgemeld			
			2	SUVIS21-00901238 Rode Schouw	Ja				
			3	SUVIS21-00902118 De Aanloop	Ja				
			4	SUVIS21-00902124 Montessori	Ja				
			5	SU-VIS21-2-02701116 de Toermalijn	Ja				
			6	SUVIS21-00901637 Krabbenkooi	Ja				
			7	SUVIS21-01700662 Rijks	Ja				
			8	SUVIS21-00802188 / El Feth	Ja				
			9	SUVIS21-00802394 / De Noordster	Ja				
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebespa-rende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve beste-ding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
				Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	*Aard controle R Indicator: J55/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04*	*Aard controle R Indicator: J55/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06*
				0	€ 95.277	€ 260.432	11	€ 48	€ 4.686
				Het aantal huishou-dens dat ondersteu-ning –bijvoorbeeld via advies aan huis-heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/ haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
				Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09*			
				30	€ 5.800	€ 5.800			
				Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparen-de maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatre-gelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouw-muurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparen-de maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiever-bruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verla-gende maatregelen
				Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15*
				77	121	0	0	43	3

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t Indicator: J94/01	*Aard controle R Indicator: J94/02*	*Aard controle D1 Indicator: J94/03*	*Aard controle D1 Indicator: J94/04*	*Aard controle R Indicator: J94/05*	*Aard controle R Indicator: J94/06*	
		1	LAI 23-03612244	€ 71.091	7	0	€ 34.100	€ 36.691	
		2	LAI 24-03728237	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09*				
		1	€ 0	€ 9.850	Nee				
		2	€ 0	€ 0	Nee				
VRO	**J105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	"Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen "	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02*	*Aard controle D1 Indicator: J105/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04*	*Aard controle D1 Indicator: J105/05*	*Aard controle R Indicator: J105/06*	
		1	Vijverberg Zuid fase 5.3. kenmerk 2023-0000096136	32	Ja	0	Nee	€ 0	
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11*	*Aard controle D1 Indicator: J105/12*	
		1	Vijverberg Zuid fase 5.3. kenmerk 2023-0000096136	€ 0	Nee	Start bouw februari 2024, geplande oplevering + afronding Q2 2025. Middels een collegebesluit Q2 2025 vindt afronding van project Vijverberg Zuid plaats.	0	Ja	
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
		3	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14*					
		4	Vijverberg Zuid fase 5.3. kenmerk 2023-0000096136	Nee					
VRO	**J210B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Sisa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01*	*Aard controle R Indicator: J210B/02*	*Aard controle R Indicator: J210B/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06*	
		1	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 202.401	€ 383.376	10	136	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	*Aard controle R Indicator: K28/02*	*Aard controle R Indicator: K28/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04*	*Aard controle R Indicator: K28/05*	*Aard controle R Indicator: K28/06*
			€ 7.489.336			€ 0	€ 0	€ 322.774
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	*Aard controle R Indicator: M16/08*	*Aard controle R Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 17.940	€ 0	€ 7.830.050	€ 21.170.444	
AenM	**M29B**	**Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen (SiSa tussen medeoverheden)**	Naam regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)			
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/03*			
		1	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten regie	€ 0			
		2	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 0			
		3	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten communicatie	€ 0			
		4	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten zorgkosten	€ 0			
		5	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten materiele uitgaven	€ 0			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld				
			Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/04	*Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/05*				
			Ja	We hebben hiervan geen beschikking ontvangen en doen deze werkzaamheden niet.				

4.11 GEWAARBORGDE GELDLENINGEN

Staat van gewaarborgde geldleningen					
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2023	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2024
126.000	Petangeske	63.000	0	5.040	57.960
6.000.000	Scholengemeenschap 't Rijks	5.400.000	0	200.000	5.200.000
	Totaal	**5.463.000**	**0**	**205.040**	**5.257.960**

Staat van gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en het verbeteren van eigen woningen				
Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2024	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2024
Gegarandeerde geldleningen particulieren Halsteren	266.496	0	65.000	201.492
Garantieverstrekking t.b.v. Nationaal Restauratiefonds	140.898	0	45.377	95.521
Totaal	**407.390**	**0**	**110.377**	**297.013**

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het totaal aan achtervang via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw bedraagt eind 2024: €485.596.000. Deze heeft betrekking op door Stadlander afgesloten financieringen waarbij de achtervang gedeeld wordt met het Rijk en de andere gemeenten.

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sport (SWS)

Het totaal aan achtervang via Stichting Waarborgfonds Sport bedraagt: € 91.997.

4.12 WET NORMERING TOPINKOMENS

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Bergen op Zoom. In de WNT is een algemeen bezoldigingsmaximum bepaald voor topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dat ongeveer gelijk is aan het ministersalaris. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum voor Bergen op Zoom is in 2024 €233.000. Dit is gebaseerd op het algemeen maximum. Door de wetgever is voor een gemeente als topfunctionaris aangewezen de gemeentesecretaris en griffier. In dit hoofdstuk zijn hieronder de gegevens van 2024 en 2023 weergegeven. Voor de gemeente zijn enkel leidinggevenden topfunctionarissen met dienstbetrekking van toepassing.

Gegevens 2024 (bedragen x €1)	**Dhr. Mr. Drs. Ing. M. van Vliet**	**Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.201	117.985
Beloningen betaalbaar op termijn	22.759	18.810
Subtotaal (1)	**173.959**	**136.795**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**173.959**	**136.795**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023 (bedragen x €1)	**Dhr. Mr. Drs. Ing. M. van Vliet**	**Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	141.148	107.133
Beloningen betaalbaar op termijn	**21.821**	**17.132**
Subtotaal	162.968	124.265
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Voormalig topfunctionaris (ogv WNT voor max.4 jaar indien in dienst)		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.
Subtotaal	N.v.t.	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**N.v.t.**	**N.v.t.**
Bezoldiging (subtotaal 1 en 2)	**162.968**	**124.265**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

5 SPECIFICATIE PER TAAKVELD

5.1 LASTEN PER TAAKVELD

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
1	0.1 Bestuur	3.670	3.769	3.517	3.797	-280
	0.2 Burgerzaken	2.954	3.993	3.993	3.873	120
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.830	2.655	2.603	2.719	-117
	0.4 Overhead	26.168	25.165	25.849	26.620	-772
	0.5 Treasury	1.205	-1.515	-919	-684	-235
	0.61 OZB woningen	887	1.043	894	971	-77
	0.62 OZB niet-woningen	178	183	158	324	-166
	0.64 Belastingen overig	1	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	2.082	2.895	275	46	229
	0.10 Mutaties reserves	0	3.000	4.655	4.655	0
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	3.913	0	3.913
	Totaal lasten	**39.975**	**41.188**	**44.937**	**42.321**	**2.616**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
2	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.765	5.406	5.385	5.188	197
	1.2 Openbare orde en veiligheid	1.536	3.289	3.553	3.079	475
	Totaal lasten	**6.301**	**8.695**	**8.938**	**8.266**	**672**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
3	2.1 Verkeer en vervoer (wegen)	19.075	19.219	16.481	33.137	-16.657
	2.5 Openbaar vervoer	168	194	194	184	10
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.195	7.470	7.569	6.914	655
	Totaal lasten	**25.438**	**26.882**	**24.244**	**40.236**	**-15.992**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
4	2.4 Economische havens en waterwegen	2.197	2.105	1.974	1.975	-1
	3.1 Economische ontwikkeling	2.004	2.733	2.992	2.296	697
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.878	2.496	6.419	1.905	4.514
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	331	346	346	307	38
	3.4 Economische promotie	834	1.120	1.175	1.052	123
	0.10 Mutaties reserves		876	1.605	1.617	-12
	Totaal lasten	**7.244**	**9.676**	**14.511**	**9.151**	**5.360**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
5	4.1 Openbaar basisonderwijs	533	554	554	693	-138
	4.2 Onderwijshuisvesting	6.359	6.423	6.285	6.302	-17
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.931	5.498	6.443	5.832	611
	Totaal lasten	**12.823**	**12.476**	**13.282**	**12.827**	**455**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
6	5.1 Sportbeleid en activering	988	934	1.062	873	190
	5.2 Sportaccommodaties	7.902	6.337	7.203	7.382	-178
	5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6.787	5.460	6.539	6.401	138
	5.4 Musea	4.053	3.591	4.174	4.222	-47
	5.5 Cultureel erfgoed	1.146	1.249	1.184	1.045	139
	5.6 Media	1.320	1.317	1.604	1.560	45
	0.10 Mutaties reserves		0	2.571	2.571	0
	Totaal lasten	**22.196**	**18.887**	**24.338**	**24.052**	**286**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
7	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.138	12.414	14.570	14.074	497
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	28.723	7.274	7.399	8.390	-991
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.743	3.920	4.340	4.647	-306
	6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	10.839	12.636	13.936	12.682	1.254
	6.71B Begeleiding (WMO)	11.792	7.943	8.553	7.563	990
	6.71C Dagbesteding (WMO)		3.774	3.881	4.303	-422
	6.72A Jeugdhulp begeleiding		42	43	11	31
	6.72B Jeugdhulp behandeling		3.809	4.735	5.167	-432
	6.72C Jeugdhulp dagbesteding		1.765	3.109	2.737	371
	6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig		2.072	1.896	2.313	-417
	6.73A Pleegzorg		1.350	1.393	1.279	114
	6.73B Gezinsgericht		5.087	5.850	5.930	-80
	6.73C Jeugdhulp met verblijf overig		2.486	2.871	4.156	-1.285
	6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf		71	73	0	73
	6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		526	1.868	2.780	-912
	6.74C Gesloten plaatsing		816	824	824	0
	6.81A Beschermd wonen (WMO)	11.095	14.592	15.121	11.485	3.636
	6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	3.686	3.775	4.211	3.813	398

Lasten (bedragen in €1.000)						
	6.82A Jeugdbescherming		1.182	1.923	1.492	431
	6.82B Jeugdreclassering		827	174	147	26
	7.1 Volksgezondheid	3.437	3.925	4.108	4.276	-167
	0.10 Mutaties reserves		0	190	190	0
	Totaal lasten	**84.453**	**90.286**	**101.068**	**98.258**	**2.810**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
8	6.3 Inkomensregelingen	47.130	39.914	39.806	45.733	-5.928
	6.4 WSW en beschut werk	12.171	12.212	13.069	13.069	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	4.657	5.094	5.279	5.415	-136
	0.10 Mutaties reserves		0	846	846	0
	Totaal lasten	**63.958**	**57.220**	**59.000**	**65.063**	**-6.063**

Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
9	7.2 Riolering	11.470	10.657	10.641	10.477	164
	7.3 Afval	7.792	8.597	8.556	8.961	-406
	7.4 Milieubeheer	2.420	3.708	3.664	3.299	365
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	91	72	72	87	-15
	Totaal lasten	**21.773**	**23.035**	**22.933**	**22.825**	**109**

Lasten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
10	2.2 Parkeren	3.366	3.152	3.204	3.176	28
	8.1 Ruimtelijke ordening	1.445	1.829	2.237	2.124	114
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.162	13.798	14.636	17.126	-2.490
	8.3 Wonen en bouwen	4.604	3.944	7.019	6.517	502
	0.10 Mutaties reserves		1.672	2.763	4.014	-1.251
	Totaal lasten	**10.577**	**24.396**	**29.859**	**32.957**	**-3.098**

5.2 BATEN PER TAAKVELD

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
1	0.1 Bestuur	553	0	15	80	66
	0.2 Burgerzaken	1.147	1.727	1.727	2.021	293
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.126	1.218	1.278	1.245	-33
	0.4 Overhead	3.013	2.366	2.638	2.816	178
	0.5 Treasury	3.705	288	2.973	3.317	345
	0.61 OZB woningen	8.433	8.916	8.910	8.793	-117
	0.62 OZB niet-woningen	9.116	9.127	9.362	9.539	177
	0.64 Belastingen overig	295	233	233	244	11
	0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	174.751	178.797	189.350	187.794	-1.556
	0.8 Overige baten en lasten	725	0	0	1.840	1.840
	0.10 Mutaties reserves	0	1.228	1.389	1.374	-16
	Totaal baten	**202.864**	**203.900**	**217.874**	**219.062**	**1.188**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
2	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	45	29	29	49	21
	1.2 Openbare orde en veiligheid	144	114	379	130	-249
	Totaal baten	**189**	**143**	**407**	**179**	**-228**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
3	2.1 Verkeer en vervoer (wegen)	1.122	735	770	1.159	389
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	588	114	114	225	111
	0.10 Mutaties reserves		4.792	4.792	4.792	0
	Totaal baten	**1.710**	**5.641**	**5.675**	**6.176**	**500**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
4	2.4 Economische havens en waterwegen	472	508	508	471	-37
	3.1 Economische ontwikkeling	642	2.197	2.272	2.362	89
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.576	1.132	6.282	2.592	-3.690
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	112	115	148	145	-3
	3.4 Economische promotie	620	741	749	817	68
	0.10 Mutaties reserves		813	857	610	-246
	Totaal baten	**4.422**	**5.506**	**10.816**	**6.998**	**-3.818**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
5	4.2 Onderwijshuisvesting	556	103	103	36	-67
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.942	3.655	4.706	4.148	-558
	0.10 Mutaties reserves		90	90	90	0
	Totaal baten	**4.498**	**3.848**	**4.900**	**4.274**	**-625**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
6	5.1 Sportbeleid en activering	405	433	519	363	-156
	5.2 Sportaccommodaties	3.125	2.094	2.671	2.742	72
	5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.609	1.327	1.477	1.661	184
	5.4 Musea	708	506	519	785	266
	5.5 Cultureel erfgoed	150	414	414	130	-283
	5.6 Media	228	152	439	407	-32
	0.10 Mutaties reserves		491	865	732	-134
	Totaal baten	**6.225**	**5.416**	**6.904**	**6.820**	**-84**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
7	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.968	5.493	10.539	10.650	111
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	408	120	120	1.044	924
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	919	1.104	1.154	992	-162
	6.81A Beschermd wonen (WMO)	10	0	0	0	0
	6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		514	514	312	-202
	7.1 Volksgezondheid	992	821	986	996	10
	0.10 Mutaties reserves		346	346	346	0
	Totaal baten	**12.297**	**8.398**	**13.660**	**14.341**	**681**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
8	6.3 Inkomensregelingen	33.381	29.286	29.286	34.864	5.579
	6.5 Arbeidsparticipatie	40	0	0	0	0
	0.10 Mutaties reserves		706	1.057	1.057	0
	Totaal baten	**33.421**	**29.992**	**30.343**	**35.922**	**5.579**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
9	7.2 Riolering	14.170	14.330	14.330	14.258	-72
	7.3 Afval	10.198	11.197	11.197	11.666	470
	7.4 Milieubeheer	578	1.332	1.437	1.504	68
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	21	34	34	48	14
	0.10 Mutaties reserves		179	179	165	-14
	Totaal baten	**24.967**	**27.072**	**27.177**	**27.641**	**465**

Baten (bedragen in €1.000)						
Progr.	Taakveld (conform BBV)	Rekening 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
10	0.63 Parkeerbelasting	5.771	5.325	5.725	5.844	119
	2.2 Parkeren	37	38	38	26	-11
	8.1 Ruimtelijke ordening	175	85	413	539	126
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.243	13.798	16.942	19.031	2.090
	8.3 Wonen en bouwen	1.384	1.178	1.388	2.536	1.148
	0.10 Mutaties reserves		2.401	849	2.385	1.536
	Totaal baten	**11.610**	**22.825**	**25.354**	**30.362**	**5.007**

6 AFKORTINGENLIJST

APV	Algemene Plaatselijke Verordening
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BC	Businesscase
BENEGO	Belgisch-Nederlands grensoverleg
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline informatiebeveiliging overheid
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRIM	Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten
BRP	Basisregistratie personen
BUIG	Gebundelde uitkering
BW	Beschermd wonen
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CKB	Centrum voor de Kunsten
CNO	Crisisnoodopvang
DDC	Doordecentralisatie overeenkomst
DT	Directieteam
EET	Eénmalige energietoeslag
(B)ENG	(Bijna) energie neutrale gebouwen
EU	Europese Unie
Fte	Fulltime-equivalent
GCC	Green Chemistry Campus
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ WNB	Geestelijke gezondheidszorg Westelijk Noord-Brabant
GI	Gecertificeerde Instelling
GKA	Gelijke Kansen Alliantie
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
KVO	Keurmerk veilig ondernemen
LCB	Logistics Community Brabant
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LPS	Lowys Porquinstichting
MAS	Methodiek Aanpak Schoolverzuim
MBC	Maatschappelijke businesscase
MCA Brabant	Multimodaal coördinatie- en adviescentrum Brabant
MJOP	Meerjarenonderhoudsprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
NEET	Not in Education, Employment or Training

NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NTF	Nationaal toekomstbeeld fiets
OM	Openbaar Ministerie
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PO	Primair onderwijs
POH	Praktijk Ondersteuner Huisarts
RBL	Regionaal Bureau Leren West-Brabant
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REA	Regionale Educatieve Agenda
RIA	Regionale Investeringsagenda
RVS	Regionale verstedelijkingsstrategie
RWB	Regio West-Brabant
SDG's	Sustainable development goals
SDW	Stichting Dag- en Woonvoorzieningen
SRWBW	Stedelijke Regio West-Brabant West
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers
TWB	Thuiszorg West-Brabant
USD	Uitvoeringsdienst Sociaal Domein
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VE	Voorschoolse educatie
VHT	Veiligheid, Handhaving en Toezicht
VIV	Vrouwen integratie vandaag
VO	Voortgezet Onderwijs
VPT	Veilige Publieke Taak
VTE	Vrijetijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
ZVH	Zorg- en Veiligheidshuis